

Jane Austenová

*Anna
Elliotová*

Jane Austenová –

Anna Elliotová

Nakladatelství Lidové noviny

Translation © Eva Ruxová, 1968 © NLN, s. r. o 1993 Cover & Typo
© Šárka Křiváková, 1993
ISBN 80-7106-023-2

Kapitola I

Sir Walter Elliot, sídlem v Kellynchi v hrabství somersetském, nesáhl pro své potěšení po jiné knize než po seznamu baronetů; v ní nacházel pobavení, když měl dlouhou chvíli, a útěchu, když měl chvíli těžkou; jeho hrud' se dmula obdivem a úctou, když pročítal malou hrstku prvních šlechtických patentů; nad touto knihou se každý nepříjemný dojem z domácích záležitostí přirozeně měnil v soucit a pohrdání. Jak listoval v tom téměř nekonečném výčtu baronetů z minulého století – jestliže ho všechny ostatní stránky nechávaly chladným, mohl si vždycky s neochabujícím zájmem přečíst historii vlastní – otvírala se jeho oblíbená kniha vždy na straně, na níž stálo:

Elliot z Kellynche Walter Elliot, narozený 1. března 1760, vstoupil 15. července 1784 ve svazek manželský s Elizabeth, dcerou Jamese Stevensona, pána na South Parku v hrabství gloucesterském; z manželství s Elizabeth, která zemřela roku 1800, vzešly děti Elizabeth, narozená 1. června 1785; Anna, narozená 9. srpna 1787; syn, jenž přišel na svět mrtvý 5. listopadu 1789; Mary, narozená 20. listopadu 1791.

Přesně tak zněl původně odstavec, když vyšel z rukou tiskaře; sir Walter jej však vylepšil, připojiv pro informaci vlastní i své rodiny za datum Maryina narození tato slova: „kterážto se 16. prosince 1810 provdala za Charlese, syna a dědice Charlese Musgrova, pána na Uppercrossu v hrabství somersetském“, a vepsav přesné označení dne, v němž ztratil manželku.

Pak následovala v obvyklém znění historie staré a vážené rodiny a jejího společenského vzestupu: jak byla zprvu usazena v hrabství chesterském; jak podle zmínky v Dugdalovi zastával jeden Elliot

úřad vrchního šerifa, jiný třikrát za sebou zastupoval volební okres v parlamentu; byly vypsány projevy věrnosti Karlu II. a zaznamenáno udělení hodnosti baroneta v prvním roce vlády tohoto krále, uvedena data a rod všech Mary a Elizabeth, s nimiž Elliotové vstoupili v sňatek; což všechno naplnilo slušných dvanáct stran, na závěr byl pak připojen erb, uvedeno místo bydliště: Hlavní sídlo v Kellynchi v hrabství somersetském a rukou sira Waltera dodatek: „Nejbližší dědic William Walter Elliot, esquire, pravnuke druhého sira Waltera.“

Domýšlivost byla hlavním rysem povahy sira Waltera; domýšlivost na vlastní osobu a společenské postavení. V mládí byl pozoruhodně hezký muž; a v padesáti vypadal ještě velmi pěkně. Jen málokterá žena by dokázala myslet si víc o svém zevnějšku než on; a ani komorník nově jmenovaného lorda nemohl se víc těšit z postavení, jež zaujímal ve společnosti. Cenil si krásy jen nepatrně méně než štěstí být baronetem; a sir Walter Elliot, v němž se tyto dary spojily, byl mu stálým předmětem vřelé úcty a obdivu.

Jeho hezký vzhled a postavení měly v jednom směru spravedlivý nárok na jeho náklonnost; vždyť jim vděčil za to, že získal ženu, která ho povahou daleko převyšovala. Lady Elliotová byla znamenitá žena, rozumná a milá; jejímu úsudku a chování, odpustíme-li jim mladistvou zaslepenost, jež ji učinila lady Elliotovou, nebylo třeba nic promíjet. Po sedmnáct let trpěla jeho chyby, tlumila je nebo zakrývala, a udržovala tak jeho pravou důstojnost, a třebaže sama nebyla právě nejšťastnější, našla ve svých povinnostech, přátelích a dětech sdostatek pout k životu, aby jí nebylo lhostejné, když je musela opustit. Tři děvčátka, z nichž starším bylo šestnáct a čtrnáct let, byla pro matku bolestným odkazem, který tu musela zanechat; nebo spíš bylo pro ni bolestné, že je musí svěřit vedení a vlivu domýšlivého poštilého otce. Měla však jednu velmi důvěrnou přítelkyni, rozumnou, výtečnou ženu, která se z velké náklonnosti k ní přestěhovala do její blízkosti, do vesnice Kellynche, a lady Elliotová spoléhala hlavně na její laskavost a rady jakožto nejlepší pomoc v tom, aby si její dcery udržely dobré mravní zásady a vzdělání, jež jim tak pečlivě vštípila.

Tato přítelkyně a sir Walter se nevzali, ať jejich známí prorokovali v tomto směru cokoliv. Třináct let uplynulo od smrti

lady Elliotové, a byli dosud blízkými sousedy a důvěrnými přáteli; a jeden zůstal vdovcem a druhá vdovou.

Že lady Russellová, ustáleného věku a charakteru, finančně skvěle zaopatřená, nepomyslela na další sňatek, není třeba omlouvat před čtenáři, kteří bývají spíš nerozumně nespokojeni, když se žena znovu provdá, než když to neudělá, že však sir Walter zůstával vdovcem, vyžaduje vysvětlení. –Necht' je tedy známo, že sir Walter (byv jednou nebo dvakrát zklamán při velmi nerozumných námluvách) se chlubil, že zůstává svobodný kvůli své drahé dceři. Kvůli jedné dceři, té nejstarší, by se byl skutečně vzdal všeho, ač ho k tomu ovšem nikdo nenutil. Elizabeth v šestnácti letech přejala matčina práva a postavení v každém směru; a protože byla velmi krásná a ve všem po otci, měla na něho vždy velký vliv a žili spolu velmi šťastně. Jeho dvě další děti znamenaly pro něho mnohem méně. Mary nabyla jakési důležitosti tím, že se stala paní Charles Musgrovovou; avšak Anna, jemné mysli a milé povahy, jež jí u lidí skutečně rozumných dodávaly vysoké ceny, nebyla otci ani sestře ničím; její slovo nemělo žádnou váhu; pro ni se slušelo, aby vždy ustoupila –byla jen Anna.

Lady Russellové byla však nejdražší kmotřenkou, o níž měla vysoké mínění, jejím miláčkem a přítelkyní. Lady Russellová je měla ráda všechny, ale jenom o Anně se mohla domnívat, že v ní ožívá její matka.

Před několika léty byla Anna Elliotová velmi hezká dívka, její krása však brzy uvadla; ale i v jejím největším rozkvětu nacházel na ní její otec máloco, co bylo hodno obdivu (její jemné rysy a tmavé mírné oči byly tak dokonale nepodobné jeho vlastním); a teď, když byla uvadlá a pohlblá, neviděl na ní nic, co by vzbudilo jeho uznání. Nechoval nikdy mnoho naděje, a nyní už tím méně, že by kdy četl její jméno na jiné straně své oblíbené knihy. Uzavření rovnocenného sňatku zůstávalo na Elizabeth; neboť Mary se jen spojila se starousedlou váženou a velmi zámožnou rodinou statkářů, a všechna pocta pocházela tedy od ní, ona sama poctěna nebyla; Elizabeth se jednoho dne provdá, jak se na ni sluší.

Někdy se stává, že žena je krásnější v devětadvaceti letech, než když jí bylo o deset méně; a pokud netrpěla špatným zdravím nebo

starostmi, je to, všeobecně řečeno, životní doba, v níž málokdy nevyniknou všechny půvaby. Tak tomu bylo u Elizabeth; byla stále tou hezkou slečnou Elliotovou, kterou začala být před třinácti lety; je tedy možno siru Walterovi prominout, že zapomínal na její věk, nebo ho přinejmenším považovat jen za blázna polovičního, když se domníval, že on a Elizabeth zůstávají svěží uprostřed trosek krásy všech ostatních; neboť dobře viděl, jak ostatní členové jeho rodiny a známí stárnou. Anna byla pohublá, Mary zhrubla, všechny tváře v sousedství nabyly horšího vzhledu; a rychlé přibývání vrásek kolem očí a spánků lady Russellové působilo mu již dlouho zármutek.

Elizabeth nebyla docela tak spokojená jako její otec. Třináct let byla paní na kellynchském sídle, třináct let stála v čele domu a vládla s rozvahou a rozhodností, jež nepřipouštěly domněnku, že by mohla být mladší, než byla. Třináct let přijímala hosty, vedla domácnost, první vstupovala do kočáru, hned po lady Russellové vycházela ze všech salonů a jídelen v kraji. Třináct mrazivých zim vidělo ji zahajovat každý významnější společenský ples, jaký nečetné sousedstvo mohlo poskytnout; a třináct jar ukázalo své květy, když odjížděli s otcem na několik týdnů do Londýna užít jako každý rok velkého světa. To všechno měla na paměti; uvědomovala si, že je jí devětadvacet let, což v ní probouzelo trochu lítosti a trochu obav. Byla plně spokojena, že je tak krásná jako dřív; cítila však, že se blíží nebezpečným létům, a bylo by ji těšilo, kdyby měla jistotu, že do roka nebo do dvou let požádá o její ruku nápadník baronetské krve. Pak by mohla znovu vzít do rukou onu knihu knih se stejnou radostí jako v prvním mládí; teď ji netěšila. Mít před sebou stále datum svého vlastního narození, a nevidět záznam sňatku, leda snad nejmladší sestry, jí knihu zošklivilo; a nejednou, když ji otec nechal otevřenou na stole v její blízkosti, zavřela ji s odvráceným zrakem a odstrčila dál.

Navíc zažila zklamání, na něž ji tato kniha a obzvlášť historie její rodiny musely vždy upomínat. Zklamal ji nejbližší dědic, sám pan William Walter Elliot, jehož práva její otec tak velkomyslně podporoval.

Když se jako velmi mladá dívka dozvěděla, že se stane příštím baronetem, nebude-li ona mít bratra, pojala úmysl se za něho

provdat, a její otec se vždycky domníval, že by to udělat měla. Jako chlapce ho neznali, avšak brzy po smrti paní Elliotové snažil se sir Walter navázat bližší styky, a třebaže se jeho pokusy nesetkávaly s vřelým přijetím, vyhledával ho vytrvale dál, vysvětluje si jeho chování skromnou zdrženlivostí mládí. A při jednom jejich jarním zájezdu do Londýna, když byla Elizabeth v prvním květu své krásy, byl pan Elliot přinucen, aby se představil.

Byl to tehdy velmi mladý muž a studoval práva; Elizabeth ho shledala nesmírně příjemným a utvrdila se ve svých úmyslech. Pozvali ho do kellynchského sídla; po celý zbytek roku o něm mluvili a očekávali ho, on však nepřišel. Příští jaro ho znovu ve městě uviděli, byl shledán stejně příjemným, znovu povzbuzován a očekáván, a znovu nepřišel; a příští zvěst o něm byla, že se oženil. Místo aby sledoval své štěstí směrem vyznačeným pro dědice Elliotova domu, zakoupil si nezávislost, spojiv se sňatkem s bohatou ženou nižšího rodu.

To se sira Waltera dotklo. Cítil, že jakožto hlava rodu měl být dotázán o radu, zvláště když se mladého muže tak veřejně ujal. „Neboť nás museli spolu vidět,“ poznamenal, „jednou na trhu na dostihové koně a dvakrát v kuloárech Dolní sněmovny.“ Vyjádřil nesouhlas, jehož však bylo zřejmě velmi málo dbáno. Pan Elliot se ani o omluvu nepokusil a projevil snahu, aby ho nechali bez povšimnutí v stejné míře, v jaké ho za nehodná povšimnutí pokládal sir Walter. A tak veškeré styky mezi nimi ustaly.

Tato velmi trapná historie s panem Elliotem, přestože už uplynulo několik let, dosud vzbuzovala v Elizabeth hněv, neboť se jí líbil jako muž a ještě víc jako otcův dědic a její velká rodinná pýcha viděla jen v něm vhodnou partii pro nejstarší dceru sira Waltera Elliota. Od písmene A až po Zet nebylo baroneta, jehož by byla ve svých citech ochotněji uznala za sobě rovna. Zachoval se však tak ošklivě, že ačkoliv právě v ten čas (v létě 1814) nosila černé stuhy za jeho ženu, nemohla ho považovat za hodna, aby na něho znovu pomyslela. Přes potupu způsobenou jeho prvním manželstvím bylo by snad bývalo možno se přenést, neboť nebylo důvodu k předpokladu, že má toto manželství pokračování v potomstvu, kdyby nebyl učinil něco horšího; on však, jak se dozvěděla obvyklým prostřednictvím

laskavých přátel, mluvil o nich o všech velmi nezdvořile, vyslovil se velmi neuctivě a opovržlivě o rodině, k níž patřil, a o důstojenství, které mu mělo v budoucnu náležet. To prominout nebylo možno.

Takové byly Elizabethiny názory a city; takové byly starosti, jež kalily její mysl, pobouření, jež zpestřovalo jednotvárnost a eleganci, pohodlné živobytí a prázdnotu jejího životního prostředí – takové byly pocity, jež dodávaly zajímavosti dlouhému nudnému pobytu uprostřed jedné venkovské společnosti, vyplňovaly volné chvíle, jež nebyly zužitkovány prospěšnou činností mimo domov ani nadáním nebo dovedností uplatňovanými doma.

Nyní však k nim přistupovaly ještě jiný zájem a starost. Její otec se dostal do peněžní tísně. Kdykoliv teď vzal do ruky knihu baronetů, věděla, že je to proto, aby zahnal z mysli účty obchodníků a nevídané nárážky pana Shepherd, svého právního zástupce. Kellynchské panství bylo pěkné, nevyrovnalo se však vysokým představám sira Waltera o lesku patřičném pro jeho držitele. Dokud žila lady Elliotová, vládl tu pořádek, střídmost a hospodárnost, které udržovaly vydání v mezích příjmů; s ní však se vytratilo uvážlivé jednání a od té doby sir Walter rozpočet neustále překračoval. Nedokázal utratit méně; nedělal nic víc, než co bylo pro něho jakožto sira Waltera Elliota nezbytností. Ať byl však jakkoliv nevinný, nejenže upadl do hrozných dluhů, ale musel o nich slýchat tak často, že bylo marné pokoušet se skrývat je dál, byť i jen zčásti, před dcerou. Trochu jí to naznačil minulého jara ve městě; šel tak daleko, že jí řekl: „Můžeme omezit naše výdaje? Napadá tě, že bychom v něčem mohli omezit výdaje?“ – a Elizabeth, abychom jí nekřivdili, začala v prvním zápalu ženského leknutí vážně přemýšlet o tom, co by se mělo dělat, a nakonec navrhla tyto dva způsoby šetření: zastavit některé zbytečné dobročinné podpory a upustit od zakoupení nového nábytku do salónu; k těmto návrhům dodatečně pak připojila šťastný nápad, že nepřivezou tentokrát Anně žádný dárek, jak měli každoročně ve zvyku. Tato opatření však, jakkoli sama o sobě dobrá, byla nedostačující vzhledem ke skutečnému rozsahu zla, s nímž byl sir Walter brzy nato nucen se jí svěřit. Elizabeth nevěděla, co účinnějšího by navrhla. Cítila se jako otec nespravedlivě postižena a nešťastna. Ani jeden, ani druhý nebyli s to přijít na nějaký způsob,

jak omezit svá vydání, aniž by učinili újmu své důstojnosti, nebo jak zanechat příjemných zvyků, tak aby to pro ně bylo snesitelné.

Sir Walter mohl volně nakládat jen s malou částí svého statku; kdyby však i nakrásně mohl prodat každé jitro půdy, nic by to na věci nezměnilo. Snížil se k tomu, že se hypotekárně zadlužil, jak dalece mohl, nechtěl se však nikdy snížit k prodeji. Ne, takovou hanbu na své jméno neuvalí. Kellynchské panství musí být předáno celé a neporušené, tak jak je on dostal.

Obrátili se na své dva důvěrné přátele, pana Shepherd, který bydlel v blízkém městě, a lady Russellovou, aby jim poradili; a oba, jak otec, tak dcera, očekávali, že jeden nebo druhý vyrukují hned s něčím, co by odstranilo jejich potíže a omezilo jejich vydání, aniž by se museli vzdávat čehokoliv z toho, co hovělo jejich zálibám a pýše.

- - - Kapitola II - - -

Pan Shepherd, zdvořilý obezřetný právník, ať už byl jeho vliv a názor na sira Waltera jakýkoli, byl by raději viděl, aby nepříjemnou radu udělil někdo jiný, vyhnul se proto zdvořile tomu, aby i sebemeně něco naznačil, a prosil jen o dovolení, aby jim směl doporučit, že by se měli odvolat k vynikajícímu úsudku lady Russellové, od jejíhož dobrého, zdravého rozumu očekával návrh na taková rozumná opatření, jakých si přál, aby se nakonec užilo.

Lady Russellová chopila se té záležitosti s nesmírnou horlivostí a podrobila ji velmi vážným úvahám. Byla to žena spíše zdravého rozumu než pohotového důvtipu a v tomto případě bylo pro ni velmi obtížné dospět k nějakému rozhodnutí, neboť se v ní svářely dvě hlavní zásady. Byla sama neochvějně poctivá a měla citlivý smysl pro čest; avšak tak si přála ušetřit city sira Waltera, tak se snažila uchovat dobré jméno rodiny, tak bylo její chování správné, její názory na slušnost přísné i s onou špetkou aristokratičnosti, která se na baroneta sluší, jak lze očekávat od každého rozumného a poctivého člověka. Byla to laskavá, dobročinná, hodná žena, schopná silné náklonnosti; to byly samé vlastnosti, které byly ^pokládány za vzor ušlechtilých mravů. Byla ducha vzdělaného a všeobecně řečeno byla rozumná a důsledná – měla však rodové předsudky; oceňovala společenské postavení a význam, což ji činilo poněkud slepou k chybám těch, kdo toto postavení měli. Jsouc sama vdovou pouze po rytíři, chovala k hodnosti baroneta patřičnou úctu; a sir Walter, odhlédneme-li od jeho práva starého přítele, pozorného souseda, laskavého pána domu, manžela její předražené přítelkyně, otce Anny a jejích sester, měl už jen jako sir Walter podle jejího úsudku nárok na velkou dávku soucitu a ohledu ve svých současných nesnázích.

Musí omezit výdaje, o tom nebylo žádných pochyb. Velmi se však snažila, aby se to jeho a Elizabeth dotýkalo co nejméně. Sestavila plán spoření, vypracovala přesný rozpočet a udělala to, co nikoho jiného udělat nenapadlo, poradila se s Annou, o níž se ostatní, jak se zdálo, nedomnívali, že by v té věci měla mít nějakou účast. Poradila se s ní a návrh na omezení výdajů, který byl nakonec siru Walterovi předložen, vypracovala zčásti pod jejím vlivem. Anniny úpravy kladly čestné jednání před stavovskou důležitost. Chtěla účinnější opatření, úplnější nápravu, rychlejší vyproštění z dluhů, větší lhostejnost ke všemu, co nebylo spravedlivé a slušné

„Kdyby se nám podařilo o tom všem přesvědčit tvého otce,“ řekla lady Russellová, přehlížejíc návrh, „dalo by se hodně udělat. Kdyby tato omezení přijal, byl by za sedm let prost dluhů; doufám, že dokážeme jeho a Elizabeth přesvědčit, že kellynchské sídlo je samo o sobě spjato s úctou, již toto úsporné opatření nemůže ohrozit, a že opravdová důstojnost sira Waltera Elliota neutrpí ani trochu v očích rozumných lidí, bude-li jednat jako muž pevných zásad. Co udělá ve skutečnosti jiného, než co už udělalo mnoho našich předních rodin – nebo mělo udělat? Na jeho případu nebude nic neobvyklého. A je to přece neobvyklost, která nám často působí nejhorší utrpení, ale vždycky vrhá špatné světlo na naše chování. Mám pevnou naději, že zvítězíme. Musíme vystupovat se vši vážností a rozhodností – neboť koneckonců člověk, který dluhy udělal, musí je zaplatit; a třebaže je nutno šetřit city tak urozeného pána a hlavy rodu, jako je tvůj otec, ještě víc je třeba dbát charakteru čestného muže.“

To byla zásada, podle níž Anna chtěla, aby otec jednal, a přála si, aby i jeho přátelé na něho v tomto smyslu naléhali. Pokládala za nezbytnou povinnost uspokojit nároky věřitelů tak rychle, jak to dovolí co nejrozsáhlejší omezení, a neviděla důstojnost v ničem, co tomu odporovalo. Chtěla, aby taková byla rada a aby byla považována za povinnost. Cenila vysoce vliv lady Russellové, a pokud šlo o značné odříkání, které jí diktovalo vlastní svědomí, domnívala se, že nebude o mnoho obtížnější přemluvit ty dva k nápravě úplné než k poloviční. Jak znala svého otce a Elizabeth, mohla mít za to, že bude pro ně sotva bolestnější vzdát se jednoho

páru koní než obou a tak dál, v řadě příliš mírných omezení na seznamu lady Russellové.

Jak by byly přijaty Anniny přísnější požadavky, není důležité. Lady Russellová neměla sebemenší úspěch – s tím není možná se smířit – to není možná snést. „Jakže! Přijít o všechny životní radosti! Cesty, Londýn, služebnictvo, koně, jídlo – ve všem šetřit a omezovat se! Žít dál bez příjemných zvyklostí, jakých si dopřává džentlmen žijící v soukromí. Ne, raději hned opustí kellynchské sídlo, než aby tam zůstával za tak hanebných podmínek.“

Opustit kellynchské sídlo! Toho nápadu se okamžitě chopil pan Shepherd, jenž měl zájem na tom, aby došlo k skutečnému omezení výdajů u sira Waltera, a jenž byl naprosto přesvědčen o tom, že nelze ničeho dosáhnout bez změny bydliště. Jelikož ten nápad vyšel právě od toho, kdo měl rozhodovat, řekl, nemusí se bát doznat, že je cele pro toto řešení. Nezdálo se mu, že by sir Walter mohl podstatně změnit životní styl v domě, který musí udržovat pověst pohostinnosti, a starobylé důstojnosti. Všude jinde může se sir Walter zařídit, jak chce; a jakkoliv se mu zlíbí uspořádat svou domácnost, budou k němu všichni vzhlížet s úctou jako k člověku, který udává tón.

Sir Walter tedy kellynchské sídlo opustí; po několika málo dnech pochyb a nerozhodnosti byla otázka, kam se má odebrat, vyřešena a nastíněn první nárys této důležité změny.

Byly tři možnosti, Londýn, Bath a jiný dům v kraji. Anna si z celého srdce přála to poslední. Malý dům v blízkém okolí, kde by se nadále mohla těšit ze společnosti lady Russellové, kde by zůstali v blízkosti Mary a nadále měli možnost vidět občas kellynchské louky a hájky – to bylo předmětem jejích tužeb. Stihl ji však její obvyklý osud a bylo stanoveno něco, co bylo zcela v rozporu s jejími sklony. Neměla ráda Bath, nesvědčilo jí tam – a právě Bath se měl stát jejím domovem.

Sir Walter zpočátku myslel víc na Londýn, ale pan Shepherd cítil, že v Londýně by na něho nebylo spolehnutí, a byl natolik obratný, že mu to rozmluvil, a postaral se, aby volba padla na Bath. To bylo daleko bezpečnější místo pro pána v nesnázích: mohl tam zaujmout významné postavení s poměrně malým finančním zatížením. Dvě

podstatné výhody Bathu oproti Londýnu byly ovšem rozhodující, byla to příhodnější vzdálenost od Kellynche a pak, lady Russellová tu trávila každý rok část zimy; a tak k nemalé spokojenosti lady Russellové, jejíž první myšlenka při návrhu na změnu bydliště byl Bath, byli sir Walter a Elizabeth přivedeni k přesvědčení, že neztratí nic ze svého významu a radostí, ubytu-jí-li se v Bathu.

Lady Russellová cítila povinnost postavit se proti přání své drahé Anny. Očekávat, že sir Walter půjde do malého domku ve svém vlastním sousedství, by bylo příliš. Annu samu by v míře mnohem větší, než sama tuší, postihlo pokoření, které by muselo být strašné pro city sira Waltera. A pokud jde o Annin odpor k Bathu, považovala jej za předsudek a omyl, pramenící z toho, že za prvé tam Anna navštěvovala po matčině smrti tři roky školu a za druhé, že onu zimu, kterou tam strávila, byla Anna v pokleslé náladě.

Lady Russellová měla zkrátka Bath ráda a byla ochotna si myslet, že bude vyhovovat všem; a pokud jde o zdraví její mladé přítelkyně, stráví-li s ní v kellynchské vilce všechny teplé měsíce, bude každé nebezpečí zažehnáno; a je to skutečně změna, která musí prospět zdraví i duchu zároveň. Anna se málokdy vzdálila z domova, velmi málo ji bylo vidět. Její duševní rozpoložení není právě radostné. Větší společnost jí zlepší náladu. Lady Russellová by si přála, aby Anna byla více známá.

K tomu, že byl každý jiný dům v okolí pro sira Waltera nežádoucí, dozajista značně přispěla ona velmi materiální část plánu, která byla šťastně prosazena hned od počátku. Sir Walter měl nejen opustit svůj domov, ale vidět jej v rukou jiných lidí; to byla zkouška duševních sil, která se ukázala přílišná i pro pevnější povahy, než jakou měl sir Walter. –Kellynchské sídlo mělo být pronajato. To však bylo hluboké tajemství, jež se nesmělo vyžradit mimo jejich vlastní okruh.

Sir Walter by nemohl snést ponížení, aby vešlo ve známost, že hodlá pronajmout své sídlo. Pan Shepherd jednou pronesl slova „inzerovat“, ale už nikdy se toho neodvážil; sir Walter s opovržením odmítl nápad, aby se jeho dům nabízel tímto způsobem; zakázal si, aby sebemenší narážkou bylo dáno najevo, že má něco takového v

úmyslu; a jenom za předpokladu, že by ho o to jako o velkou milost požádal nějaký naprosto bezvadný žadatel, by jej vůbec pronajal.

Jak rychle nacházíme důvody na podporu toho, co bychom rádi udělali! – Lady Russellová měla po ruce další výborný důvod, aby velmi uvítala, že se sir Walter a jeho rodina odstěhují z kraje. Elizabeth v poslední době navázala důvěrné přátelství, jež by byla lady Russellová ráda viděla přerušeno. Bylo to přátelství s dcerou pana Shepherdova, která se po nezdařeném manželství vrátila do otcovského domu s dvěma dětmi jakožto dalším břemenem. Byla to chytrá mladá žena, která se vyznala v umění se líbit, přinejmenším v umění zalíbit se v kellynchském panském domě; a dovedla být slečně Elliotové tak sympatická, že tu byla již kolikrát na návštěvě, přes všechny rady lady Russellové, jež považovala toto přátelství za nemístné a vybízela k opatrnosti a zdrženlivosti.

Lady Russellová měla ve skutečnosti sotva nějaký vliv na Elizabeth a zdálo se, že ji má ráda spíše proto, že ji mít ráda chce, než že by si to Elizabeth zasluhovala. Nedostalo se jí od ní nikdy víc než povrchní pozornosti, ničeho, co by přesahovalo obvyklé vlídné chování; nikdy se jí nepodařilo nic prosadit proti tomu, k čemu byla Elizabeth předem odhodlána. Znovu a znovu se opravdově snažila o to, aby brali s sebou Annu do Londýna, velmi otevřeně hovořila o nespravedlnosti a nepěkném sobectví všech opatření, jež Annu z účasti vylučovala, a při mnohých méně důležitých příležitostech se snažila Elizabeth ukázat, že by jí sestřiny větší zkušenosti a úsudek mohly prospět – ale vždycky marně; Elizabeth šla svou cestou – a nikdy se tak rozhodně nerozcházela s míněním lady Russellové, jako když si vybrala paní Clayovou, pohrdla společností své znamenité sestry a věnovala svou náklonnost a důvěru člověku, který jí nesměl být ničím jiným než předmětem chladné zdvořilosti.

Podle mínění lady Russellové byla paní Clayová svým postavením společnice pro Elizabeth velmi nerovná a svou povahou velmi nebezpečná – a proto věcí prvořadé důležitosti bylo přivodit změnu, jež by vyřadila paní Clayovou a vedla k volbě vhodnějších přítelkyň z okolí slečny Elliotové.

- - - Kapitola III- - -

„Dovolil bych si poznamenat, pane baronete,“ řekl pan Shepherd jednoho rána v kellynchském záměčku, odloživ noviny, „že současná situace je nám velmi příznivá. Tenhle mír přivede naše bohaté námořní důstojníky na břeh. Budou všichni hledat domov. Nejprůhodnější doba, pane baronete, abychom si vybrali nájemníky, velmi odpovědné nájemníky. Ve válce bylo vyzískáno již mnohé krásné jmění. Kdyby se nám naskytl nějaký bohatý admirál, pane baronete –“

„Tak by si to mohl pokládat za štěstí, Shepherde,“ odpověděl sir Walter, „to je všechno, co bych k tomu poznamenal. Kellynchské sídlo, to by byla pro něho opravdu výhra; asi ta největší ze všech vítězství, co jich na moři vybojoval... ne, Shepherde?“

Pan Shepherd se tomu vtipu zasmál, jak bylo jeho povinností a dodal:

„Dovolil bych si poznamenat, pane baronete, že v obchodních záležitostech se s pány od námořnictva jedná dobře. Tak trochu jsem poznal jejich metody v obchodním jednání a neváhám přiznat, že jsou velkorysí a budou asi právě tak vhodnými nájemníky jako kdokoli z dobré společnosti. Proto bych se, pane baronete, osmělil navrhnout, jestliže nějaká zvěst o vašem úmyslu pronikla na veřejnost – což je nutno považovat za možné, neboť víme, jak je těžké utajit jednání a záměry jedné části světa před povšimnutím a zvědavostí části druhé – v tom je nutno za společenské postavení platit – já, John Shepherd, bych mohl utajit své rodinné záležitosti, jak bych chtěl, protože by nikomu nestálo za to, aby mě sledoval, kdežto na siru Walterovi ulpívají oči, kterým je těžko se vyhnout, a proto si trůfám říci tolik, že by mne příliš nepřekvapilo, kdyby přes všechnu naši opatrnost pronikla zvěst o tom ven – za tohoto

předpokladu, jak jsem chtěl poznamenat, jelikož zájemci se budou nepochybně hlásit, bych pokládal kohokoliv z našich námořních velitelů za zvlášť hodného pozornosti – a dovoluji si dodat, že za dvě hodiny sem mohu kdykoli dojet, abych vás ušetřil nepříjemností jednání.“

Sir Walter jen přikývl. Brzy nato vstal a přecházejí po pokoji, poznamenal jízlivě:

„Tak si myslím, že těch pánů z námořního důstojnictva, pro něž by takovýhle dům nebyl překvapením, je asi pomalu.“

„Samozřejmě že si všechno prohlédnou a budou žehnat svému osudu,“ řekla paní Clayová, neboť paní Clayová tu byla také, otec ji vzal s sebou, vždyť nic nemohlo být jejímu zdraví prospěšnější než vyjížďka do Kellynche; „souhlasím plně s tatínkem, že námořníci mohou být velmi dobří nájemníci. Poznala jsem dost lidí tohoto zaměstnání, a nejsou jenom velkorysí, ale mají rádi Čistotu a jsou na všechno opatrní. Ty vaše cenné obrazy, pane baronete, budou zcela v bezpečí, ráčíte-li je tu nechat. O všechno v domě i venku bude dokonale pečováno! Keře a záhony budou téměř v tak vzorném pořádku jako nyní. Nemusíte se bát, slečno Elliotová, že vaše líbezné květinové záhonky budou zanedbány.“

„Pokud jde o to všechno,“ řekl na to chladně sir Walter, „kdybych se dal přemluvit a dům pronajal, nikterak jsem se nerozhodl s jakými výsadami bych pronajmutí spojil. Nejsem nijak zvlášť nakloněn prokazovat nájemníkovi laskavosti. Do parku přístup samozřejmě mít bude a jen málo námořních důstojníků nebo lidí jiného druhu může mít tak rozsáhlý prostor k dispozici; jaké omezení mohu spojit s užíváním sadu, to je jiná věc. Netěší mě pomyslení, že by mohl chodit kdykoli k mým keřům; a slečně Elliotové bych doporučil, aby byla opatrná na svou květinou zahradu. Ujišťuji vás, že jsem velmi málo nakloněn myšlence prokazovat nájemníku kellynchského sídla nějaké zvláštní laskavosti; ať už je to námořník nebo voják.“

Po krátké odmlce dovolil si pan Shepherd připojit:

„Ve všech těchto případech se postupuje podle stanovených zvyklostí, takže mezi pronajímatelem a nájemcem je všechno jasné a snadné. Vaše zájmy, pane baronete, jsou ve zcela bezpečných rukou.“

Spolehněte na mne, že dám pozor, aby žádný nájemce neměl více práv, než mu patří. Osměluji se podotknout, že sir Walter Elliot nemůže být ani zpola tak ostražitý na svůj majetek, jako za něho bude pan Shepherd.“

Tu promluvila Anna:

„Domnívám se, že námořnictvo udělalo pro nás tolik, že má přinejmenším stejné právo jako muži jiného postavení na všechny radosti a přednosti, které může kterýkoli dům poskytnout. Námořníci si pohodlí domova těžce zaslouží, to musíme všichni uznat.“

„To je jistá pravda. Co říká slečna Anna, je jistá pravda,“ zněla odpověď páně Shepherdova a „Ach ovšem“ jeho dcery; sir Walter však hned nato poznamenal:

„To povolání je jistě užitečné, ale netěšilo by mě, kdyby někdo z mých přátel k němu náležel.“

„Je-li možná!“ zněla překvapená odpověď.

„Ano, nelíbí se mi ve dvou směrech; mám proti němu silné důvody. Za prvé se mi nelíbí jako prostředek, jímž se osobám nízkého původu dostane přílišného vyznamenání a jímž dosáhnou poct a hodností, o nichž se jejich otcům a praotcům ani nesnilo; za druhé proto, jaký neblahý účinek má na mužovo mládí a sílu; námořníci stárnou rychleji než všichni ostatní muži; pozoroval jsem to celý život. U námořnictva je člověk víc než v kterémkoli jiném povolání vystaven nebezpečí, že se mu dostane urážky povýšením někoho, s jehož otcem by jeho otec neráčil ani promluvit, nebo že se předčasně sám sobě zoškliví. Minulého jara jsem se jednou ve městě sešel se dvěma muži, kteří byli obzvlášť dobrým příkladem toho, o čem mluvím, s lordem St. Ivesem, jehož otec, jak všichni víme, byl venkovský pastor a neměl, co by do úst dal; musel jsem dát přednost lordu St. Ivesovi a jistému admirálu Baldwinovi, člověku vzhledu tak politováníhodného, jak si jen můžete představit, s tváří červenou jako řípa, nanejvýš hrubou a drsnou, vrásčitou a zbrázděnou, s několika šedými vlasy na spáncích a s temenem holým, jen trochu přepudrovaným. ‚Dobré nebe, kdo je ten staroch?‘ řekl jsem příteli stojícímu opodál (byl to sir Basil Morley). ‚Staroch!‘ zvolal sir Basil, ‚vždyť je to admirál Baldwin. Kolik byste mu hádal?‘ ‚Šedesát,‘ řekl jsem, ‚nebo snad dvašedesát.‘ ‚Čtyřicet,‘ odpověděl sir Basil, ‚ani o

chlup více.' Představte si moje překvapení; na admirála Baldwina jen tak hned nezapomenu. Nikdy jsem neviděl tak žalostný případ, co dovede z člověka udělat námořnický život; do jisté míry je to tak s nimi se všemi: potloukají se po světě, jsou vystaveni každému podnebí a každému počasí, až je hrůza se na ně podívat. Jaká škoda, že je někdo neprašťí do hlavy a nezabije je naráz, dřív než dosáhnou věku admirála Baldwina.“

„Ach ne, pane baronete,“ zvolala paní Clayová, „to je přílišná přísnost. Mějte trochu soucitu s těmi ubožáky. Všichni jsme se nenarodili krásní. A na moři jistě nikdo nezkrásní; námořníci rychle stárnou, to jsem často pozorovala; brzy ztrácejí mladistvý vzhled. Ale konečně, copak to neplatí o mnoha jiných povoláních a snad o většině? Vojáci v aktivní službě na tom nejsou o nic lépe; a i klidnější zaměstnání vyžadují práci a námahu duševní, ne-li tělesnou, jež málokdy ponechá mužův vzhled jen přirozenému vlivu času. Právník se lopotí, celý ustaraný; lékař je buzen v kteroukoli hodinu a musí jít do každého počasí; a duchovní – „na okamžik umkla uvažujíc, co by se hodilo na duchovního, „– a i duchovní, jak víte, je povinen chodit k lidem s nakažlivou nemocí a vystavovat své zdraví i vzhled nebezpečí otráveného ovzduší. Vskutku, jak jsem už dlouho přesvědčena, třebaže každé povolání je nutné a svou povahou čestné, jen tomu, kdo nemusí vykonávat žádné zaměstnání, kdo může vést pravidelný život, kdo je na venkově pánem svého času, jde za svými zájmy, žije na svém statku a netrápí ho snaha dosáhnout víc, jen tomu, říkám, je souzeno to štěstí uchovat si zdravý a pěkný vzhled co nejdéle. Neznám jiný druh lidí, kteří by neztratili něco ze svého vzhledu, jakmile přestanou být úplně mladí.“

Vypadalo to, jako by pan Shepherd ve své horlivosti příznivě naklonit sira Waltera námořnímu důstojníkovi jakožto nájemci byl nadán předvídavostí; neboť hned první nabídka na dům přišla od admirála Crofta, s nímž se pan Shepherd krátce nato seznámil, když přijel na čtvrtletní soud do Tauntonu; upozornil ho na něj jeden obchodní přítel z Londýna. Podle zprávy, s kterou pospíchal do Kellynche, admirál Croft pocházel ze somersetského hrabství, a nabyv velmi pěkného jmění, přál si usadit se v rodném kraji a přijel do Tauntonu, aby se podíval na některé inzerované domy v

nejbližším okolí, jež mu však nevyhovovaly, když tu se náhodou doslechl (právě tak, jak předvídal, poznamenal pan Shepherd, záležitosti sira Waltera nemohly zůstat utajeny) – když se tedy náhodou doslechl, že kellynchský panský dům bude náhodou k pronajmutí, a když se dozvěděl o jeho (páně Shepherdových) stycích s majitelem, zašel za ním a obrátil se na něho s podrobnějšími dotazy, a během dosti dlouhého rozhovoru projevil tak silný zájem o dům, jak jen může pocítit člověk, jenž jej zná podle popisu; a svým upřímným vyprávěním o sobě podal panu Shepherdovi jasný důkaz, že je nájemce odpovědný a co nejžádoucnější.

„A kdo je ten admirál Croft?“ zněl chladný podezíravý dotaz sira Waltera.

Pan Shepherd odpověděl, že je z urozené rodiny, a jmenoval místo, odkud pochází; a Anna po krátké odmlce dodala: „Je to kontraadmirál britského námořnictva. Zúčastnil se bitvy u Trafalgaru a pak byl ve Východní Indii; působil tam, myslím, několik let.“

„Pak předpokládám,“ poznamenal sir Walter, „že má obličej oranžový jako manžety a peleríny livreje mých lokajů.“

Pan Shepherd ho spěšně ujistil, že admirál Croft je velmi zdravý, silný muž pěkného vzhledu, trochu větrem ošlehaný, to je jisté, ne však mnoho; a že svými názory a chováním je dokonalý džentlmen; a že není pravděpodobně, že by dělal sebemenší potíže, pokud jde o podmínky a cenu; že chce jen pohodlný domov a chce se do něho co nejdříve nastěhovat; že ví, že musí platit za své pohodlí; že ví, kolik může obnášet nájem zařízeného domu takového významu; že by nebyl překvapen, kdyby sir Walter požadoval více; že už se o panství informoval; že by byl jistě rád, kdyby mohl mít plná práva, ale že na tom zvlášť netrvá; řekl, že občas vytáhne flintu, ale nikdy nezabije; že je to opravdový džentlmen.

Pan Shepherd byl v této věci velmi výmluvný; poukázal na okolnosti admirálovy rodiny, jež ho činily obzvlášť žádoucím jakožto nájemce. Byl ženat a bezdětný; to je ten nejlepší stav, jaký si lze přát. Dům bez paní nemá nikdy tu péči, poznamenal pan Shepherd: není si jist, zda nábytek netrpí právě tak, jako když je mnoho dětí. Paní, která nemá děti, je tou nejlepší uchovatelkou

nábytku na světě. Viděl také paní Croftovou; byla v Tauntonu s admirálem a byla přítomna celý ten čas, co o tom spolu jednali.

„A zdá se, že je to dáma vybraných způsobů a bystrá, dovede mluvit, kladla víc otázek o domě, podmínkách a daních než sám admirál a zdálo se, že je víc zběhlá v obchodním jednání. A nadto jsem, pane baronete, zjistil, že není v tomto kraji tak zcela bez příbuzenských vztahů, právě jako její manžel; to jest, že je sestrou pána, který žil před několika lety v Monkfordu. Jemináčku! Jak jen se jmenoval? Ted' si nemohu na jeho jméno vzpomenout, ačkoliv jsem je slyšel tak nedávno. Penelopo, drahoušku, pomoz mi vzpomenout na jméno toho pána, který žil v Monkfordu – bratra paní Croftové!“

Ale paní Clayová mluvila tak horlivě se slečnou Elliotovou, že neslyšela jeho dotaz.

„Nemám ponětí, koho myslíte, Shepherde; nepamatuji se, že by v Monkfordu bydlel nějaký pán od dob starého pana Trenta.“

„Jemináčku! To je ale divné! Asi co nejdřív zapomenou své vlastní jméno. A je mi to jméno tak dobře známo; znal jsem toho pána velmi dobře od vidění; viděl jsem ho stokrát; pamatuji se, že jednou přišel ke mně pro radu ohledně přestupku jednoho ze svých sousedů; sedlákův čeledín vnikl do jeho ovocné zahrady – stržený plot – jablka ukradená – chycen při činu; a pak proti mé radě svolil k přátelskému narovnání. Opravdu, to je ale divné.“

Anna chvíli čekala a pak řekla:

„Vy myslíte pana Wentworthe, jak se domnívám?“

Pan Shepherd překypoval vděčností.

„Wentworth, to je to jméno. Pan Wentworth je ten člověk. Víte, pane baronete, měl před časem faru v Monkfordu, byl tam dva nebo tři roky. Mám za to, že sem přišel kolem roku – pět. Jistě se na něho pamatujete?“

„Wentworth? Ach ano – pan Wentworth, zástupce faráře v Monkfordu. Vy jste mě spletl tím slovem pán. Myslel jsem, že mluvíte o nějakém majiteli pozemků; pan Wentworth nebyl nikdo, jak se pamatuji; bez vlivného příbuzenstva; neměl nic společného se straffordskou rodinou. Člověk žasne, jak jména mnoha našich šlechtických rodů přijdou do obecného užívání.“

Když pan Shepherd zpozoroval, že toto příbuzenství není Croftovým u sira Waltera na prospěch, už se o něm více nezmínil; a se vší horlivostí začal znovu probírat okolnosti, které jim byly bezesporu příznivější; jejich věk, bezdětnost, bohatství; vysoké mínění, které si utvořili o kellynchském sídle; a jejich obzvláštní snahu, aby se jim dostalo té cti a získali nájem; podle pana Shepherdova to vypadalo, jako by jim štěstí stát se nájemci sira Waltera bylo nade vše; v tajné míře požadavků, jaké sir Walter kladl na povinnosti nájemce, mohl jim být jistě přiznán neobyčejně dobrý vkus.

Ale mělo to úspěch; a ačkoliv se sir Walter musel dívat černě na každého, kdo chtěl bydlet v jeho domě, a pokládat ho přitom za nesmírně zámožného, aby si mohl dovolit pronajmout dům za nejvyšší cenu, dal se přemluvit a povolil panu Shepherdovi, aby pokračoval v jednání, a zmocnil ho, aby navštívil admirála Crofta, který dosud zůstával v Tauntonu, a určil den, kdy by se mohli na dům podívat.

Sir Walter nebyl příliš moudrý; přece však měl dost životních zkušeností, aby vycítil, že přijatelnější nájemce než ve všem tak slibný admirál Croft se těžko naskytne. Tak daleko šla jeho chápavost; a jeho marnivost našla další uspokojení v admirálově společenském postavení, které bylo sice dost vysoké, ale zase ne nějak příliš. „Pronajal jsem dům admirálu Croftovi,“ to bude znít zvlášť pěkně; mnohem lépe než nějakému pouhému panu –; pan (vyjma asi půl tuctu jmen v celé zemi) potřebuje vždycky nějaké vysvětlení. Admirál, to už je někdo, ale přitom i baronet si vedle něho zachová svůj význam. Při všem jednání a styku musí mít sir Walter Elliot vždycky přednost.

Nežli se však přistoupilo k rozhodnutí, musela být dotázána Elizabeth; přání, aby se odstěhovali, v ní však stále sílilo, a tak byla ráda, že se naskytl nájemce a mohlo dojít k stěhování; z jejích úst nevyšlo ani slovo, které by mohlo rozhodnutí ohrozit.

Panu Shepherdovi byla dána plná moc k jednání; a sotva k tomuto rozhodnutí došlo, opustila Anna, která do té chvíle velmi pozorně všemu naslouchala, místnost a hledala úlevu na čerstvém vzduchu, který chladil její rozpálené tváře; a jak kráčela kolem svého

oblíbeného hájku, řekla se slabým povzdechnutím: „Ještě několik měsíců a bude tu možná kráčet on.“

- - - Kapitola IV - - -

On, to nebyl pan Wentworth, bývalý farářův zástupce v Monkfordu, jakkoli by se to mohlo zdát, ale kapitán Frederick Wentworth, jeho bratr, jmenovaný velitelem v bitvě u St. Domingo, který byl právě mimo službu a přijel v létě roku 1806 do hrabství somersetského; neměl žádného z rodičů už naživu, a našel tedy na půl roku domov v Monkfordu. Byl to tenkrát pozoruhodně hezký mladý muž s velkou dávkou inteligence, ducha a důvtipu; a Anna byla neobyčejně hezká dívka, jemná, skromná, citlivá, dobrého vkusu, polovina těch půvabů na obou stranách by byla stačila, neboť on neměl co na práci a ona neměla koho milovat; a tak setkání takové přemíry dobrých vlastností nemohlo se minout účinkem. Postupně se seznámili, a když se seznámili, rychle a hluboce se do sebe zamilovali. Těžko říci, kdo viděl větší vrchol dokonalosti v tom druhém nebo kdo byl šťastnější; zda ona, když dostala jeho vyznání a nabídku, nebo on, když je přijala.

Následovala krátká doba nesmírného štěstí, ale jen krátká. – Brzy vyvstaly nesnáze. Když byl sir Walter požádán o svolení, neodmítl je sice výslovně, ani neřekl, že k sňatku nikdy nesmí dojít, vyjádřil však své zamítnutí velikým údivem, chladem, mlčením a rozhodným prohlášením, že své dceři nic nedá. Považoval to spojení za velmi nedůstojné; i lady Russellová to přijala jako velké neštěstí, třebaže s pýchou mnohem mírnější a odpustitelnější.

Aby se Anna Elliotová se všemi svými nároky, jež jí poskytoval její rod, krása a duševní vlohy, v devatenácti letech zahodila, aby se v devatenácti zatížila zasnoubením s mladým mužem, který neměl nic, co by ho doporučovalo, leč sama sebe, a žádnou jinou naději, jak dosáhnout bohatství, leč šťastnou náhodou ve svém nanejvyš

nejistém povolání, a žádné styky, jež by mu v něm zajistily další vzestup, to by skutečně znamenalo zahodit se, jen pomýšlení na to lady Russellovou bolelo! Anna Elliotová, tak mladá; tak málo ve společnosti známá, aby byla uchválena neznámým člověkem bez příbuzenstva a jmění či spíš stržena jím do postavení vyčerpávající, nejisté odvislosti, která ničí mládí! To se nesmí stát, je-li možno tomu zabránit upřímným přátelským zásahem, domluvou ženy, která k ní chová lásku téměř mateřskou a mateřská práva.

Kapitán Wentworth jmění neměl. Měl štěstí ve svém povolání, ale co lehce nabyt, lehce vydal, a tak nic nenašetřil. Věřil však, že brzy zbohatne; byl plný životního elánu a věděl, že bude mít brzy loď a postavení, s nímž dosáhne všeho, co chce. Vždycky měl štěstí; věděl, že tomu bude tak dále. – Taková důvěra, mocná ve své vřelosti a okouzlující ve své vtipnosti, s níž byla často vyslovena, musela Anně stačit; lady Russellová se však na to takto nedívala. – Jeho prudká povaha a smělé názory působily na ni zcela jinak. Viděla v tom jen horší neštěstí. Viděla v tom jen další nebezpečný rys. Byl důvtipný a měl svou hlavu. – Lady Russellová si na vtip nepotrpěla; a měla hrůzu ze všeho, co se blížilo neopatrnosti. Odsuzovala toto spojení v každém směru.

Odpor, jaký tyto city vzbudily, byl příliš velký, než aby Anna proti němu mohla bojovat. Jakkoli byla mladá a mírná, byla by dokázala postavit se otcově nevůli, nezmírněné jediným laskavým slovem nebo pohledem sestřiným; avšak neustálé rady lady Russellové, kterou vždycky milovala a na niž spoléhala, provázené tak neochvějným míněním a tak laskavými způsoby, nemohly se minout účinkem. Tak ji přesvědčila, až Anna uvěřila, že zasnoubení není správné – že je nerozvážné, nevhodné, že má malou naději na úspěch a že za to nestojí. Nejednala však pod vlivem sobecké opatrnosti, když zrušila zasnoubení. Nebýt přesvědčena, že bere ohled víc na jeho dobro než na své vlastní, sotva by se ho byla vzdala. – Domnění, že její opatrnost a sebezapření směřují především k jeho prospěchu, bylo jí hlavní útěchou v bolesti z rozchodu – z rozchodu navždycky; a měla zapotřebí veškeré útěchy; vyslechnout všechno, co on si o tom myslí, bylo pro ni dalším utrpení, neboť

zůstal zcela nepřesvědčený a neústupný a cítil se ukřivděný, že se dala donutit a opustila ho. Odjel hned nato z kraje.

Několik měsíců trvala celá jejich známost; avšak Annino utrpení za několik měsíců neskončilo. Láska a lítost jí na dlouhý čas kalily každíčkou radost ze života; předčasná ztráta svěžesti a pokleslá nálada ji natrvalo poznamenaly.

Víc než sedm let uplynulo, nežli ten příběh strastiplného pouta dospěl ke konci; čas hodně utlumil, možná že téměř všechnu její velkou oddanost k němu – byla však příliš a pouze odvislá na čase; nedostalo se jí pomoci změnou pobytu (kromě jedné návštěvy Bathu brzy po rozchodu) nebo rozšířením společenského okruhu nebo novým seznámením. – Nikdy nikdo nepřišel do kellynchského společenského kroužku, kdo by snesl srovnání s Frederickem Wentworthem, jak si ho uchovala v paměti. Její jemnocit a vybíravý vkus při skrovném rozsahu okolní společnosti nepřipustily další náklonnost, která by v jejím věku byla jedinou zcela přirozenou, šťastnou a dostačující léčbou. Když jí bylo kolem dvaadvaceti, byla požádána o změnu jména mladým mužem, který zanedlouho potom našel svolnější mysl u její sestry; a lady Russellová naříkala nad jejím odmítnutím; neboť Charles Musgrove byl nejstarší syn muže, jehož pozemkový majetek a všeobecný význam byly v kraji na druhém místě, hned za sirem Walterem, a měl dobrou povahu a byl pěkného zevnějšku; a třebaže by byla lady Russellová asi měla větší nároky, když bylo Anně devatenáct, bylo by ji těšilo, kdyby ji viděla v dvaadvaceti tak důstojným způsobem zbavenou zaujatosti a nespravedlivosti otcovského domu a natrvalo usazenou ve své blízkosti. Tentokrát však Anna nenechala na sebe v ničem působit; a ačkoliv byla lady Russellová stále stejně spokojena, že byla tak opatrná, a nepřála si, aby se minulé věci nebyly staly, začala mít teď obavy hraničící s beznadějí, zda se najde nějaký schopný a nezávislý muž, který by Annu zlákal ke vstupu do stavu, který pro ni považovala za obzvlášť vhodný pro její vřelé srdce a lásku k domácnosti.

Neznaly vzájemně svůj názor na Annin rozchod s kapitánem Wentworthem, nevěděly, zda zůstal stejný, nebo se změnil, neboť o té věci nikdy nepadla zmínka – avšak Anna v sedmadvaceti smýšlela

velmi rozdílně od toho, jak byla donucena smýšlet v devatenácti. – Nedávala vinu lady Russellové, nedávala vinu sobě, že se podle ní řídila; cítila však, kdyby se k ní nějaká mladá dívka za podobných okolností obrátila o radu, že by jí nikdy nepřipravila tak jisté okamžité utrpení a tak nejisté budoucí štěstí. – Byla přesvědčena, že i se všemi těmi nepříznivými okolnostmi, jako byl nesouhlas doma, všechny starosti spojené s jeho povoláním, všechny jejich možné strachy, odklady a zklamání, byla by statnější, kdyby byla od zasnoubení neupustila, než když je obětovala. A to, jak plně věřila, i kdyby na ně připadl obvyklý podíl, a dokonce více než obvyklý podíl všech podobných starostí a úzkostného čekání, bez ohledu na skutečný výsledek v jejich případě, který by jim byl býval přinesl blahobyt dřív, než se dalo předpokládat. Všechny jeho dychtivé naděje, všechna jeho důvěra byly oprávněny. Jako by svým nadáním a horoucností předvídal a vydobyl si cestu k úspěchu. Jakmile skončilo jejich zasnoubení, okamžitě dostal zaměstnání a všechny jeho plány se uskutečnily. Vyznamenal se a byl brzy povýšen – a musel mít teď, když několikrát za sebou zajal nepřátelské lodi, pěkné jmění. Mohla se ve svém domnění opírat jen o seznamy ministerstva námořnictví a o noviny, ale nepochybovala, že je bohat; – a vzhledem k jeho stálosti neměla důvod domnívat se, že je ženat.

Jak by Anna dovedla být výmluvná, – s jakou výmluvností by alespoň stála na straně každé vroucí náklonnosti a radostné důvěry v budoucnost proti té příliš úzkostlivé opatrnosti, která jako by byla urážkou nadšení a nedůvěrou v Prozřetelnost! – V mládí byla přinucena k opatrnosti, romantice se naučila s přibývajícími lety – což je přirozený následek nepřirozených začátků.

Za všech těchto okolností, se všemi těmi vzpomínkami a city musila se v ní probudit stará bolest, když slyšela, že sestra kapitána Wentworthe bude asi bydlet v Kellynchi; a mnoho procházek a mnoho vzdechů bylo zapotřebí, aby zahnal to znepokojivé pomyšlení. Kolikrát si řekla, že je to bláznovství, nežli dokázala uklidnit své nervy natolik, aby mohla naslouchat neustálé debatě o Croftových a o tom, jakými že budou dobrými nájemci. Pomáhala jí v tom naprostá lhostejnost a zdánlivá nevědomost jediných tří osob z jejích vlastních lidí zasvěcených do minulosti, která jako by popírala

jakoukoli vzpomínku na její známost. Mohla právem považovat pohnutky lady Russellové v té věci za ušlechtilější, než byly pohnutky otcovy a Elizabethiny; mohla mít v úctě všechny dobré citové důvody jejího klidu – avšak všeobecné zdání, že na všechno zapomněli, bylo nanejvýš důležité, ať už vyplývalo z čehokoliv; a když došlo k tomu, že admirál Croft opravdu kellynchské sídlo najal, zaradovala se znovu v přesvědčení, jež jí bylo vždycky nanejvýš vítané, že minulost je známa jen třem lidem z jejího okolí, kteří, jak věřila, neřeknou o tom ani slovo, a v naději, že z jeho okolí dověděl se o jejich krátkém zasnoubení jen jeho bratr, s kterým bydlel. – Ten bratr byl už dávno z kraje přeložen – a protože byl rozumný muž a nadto ještě tenkrát svobodný, spoléhala pevně na to, že se o tom od něho žádná lidská bytost nedozvěděla.

Sestra, paní Croftová, byla tenkrát mimo Anglii, doprovázela manžela na jeho působiště v cizině, a její vlastní sestra

Mary byla ve škole, když se to všechno stalo – a z pýchy jedněch a z jemnocitu druhých nedostalo se jí později o tom nikdy nejmenší zmínky.

Za těchto předpokladů doufala, že její seznámení s Croftovými, které se dalo čekat, vzhledem k tomu, že lady Russellová dosud bydlela v Kellynchi a Mary byla usazena jen tři míle odtud, nebude nijak zvlášť trapné.

- - - Kapitola V - - -

Onoho rána, kdy si měl admirál Croft s paní prohlédnout kellynchské sídlo, považovala Anna za velmi přirozené, aby odešla na téměř každodenní procházku k lady Russellové a aby zůstala pryč, dokud nebude po všem; potom považovala za velmi přirozené projevit lítost, že propásla příležitost je uvidět.

Setkání obou stran se ukázalo velice uspokojujivé a rozhodlo naráz o celé věci. Obě dámy byly předem nakloněny k dohodě, a proto spatřovaly jedna u druhé jen vybrané chování; a pokud jde o pány, byla tu na straně admirálově taková srdečná dobrá nálada, taková přímá důvěřivá velkodušnost, že se nemohla minout účinkem na sira Waltera, kterého kromě toho přimělo k jeho nejlepšímu a nejjemnějšímu chování páně Shepherdovo ujišťování, že je admirálovi z doslechu znám jako vzor vybraných způsobů.

Dům, pozemky, nábytek byly shledány v pořádku, Croftovi byli shledáni v pořádku, podmínky, doba, všechno a všichni byli jaksepatří; a písaři pana Shepherda se pustili do práce, aniž se předběžně vyskytl jediný rozpor, který by vedl ke změně toho, co „smluvní listina dokládá“.

Sir Walter bez váhání prohlásil admirála za nejlépe vypadajícího námořníka, s jakým se kdy setkal, a šel tak daleko, že řekl, že by se nestyděl kdekoli být s ním viděn, kdyby mu jeho vlastní kadeřník mohl upravit vlasy; a admirál se svou srdečnou upřímností poznamenal, když jel se ženou parkem nazpátek: „Tak si myslím, má milá, že se dohodneme přes všechno, co nám v Tauntonu říkali. Baronet moc rozumu ne-pobral, ale nezdá se zlý,“ – to byly vzájemné poklony, které mohly být považovány za rovnocenné.

Croftovi měli převzít kellynchské sídlo na sv. Michala, a protože sir Walter navrhl, aby se odstěhovali do Bathu v průběhu

předcházejícího měsíce, bylo nutno rychle zařídit všechno, co s tím souviselo.

Lady Russellová, přesvědčena, že Anně nebude dovoleno být užitečná a mít nějaký vliv při výběru domu, který si chtěli opatřit, postavila se velice proti tomu, aby Anna musela tak rychle odjet, a přála si, aby tu Annu ještě nechali, dokud ji po Vánocích do Bathu sama neodveze; protože však měla své vlastní závazky, kvůli nimž se musela vzdálit na několik týdnů z Kellynche, nemohla pozvat Annu na celou dobu, jak by si byla přála; a Anna, třebaže se obávala možných zářijových veder v bílém oslňujícím světle Bathu a třebaže jí bylo líto, že se má vzdát té líbezné smutné nálady podzimních měsíců na venkově, nedomnívala se, když vzala všechno v úvahu, že touží po tom zde zůstat. Bude nejsprávnější a nejmoudřejší, a tedy spojeno s nejmenším utrpením, když odjede s ostatními.

Stalo se však něco, co jí uložilo jinou povinnost. Mary, která často trochu churavěla a vždycky přikládala svým neduhům velkou váhu a zvykla si dožadovat se v takovém případě vždycky Anniny pomoci, se zase necítila dobře; a předvídajíc, že za celý podzim nebude jeden den zdravá, prosila, či spíše vyžadovala, neboť prosba se tomu dalo těžko říci, aby Anna šla k ní do Uppercrossu a byla s ní tak dlouho, dokud ji bude potřebovat, místo aby jela do Bathu.

„Já se za žádnou cenu nemohu bez Anny obejít,“ vyzněla Maryina úvaha; a Elizabethina odpověď zněla, „Pak bude jistě lepší, aby Anna zůstala, protože v Bathu ji nikdo potřebovat nebude.“

Být žádán o pomoc, třebaže nepatřičným způsobem, je přinejmenším lepší než být odmítnut jako někdo naprosto k ničemu; a Anna, která byla ráda, že je užitečná a že má určenu nějakou povinnost, a zcela jistě nelitovala, že místem té povinnosti je venkov, a to její drahý kraj, ochotně svolila, že zůstane.

Maryino pozvání odstranilo všechny nesnáze lady Russellové a bylo tedy brzo dojednáno, že Anna nepojede do Bathu, pokud ji tam lady Russellová neodveze, a že celý ten čas až do té doby bude rozdělen mezi dům v Uppercrossu a vilku v Kellynchi.

Tak dalece bylo všechno dokonale v pořádku; avšak lady Russellová, když si najednou uvědomila to, že se sirem Walterem Elizabeth měla jet do Bathu paní Clayová, jakožto veledůležitá a

cenná pomocnice oné poslední jmenované v zařizování, které ji čekalo, byla skoro zděšena touto částí plánu s kellynchským sídlem, která se jí zdála pochybná. Lady Russellová neobyčejně litovala, že se k takovému opatření vůbec sáhlo – divila se tomu, rmoutilo ji to a strachovala se toho – a urážka, jaká byla pro Annu v tom, že paní Clayová je tak velepotřebná, kdežto Anna jí nebyla vůbec, jevila se bolestnou přitěžující okolností.

Anna sama byla již vůči podobným urážkám otužilá; vycítila však pošetlost takového jednání právě tak jasně jako lady Russellová. Z výsledku dlouhého tichého pozorování a ze znalosti otcovy povahy, znalosti, o níž si často právala, aby byla menší, bylo jí jasné, že je víc než možné, aby z důvěrného styku vyplynuly pro rodinu důsledky co nejzávažnější. Nedomnívala se, že by otec v současné chvíli na něco podobného pomýšlel. Paní Clayová měla pihy a vyčnívající zuby, nepůvabné zápěstí, o čemž v její nepřítomnosti neustále pronášel přísné poznámky; byla však mladá a jistě celkem hezká, bystrého ducha a měla vytrvale líbivé způsoby, půvaby, které jsou mnohem nebezpečnější, než by možná byly jakékoli přednosti čistě tělesné. Na Annu zapůsobila míra nebezpečí tak velice, že si nemohla odpustit, aby se nepokusila upozornit na ně sestru. Měla malou naději na úspěch, avšak Elizabeth, která by při takovém obratu událostí byla mnohem víc k politování než ona sama, neměla mít, jak si Anna myslela, nikdy důvod vyčítat jí, že ji nevarovala.

Když promluvila, považovalo se to za urážku. Elizabeth si nedovedla představit, jak ji mohlo tak nesmyslné podezření napadnout; a rozhořčeně odpověděla, že obě strany dobře vědí, kde je jejich místo.

„Paní Clayová nikdy nezapomíná, kdo je,“ řekla vřele, „a protože znám lépe její smýšlení, než je můžeš znát ty, mohu tě ujistit, že je obzvlášť delikátní, pokud jde o manželství; a že odsuzuje každou nerovnost společenského postavení a hodnosti mnohem přísněji než většina lidí. A pokud jde o otce, opravdu bych si nemyslela, že je třeba ho podezírat teď, když zůstal tak dlouho kvůli nám svobodný. Kdyby byla paní Clayová velmi krásná, pak připustím, že by bylo chybou, abych ji měla tak hodně u sebe; ne že by cokoliv na světě,

tím jsem si jista, přimělo otce zvolit nerovnou partii; mohl by však být z toho nešťastný. Ale chudák paní Clayová, která se všemi svými zásluhami nemůže být nikdy pokládána za ucházející, pokud jde o krásu! Opravdu se domnívám, že chudák paní Clayová může být s námi v naprostém bezpečí. Člověk by si myslel, žeš nikdy otce neslyšela mluvit o tom, jak je ve svém zevnějšku postižena, ačkoliv vím, žeš to musela vyslechnout nejmíň padesátkrát. Ty její zuby! A ty její pihy! Mně pihy nejsou tak odporné jako jemu, pamatuji se na jednu tvář, která několika pihami nebyla nijak zohyzděna, ale on si je oškliví. Muselas ho přece slyšet, jak se vyjádřil o pihách paní Clayové.“

„Existuje sotva nějaký nedostatek, který by se nedal vyvážit příjemnými způsoby,“ řekla na to Anna.

„Na to mám jiný názor,“ odpověděla Elizabeth břitce, „příjemné způsoby mohou dát vyniknout krásným rysům, ale nemohou nikdy změnit ošklivé. Ať už je tomu ale tak nebo tak, ten, kdo v téhle věci nejvíc riskuje, jsem já, a proto si myslím, že je zbytečné, abys ty poučovala mě.“

Anna tedy udělala své povinnosti zadost – a byla ráda, že to má za sebou, a nebyla tak docela bez naděje, že udělala dobře; Elizabeth, třebaže jí podezření nebylo po chuti, mohla se stát obezřetnější.

Poslední službou kočárového čtyřspřeží bylo odvézt sira Waltera, slečnu Elliotovou a paní Clayovou do Bathu. Společnost odjela ve velmi dobré náladě; sir Walter připraven blahosklonně kynout všem zarmouceným nájemcům a majitelům domků, které by napadlo se ukázat; a Anna v tu chvíli vykročila v jakémsi bezútěšném klidu směrem k vilce, kde měla strávit první týden.

Její přítelkyně nebyla v lepší náladě. Na lady Russellovou zapůsobil odchod rodiny neobyčejně silně. Jejich důstojnost ležela jí na srdci neméně než vlastní; každodenní styk stal se jí drahým zvykem. Bylo bolestné dívat se na jejich opuštěné pozemky a ještě bolestnější čekat na nové ruce, jimž připadnou; a aby unikla pocitu osamělosti a smutku nad takto změněnou vesnicí a aby byla pryč, až přijede admirál Croft s paní, rozhodla se, že odjede z domova týž den, kdy musí propustit Annu. Odjížděly tedy spolu a Anna

vystoupila z kočáru před sestřiným domem v Uppercrossu na první zastávce cesty lady Russellové.

Uppercross byla vesnice prostřední velikosti, která byla ještě několik let předtím zcela ve starém anglickém slohu; měla jen dva domy, které svým vzhledem vynikaly nad staveními sedláků a nádeníků – panské sídlo s vysokými zdmi, velikými vraty a starými stromy, důkladné a staromódní – a samostatný těsný farský dům uprostřed pěkné zahrady s popínavou révou a hrušňovými zákrsky kolem velkých oken; avšak po svatbě mladého pána byla fara vybavena jako hospodářské stavení a povýšena na panský dům; a uppercrosský dům s verandou, francouzskými okny a dalšími stavitelskými okrasami mohl právě tak dobře přivábit k sobě zraky kolemjdoucího jako vzhledem mnohem důkladnější a významnější Velký dům s příslušnými hospodářskými budovami čtvrt míle odtud.

Tady Anna často pobývala. Zнала způsob života v Uppercrossu právě tak dobře jako v Kellynchi. Obě rodiny se neustále stýkaly, bylo zvykem zaběhnout z jednoho domu do druhého v kteroukoliv hodinu, takže to bylo vlastně něco nečekaného najít Mary samotnou; její nevolnost a pokleslá nálada vyplývaly však skoro samozřejmě z toho, že byla sama. Třebaže byla Mary lepší povahy než starší sestra, neměla Anninu rozumnost nebo vyrovnanost. Když jí bylo dobře, když byla šťastná a věnovala se jí náležitá pozornost, pak byla veselá a měla výbornou náladu; s každým ochuravením se však u ní dostavovala úplná skleslost; neuměla být sama; a protože v značné míře podědila elliotovské vědomí vlastní důležitosti, měla velký sklon k tomu považovat se při každých obtížích za odstrčenou a zanedbávanou. Vzhledem se nevyrovnala svým sestrám a i v době největšího rozkvětu dosáhla nanejvýš toho, že byla považována za „hezkou dívku“. Ted' ležela na vybledlé pohovce pěkného salónu, jehož kdysi elegantní nábytek začal vlivem čtyř let a dvou dětí vypadat zvetšele; a jen Anna vkročila do dveří, přivítala ji takto:

„To je dost, že jdeš! Už jsem myslela, že tě ani neuvidím. Je mi tak zle, že sotva mluvím. Za celé dopoledne u mě nikdo nebyl!“

„To je mi líto, že tě nacházím v tomhle stavu,“ odpověděla Anna, „vždyť jsi mi ve čtvrtek psala, jak je ti skvěle.“

„Ano, snažila jsem se toho nedbat; to já vždycky dělám; ale to už mi zdaleka nebylo dobře; nikdy v životě mi, myslím, nebylo tak špatně jako dnes dopoledne – určitě mě tu neměli nechat ležet tak samotnou. Co kdybych najednou dostala nějaký strašný záchvat a nemohla ani zazvonit! Tak lady Russellová nechtěla ani vystoupit. Tohle léto nebyla v tomhle domě ani třikrát.“

Anna na to řekla, co se slušelo, a zeptala se na jejího manžela. „Ach, Charles šel střílet. Neviděla jsem ho od sedmi hodin ráno. Musel jít, ačkoliv jsem mu říkala, jak je mi špatně. Řekl, že nezůstane venku dlouho; ale ještě se vůbec nevrátil, a teď už je skoro jedna. Na mou věru, za celé dopoledne jsem neviděla živou duši.“

„Měla jsi u sebe děti?“

„Ano, dokud jsem mohla vydržet jejich rámus; ale jsou tak vzdorovití, že mi víc uškodí, než prospějou. Malý Charles neposlechne ani slovo a Walter začíná být zrovna takový.“

„No teď ti bude brzo lépe,“ odpověděla Anna vesele. „To víš, že já tě vždycky vyléčím. Co dělají ve Velkém domě?“

„To ti říct nemůžu. Neviděla jsem z nich dnes nikoho, kromě pana Musgrova, ten se tu jen zastavil a mluvil se mnou oknem, ani neslehl z koně; a ačkoliv jsem mu říkala, jak je mi zle, nikdo z nich ke mně nepřišel. Prostě se slečnám Musgrovovým asi nelíbím, a tak se nikdy neobtěžují.“

„Možná že je ještě do večera uvidíš. Je ještě brzy.“

„Ujišťuji tě, že je vůbec nechci vidět. Napovídají toho a pořád se smějou, já to nesnáším. Ach, Anno, mně je tak špatně! Nebylo to od tebe vůbec hezké, že jsi nepřijela ve čtvrtek.“

„Drahá Mary, jen si vzpomeň, jakou dobrou zprávu jsi mi o sobě poslala! Psala jsi tak vesele a říkala, že je ti úplně dobře a že mě zatím nepotřebuješ; a v tom případě sis musela být vědoma, že budu chtít zůstat s lady Russellovou až do posledka; a kromě toho že na ní tolik lpím, byla jsem tak zaměstnaná, měla jsem toho tolik co dělat, že jsem nemohla dobře odejít z Kellynche dříve.“

„Pro pána krále! Co jsi, prosím tě, ty mohla mít na práci?“

„Spoustu věcí, říkám ti. Víc, než si v tu chvíli mohu vzpomenout; povím ti aspoň něco z toho. Opisovala jsem seznam otcových knih a obrazů. Byla jsem několikrát v zahradě s Mackenziem, abych sobě i

jemu ujasnila, které Elizabethiny květiny má dostat lady Russellová. Pak jsem si musela zařídit všechny své vlastní věci – rozdělit knihy a noty, přebalit si všechny kufry, protože jsem dobře neporozuměla, co mělo přijít do vozů. A ještě jednu věc jsem musela udělat, mnohem bolestnější; musela jsem zajít skoro do každého domku ve vsi, abych se rozloučila. Přáli si to, jak mi bylo řečeno. Ale všechny tyhle věci zabraly spoustu času.“

„Ach tak,“ a po chvilce mlčení, „ale vůbec ses mě ještě ani slovem nezeptala na včerejší večeři u Pooleových.“

„Tak tys tam tedy byla? Já se ani neptala, protože jsem usoudila, že ses musela večírku vzdát.“

„Ach ne, byla jsem tam. Včera mně bylo velmi dobře; vůbec nic mi nebylo, až dnes dopoledne. Vypadalo by to divně, kdybych nebyla jela.“

To jsem ráda, že ti bylo tak dobře, doufám, že to byl pro tebe příjemný večer.“

„Nic zvláštního. Člověk ví napřed, jaká bude večeře a kdo tam bude. A je to tak nepohodlné, když nemáme vlastní kočár. Musgrovovi mě vzali, ale byli jsme tak namačkáni! Jsou oba moc tlustí a zaberou tolik místa! A pan Musgrove sedí vždycky vpředu. A tak jsem byla s Henriettou a Louisou namačkána na zadním sedadle. Je docela dobře možné, že mám tu dnešní nevolnost z toho.“

Vytrvalá trpělivost a nucená veselost z Anniny strany Mary skoro uzdravila. Brzy se mohla posadit na pohovce a začala doufat, že k večeři bude moci vstát. Pak na to vůbec zapomněla a už byla na druhém konci pokoje a upravovala květiny; pak snědla kousek studeného masa; a pak jí bylo tak dobře, že navrhla Anně malou procházku.

„Kam půjdem?“ ptala se, když byly přichystány. „Domnívám se, že nebudeš chtít jít do Velkého domu, dřív než za tebou přijdou?“

„Nemám nic proti tomu,“ odpověděla Anna. „Nikdy by mě nenapadlo trvat na společenských formalitách, když jde o lidi, které znám tak dobře jako paní Musgrovovou a její dcery.“

„Ale měli by ti udělat návštěvu co nejdříve. Měli by vědět, čím jsou mé sestře povinováni. No ale mužem tam zajít a posedět s nimi chvilku, a až to budeme mít za sebou, můžeme se pěkně projít.“

Anna vždycky považovala takovýhle způsob vzájemných styků za nanejvýš pošetilý; avšak už se ani nesnažila věci nijak mírnit, domnívající se, že i když obě strany mají neustálý důvod cítit se uraženy, ani jedna z rodin se už nemůže bez toho styku obejít. Šly tedy do Velkého domu posedět si půl hodinky v staromódním čtvercovém salóně s malým kobercem a naleštěnou podlahou, jemuž nynější dcery domu postupně dodaly dokonalý vzhled zmateného nepořádku umístěním velkého klavíru, harfy, květináčů a stolečků kolem dokola. Ach, kdyby tak originály podobizen na dřevěném obložení, kdyby tak páni v hnědém sametu a dámy v modrém saténu mohli vidět, co se tu děje, kdyby si uvědomili, jak tu byl veškerý pořádek a úpravnost postaveny na hlavu! Zdálo se, že podobizny samy se na to dívají ohromeně.

Musgrovovi byli jako jejich domy ve stavu změny, možná k lepšímu. Otec a matka byli lidé podle starého anglického stylu, mladí podle nového. Pán a paní Musgrovovi byli velmi slušní lidé; příjemní a pohostinní, ne příliš vzdělaní a naprosto ne elegantní. Jejich děti měly modernějšího ducha a modernější způsoby. Byla to rodina velmi početná; ale kromě Charlese byly dospělé jen dvě dcery, Henrietta a Louisa, mladé dámy devatenáct a dvacet let staré, které si ze školy v Exeteru přinesly obvyklou dávku vzdělanosti a způsobů a jako tisíce jiných mladých dam žily teď veselý, šťastný život podle módy. Měly pěkné šaty tvářičku dost hezkou, výbornou náladu, upřímné a milé způsoby; doma si na nich zakládali, ve společnosti byly oblíbené. Anna je vždycky považovala za nejšťastnější ze všech svých známých; přece však jako nám všem útěšný pocit nadřazenosti brání zatoužit po jiném údělu, tak i Anna byla by se nevzdala svého jemného vzdělaného ducha za všechny jejich radovánky a nezáviděla jim nic jiného než zřejmě dokonalé vzájemné porozumění a dobrou shodu, tu oboustrannou dobrosrdečnou náklonnost, již tak málo poznala u obou svých sester.

Byly přijaty obyvateli Velkého domu velmi srdečně. Všechno bylo v nejlepším pořádku, vždyť, jak Anna velmi dobře věděla, ti staří obvykle nesli nejmenší vinu. V samém povídání půlhodinka příjemně uběhla, Annu nijak nepřekvapilo, když se nakonec připojily

k jejich procházce na Maryino výslovné pozvání obě slečny Musgrovovy.

- - -*Kapitola VI* - - -

Nebylo ani zapotřebí návštěvy v Uppercrossu, aby Anna poznala, že vyměnit jednu společnost za druhou, třebaže ve vzdálenosti pouhých tří mil, znamená často úplnou změnu konverzace, názorů a myšlení. Kdykoli tu předtím pobývala, vždycky ji to ohromovalo a právala si, aby ostatní členové Elliotovy rodiny měli jako ona tu možnost vidět, jak záležitosti, které v kellynchském domě byly považovány za hodny všeobecné pozornosti a širokého zájmu veřejnosti, byly tady neznámé nebo bezvýznamné; přes všechny tyhle zkušenosti musila si teď přece jen doznat, že má zapotřebí další lekce v umění uvědomit si vlastní bezvýznamnost mimo svůj společenský okruh; neboť tak jak přijela, se srdcem plným záležitostí zaměstnávajících po mnoho týdnů obě kellynchské domácnosti, očekávala zajisté trochu více zájmu a pochopení, než shledala v poznámkách pana a paní Musgrovových, které jí řekli každý zvlášť, ale které se sobě velmi podobaly: „Tak tedy, slečno Anno, sir Walter a vaše sestra odjeli; v které části Bathu se asi usadí, co myslíte?“ a na které neočekávali ani odpověď; nebo ve slovech mladých dam, které dodaly: „Doufám, že i my budeme v zimě v Bathu; ale pamatuj si, tati, jestli pojedeme, tak musíme mít nějaké pěkné bydlení – žádné to tvoje Královnino náměstí!“ nebo v Maryině úzkostném zvolání: „Na mou věru, co já si tu počnu, až vy si všichni budete v Bathu pěkně užívat!“

Mohla si jen předsevzít, že se v budoucnosti takového sebeklamu vystříhá, a myslet se zvýšenou vděčností na veliké štěstí, že má tak skutečně oddanou a chápavou přítelkyni v lady Russellové.

Páni Musgrovové měli své vlastní zájmy; měli koně, psy a noviny, jimiž se zabavovali; a ženy zase plně zaměstnávaly všechny

ostatní obvyklé záležitosti vedení domácnosti, sousedi, paráda, plesy a hudba. Anna uznala, že je zcela na místě, aby si každá malá společenská jednotka určovala vlastní náměty k hovoru; a doufala, že zakrátko dobře zapadne do společnosti, do níž byla přesazena. S vyhlídkou na to, že v Uppercrossu stráví přinejmenším dva měsíce, bylo nanejvýš nutné, aby své představy, paměť a myšlení oblékla co možná nejvíc do uppercrosského roucha.

Neměla z těch dvou měsíců žádný strach. Mary nebyla tak protivná a nesesterská jako Elizabeth, ani jejímu vlivu tak nepřístupná; ani mezi ostatními obyvateli domu nebyl nikdo, kdo by jí znepříjemňoval pobyt. – Se svým švagrem vždycky dobře vycházela; a v dětech, které ji měly rády skorém právě tak jako svou matku a poslouchaly ji mnohem víc, nacházela předmět zájmu, zábavy a zdravého výchovného působení.

Charles Musgrove byl zdvořilý a příjemný; rozumem a povahou nepochybně převyšoval svou ženu; neměl však tu schopnost, dar konverzace a osobní půvab, které by v jejich vzájemném styku činily pomyšlení na minulost nebezpečným; třebaže Anna s lady Russellovou věřila, že rovno-cennější družka by mu velmi prospěla a že žena s opravdovým porozuměním by mohla dodat jeho povaze víc důslednosti a jeho zvykům a snahám víc užitečnosti, rozumnosti a jemnosti. Takhle se kromě sportu o nic příliš nezajímal; a marnil čas bez užitku, jaký přinášejí knihy a jiné věci. Měl výbornou náladu, na niž nikdy příliš nepůsobila občasná skleslost jeho ženy; Anna se někdy obdivovala tomu, jak snáší její nerozumnost; a ačkoliv docházelo velmi často k malým neshodám (na nichž mívala větší podíl, než jí bylo milo, protože se jí obě strany dovolávaly), mohli být celkem považováni za šťastný pár. Vždycky se dokonale shodli v tom, že potřebují víc peněz, a v přání dostat od jeho otce pěkný dar; ale tady jako v mnoha jiných případech projevoval on lepší smýšlení, neboť zatímco Mary považovala za velikou hanbu, že takový dar nedostali, on vždycky otce hájil, že potřebuje peníze na mnoho jiných věcí a že má právo utratit je, jak se mu líbí.

Pokud šlo o výchovu dětí, jeho teorie byla mnohem lepší než jeho ženy a jeho praxe nebyla tak špatná. „Mohl bych je velmi dobře zvládnout, kdyby se Mary do toho nepletla,“ slyšela ho Anna velmi

často říkat a dost tomu věřila; když však slyšela zase Maryinu stížnost, že „Charles děti kazí, takže je nemohu naučit žádné kázni“, nebyla ani v nejmenším pokušení říci „To je pravda.“

Jednou z nejméně příjemných okolností jejího pobytu u sestry bylo, že jí obě strany projevovaly příliš mnoho důvěry a že byla příliš zasvěcena do stížností obou domácností. Protože bylo známo, že má na sestru jakýsi vliv, neustále ji žádali nebo jí alespoň naznačovali, aby toho vlivu použila v míře větší, než byla možná. „Kdybys tak mohla Mary přesvědčit, aby ze sebe pořád nedělala nemocnou,“ vedl svou Charles a Mary v bídné náladě říkala zase: „Jsem přesvědčena, kdyby mě Charles viděl umírat, že by ho ani nenapadlo, že mi něco je. Věřím, Anno, že kdybys chtěla, mohla bys ho přesvědčit, že je mi opravdu velmi špatně – mnohem hůř, než kdy přiznám.“

Mary prohlašovala: „Nerada děti posílám do Velkého domu, babička je chce pořád vidět, a pak je obskakuje a všechno jim dovolí a nechá je jíst všechno možné dohromady a dá jim tolik cukroví, že mají z toho pokažený žaludek a jsou celý den mrzuté.“ – A paní Musgrovová použila první příležitosti, kdy byla s Annou o samotě, a řekla: „Ach, slečno Anno, tak bych si přála, aby Charlesova žena dovedla ty děti vést aspoň trochu jako vy. S vámi jsou úplně jiné! Ale jindy jsou tak zlobivé, věřte mi! Škoda, že ji nemůžete přimět, aby si s nimi dovedla lépe poradit. Beze vší chlouby jsou to tak pěkné zdravé děti, jaké si jen možno přát, chudáčkové malí; ale Charlesova žena s nimi vůbec neumí zacházet! Pane Bože! Jak jsou ty děti někdy nezvedené! – Na mou věru, slečno Anno, jinak bych je tak ráda u nás doma viděla častěji, ale takhle si to ani nepřeju. Myslím, že to Charlesovu ženu mrzí, že je nezvu častěji; ale to víte, není to nic příjemného mít u sebe děti, které člověk musí pořád napomínat, „Nedělej tohle, nedělej támhle to/ – nebo které může člověk udržet jakž takž na uzdě jenom tím, že jim dá víc koláčů, než je jim zdrávo.“

Od Mary se jí dostalo ještě dalšího sdělení: „Stará paní si myslí, že její služky jsou tak svědomité, že by byla opovázlivost o nich pochybovat; jsem přesvědčena, že její panská a pradelna se potulují celý den po vesnici, místo aby byly u své práce. Ať jdu, kam chci, všude je potkám. Kdyby Jemima nebyla nejspolehlivější a

nejpochtivější děvče na světě, taky by ji určitě zkazily; říká, že ji pořád lákají, aby šla s nimi.“ A od paní Musgrovové zase slyšela: „Já se ze zásady nepletu do záležitostí své snachy, protože vím, že by to nedělalo dobrotu; ale povím vám, slečno Anno, protože vy byste to mohla dát do pořádku, že nemám dobré mínění o Maryině děvčeti k dětem, slýchám o ní divné řeči; pořád se někde toulá; a na mou věru, jak ji znám, chodí si tak nastrojená jako nějaká milostpaní a zkazila by tak všechny služky, které s ní přijdou do styku. Já vím, Mary na ni nedá dopustit; já vás ale jen upozorňuju, abyste si na ni dala pozor, a kdybyste viděla něco nepatřičného, jen se nebojte mi to říct.“

A zase tu byla Maryina stížnost, že paní Musgrovová jí nedává přednost, jež jí náleží, když jsou ve Velkém domě na večeři s jinými hosty; Mary nevidí důvodu, proč by měla přijít o prvenství proto, že patří do rodiny. A jednoho dne, když se Anna procházela jen se slečnami Musgrovovými a hovořily o společenském postavení a o tom, jak jsou lidé na své společenské postavení žárliví, řekla jedna z nich: „S vámi mohu mluvit volně o tom, jak někteří lidé nesmyslně lpí na svých výsadách, protože o vás každý ví, jak jste v těch věcech povolná a lhostejná; přála bych si však, kdyby Mary někdo řekl, že by udělala mnohem lépe, kdyby nebyla tak neústupná; zvláště kdyby se tak nedrala o to, aby byla před maminkou. Nikdo o tom nepochybuje, že má právo mít přednost před maminkou, bylo by však od ní slušnější, kdyby na tom vždycky tak netrvala. Ne že by maminka o to vůbec stála, ale vím, že si toho hodně lidí všimne.“

Jak měla Anna všecky ty věci napravit? Mohla udělat sotva víc než trpělivě naslouchat, mírnit stížnosti a omlouvat jednoho u druhého; mohla jen mluvit o tom, že mezi tak blízkými sousedy je třeba snášenlivosti, a upozornit sestru na to, co bylo míněno v její prospěch.

Ve všech ostatních směrech návštěva začala a pokračovala velmi dobře. Její vlastní nálada se zlepšila změnou místa a zájmů, když byla na tři míle vzdálena od Kellynche, Maryiny potíže polevily, když měla stálou společnost; jejich denní styk s druhou domácností, jakmile přestaly projevy nadřazenosti a postranní důvěrná sdělení a doma nebyla bezodkladná práce, z níž by se musely vytrhovat, byl spíše prospěšný. Byl to styk velmi častý, neboť se vídali každé

dopoledne a málokdy trávili večer odděleně, Anna se však domnívala, že by to u nich tak dobře neklapalo, kdyby nevidali důstojné postavy pána a paní Musgrovových, usazených na svých obvyklých místech, a neslýchali povídání, smích a zpěv jejich dcer.

Hrála mnohem lépe než obě slečny Musgrovovy; protože však neměla hlas, neuměla hrát na harfu a neměla milující rodiče, kteří by seděli kolem a rozplývali se, bývala málokdy vyzvána, aby zahrála, leda, jak si byla dobře vědoma, ze zdvořilosti nebo aby vystřídala ty druhé. Věděla, že když hraje, skýtá radost jenom sobě; nebyl to pro ni nový pocit: Kromě jednoho krátkého období ve svém životě, nikdy od svých čtrnácti let, od smrti své drahé matky, nepoznala štěstí, že by její hře někdo naslouchal nebo ji povzbudil spravedlivým oceněním a opravdu znalecky. Byla vždycky zvyklá uvědomovat si při hudbě, že je sama na světě; láskyplná zaujatost pana a paní Musgrovových pro umělecký výkon jejich dcer a naprostá lhostejnost ke hře koholiv jiného působily jí víc radosti kvůli nim samým než zklamání kvůli sobě.

Společnost ve Velkém domě byla někdy rozmnožena o další návštěvníky. Musgrovovi neměli početné sousedstvo, ale navštěvoval je každý, mívali víc společenských večeří, víc návštěv, víc hostů zvaných a náhodných než kterákoli jiná rodina. Byli oblíbeni víc než kdo jiný.

Děvčata byla do tance celá divá a večírky končily občas malým improvizovaným bálem. Pár kroků od Uppercrossu bydlela rodina z přízně, byli méně zámožní, a proto, co se týkalo zábav, závislí na Musgrovových; přicházeli v kteroukoli dobu a vypomáhali v kterékoli hře nebo tanci; a Anna, která dávala raději přednost úloze hudebníka před jiným aktivnějším úkolem, hrávala jim v jednom kuse venkovské tance; tato laskavost přiměla vždycky pana a paní Musgrovovy k uznání jejího hudebního umění a často z nich vyloudila tuto poklonu: „Výborně jste to zahrála, slečno Anno! Opravdu výborně! Na mou věru, ty vaše malé prstíčky se jen kmitají!“

Tak uplynuly tři týdny. Přišel svátek sv. Michala; teď bylo Annino srdce zase v Kellynchi. Milovaný domov byl předán jiným; všechny ty drahé místnosti a nábytek, hájky a vyhlídky budou teď

patřit jiným očím a jiným rukám! 29. září nemohla myslet skoro na nic jiného a večer se jí dostalo sympatického projevu od Mary, která, když měla příležitost zjistit, kolikátého je, zvolala: „Pro pána krále! Není to dneska, co mají Croftovi přijít do Kellynche? To jsem ráda, že jsem na to nepomyslela dřív. Jsem z toho celá sklíčená!“

Croftovi se ujali držení panství s pravým námořnickým elánem a bylo nutno je navštívit. Co se Mary kvůli tomu nanaříkala a nalitovala sama sebe. „Nikdo neví, jak bude ona trpět. Bude to odkládat tak dlouho, jak bude moci.“ Nedala však pokoj, dokud Charlese nepřemluvila, aby ji tam v některém z příštích dnů zavezl; a byla ve stavu velmi příjemného vzrušení a čilé obrazotvornosti, když se vrátila zpět. Anna se upřímně radovala, že nemohla jet, protože pro ni nebylo místo v kočáře.

Přála si však Croftovy vidět a byla ráda, že je doma, když návštěvu oplatili. Přišli k nim; pán domu nebyl přítomen, ale obě sestry byly spolu doma; a jelikož paní Croftová náhodou připadla na Annu, zatímco admirál přisedl k Mary a ukázal se jako příjemný společník, dobrosrdečně si všímaje jejích dvou malých synáčků, mohla hledat stopy podoby, a jestliže je nenašla v rysech, postihla je v hlase nebo v citovém projevu a slovním vyjadřování.

Třebaže paní Croftová nebyla velká ani tlustá, měla rozložitou vzpřímenou postavu svědčící o síle, která jí dodávala významu. Měla jasné tmavé oči, dobré zuby a celkem příjemnou tvář, třebaže její zčervenalá, větrem ošlehaná plet', důsledkem toho, že bývala na moři skoro tak často jako její manžel, vyvolávala dojem, že žije nějaký ten rok déle na světě než svých skutečných osmatřicet let. Měla přímé, nenucené a rozhodné způsoby člověka, který má v sebe důvěru a nepochybuje o tom, co má dělat; přitom v ní nebyla ani stopa drsnosti a nechyběla jí dobrá nálada. Anna musela skutečně ocenit její velikou ohleduplnost k ní a ke všemu, co souviselo s Kellynchem; těšilo ji to: zvláště když se v první půlminutě hned při představování přesvědčila, že paní Croftová nejeví nejmenších známek, že by o něčem věděla nebo měla podezření, které by mohlo vést k předpojatosti. V tom směru byla zcela klidná, a byla tedy plná síly a odvahy, dokud na okamžik nestrnula, když paní Croftová znenadání řekla:

„To jste, jak vidím, byla vy a ne vaše sestra, s kým měl můj bratr čest se seznámit, když byl tady v kraji.“

Anna doufala, že má léta červenaní již za sebou; určitě však za sebou neměla léta citového vzrušení.

„Možná že jste neslyšela, že je ženatý,“ dodala paní Croftová.

Anna nedokázala teď odpovědět, jak by měla; a byla šťastná, když z dalších slov paní Croftové vyšlo najevo, že to mluvila o panu Wentworthovi a že neřekla nic, co by se nemohlo vztahovat na oba bratry. Okamžitě seznala, jak je logické, aby paní Croftová myslela a mluvila o Edwardovi a ne o Frederickovi; a zahanbena svou vlastní zapomnětlivostí snažila se zprávu o životní změně jejich bývalého souseda přijmout s patřičným zájmem.

Zbývajíc čas proběhl docela klidně; a když vstávali, zaslechla, jak říká admirál Mary: „Očekáváme v brzké době bratra mé paní; budete ho asi podle jména znát.“

Nedomluvil, protože oba chlapci se na něho vrhli, pověsili se na něho jako na starého známého a volali, že nesmí odejít; navrhoval jim, že si je odnese v kapsičce u vesty, a byl tím tak zaujat, že mu nezbyl čas dokončit nebo si vzpomenout, co začal vykládat, a Anně nezbylo než sama sebe přesvědčit, jak nejlépe mohla, že musí jít stále o jednoho a téhož bratra. Přece však nemohla nabýt takové jistoty, aby netoužila uslyšet, zda o tom nebylo něco řečeno v druhé domácnosti, kde byli Croftovi návštěvou předtím.

Ten večer měli k nim přijít z Velkého domu na návštěvu; byla už příliš pozdní roční doba, aby taková cesta mohla být vykonána pěšky, a tak poslouchali, zda neuslyší hluk kočáru, když tu vešla nejmladší slečna Musgrovová. První mrzuté pomyšlení bylo, že přichází s omluvou a že budou muset strávit večer bez hostů, a Mary už už se chystala urazit se, když Louisa uvedla všechno do pořádku a řekla, že přišla pěšky jen proto, aby bylo v kočáru víc místa pro harfu, kterou vezou s sebou.

„A povím vám taky proč,“ dodala, „všechno vám o tom povím. Přišla jsem vás upozornit, že tatínek s maminkou jsou dneska v smutné náladě, obzvlášť maminka; myslí pořád tolik na Richarda! A tak jsme si řekli, že bude lepší harfa, protože ji, jak se zdá, víc baví než piano. Povím vám, proč je smutná. Když byli u nás odpoledne

Croftovi (stavěli se tady potom, že?), zmínili se náhodou, že její bratr, kapitán Wentworth, vrátil se právě do Anglie, že odešel z námořní služby nebo tak nějak a že se jede rovnou na ně podívat; a maminka si na neštěstí vzala do hlavy, že Wentworth, nebo tak nějak, se jmenoval kapitán chudáka Richarda, nevím kdy a kde byl jeho kapitánem, ale bylo to dlouho předtím, než Richard zemřel. A když prohlédla jeho dopisy a věci, zjistila, že tomu tak je; je naprosto jisté, že to musí být týž člověk, tak toho má plnou hlavu a myslí jen na chudáka Richarda! Musíme být tedy co nejveselejší, aby takové smutné věci pustila z hlavy.“

Skutečným podkladem této žalostné rodinné historie bylo, že Musgrovovi měli to neštěstí a měli velmi nezvedeného, beznadějného syna; a štěstí, že ho ztratili, dřív než dosáhl dvacátého roku; že ho poslali na moře, protože na pevnině byl hloupý a nezkrotný; že celý čas o něho rodina pramálo stála a že si nic jiného nezasluhoval, že o něm bylo zřídka slyšet a že ho sotva postrádali, když před dvěma lety došla do Uppercrossu zpráva o jeho smrti v cizí zemi.

Třebaže teď jeho sestry pro něho dělaly, co mohly, a nazývaly ho chudákem Richardem, nebyl ve skutečnosti nic jiného než hloupý, bezcitný, neužitečný Dick Musgrove, který nikdy nevykonal nic, co by ho opravňovalo k něčemu jinému než být nazýván Dickem, ať už za živa nebo po smrti.

Strávil na moři několik let a při jednom z četných přežazení, jimž podléhají všichni námořní kadeti, obzvlášť ti, jichž se chce každý kapitán zbavit, plul šest měsíců na palubě fregaty kapitána Fredericka Wentworthe, na Lakonii; pod kapitánovým vlivem napsal z Lakonie jediné dva dopisy, které kdy jeho otec a matka od něho dostali za celou dobu jeho nepřítomnosti; všechny ostatní byly jen pouhou žádostí o peníze.

V každém dopise psal hezky o svém kapitánovi; byli však tak málo zvyklí věnovat pozornost takovým věcem, tak nevšímaví a lhostejní k jménům lidí a lodí, že to na ně tenkrát sotva udělalo nějaký dojem; a že si paní Musgrovová najednou vzpomněla na jméno Wentworth ve spojitosti se svým synem, zdálo se jedním z těch neobyčejných osvícení mysli, k nimž někdy dochází.

Šla si pro své dopisy a zjistila, že je všechno tak, jak se domnívala; nové přečtení dopisů po tak dlouhé době, kdy její ubohý syn odešel už navždy a velikost jeho prohřešků byla už zapomenuta, zapůsobilo neobyčejně na její mysl a uvrhlo ji ve větší žal, než jaký zakusila, když poprvé uslyšela o jeho smrti. Pan Musgrove byl v menší míře stejně dojat; a když došli k domku, měli zřejmě zapotřebí toho, aby se znovu mohli o té věci vypovídat a pak aby se jim dostalo veškeré útěchy, kterou mohou poskytnout veselí přátelé.

Slyšet tolik hovořit o kapitánu Wentworthovi, tak často opakovat jeho jméno a nakonec dojít k tomu, že by to mohl být, že to pravděpodobně bude tentýž kapitán Wentworth, s kterým se jednou nebo dvakrát setkali, když se vraceli z Cliftonu – vzpomínají si na to – prý to byl velmi hezkým mladý muž; nemohou však říci, zda to bylo před sedmi nebo osmi léty – to byla nová zkouška pro Anniny nervy; zjistila však, že si na takové zkoušky musí zvyknout. Poněvadž se čekalo, že teď přijede sem do kraje, musí se naučit být v tom směru necitelná. A nejenže se ukázalo, že je očekáván a to v brzké době, ale Musgrovovi ve své vroucí vděčnosti za laskavost, kterou projevil chudáku Dickovi, a ve svém obdivu k jeho povaze jednou provždy oceněné tím, že měl chudáka Dicka šest měsíců na starosti, a ten že o něm ve svém silném, nikoli však správně pravopisně vyjádřeném obdivu psal jako o „vohromným chlapýkovi, který jen trochu dělá ze sebe kantora“, chystali se, že se mu představí a navážou s ním styky, jakmile se doslechnou o jeho příjezdu.

Tento záměr pomohl vytvořit příjemnou atmosféru večera.

- - - Kapitola VII - - -

Za pár dní nato už se vědělo, že kapitán Wentworth je v Kellynchi, a pan Musgrove ho navštívil a vrátil se pln vřelé chvály o něm, a koncem dalšího týdne měl kapitán Wentworth s Croftovými večeřet v Uppercrossu. Pro pana Musgrova to bylo velké zklamání, když zjistil, že pozvání nelze stanovit na bližší den, tak byl netrpělivý, aby projevil svou vděčnost a uvítal kapitána Wentworthe pod svou střechou a pohostil ho tím nejsilnějším a nejlepším vínem ze svého sklepa. Dřív však musí uplynout týden; jen týden podle Annina výpočtu a pak se musí setkat; a brzy si začala přát, aby se mohla cítit jistá aspoň týden.

Kapitán Wentworth velmi rychle oplatil panu Musgrovovi jeho zdvořilost, a ona málem přišla na návštěvu v stejnou půlhodinu! – Vypravovaly se právě s Mary do Velkého domu, kde, jak se později dozvěděla, by ho byly musely nevyhnutelně zastihnout, když v tu chvíli přinesli domů staršího chlapce, který spadl a ošklivě se zranil, takže ony nemohly odejít. Chlapcův stav návštěvu úplně odsunul stranou; ale ani uprostřed vážných obav, které pak o něho měli, nemohla lhostejně vyslechnout zprávu o svém úniku.

Bylo zjištěno, že chlapec má vymknutou klíční kost a takové poranění na zádech, že vzbuzovalo nejhorší obavy. Bylo to hrozné odpoledne a Anna musela udělat všechno najednou – poslat pro lékaře – dát hledat otce a zpravit ho o neštěstí – utěšovat matku a zabránit jí v hysterii – dohlédnout na služebnictvo, vyhnat nejmladší dítě z pokoje a ošetřovat a konejšit trpícího nebožáčka – kromě toho poslat, jakmile si na to vzpomněla, patřičnou zprávu do druhého

domu, která jí přivedla zástup spíš poděšených vyptávajících se společník než užitečných pomocník.

Švagrův návrat byl první úlevou; mohl se nejlépe ujmout své ženy, a dalším dobrodiním byl příchod lékárníka. Dokud nepřišel a neprohlédl dítě, byly jejich obavy o to horší, že byly neurčité; tušili, že jde o vážně zranění, ale nevěděli jakého druhu; teď však byla klíční kost rychle napravena, a třebaže pan Robinson promakával a promakával a přejížděl rukou po těle a tvářil se vážně a mluvil tiše s otcem a tetou, přece jen všichni doufali v to nejlepší a mohli se rozloučit a sníst večeři jakžtakž s klidnou myslí; a pak ještě než odjely, odpoutaly obě mladé tety svou mysl od synovcova zranění a podaly zprávu o návštěvě kapitána Wentworthe; – zdržely se ještě pět minut po otcově a matčině odchodu a vyprávěly jedna přes druhou, že je velice okouzlen a že je mnohem hezčí a nekonečně příjemnější než kdokoli z mužů, jež znají, i ten, kdo se jim dřív nejvíc líbil, – jak se zaradovaly, když slyšely, že ho tatínek zve, aby zůstal na večeři – jak jim bylo líto, když řekl, že to není v jeho moci – jak se zase potěšily, když slíbil, že vyhoví tatínkovu a mamčinu naléhavému pozvání, aby přišel a povečeřel s nimi zítra, opravdu už zítra! A slíbil to tak mile, jako by plně vycítil důvod jejich pozornosti, právě tak jak měl! – A zkrátka, v jeho zjevu a slovech bylo tolik dokonalého půvabu, že jim na mou věru oběma popletl hlavu! A už běžely pryč, překypující veselostí a láskou a zřejmě měly hlavu víc plnou kapitána Wentworthe než malého Charlese.

Stejně nadšené líčení se opakovalo, když obě dívky přišly s otcem v tmavý podvečer zeptat se, jak se daří chlapci; a pan Musgrove, kterého už přešel první strach o dědice, potvrdil chválu a projevil naději, že teď už nebudou mít důvod odkládat návštěvu kapitána Wentworthe, a že jen litují, že společnost z domku patrně nebude chtít opustit chlapečka, aby kapitána Wentworthe přivítala. – „Ach to ne! Našeho chlapečka neopustíme!“ – úlek obou rodičů byl ještě příliš těžký a silný, aby připustili takové pomýšlení; a Anna, ráda, že unikne, nemohla se přemoci, aby se k nim horlivě nepřipojila.

Charles Musgrove později ovšem projevil víc chuti k návštěvě; „dítěti se daří dobře – a on tolik touží po tom, aby byl představen

kapitánu Wentworthovi, že za nimi večer možná přijde; večeret bude doma, ale na půl hodinky by se mohl zastavit.“ Proti tomu se však horlivě postavila jeho žena a pravila: „Ale Charlesi, já opravdu nemohu dovolit, abys šel pryč. Jen si pomysli, co kdyby se něco stalo?“

Dítě spalo v noci dobře a jeho stav se druhý den dál zlepšoval. Bylo zapotřebí trochu času, aby se poznalo, zda nebyla páteř poraněna, ale pan Robinson nenacházel důvod k většímu znepokojení a Charles Musgrove následkem toho přestal cítit nutnost zůstat doma. Dítě musí ležet v posteli a mají ho zabavit co nejklidnějším způsobem; co tady má otec co dělat? To je čistě ženská záležitost, a bylo by od něho nanejvýš pošetilé, aby se zavíral doma, když ho není zapotřebí. Jeho otec si velmi přeje, aby se seznámil s kapitánem Wentworthem, a jelikož nemá dostatečný důvod, aby zůstal doma, měl by jít; a skončilo to tím, že jakmile se vrátil z lovu, udělal smělé veřejné prohlášení, že se hodlá hned obléknout a jít na večeri do Velkého domu.

„Dítěti se lépe dařit nemůže,“ pravil, „a tak jsem otci právě řekl, že přijdu, a on si myslí, že jednám správně. Když je tu s tebou tvá sestra, drahoušku, tak jsem úplně klidný. Ty sama bys ho nechtěla opustit, ale uznáš, že mě tu není třeba. Kdyby něco bylo, Anna pro mne pošle.“

Manželé a manželky obyčejně pochopí, kdy je odpor marný. Mary z Charlesova tónu poznala, že je plně odhodlán jít a že by bylo zbytečné na něho naléhat. Dokud byl v pokoji, neřekla proto nic, jakmile ji však mohla slyšet jen Anna, spustila:

„No to je dobré! Nechá nás tu a my se máme střídat u ubohého nemocného dítěte – a za celý večer k nám nepříjde živá noha! Věděla jsem, že to tak dopadne. Já mám vždycky takové štěstí! Když jde o něco nepříjemného, muži se z toho vždycky vyzují, Charles je zrovna takový jako ostatní. Nemá žádný cit! Je to od něho naprosto bezcitné, že uteče od svého malého ubohého hošíčka; říká, že se mu vede tak dobře! Jakpak ví, že se mu vede dobře a že nemůže za půl hodiny nastat náhlá změna? Nepomyslela jsem si, že by Charles mohl být bezcitný. Tady ho máš, jde si pryč za svou zábavou, a protože já jsem chudák matka, nesmím se ani hnout; –a přece, jak jsem

přesvědčena, hodím se méně než kdo jiný k tomu, abych byla u dítěte. Už proto, že jsem matka, nemají být mé city vystavovány takové zkoušce. Já na to nestačím. Vidělas, jak jsem byla včera hysterická.“

„Ale to byl jen následek náhlého úleku – nervového otřesu. Ted’ už hysterická nebudeš. Myslím, že už nic nehrozí. Rozumím dokonale příkazům pana Robinsona a nemám žádné obavy; a skutečně se nemohu tvému manželovi divit, Mary. Ošetřování pro muže není, to není jeho obor. Nemocné dítě patří vždycky matce, to už jí dá její vlastní cit.“

„Doufám, že mám své dítě ráda právě tak jako každá jiná matka – ale nemyslím, že bych byla u nemocného víc platná než Charles, protože nemohu toho chudáčka pořád hubovat a napomínat, když je tak nemocný; ale vidělas dopoledne, jak začal být hned prostořeký, když jsem mu řekla, aby byl zticha.“

„Ale mohla bys být sama klidná, kdybys strávila celý večer pryč od chudáčka chlapce?“

„Ano; jak vidíš, jeho tatíček klidný být může, tak proč bych nemohla být já? – Jemima je tak opatrná! A mohla by nám každou hodinu poslat vzkaz, jak mu je. Opravdu si myslím, že Charles mohl otci rovnou říci, že přijdeme všichni. Já už ted’ opravdu nemám o malého větší strach než on. Měla jsem hrozný strach včera, ale dneska je už situace jiná.“

„Dobrá – jestli si myslíš, že není příliš pozdě, abys je uvědomila, tak snad bys mohla jít i ty. Nech chlapce na starosti mně. Musgrovovi nebudou mít nic proti tomu, když s ním zůstanu já.“

„Myslíš to vážně?“ zvolala Mary a oči se jí vyjasnily. „Jemináčku! To je výtečný nápad, opravdu výtečný! Samozřejmě, že mohu docela dobře jít, protože doma nejsem nic platná – že ano? a jen mi to jde na nervy. Ty, protože necítíš jako matka, se k tomu hodíš mnohem víc. Ty chlapce přiměješ udělat všechno, co chceš; vždycky tě na slovo poslechne. To bude mnohem lepší než ho nechat jen s Jemimou. Ach, určitě půjdu; jsem přesvědčena, že bych měla jít, když to jde, právě tak jako Charles, protože si velice přejí, abych se seznámila s kapitánem Wentworthem, a vím, že tobě nevadí, když zůstaneš doma sama. To je od tebe opravdu výborný nápad, Anno!

Ted' to jdu říci Charlesovi a hned se přichystám. To víš, že pro nás můžeš okamžitě poslat, kdyby něco bylo; domnívám se ale, že nebudeš muset mít žádné obavy. Můžeš být jista, že bych nešla, kdybych nebyla úplně klidná, pokud jde o mé drahé dítě.“

Za okamžik nato už klepala na dveře manželova toaletního pokoje, a protože Anna šla po schodech nahoru za ní, měla čas vyslechnout celý rozhovor, který začal Maryinými slovy plnými jásotu:

„Chci jít s tebou, Charlesi, protože nejsem doma o nic víc platná než ty. Kdybych měla být s tím dítětem pořád zavřená, nedokázala bych ho přimět, aby udělal jedinou věc, kterou nechce. Zůstane s ním Anna; Anna se uvolila, že s ním zůstane doma a dá na něho pozor. Anna se sama nabídla, a tak já půjdu s tebou, bude to tak daleko lepší, protože jsem u vašich nevečeřela už od úterka.“

„To je od Anny velmi laskavé,“ zněla odpověď jejího manžela, „a já bych byl velmi rád, kdybys šla; ale zdá se mi to dost kruté, abychom ji nechali doma samotnou a dali jí na starost naše nemocné dítě.“

Anna byla teď po ruce, aby se ujala své věci a upřímnost jejího chování ho dostatečně přesvědčila, zvláště když to bylo velmi příjemné dát se přesvědčit. Neměl už dalších námitek, aby ji nechali večeřet samotnou, ačkoli stále chtěl, aby za nimi večer přijela, až bude dítě spát, a laskavě na ni naléhal, aby mu dovolila pro ni přijet; ona se však naprosto nedala přesvědčit; a když tomu tedy tak bylo, mohla zanedlouho s radostí přihlížet, jak spolu v dobré náladě odjíždějí. Odjeli, aby byli šťastni, jak doufala, ačkoliv se takové štěstí mohlo zdát podivné; pokud šlo o ni, byla naplněna tolika pocity milé pohody, jaké snad už nikdy mít nebude. Věděla, že ji dítě potřebuje nejvíc; a co to pro ni bylo, když Frederick Wentworth byl jen půl míle odtud a snažil se být příjemný k ostatním!

Byla by ráda věděla, co pro něj znamená jejich možné setkání. Možná že je lhostejný, jestliže za takových okolností může existovat lhostejnost. Bud' bude lhostejný, anebo si setkání nepřejde. Kdyby si byl kdy přál znovu ji uvidět, nemusil by čekat až doted'ka; byl by udělal to, co se ona musela domnívat, že by na jeho místě byla

udělala dávno, když mu události záhy daly nezávislost, která jediná jim chyběla.

Švagr a sestra se vrátili potěšeni novou známostí a návštěvou vůbec. Hrálo se, zpívalo, povídalo, bylo plno smíchu, samé příjemné věci; kapitán Wentworth má okouzlující způsoby, bez jakékoli nesmělosti nebo upjatosti; vypadalo to, že už se všichni moc dobře vzájemně znají a on se měl objevit hned druhý den ráno a jít s Charlesem střílet. Měl přijít na snídani, ale ne k nim, ačkoliv to bylo zpočátku navrženo; pak na něho však naléhali, aby místo toho přišel do Velkého domu, a on se obával, aby vzhledem k dítěti paní Musgrovové nepřekážel; a tak to tedy, nevěděli vlastně ani jak, skončilo tím, že Charles za ním měl přijít k snídani do otcova domu.

Anna tomu rozuměla. Nechce se s ní setkat. Poptal se na ni, jak zjistila, s nepatrným zájmem, jak se asi slušelo na dřívější nepatrnou známost, přiznává se k ní tak dalece, jako ona se k ní přiznala, veden možná stejným úmyslem vyhnout se představování, až se sejdou.

Ráno se u nich vstávalo vždycky později než ve Velkém domě; a příští den vstaly tak pozdě, že Mary a Anna začaly sotva snídat, když vešel Charles a řekl, že právě vyrazili, že si přišel pro psy, že sestry přicházejí za ním s kapitánem Wentworthem, že sestry se chtějí podívat na Mary a na dítě a kapitán Wentworth že hodlá navštívit také ji na několik minut, nebude-li ji to obtěžovat; a třebaže se Charles zaručil, že dítě není v takovém stavu, aby návštěva byla na obtíž, kapitán Wentworth nepovolil, dokud se Charles nerozběhl, aby je ohlásil.

Mary velmi potěšená tou pozorností měla radost, že ho může uvítat; tisíc různých pocitů zatím zaplavilo Annu, z nichž nejvíc útěchy jí skýtal ten, že to bude mít brzo za sebou. A měla to za sebou brzo. Za dvě minuty po Charlesově zprávě objevili se ostatní; byli v salóně. Její oči se setkaly s Wentworthovými; byla vyměněna úklona, pozdravení; slyšela jeho hlas – mluvil k Mary, říkal všechno, co se sluší a patří; říkal něco slečnám Musgrovovým, dostatečně bylo vidět, že je s nimi v dobrém přátelském vztahu. Pokoj se zdál plný – plný lidí a hlasů – ale za několik minut byl konec. Charles se ukázal u okna, všechno bylo připraveno, host se uklonil a odešel; slečny

Musgrovy odešly také, rozhodly se náhle jít s lovci na konec vesnice. Pokoj se vyprázdnil a Anna mohla dokončit snídani, jak to dokázala.

„Mám to za sebou! Mám to za sebou!“ říkala si znovu a znovu s nervózní vděčností. „To nejhorší mám za sebou!“

Mary vykládala, ale ona nedokázala dávat pozor. Viděla ho. Setkali se. Ještě jednou byli spolu v jedné místnosti.

Brzy si to však začala rozmlouvat a snažila se oslabit své pocity. Osm let, téměř osm let uplynulo od chvíle, kdy se všeho vzdala. Jak nesmyslné se zdálo vracet se k onomu vzrušení, které tak dlouhá přestávka zatlačila do nezřetelné dálky! Co by osm let nedokázalo? Události všeho druhu, změny, odcizení, přestěhování – to všechno, všechno musí být do nich zahrnuto; zapomenout na minulost, jak je to přirozené a také jisté! Vždyť ten čas tvořil skoro třetinu jejího života.

Ale běda, přes všechny ty úvahy shledala, že k potlačení citů osm let nemusí znamenat téměř nic.

Jak bylo možno porozumět tomu, co cítí? Mělo to znamenat, že si přeje se jí vyhnout? Sotva si to pomyslela, už se nenáviděla za pošetilost, s níž si položila tuto otázku.

Pokud šlo o jednu další otázku, od které by jí možná ne-uchránila ani největší moudrost, byla brzy zbavena napjatého očekávání; když se totiž slečny Musgrovy vrátily a skončily svou návštěvu v domku, dostalo se jí ochotné informace od Mary.

„Kapitán Wentworth k tobě není příliš galantní, Anno, ačkoliv ke mně byl tak pozorný. Když odešli, Henrietta se ho ptala, co o tobě soudí; a on řekl, že jsi tak změněna, že by tě už nepoznal.“

Mary nebyla tak jemnocitná, aby běžně brala ohled na sestřiny city; neměla však ani sebemenší podezření, že by sestře zasazovala zvláštní ránu.

„Změněná k nepoznání!“ doznala si Anna pokořeně v mlčenlivém, hlubokém zklamání. Nepochybně tomu tak bylo; a oplatit mu nemohla, neboť on se nezměnil, leda k lep –

Šímu. To si již sama přiznala a nemohla si myslet nic jiného, ať už si on myslel o ní, co chtěl. Ne. Léta, jež zničila její mládí a svěžest, dala mu jen jiskrnější otevřený mužný pohled, který v

žádném směru neoslabil jeho osobní přednosti. Viděla stejného Fredericka Wentworthe.

„Tak změněna, že by ji už nepoznal!“ Ta slova ji už neopouštěla. Brzy však byla ráda, že je slyšela. Přiváděla ji k rozumu; mírnila její vzrušení; uklidňovala ji, a musí ji tedy učinit šťastnější.

Frederick Wentworth použil těch slov nebo jim podobných, neměl však tušení, že se jí donesou. Pokládal ji za hrozně změněnou, a když byl dotázán, pověděl v první chvíli, co cítil. Neodpustil Anně Elliotové. Špatně s ním naložila, opustila ho a zklamala; a nadto tím projevila charakterovou slabost, kterou, jak sám rozhodl, důvěřivá povaha nemůže prominout. Vzdala se ho, aby vyhověla jiným. Byl to důsledek přílišného přesvědčování. Byla to slabost a bázlivost.

Byl jí tak vroucně oddán a nikdy pak nepoznal ženu, kterou by pokládal za jí rovnou; avšak kromě přirozeného pocitu zvědavosti, netoužil se s ní znovu setkat.

Ted' měl v plánu se oženit. Byl bohat a pevně zamýšlel usadit se, jak jen k tomu bude mít vhodnou příležitost; ted' se rozhlížel kolem sebe, ochoten zamilovat se se vší rychlostí, jakou jasná hlava a pohotový vkus mohou dovolit. Jeho srdce patřilo kterékoli slečně Musgrovové, dovede-li je polapit; zkrátka kterékoli půvabné mladé ženě, jež mu přijde do cesty, kterékoli vyjma Anny Elliotové. To byla jeho jediná tajná výjimka, když odpovídal sestře na její dohady.

„Ano, Sophy jak mě tu vidíš, jsem ochoten skočit do toho oběma nohama. Kterákoli žena mezi patnácti a třiceti může mě mít, když bude chtít. Hezká tvářička, pár úsměvů a pár lichotivých slov o námořnictvu, a jsem ztracený. Není to snad dost pro námořníka, který neměl kolem sebe společnost žen, aby z něho udělaly příjemného chlapíka?“

Řekl to, jak věděla, aby odporovala. Jeho jiskrné hrdé oči vyzařovaly šťastné přesvědčení, že příjemný je; a Anna Elliotová nezmizela mu úplně z mysli, když vážněji popisoval ženu, jakou by si přál poznat. „Pevná povaha s jemným chováním,“ byla jeho první a poslední slova o tom, jak si ji představuje.

„Takovou ženu bych chtěl,“ řekl, „s něčím méně se spokojím, ale nesmí to být o mnoho. Mám-li být blázen, pak jím budu jaksepatří, protože jsem se o té věci napřemýšlel víc než většina mužů.“

- - - Kapitola VIII - - -

Od té chvíle byli kapitán Wentworth a Anna Elliotová stále a stále v jednom společenském kroužku. Brzy spolu večeřeli ve společnosti u Musgrovových, neboť chlapcův zdravotní stav nemohl déle poskytovat jeho tetě záminku, aby se večeře neúčastnila; a to byl jen začátek dalších večeří a dalších setkání.

Zda mezi nimi znovu vzplane dřívější cit, podrobí zkoušce čas; nepochybně jim musí na mysli vytanout dávné chvíle; nebylo možná se jich nedotknout; nebylo možná, aby neuvedl rok jejich zasnoubení při vyprávění nebo líčení, jež si konverzace vyžádala. Jeho povolání mu skýtalo možnost k hovoru a vlastní chuť ho k němu vedla; a „to bylo v šestém roce“; „to se stalo, než jsem se dal k námořnictvu v šestém roce“ naskytlo se v řeči během prvního večera stráveného společně; a třebaže jeho hlas nezakolísal a třebaže neměla žádný důvod domnívat se, že jeho pohled k ní zabloudil, když mluvil, cítila Anna, podle toho, jak znala způsob jeho myšlení, že vzpomínky nemohou na něj méně doléhat než na ni. Že u něho musí být totéž bezprostřední myšlenkové spojení s ní, ačkoliv byla velmi daleka toho pokládat je za stejně bolestné.

Nehovořili spolu, nebylo mezi nimi žádného styku, než co vyžadovala nejobyčejnější zdvořilost. A kdysi znamenali jeden pro druhého tak mnoho! Ted' nic! Byl kdysi čas, kdy při vší té velké společnosti zaplňující ted' salón v Uppercrossu bylo by pro ně velmi těžké přestat mluvit k sobě navzájem.

Snad s výjimkou admirála a jeho paní, kteří se zdáli obzvlášť sobě oddáni a šťastni (Anna nemohla připustit žádnou jinou výjimku ani mezi manželskými páry), nemohlo být dvou srdcí tak upřímných,

vkusů tak podobných, citů tak souhlasných, tváří tak milovaných. Teď byli jako cizí; ba víc než cizí, protože se nemohli nikdy sblížit. Bylo to trvalé odcizení.

Když mluvil, slyšela stejný hlas a poznávala stejné myšlení. V celé společnosti byla povšechná neznalost všech námořních záležitostí; a tak byl velmi dotazován, hlavně oběma slečnami Musgrovovými, které, jak se zdálo, měly oči sotva pro koho jiného než pro něho, na život na lodi, na denní pořádek, jídlo, službu atd.; a jejich překvapení nad jeho vyprávěním, když se dozvěděly o úrovni bydlení a zařízení, jaké mohla loď poskytnout, vyvolalo u něho žertovné poznámky, které Anně připomněly dávné dny, kdy i ona byla nevědomá a kdy ji vinil, že si myslí, že námořníci nemají na lodích co jíst, a kdyby měli, že nemají kuchaře, aby jim jídlo připravil, že nemají obsluhu při jídle a že nemají nože ani vidličky.

Z poslouchání a přemýšlení byla vyrušena šeptáním paní Musgrovové, která přemožena vroucí lítostí se nemohla ubránit, aby neřekla:

„Ach, slečno Anno, kdyby byl Bůh chtěl nechat mého syna naživu, byl by teď, myslím, z něho právě takovýhle chlapík.“

Anna potlačila úsměv a laskavě naslouchala, zatímco paní Musgrovová vylévala si dál srdce; nemohla proto po několik minut sledovat rozhovor ostatních. – Když mohla svou pozornost znovu upnout dřívějším směrem, zjistila, že slečny Musgrovovy přinášejí právě seznam námořního důstojnictva – (jejich vlastní seznam, první, který kdy v Uppercrossu byl); a že si spolu sedají a prohlížejí jej s úmyslem, jak řekly, najít lodi, kterým velel kapitán Wentworth.

„Vaše první loď byla Zmije, jak si vzpomínám; najdeme ji.“

„Nebude tam. Byla už úplně zchátralá a zničená. Já byl poslední, kdo jí velel. – Byla tenkrát už skoro neschopná vojenské služby. – Vhodná rok dva pro vnitřní služby anebo hlášení – a mě s ní poslali do Západní Indie.“

Dívky hleděly na něho celé užaslé.

„Admiralita se tu a tam baví tím,“ pokračoval, „že vyšle na moře několik stovek mužů v lodi, která už není schopná plavby. Má však hodně mužů, kterým musí zaopatřit loď; a mezi těmi tisíci, kteří

mohou jít ke dnu, nemůže dost dobře zjistit, které může nejvíc postrádat.“

„Ho! Ho!“ zvolal admirál, „co tihle mladí lidé napovídají za nesmysly! Nikdy nebylo lepší korvety nad Zmiji v době její slávy. Mezi korvetami postavenými po starém způsobu nenašli byste jí rovné. Šťastný chlapík, který ji dostal! – Věděl, že o ni zároveň s ním žádalo na dvacet mužů lepších než on. Šťastný chlapík, který dostal loď tak brzy, a měl na ni jen malý nárok.“

„Ujišťuji vás, admirále, že jsem si toho štěstí byl vědom,“ odpověděl vážně kapitán Wentworth. – „Byl jsem tak spokojen se svým jmenováním, jak jen si lze přát. Velice mi tenkrát na tom záleželo dostat se na moře – velice. Chtěl jsem něco dělat.“

„To je jisté. – Co by takový mladý člověk jako vy dělal půl roku pořád na pevnině? – Když muž nemá ženu, tak chce brzy zase na vodu.“

„Ale pane kapitáne,“ zvolala Louisa, „to muselo být pro vás zklamání, když jste přišel na Zmiji a viděl, jakou vám dali starou kocábku.“

„Já jsem věděl už předem, jaká je to loď,“ řekl s úsměvem. „Nijak mě to nepřekvapilo, zrovna jako by nepřekvapilo vás u staré pláštěnky, kterou, jak sama víte, měla půjčenu polovina vašich známých, co jen vaše paměť sahá, a která byla jednoho dne půjčena i vám, že je nemoderní a obnošená. – Ach, pro mě to byla milá stará Zmije. Udělala všechno, co jsem chtěl. Věděl jsem, že buď spolu půjdeme ke dnu, nebo že mi dopomůže k úspěchu; celý ten čas, co jsem s ní byl na moři, neměl jsem ani den špatné počasí; nejdřív jsem občas zajal nějakou tu ozbrojenou obchodní loď, takže bylo co dělat, a pak jsem měl to štěstí, že příští podzim jsem na zpáteční cestě domů padl zrovna na francouzskou fregatu, kterou jsem chtěl dostat. – Dopravil jsem ji do Plymouthu; a tady jsem měl další štěstí. Nebyli jsme ani šest hodin v průlivu a přišla bouře, která trvala čtyři dny a čtyři noci a která by chudáka starou Zmiji zničila v polovičním čase; to že jsme se dostali do blízkosti francouzského loďstva, stav lodi nijak nezlepšilo. Být to o čtyřiaadvacet hodin později, byl bych byl jen hrdinným kapitánem Wentworthem v malém odstavci dole v

novinách; a protože bych zahynul jen na korvetě, nikdo by na mne ani nevzpomněl.“

Anna se zachvěla a musela to skrýt; avšak výkřiky soucitu a hrůzy slečen Musgrovových mohly být právě tak neskrývané jako upřímné.

„A tak asi odešel na Lakonii,“ řekla paní Musgrovová tiše, jako by myslela nahlas, „a tam se setkal s naším chudáčkem chlapcem. Charlesi (kývla na něho, aby šel k ní), zeptej se pana kapitána, kde se poprvé setkal s tvým ubohým bratrem. Já to vždycky zapomenu.“

„Bylo to v Gibraltaru, maminko, vím to. Zanechali Dicka nemocného v Gibraltaru s doporučujícím dopisem od jeho bývalého kapitána pro kapitána Wentworthe.“

„Ach ano! – Ale řekni panu kapitánovi, že se přede mnou nemusí bát mluvit o chudáčkovi Dickovi, mě to bude spíš těšit, když o něm něco uslyším z úst takového dobrého přítele.“

Charles, který si byl trochu lépe vědom toho, jak se věci mají, jen přikývl a odešel od ní.

Děvčata hledala teď Lakonii; a kapitán Wentworth si nemohl odepřít to potěšení, aby sám nevzal do rukou drahocenný svazek a jim ušetřil námahu, a přečetl nahlas krátký záznam uvádějící její jméno a třídu a současné zařazení ve válečném loďstvu a podotkl při tom, že ona rovněž patřila mezi nejlepší přátele, jaké muž kdy měl.

„Ach, to byly krásné časy, když jsem měl Lakonii! Jak rychle jsem s ní vydělal peníze! – To byla nádhera, když jsem ještě s jedním přítelem křižoval kolem Hebrid. – S chudákem Harvillem, sestro! Víš přece, co tak moc potřeboval peníze – víc než já. Měl ženu. – Znameníť chlapík. Nezapomenu nikdy, jak byl šťastný. Měl takovou radost, hlavně kvůli ní. –Přál jsem si, aby byl se mnou příští léto, když jsem měl pořád stejné štěstí ve Středomoří.“

„A já jsem přesvědčena, pane kapitáne,“ řekla paní Musgrovová, „že i pro nás to byl šťastný den, když jste se stal velitelem té lodi. Nikdy nezapomenu, co jste udělal.“

Pohnutím byla schopna mluvit jen tiše; a kapitán Wentworth, který nezaslechl všechno a byl pravděpodobně dalek toho myslet na Dicka Musgrova, vypadal, jako by napjatě čekal, co řekne dál.

„Kvůli bratrovi,“ zašeptala jedna z dívek; „maminka myslí na chudáka Richarda.“

„Chudinka chlapec!“ pokračovala paní Musgrovová; „pod vaší ochranou začal posílat pravidelně tak pěkné dopisy! Bylo by bývalo dobře, kdyby byl od vás neodešel. Na mou duši, pane kapitáne, moc nás mrzí, že od vás odešel.“

Letmý výraz na tváři kapitána Wentworthe při těchto slovech, jistý záblesk v jeho jasných očích, ohnutí pěkných rtů přesvědčilo Annu, že místo aby sdílel láskyplné přání paní Musgrovové ohledně jejího syna, měl patrně co dělat, aby se ho zbavil; výraz pobavení, který si dovolil, trval však příliš krátce, aby je zpozoroval někdo, kdo mu rozuměl méně než ona; okamžik nato už se dokonale ovládl a zvažněl a téměř hned přešel k pohovce, na níž seděla Anna s paní Musgrovovou, sedl si vedle ní a dal se s ní tiše do rozhovoru o jejím synovi s takovým účastenstvím a přirozeností, které prozradily nejlaskavější ohled ke všemu, co bylo v rodičovských citech opravdové a nepošetilé.

Seděli teď na téže pohovce, neboť paní Musgrovová mu udělala přeochoťně místo; – byli od sebe odděleni jen paní Musgrovovou. Nebyla to ovšem přehrada bezvýznamná. Paní Musgrovová byla značně utěšených rozměrů, od přirozenosti mnohem víc určena k tomu vyjadřovat spokojenost a dobrou náladu nežli něhu a citovost. A zatímco rozechvění Anniny štíhlé postavy a přemýšlivé tváře mohlo být považováno za naprosto dokonale kryté, měla by být kapitánu Wentworthovi přiznána zásluha za sebeovládání, s nímž naslouchal mocným tučným vzdechům na osudem syna, o nějž zaživa nikdo nestál.

Mezi tělesnými proporcemi a duševním zármutkem není zajisté žádná nutná závislost. Velká, objemná postava má stejné právo mít hluboký žal jako ty nejpůsobnější údy na světě. Ale ať je to správné nebo ne, je to nevhodné spojení, které rozum marně bere pod svou ochranu – které vkus nemůže snést – kterého se zmocní výsměch.

Admirál, když odešel od ženy, která ho k sobě zavolala, prošel dvakrát třikrát pokojem s rukama za zády, aby se osvěžil, a zastavil

se pak u kapitána Wentworthe a beze všeho povšimnutí, že by mohl rušit, a mysle jen na to, co měl v hlavě, spustil:

„Kdybyste byl minulé jaro zůstal o týden déle v Lisabonu, Fredericku, byl byste býval požádán, abyste vzal na loď lady Mary Griersonovou s dcerami.“

„Že bych byl? Tak to jsem rád, že jsem tam o ten týden déle nezůstal!“

Admirál mu vyčínil za nedostatek galantnosti. Ale kapitán se bránil, a prohlašoval, že by nikdy nebyl ochoten vzít na palubu své lodi dámy, s výjimkou plesu nebo návštěvy, na něž stačí pár hodin.

„Jak se ale znám,“ řekl, „nejde u mne o nedostatek galantnosti vůči dámám. Vycházím spíše z pocitu, že přes veškerou snahu sebevětší obětavosti není možné vytvořit na lodi prostředí, vhodné pro ženy. Nemůžete nazývat nedostatkem galantnosti, admirále, jestliže oceňuji tak vysoko nároky žen na jejich osobní pohodlí – a to dělám. Nerad slyším o ženách na palubě a nerad je na palubě vidím; a žádná loď, které velím já, nepoveze nikdy nikam rodinu s dámami, bude-li v mé moci tomu zabránit.“

Po těch slovech se do něho pustila sestra.

„Ach Fredericku! – To jsem si o tobě nemyslela. – Taková zbytečná přejemnělost! – Ženám může být na lodi právě tak dobře jako v nejlepším domě v Anglii. Myslím, že jsem žila na lodi tak dlouho jako většina žen námořníků a neznám lepší bydlení, než je na válečné lodi. Prohlašuji, že ani v kellynchském domě (s přívětivou úklonou Anně) nemám lepší pohodlí a výhody, než jsem měla na většině lodí, kde jsem žila; a bylo jich celkem pět.“

„To není ono,“ odpověděl její bratr. „Ty jsi žila s manželem a byla jsi jediná žena na lodi.“

„Ale ty sám jsi odvezl z Portsmouthu do Plymouthu paní Harvillovou, její sestru, její sestřenici a tři děti. Kdepak byla tenkrát ta tvoje vybraná neobyčejná galantnost?“

„Rozplynula se v mém přátelství, Sophy. Pomohl bych každé ženě kamaráda důstojníka, pokud by to bylo v mé moci, a pro Harvilla bych přivezl z konce světa, co by si jen přál. Ale nemysli si, že jsem tu věc nepocíťoval jako něco samo o sobě nesprávného.“

„Buď si jist, že jim bylo naprosto dobře.“

„Tím by si mě nijak nezískaly. Tolik žen a dětí nemá ani právo cítit se na lodi dobře.“

„Milý Fredericku, mluvíš úplně nesmyslně. Co by, prosím tě, bylo s námi, ubohými ženami námořníků, které se tak často chtějí dostat do jednoho nebo druhého přístavu za svými muži, kdyby se na to každý díval jako ty?“

„Jak vidíš, můj názor mi nezabránil, abych paní Harvillovou a celou její rodinu neodvezl do Plymouthu.“

„Já to ale nemůžu ani poslouchat, když takhle mluvíš jako nějaký uhlazený džentlmen, a děláš, jako by všechny ženy byly samé vznešené dámy a ne rozumná stvoření. Žádná z nás nečeká, že bude žít vždycky jako v bavlnce.“

„Ach má milá,“ řekl admirál, „až se ožení, bude zpívat jinou. Budeme-li mít to štěstí a dožijeme se další války, uvidíme, až bude ženatý, že to bude dělat zrovna tak, jako jsme to dělali ty a já a mnoho jiných. Však ještě uvidíme, jak bude vděčný každému, kdo mu přiveze jeho ženu.“

„To jistě uvidíme.“

„Už toho radši nechám,“ zvolal kapitán Wentworth. „Jakmile na mě začnou útočit ženatí lidé s tím, Počkej, až budeš ženatý, tak budeš smýšlet jinak, a já mohu jen říci ‚Ne, nebudu‘ a oni zase ‚Ale ano, budeš‘, a tím to pro mě končí.“

Vstal a odešel opodál.

„Vy jste ale musela zcestovat pěkný kus světa, paní Croftová,“ řekla paní Musgrovová.

„Dost jsem toho zcestovala za těch patnáct let svého manželství, paní Musgrovová, i když se mnoho žen nacestovalo ještě víc. Atlantickým oceánem jsem se plavila čtyřikrát, a jednou jsem byla ve Východní Indii a zas zpátky; a jenom jednou v Corku, v Lisabonu a v Gibraltaru kromě různých míst doma. Nikdy jsem se nedostala za Malajskou úžinu a nikdy jsem nebyla v Západní Indii. Víte, Bermudám a Bahámám my Západní Indie neříkáme.“

Paní Musgrovová neměla nejmenší námitku; nikdo ji nemohl vinit z toho, že je za celý svůj život vůbec nějak nazvala.

„A ujišťuji vás, paní Musgrovová, že nic nepřekoná úroveň bydlení na válečné lodi; mluvím ovšem o vyšší třídě lodí. Když

přijdete na fregatu, jste samozřejmě víc stísněná –ačkoliv každá rozumná žena může být na ní dokonale šťastná; a mohu bezpečně říci, že jsem nejšťastnější část svého života prožila na lodi. Když jsme byli spolu, pak, víte, nebylo čeho se bát. Zaplat' Pánbůh, já se vždycky těšila výbornému zdraví a snáším každé podnebí. Prvních čtyřadvacet hodin plavby je mi vždycky trochu všelijak, ale pak už nikdy nevím, co je to nevolnost. Jediná doba, kdy jsem skutečně trpěla na duchu i na těle, jediná doba, kdy jsem si myslela, že je mi špatně, a kdy jsem měla pocit nebezpečí, byla ta zima, kterou jsem strávila sama v Dealu, zatímco admirál (tenkrát ještě kapitán Croft) byl v Severním moři. Žila jsem v té době v neustálém strachu a trpěla všemi možnými domnělými nemocemi jen z toho, že jsem nevěděla, co mám dělat sama se sebou nebo kdy o něm budu mít příští zprávu; pokud jsme však byli spolu, nic mě netrápilo a nesetkala jsem se nikdy ani s nejmenšími obtížemi.“

„Ovšem, to jistě. – Ano, ano, tak je to! – Jsem úplně vašeho názoru, paní Croftová,“ zněla upřímná odpověď paní Musgrové. „Není nic horšího než odloučení. Jsem úplně vašeho názoru. Já vím, co to je, poněvadž pan Musgrove vždycky jezdí na zasedání porotních soudů, a já jsem tak ráda, když je to odbyté a on se zase živ a zdrav vrátí domů.“

Večer byl zakončen tancem. Když se mělo tančit, Anna se jako obvykle nabídla, že bude hrát, a třebaže se jí oči chvílemi plnily slzami, jak tak seděla u klavíru, byla nesmírně ráda, že se může něčím zaměstnávat, a nepřála si za to nic, než aby zůstala nepozorována.

Byl to veselý, radostný večírek a nikdo se nezdál v lepší náladě než kapitán Wentworth. Cítila, že má všechno, co ho může těšit, všechno, co může dát všeobecná pozornost a úcta a obzvlášť pozornost všech mladých žen. Slečnám Haytersovým, ženským příslušnicím bratranecké rodiny, o níž byla již předtím řeč, byla zřejmě prokázána čest, že směly být do něho zamilovány; a pokud šlo o Henriettu a Louise, byly jím tak cele zaujaty, že jen trvalá a dokonalá shoda, která zřejmě mezi nimi panovala, dovolovala uvěřit, že nejsou zapřisáhlými sokyněmi. Kdo by se mohl divit, kdyby byl tak všeobecným horlivým obdivem trochu zhýčkán?

Takové myšlenky se honily Anně v hlavě, zatímco její prsty samočinně jezdily po klavíru, hrály půl hodiny bez přestání a zároveň bez chyby, a bez vědomí, že hraje. Jednou ucítila, že se na ni dívá – pozoruje snad její změněné rysy a snaží se pod jejich zpustošením vystopovat tvář, která ho kdysi okouzila; a jednou o ní jistě mluvil, to věděla; – byla si toho sotva vědoma, dokud neuslyšela odpověď; pak si však byla jista, že se zeptal své tanečnice, zda slečna Elliotová nikdy netančí a odpověď byla: „Ach ne, nikdy; vzdala se tance úplně. Raději hraje. Hraní ji nikdy neomrzí.“ Jednou na ni také promluvil. Když tanec skončil, odešla od klavíru a on si k němu sedl a snažil se zahrát melodii, s kterou chtěl slečny Musgrovy seznámit. Vrátila se neúmyslně v tu stranu pokoje; jakmile ji uviděl, okamžitě vstal a řekl s pracnou zdvořilostí: „Prosím za odpuštění, slečno, to je vaše místo,“ a třebaže ihned odstoupila s rozhodným zamítavým pohybem, nedal se přimět, aby se znovu posadil.

Anna po dalších takových pohledech a slovech netoužila. Jeho chladná zdvořilost a obřadné způsoby byly horší než co jiného.

- - - Kapitola IX - - -

Kapitán Wentworth přijel do Kellynche jako domů, aby tu zůstal, jak dlouho bude chtít, a byl zcela středem bratrské laskavosti admirála a jeho ženy. V prvních dnech příjezdu zamýšlel jet velmi brzy dál do Shropshiru a navštívit bratra usazeného v tomto hrabství, avšak uppercrosský dům ho přitahoval natolik, že svůj odjezd odložil. Dostalo se mu tak přátelského, lichotivého a v každém směru okouzujícího přijetí; staří byli tak pohostinní, mladí tak příjemní, že nemohl jinak než rozhodnout se zůstat, kde byl, a počkat si na veškerý šarm a přednosti Eduardovy ženy ještě o něco déle.

A brzy býval v Uppercrossu skoro denně. Musgrovovi mohli být sotva více ochotni pozvání činit než on je přijímat, zvláště na dopoledne, kdy neměl doma žádnou společnost, protože admirál a paní Croftová byli spolu obvykle venku, aby si prohlédli své nové panství, louky a ovce, potulovali se spolu způsobem, jež by těžko snášel někdo třetí, nebo si vyjížděli v kočárku, který nedávno přikoupili k domácnosti.

Doposud vládl mezi Musgrovovými a jejich příbuzenstvem na kapitána Wentworthe jen jeden názor. Všude pro něho ustavičně měli jen vřelý obdiv. Avšak sotva se tento přátelský vztah vyvinul, vrátil se mezi ně jistý Charles Hayter, kterého to pořádně znepokojilo a který se domníval, že kapitán Wentworth tu značně překáží.

Charles Hayter byl nejstarší ze všech bratranců, velmi roztomilý, příjemný mladý muž a mezi ním a Henriettou byla, jak to zřejmě vypadalo, náklonnost, dokud nepřišel kapitán Wentworth. Byl duchovním, a protože byl zástupcem faráře v nedaleké vesnici, kde nebyl vázán bydlet, žil v otcovském domě jen dvě míle od Uppercrossu. Krátká nepřítomnost zanechala jeho milovanou

nestřeženou jeho dvorností právě v této kritické době, a tak když se vrátil zpátky, setkal se k svému zármutku s velmi změněným chováním a s kapitánem Wentworthem.

Paní Musgrovová a paní Hayterová byly sestry. Obě měly peníze, ale jejich manželství vytvořilo podstatný rozdíl ve stupni jejich společenského významu. Pan Hayter měl nějaké své vlastní pozemky, ale ve srovnání s páně Musgrovovými byly nepatrné; a zatímco Musgrovovi patřili v kraji k nejlepší společnosti, mladí Hayterovi by byli vzhledem k bezvýznamnému způsobu života v ústraní, a bez společenského lesku, jaký vedli jejich rodiče, a vzhledem k vlastnímu nedokonalému vychování nepatřili vůbec k žádné společenské vrstvě, nebýt jejich spojení s Uppercrossem; ovšem s výjimkou tohoto nejstaršího syna, který se věnoval studiu a stal se džentlmenem a který vzděláním a způsoby převyšoval všechny ostatní.

Obě rodiny žily vždy v nejlepším přátelství, nebyla tu pýcha na jedné straně a závist na druhé a slečny Musgrovovy měly pocit nadřazenosti jen do té míry, že je těšilo poučovat své sestřenky. – Charlesovo dvoření Henriettě sledovali její otec a matka bez jakéhokoli nesouhlasu. Velká partie by to pro ni nebyla; ale má-li ho Henrieta ráda – a vypadalo to, že ho Henrietta ráda má.

Henrietta si to sama myslela, než přišel kapitán Wentworth; od té chvíle byl bratranec Charles značně zapomenut.

Jak dalece mohla Anna pozorovat, nebylo ještě zcela rozhodnuto, které z obou sester dává kapitán Wentworth přednost. Henrietta byla snad hezčí, Louisa veselejší; a ona teď už nevěděla, zda ho spíš přitahuje povaha jemnější nebo živější.

Zdálo se, že pán a paní Musgrovovi nechávají všemu volný průběh, snad že měli malý postřeh nebo že měli plnou důvěru v jednání obou svých dcer a všech mladých mužů kolem nich. Ve Velkém domě nebyla podle všeho o ně nejmenší starost a nepadla žádná poznámka; jinak tomu však bylo v Malém domě; mladý párek tady měl větší sklon k dohadům a zvědavosti; a kapitán Wentworth se neobjevil víckrát než čtyřikrát nebo pětkrát ve společnosti slečen Musgrovových a Charles Hayter se sotva znovu ukázal, a už musela Anna poslouchat mínění svého švagra a sestry o tom, která se mu asi

víc líbí. Charles byl pro Louisů, Mary pro Henriettu, oba se však shodovali v tom, že by bylo velmi potěšující, kdyby se oženil s kteroukoli z nich.

Charles ještě nepoznal příjemnějšího chlapíka; a podle toho, jak jednou zaslechl říci samotného kapitána Wentworthe, byl si jist, že ve válce vydělal aspoň dvacet tisíc liber. Tady bylo pohotově jmění; a kromě toho vyhlídka na to, co může přinést příští válka; byl přesvědčen, že se kapitán Wentworth jistě vyznamená jako kterýkoli jiný důstojník námořnictva. „Ach, byla by to ohromná partie pro jednu i druhou sestru.“

„Na mou věru, to by byla,“ odpověděla Mary. „Panebože! A kdyby dosáhl nějaké vysoké hodnosti! Kdyby se jednou stal baronetem! ‚Lady Wentworthová‘, to zní moc pěkně. To by bylo pro Henriettu něco nóbli! Měla by přednost přede mnou, a to by jí bylo po chuti. Sir Frederick a lady Wentworthová! Bylo by to však jen nové šlechtictví, a o tom já nemám velké mínění.“

Mary lépe vyhovovalo považovat za vyvolenou Henriettu, a to kvůli Charlesovi Hayterovi – byla by ráda viděla, aby jeho dvoření byl učiněn konec. Dívala se na Hayterovy trochu svrchu a považovala za úplné neštěstí obnovovat nynější spojení mezi oběma rodinami – velmi neblahé pro sebe a své děti.

„Víš,“ řekla „nemohu ho vůbec pokládat za vhodnou partii pro Henriettu; už kvůli svazkům, které Musgrovovi uzavřeli, nemá Henrietta právo se zahodit. Podle mého mínění žádná mladá žena nemá právo volit tak, aby to bylo nepříjemné a nemilé hlavní části rodiny, a dát nevhodné příbuzenstvo těm, kdo na ně nejsou zvyklí. Prosím tě, kdopak je Charles Hayter? Venkovský farář. Naprosto nevhodná partie pro slečnu Musgrovovou s Uppercrossu.“

Její manžel však s ní v tomhle nechtěl souhlasit; kromě toho, že Charles Hayter byl jeho bratranec, byl i nejstarší syn, a Charles Musgrove se sám na věci díval jako nejstarší syn.

„To je nesmysl, co říkáš,“ zněla proto jeho odpověď, „nebyla by to pro Henriettu velká partie, ale Charles má velmi dobré vyhlídky, že během jednoho nebo dvou let dostane úřad od biskupa protekcí Spicerových; a laskavě si pamatuj, že je nejstarší syn; až strýc zemře, zdědí velmi pěkný majetek. Velkostatek ve Winthropu nemá míň než

sto hektarů, kromě toho je tu statek u Tauntonu, kde je nejlepší půda v kraji. Dávám ti za pravdu, že kdokoli z nich kromě Charlese by byl pro Henriettu špatnou partií a opravdu by to nešlo; on jediný je možný; je to slušný chlapík, má dobrou povahu; a až dostane do rukou Winthrop, udělá z něho jiný statek a povede docela jiný život; a s takovým majetkem nebude nikdy k zahození. Pěkný zemanský majetek. Ne, ne; Henrietta by mohla udělat horší věc než si vzít Charlese Haytera; a když bude mít jeho a Louisa když dostane kapitána Wentworthe, pak jsem úplně spokojen.“

„Ať si říká Charles, co chce,“ křičela Mary na Annu, sotva vyšel z pokoje, „ale bylo by to hrozné, kdyby si Henrietta vzala Charlese Haytera; špatné pro ni a ještě horší pro mě; a proto je velmi žádoucí, aby jí ho kapitán Wentworth vyhnal z hlavy, a já ani moc nepochybuji, že to udělal. Včera si

Charlese Haytera sotva všimla. Přála bych si, abys tam byla a viděla ji. A říkat, že kapitán Wentworth má rád Louisu zrovna tak jako Henriettu, to je nesmysl; protože má určitě mnohem radši Henriettu. Ale Charles si je tak naprosto jistý! Přála bych si, abys včera s námi byla, aspoň bys nás mohla rozsoudit; jsem si jista, že bys soudila stejně jako já, ledaže bys byla proti mně zaujatá.“

Večeře u pana Musgrova byla příležitostí, kde by Anna všechno tohle mohla vidět; zůstala však doma pod dvojí záminkou, že ji bolí hlava a že malému Charlesovi není zase dobře. Myslela předtím jen na to, aby se vyhnula kapitánu Wentworthovi; k přednostem klidného večera přidružila se však možnost uniknout tomu, aby se jí dovolávali jako rozhodčího.

Co se týkalo úmyslů kapitána Wentworthe, domnívala se, že je důležitější, aby věděl včas, co chce, a neohrozil štěstí jedné nebo druhé sestry a neposkrvnil vlastní čest, než to, zda má dát přednost Henriettě před Louisou nebo Louise před Henriettou. Jedna i druhá by mu byla nepochybně milující hodnou ženou. Pokud šlo o Charlese Haytera, dotýkala se jejího jemnocitu lehkovážnost chování u dobře vychované dívky a měla soucit k utrpení, jež bylo takovým chováním způsobeno; jestliže však Henrietta shledala, že se snad ve svých citech zmýlila, bylo lépe vyrozumět ho o nastalé změně co nejdříve.

Charles Hayter se setkal v chování své sestřenky s mnohým, co ho znepokojilo a zranilo. Její náklonnost k němu trvala příliš dlouho, aby dvě setkání mohla zničit všechny předchozí naděje a neponechat mu jinou volbu než vyhýbat se Uppercrossu; byla to však změna, která v něm budila zděšení, měl-li být za její pravděpodobnou příčinu pokládán muž jako kapitán Wentworth. Byl pryč jenom dvě neděle; a když se loučili, zanechal v ní, jak bylo vrcholem jeho přání, probuzený zájem o vyhlídku, že brzy opustí nynější faru a dostane se místo ní na uppercrosskou. Byla zřejmě velice zaujata tím, že se farář doktor Shirley, který déle než čtyřicet let horlivě vykonával povinnosti svého úřadu, teď však mu už nestačily síly, rozhodl vzít si zástupce a dát mu plat tak • slušný, jak jen si mohl dovolit, a že dal slib Charlesi Hayterovi. Výhoda, že by chodil jen do Uppercrossu místo oněch šesti mil na druhou stranu, že by v každém směru měl lepší místo, že by byl u jejich milého doktora Shirleyho a že by byl milý doktor Shirley zbaven povinnosti, kterou mohl vykonávat už jen s námahou a újmou na zdraví, to znamenalo velmi mnoho pro Louisu, ale pro Henriettu to bylo téměř vším. Ale ach, když se vrátil zpět, všechen zápal pro tu věc byl pryč. Louisa nebyla vůbec s to naslouchat jeho líčení hovoru, který právě měl s doktorem Shirleyem: stála u okna a vyhlížela kapitána Wentworth; a dokonce i Henrietta mu věnovala nanejvýš poloviční pozornost a zdálo se, že zcela zapomněla na všechny dřívější pochybnosti a starosti o toto vyjednávání.

„No ano, opravdu mě to těší, ale já si vždycky myslela, že to dostaneš; vždycky jsem si myslela, že to máš jisté. Nezdálo se mi, že by – zkrátka, víš, doktor Shirley zástupce mít musí, a ty máš jeho slib. Už jdeš, Louiso?“

Jednou dopoledne, krátký čas po večeři u Musgrovových, které se Anna nezúčastnila, vešel kapitán do salónu v Malém domě, kde byla jen ona sama a malý churavý Charles ležící na pohovce.

Překvapení, že se nalézá s Annou Elliotovou téměř o samotě, vzalo jeho chování obvyklý klid. Začal mluvit a dokázal říci jenom: „Myslel jsem, že tu jsou slečny Musgrovy –paní Musgrová mi řekla, že je tu najdu,“ dříve než došel k oknu, aby se vzpamatoval a ujasnil si, jak se má dál chovat.

„Jsou nahoře se sestrou – myslím, že přijdou dolů každou chvíli,“ zněla Annina odpověď ve všem tom zmatku, který byl přirozený; a kdyby ji byl chlapec k sobě nezavolal a nechtěl po ní něco, byla by bývala v tu chvíli zmizela z pokoje a vysvobodila by jak kapitána Wentworthe, tak sebe.

Zůstal stát u okna; a když jí klidně a zdvořile řekl: „Doufám, že je chlapci lépe,“ odmlčel se.

Musela si kleknout u pohovky a zůstat tam, aby malého pacienta upokojila; a to trvalo několik minut, když tu k svému velkému uspokojení slyšela, jak někdo kráčí malou halou. Otočila hlavu a doufala, že spatří pána domu; byl to však někdo, od něhož bylo mnohem méně možno očekávat ulehčení – Charles Hayter, který pravděpodobně nebyl více potěšen, že vidí kapitána Wentworthe, než byl kapitán Wentworth potěšen, že vidí Annu.

Vypravila ze sebe jen: „Jak se máte? Posad'te se, prosím. Ostatní tu budou hned.“ Kapitán Wentworth však opustil okno, zřejmě ochotný k hovoru. Charles Hayter však jeho pokusy brzy zarazil, neboť se usadil ke stolu a vzal do rukou noviny; a kapitán Wentworth se vrátil k svému oknu.

V další minutě přibyl nový přírůstek. Mladší, dvouroční chlapec, neobyčejně silný a vyspělý, kterému někdo zvenčí otevřel dveře, objevil se s rozhodným výrazem mezi nimi a šel rovnou k pohovce, aby viděl, co se tam děje, a chtěl všechno, co dobrého by se dalo získat.

Poněvadž tam nebylo nic k jídlu, mohl chtít jen nějaké hračky; a protože mu teta nechtěla dovolit, aby zlobil nemocného bratříčka, pověsil se na ni, jak klečela, takže ho nemohla setrást, když měla právě co dělat s Charlesem. Mluvila na něho – nařizovala, prosila, naléhala, všechno marné. Jednou se jí podařilo ho odstrčit, ale hošík jí vlezl ihned na záda znovu a měl z toho radost ještě větší.

„Waltře,“ řekla, „slez okamžitě dolů. Jsi moc rozpustilý, zlobím se na tebe.“

„Waltře,“ zvolal Charles Hayter, „proč neposlechněš? Neslyšíš, co ti tetička říká? Pojd' ke mně, Waltře; pojd' k strýčkovi Charlesovi.“

Ale Walter se nehnul.

Okamžik nato však ucítila, že je od něho osvobozena; někdo ho od ní bral a stlačil jí přitom hlavu tak dolů, až ty jeho malé pevné ručky sňal z jejího krku, a teprve když chlapce rozhodně odnášel pryč, poznala, že jí pomohl kapitán Wentworth.

Její pocity, když to zjistila, jí úplně zabránily promluvit. Ani mu nemohla poděkovat. Mohla se jen v rozrušení sklonit nad malým Charlesem. Jeho laskavost, s jakou jí přichvátal na pomoc – způsob, jakým to učinil – mlčení, v němž se to všechno odehrálo – drobné detaily té pomoci –as tím přesvědčení, k němuž ji přiměla jeho horlivě hlučná hra s dítětem, že se chce vyhnout jejím díkům a snaží se ukázat, že hovor s ní je to poslední, co by si přál, vyvolaly v ní takovou zmatenou směs proměnlivých, ale velmi bolestných pocitů, že se z nich nemohla vzpamatovat, až jí příchod Mary a slečen Musgrovových dovolil přenechat malého pacienta jejich péči a odejít z pokoje. Nemohla tu zůstat. Mohla to být snad příležitost pozorovat milující a žárlivá hnutí těch čtyř; byli teď všichni pohromadě, ale ani za nic tu nemohla zůstat. Bylo zřejmé, že Charles Hayter kapitána Wentworthe nemá rád. Měla silný dojem, že po kapitánově zásahu řekl rozzlobeným hlasem: „Měls poslechnout mě, Waltře, říkal jsem ti, abys tetičku nezlobil,“ a mohla pochopit jeho lítost, že kapitán Wentworth udělal, co měl udělat on sám. Nemohly ji však zajímat city Charlese Haytera ani někoho jiného, dokud trochu lépe neurovnala svoje. Styděla se za sebe, velmi se styděla, že je tak nervózní, že ji taková maličkost vyvede z rovnováhy, ale tak tomu bylo; a měla zapotřebí pobýt delší dobu o samotě a uvažovat, aby se vzpamatovala.

- - -*Kapitola X*- - -

Nemohlo být ani jinak, než že se jí naskytly další příležitosti k pozorování. Anna zanedlouho bývala dosti často ve společnosti všech čtyř, aby si mohla udělat svůj názor, byla však příliš moudrá, aby se k němu přiznala doma, kde, jak věděla, by tím nepotěšila ani švagra, ani sestru; ačkoliv považovala spíše Louisů za vyvolenou, musela si myslet, pokud se odvážíla soudit podle paměti a zkušenosti, že kapitán Wentworth není zamilován ani do jedné, ani do druhé. Bylo to lehké obdivné zanícení; mohlo však a pravděpodobně muselo skončit zamilováním do jedné z nich. Charles Hayter, jak se zdálo, byl si vědom, že je přezírán, a přece Henrietta někdy vypadala, jako by mezi nimi váhala. Anna si přála mít moc vyložit jim všem, co dělají, a ukázat jim na některá nebezpečí, jimž se vystavují. Nevinila nikoho z klamného jednání. Nejvyšším zadostiučiněním pro ni bylo přesvědčení, že si kapitán Wentworth není v nejmenším vědom, že působí bolest. Jeho chování nesvědčilo o žádném pocitu vítězství, o žádném opovrženímhodném pocitu vítězství. Pravděpodobně nikdy neslyšel a nikdy si nepomyslel, že by měl Charles Hayter nějaké nároky. Chyboval jedině v tom, že přijímal pozornost – přijímal je zde právě slovo –dvou mladých žen najednou.

Zdálo se však, že po krátkém boji Charles Hayter opouští pole. Tři dny uplynuly, aniž jedenkrát přišel do Uppercrossu; naprosto rozhodná změna. Dokonce odmítl jedno pravidelné pozvání k večeři; když ho pan Musgrove při jedné návštěvě našel s několika velkými knihami před sebou, byl s paní Musgrovovou přesvědčen, že není všechno v pořádku, a s vážnými tvářemi mluvili o tom, že z toho

studování bude mít smrt. Mary doufala a věřila, že ho Henrietta konečně zamítla, a její muž žil v neustálém očekávání, že ho druhý den uvidí. Anna mohla Charlese Haytera pokládat jen za moudrého.

V té době jednou dopoledne, když si Charles Musgrove a kapitán Wentworth vyšli na hon a sestry seděly v Malém domě klidně při práci, zastavily se u nich pod oknem sestry z Velkého domu.

Byl velmi pěkný listopadový den a slečny Musgrovovy přišly zahradou a zastavily se jen proto, aby řekly, že jdou na dlouhou procházku, a že se proto domnívají, že Mary s nimi nebude chtít jít. A když na to, že ji nepokládají za dobrého chodce, Mary okamžitě trochu žárlivě odpověděla: „Ale ano, moc ráda bych s vámi šla, mě těší dlouhé procházky,“ vycítila Anna podle pohledů obou dívek, to že právě nechtějí, a obdivovala se poznovu oné nutnosti, jakou zřejmě vytvářejí rodinné zvyky, nutnosti všechno si sdělit a všechno společně konat, ať si to člověk jakkoli nepřeje a nevyhovuje mu to. Snažila se Mary vymluvit, aby šla, ale marně; a v tom případě pokládala za nejlepší přijmout mnohem srdečnější pozvání slečen Musgrovových, aby šla také, poněvadž by mohla být prospěšná tím, že by se vrátila se sestrou zpátky, a zmírnila tak zkřížení nějakého toho jejich plánu.

„To tedy nevím, proč si o mně myslí, že nechodím ráda na dlouhé procházky!“ řekla Mary, když šla nahoru. „Všichni si pořád myslí, že nejsem dobrý chodec. A přitom by jim nebylo milé, kdybychom s nimi nechtěly jít. Když lidé takhle schválně přijdou kvůli tomu, aby nás pozvali, jakpak člověk může říct ne?“

Právě když odcházely, vrátili se pánové. Vzali s sebou mladého psa, který jim lov pokazil a přiměl je k brzkému návratu. Měli proto čas, sílu i náladu jít právě na procházku a s potěšením se k nim přidali. Kdyby to byla Anna předví-dala< byla by zůstala doma; teď však cítila zájem a zvědavost, a myslela si proto, že už je pozdě couvnout, a tak se jich všech šest vydalo směrem zvoleným slečnami Musgrovovými, které se zřejmě pokládaly za vůdkyně.

Anniným cílem bylo nikomu nepřekážet a tam, kde je úzké pěšiny nutily rozdělit se na několik skupinek, jít se švagrem a se sestrou. Její radost musela vycházet z pohybu a krásy dne, z pohledu na poslední úsměvy roku na zlatohnědých listech a povadlých živých

plotech a z několika z těch přechytných známých poetických líčení podzimu, která si pro sebe říkala, té roční doby zvláštního a hlubokého vlivu na vytváření vkusu a něžných citů v člověku, roční doby, jež z každého básníka hodného toho jména vyloudila nějaký pokus o líčení nebo pár cituplných řádek. Co nejvíce mohla, zaměstnávala svou mysl takovými úvahami a citáty; když však byla na doslech hovoru kapitána Wentworthe s některou ze slečen Musgrovových, nemohla se nesnažit, aby je neposlouchala; nic důležitého však nezasechla. Bylo to jen takové čilé povídání, do jakého se pouští všichni mladí lidé, kteří se dobře znají. Bavit se víc s Louisou než s Henriettou. Louisa se ovšem domáhala jeho pozornosti víc než Henrietta. Ten rozdíl ještě vzrůstal, jak se zdálo, a pak Louisa řekla něco, co na Annu zapůsobilo. Po jednom z mnoha obdivných zvolání o kráse dne, v něž účastníci výletu neustále propukali, dodal kapitán Wentworth:

„To má sestra se švagrem nádherné počasí! Chtěli si dnes dopoledne vyjet na dlouhou projížďku; možná že na ně budeme moci z některého kopce zamávat. Říkali, že pojedou někam sem. To jsem zvědav, kde se dneska zvrhnou. Ale ano, to se jim stává velmi často, věřte mi – sestra si však z toho nic nedělá – té je jedno, jestli vypadne z kočáru nebo ne.“

„Ach já vím, že přeháníte,“ zvolala Louisa, „ale i kdyby tomu tak opravdu bylo, dělala bych na jejím místě totéž.“

Kdybych milovala nějakého muže, jako ona miluje admirála, byla bych vždycky s ním, nic by nás nikdy nerozdělilo a bylo by mi milejší, aby on mě převrhl, než aby mě někdo jiný bezpečně vozil.“

Bylo to řečeno nadšeně.

„To byste udělala?“ zvolal, vpadnův do stejného tónu. „Máte můj obdiv!“ A na malou chvíli zavládlo mezi nimi mlčení.

Anna nebyla s to okamžitě znovu zapadnout do citátů. Sladké scény podzimu byly na chvíli odloženy – dokud by její paměť neoblažil nějaký něžný sonet s přiléhavým přirovnáním odcházejícího roku k odcházejícímu štěstí a s obrazy zmizelého mládí, naděje a jara. Jak podle příkazu přešli na jinou pěšinu, probrala se ze zamyšlení a řekla: „Nevede tahle cesta do

Winthropu?“ Nikdo ji však neslyšel, nebo jí aspoň nikdo neodpověděl.

Winthrop však nebo jeho okolí – neboť je někdy nutno potkat mladé muže potulující se blízko domova – byl cílem jejich cesty; a po dalším půlmílovém pozvolném stoupání mezi velkými ohrazenými pozemky, kde pluhy zabořené do země a čerstvě ušlapané cestičky výmluvně hovořily o rolníkovi a popíraly tak sladké tóny poetické melancholie chystající se na nové jaro, dosáhli vrcholku nejvýznamnějšího kopce, rozdělujícího Uppercross a Winthrop, z něhož se otvíral úplně jiný pohled na posledně jmenovanou vesnici ležící na úpatí kopce z druhé strany.

Před nimi se rozkládal winthropský dům, postrádající krásy i důstojnosti; lhostejná budova, nízko položená, vroubená stodolami a staveními náležejícími ke dvoru.

Mary zvolala: „Pro pána krále! To je Winthrop – na mou věru, neměla jsem nejmenšího tušení – to bychom se měli radši vrátit; jsem strašně unavená.“

Henrietta, vědoma si viny a zahanbena, byla ochotna zachovat se podle Maryina přání, když neviděla, že by bratranec Charles přicházel někudy po pěšině nebo stál u vrat; Charles Musgrove řekl „Ne,“ a Louisa zvolala ještě horlivěji „Ne, ne,“ vzala sestru stranou a zdálo se, že jí živě domlouvá.

Zatím Charles velmi rázně oznámil své rozhodnutí navštívit tetu, když je tu tak blízko; a velmi zřetelně, ale s větším strachem snažil se přimět svou ženu, aby šla také. To však byla jedna z věcí, v nichž dáma projevila svou silnou vůli, a když poukazoval na to, že by si mohla ve Winthropu čtvrt hodiny odpočinout, cítí-li se tak unavená, odpověděla rozhodně „To tedy ne!“ – šlapat ten kopec znovu nahoru by jí uškodilo víc, než by jí posezení dole prospělo; – a zkrátka její chování a pohled vyjadřovaly, že nepůjde.

Po mnohém dohadování a radění Charles a jeho dvě sestry se rozhodli, že on a Henrietta sběhnou dolů na pár minut podívat se na tetu a na sestřenky a bratrance a zbylá společnost že na ně počká na vršku. Louisa byla zřejmě hlavním osnovatelem plánu; a poněvadž šla s nimi kousek dolů z kopce a mluvila přitom stále do Henrietty,

využila Mary té příležitosti, podívala se pohrdavě kolem sebe a řekla kapitánu Wentworthovi:

„Jak nepříjemné mít takové příbuzenstvo! Ujišťuji vás však, že jsem u nich nebyla víc než dvakrát v životě.“

Nedostalo se jí jiné odpovědi než nuceného souhlasného úsměvu, jež vystřídal pohrdavý pohled, jak se kapitán obrátil, pohled, jehož význam Anna velmi dobře znala.

Nahoře na kopci, kde zůstali, bylo pěkné místečko; Louisa se vrátila a Mary, která si našla pohodlné sedátko na schůdku u ohrady kolem obory, byla velmi spokojená, pokud ostatní stáli všichni kolem ní; když však Louisa odtáhla kapitána Wentworthe k blízkému živému plotu, aby se pokusil natrhat oříšky, a když postupně zmizeli úplně z dohledu a z doslechu, vytratila se i Maryina blaženost; nelíbilo se jí sedátko – byla přesvědčena, že má Louisa někde lepší – a nic jí nemohlo zabránit, aby se nešla taky podívat po nějakém lepším. Prošla stejnou brankou – ale neviděla je. – Anna jí našla pěkné sedátko na suchém slunném svahu pod živým plotem, v němž, jak nepochybovala, se někde dosud zdržovali. Mary si na chvíličku sedla, ale nevydržela tu; byla přesvědčena, že Louisa si našla někde jinde lepší místo, a půjde proto dále, dokud ji nenajde.

Anna, sama velmi unavena, se ráda posadila; a velmi brzy uslyšela v plotě za sebou kapitána Wentworthe a Louisu, jak si razí cestu zpátky středem toho drsného divoce zarostlého tunelu. Blížili se a hovořili, Louisin hlas rozeznala první.

Zdálo se, že něco horlivě vykládá. Co Anna prvně uslyšela, bylo:

„A tak jsem ji přiměla, aby šla. Nemohla jsem se smířit s tím, aby se takovým nesmyslem dala odstrašit od návštěvy. Cože! – Kdybych já se rozhodla udělat nějakou věc, o které bych věděla, že je správná, nikdy bych se od ní nenechala odvrátit vměšováním takové osoby, která si o sobě myslí bůhvíco! Nemyslím, že bych se dala tak snadno přemluvit. Když jsem se jednou rozhodla, tak na tom stojím. A vypadalo to, že se Henrietta naprosto rozhodla jít dnes na návštěvu Winthropu – a přece se toho z nesmyslné slabosti málem vzdala!“

„Nebýt vás, tak by se tedy byla vrátila?“

„To by byla udělala. Až se to stydím říci.“

„Šťestí pro ni, že má kolem sebe člověka s takovými názory! Po narážkách, které jste právě učinila a které jen potvrzují moje vlastní pozorování, když jsem byl naposled v jeho společnosti, nemusím předstírat, že nechápu, co se děje. Jak vidím, jde o víc než o povinnou návštěvu vaší tety; – a zle se jim oběma povede, až půjde o věci důležité, až se octnou v situaci vyžadující pevnost a sílu ducha, jestliže ona nemá dost rozhodnosti, aby odolala poštilému vměšování v tak nepatrné záležitosti, jako je tato. Vaše sestra je roztomilé stvoření. Vy však, jak vidím, máte pevnou povahu a dovedete se rozhodnout. Jestliže vám záleží na jejím chování nebo štěstí, předejte jí co nejvíc vlastní odvahy. To jste však bezpochyby vždycky dělala. To nejhorší u příliš povolné a nerozhodné povahy však je, že žádný vliv není trvalý. – Nikdy si nemůžete být jista, že dobré působení vytrvá. Každý je může zviklat; ti, kdo chtějí být šťastni, musí být pevní. – Podívejte se tady na ten oříšek,“ řekl a utrhl jeden z větve nad sebou.

„Abych to doložil příkladem, krásný hladký oříšek, který díky své vrozené síle přežil všechny podzimní bouře. Nemá nikde díрку, nikde žádné slabé místo. – Tenhle oříšek,“ pokračoval s hravou vážností, „je dosud pánem všeho štěstí, jež podle našich představ patří k lískovým oříškům, zatímco mnozí jeho bratříčkové spadli na zem a byli rozšlápnuti.“ Pak se vrátil k svému předchozímu vážnému tónu: „Všem lidem, které mám rád, přeji, aby měli pevnou vůli. Zachovali si Louisa Musgrovová všechny nynější schopnosti svého ducha, bude v podzimu svého života krásná a šťastná.“

Domluvil – a odpovědi se mu nedostalo. Annu by bylo překvapilo, kdyby se Louisa byla zmohla pohotově odpovédět na takovou řeč – na slova svědčící o tak velkém zájmu a vyslovená s takovou vážnou vřelostí! – dovedla si představit, co Louisa cítí. Sama se bála pohnout, aby nebyla spatřena. Zůstala, chráněna keřem nízké plazivé cesmíny, a oni pokračovali v cestě. Nežli však zmizeli z doslechu, promluvila Louisa znovu.

„Mary je v mnohém směru dost dobrosrdečná,“ řekla, „ale někdy mě hrozně dopálí těmi svými nesmysly a pýchou; elliotovskou pýchou. Má příliš mnoho té elliotovské pýchy. – Byli bychom si tolik

přáli, aby si Charles místo ní vzal Annu. – Jistě víte, že si chtěl Annu vzít?“

Po chvíli ticha řekl kapitán Wentworth:

„Chcete říci, že ho odmítla?“

„Ovšemže ano.“

„Kdy se to stalo?“

„Přesně nevím, poněvadž jsme byly tenkrát s Henriettou ve škole; ale myslím, že rok předtím, než si vzal Mary. Přála bych si, aby ho byla neodmítla. Byli bychom ji všichni měli mnohem radši; tatínek a maminka si vždycky myslí, že to způsobila její velká přítelkyně lady Russellová. Myslí si, že Charles nebyl asi lady Russellové dost učený a sečtělý, aby se jí zalíbil, a že Annu přemluvila, aby si ho nebrala.“

Slova zanikla a Anna už je nerozeznala. Pohnutí ji dosud drželo na místě. Musela se vzchopit, než se vůbec mohla pohnout. Přísllovečný osud naslouchajících ji naprosto nepostihl; neuslyšela o sobě nic špatného – slyšela však hodně toho, co ji bolestně zasáhlo. Poznala, jak se na její povahu dívá kapitán Wentworth; a v jeho chování byla právě ona míra účasti a zvědavosti, která ji musela nanejvýš rozrušit.

Jakmile byla schopna, šla za Mary; našla ji, a když s ní došla zpátky k dřívějšímu místu u schůdků do obory, pocítila trochu úlevy, že se celá společnost okamžitě shromáždila a znovu se dala na pochod. Její duševní rozpoložení vyžadovalo samotu a ticho, které jí mohlo dát jen větší množství lidí.

Charles a Henrietta se vrátili a přivedli s sebou, jak lze snadno uhádnout, Charlese Haytera. Anna se ani nesnažila porozumět dopodrobna celé věci; ba ani kapitán Wentworth nebyl, jak se zdálo, do všeho úplně zasvěcen; že však pán se dal na ústup a dáma ochabla v zájmu a že teď byli oba velmi rádi, že jsou zase spolu, o tom nebylo pochyb. Henrietta vypadala trochu zahanbeně, ale nadmíru spokojeně, Charles Hayter neobyčejně šťastně, a bavili se spolu téměř od prvního okamžiku, kdy vyrazili na cestu k Uppercrossu.

Všechno teď předurčovalo Louisů pro kapitána Wentworthe; nic nemohlo být zřetelnější; a kde bylo nutno rozdělit se na několik skupinek, a dokonce i tam, kde to nutno nebylo, šli vedle sebe skoro tak často jako ti druhí dva. V dlouhém pásu luk, kde bylo dost místa

pro všechny, byli rozděleni tak, že tvořili tři samostatné skupinky; a k té tříčlenné skupině, v níž bylo nejmín zábavy a laskavosti, náležela nezbytně Anna. Připojila se k Charlesovi a k Mary a byla natolik unavená, že ráda přijala Charlesovu druhou paži; –ale Charles třebaže k ní byl milý, byl rozčilen na svou ženu. Mary mu nevyhověla a musela teď nést následky, kteréžto se projeví tím, že téměř každým okamžikem pouštěl její paži, aby bičíkem srážel hlavy kopřivám v plotě; a když si Mary začala stěžovat a podle svého zvyku naříkat, že je odstrčena, protože je na straně plotu, zatímco Anna na druhé straně žádným nepohodlím netrpí, pustil je obě a rozběhl se za lasičkou, kterou právě spatřil; a mohly mu těžko vůbec stačit.

Tato dlouhá luka byla vroubena alejí, kterou jejich pěšinka ke konci musela přetnout; a když společnost došla k výchozí brance, přijížděl právě týmž směrem kočár, který slyšeli už chvíli předtím, a ukázalo se, že je to dvoukolý kočárek admirála Crofta. – Podnikl se ženou zamýšlenou vyjížděku a teď se vraceli domů. Když uslyšeli, jak dlouhou procházku mladí lidé udělali, nabídli laskavě místo v kočáře dámě, která je obzvlášť unavena; svezení jí ušetří celou míli cesty a oni projíždějí Uppercrossem. Pozvání bylo vysloveno všeobecně a všeobecně také zamítnuto. Slečny Musgrovy nebyly vůbec unaveny a Mary byla buď uražena, že nebyla pozvána před ostatními, anebo její elliotovská pýcha, jak to nazvala Louisa, nemohla snést, aby byla v kočárku třetí.

Společnost přešla alej a vystupovala po schůdcích do protější obory; admirál chtěl právě popohnat koně ke klusu, když kapitán Wentworth odskočil na okamžik od živého plotu a říkal něco sestře. – To něco bylo možno snadno uhádnout podle účinku.

„Slečno Elliotová, vy musíte být unavena,“ zvolala paní Croftová. „Udělejte nám tu radost a pojedte s námi. Ujišťuji vás, že je tu dost místa pro tři. Kdybychom byli všichni jako vy, vešli bychom se sem myslím čtyři. – Musíte si k nám sednout, opravdu.“

Anna byla dosud v aleji; ale třebaže instinktivně začala odmítat, nebylo jí dovoleno pokračovat. Admirál podporoval laskavým naléháním pozvání své ženy; nesmí jim přece říci ne; stlačili se co možná nejvíc a udělali jí místo v rohu a kapitán Wentworth se beze

slova k ní obrátil a mlčky ji přiměl, aby s jeho pomocí vstoupila do kočáru.

Ano, – on to udělal. Byla v kočáře a cítila, že ji sem posadil on, že jeho vůle a jeho ruce to udělaly, že za to vděčí jeho povšimnutí, jak je unavena, že jeho rozhodností jí bylo dopřáno odpočinku. Byla velice dojata jeho laskavostí vůči sobě, kterou všechny ty věci prozrazovaly. Tato malá záležitost se zdála vyvrcholením všeho, co se předtím událo. Rozuměla mu. Nemohl jí odpustit, – ale nedovedl být necitelný. Ačkoliv ji odsuzoval pro minulost, na niž se díval se silným a nespravedlivým roztrpčením, ačkoliv o ni v nejmenším nedbal a začínal mít rád jinou, přece ji nemohl vidět trpět, a nepocítit přání jí ulehčit. To byly pozůstatky jeho dřívějšího citu; bylo to hnutí čistého, třebaže nepřiznaného přátelství; bylo důkazem jeho vřelého laskavého srdce, na něž nemohla hledět bez vzrušení tak smíšeného z radosti a bolesti, že nevěděla, která z nich převažuje.

Na laskavost a poznámky svých společníků odpovídala zpočátku mimovolně. Ujeli asi polovinu cesty nerovnou alejí, nežli si byla plně vědoma, co říkají. Pak zjistila, že mluví o „Frederickovi“.

„Chce jistě dostat jedno z těch dvou děvčat, Sophy,“ řekl admirál, „ale člověk neví kterou. Řekl bych, že za nimi běhá dost dlouho, aby se mohl rozhodnout. Ano, ano, to je z toho míru. Kdyby teď byla válka, tak si to už dávno vyřešil. – My námořníci, slečno Elliotová, nemůžeme si dovolit v čase války dlouhé dvoření. Kolikpak dní, má zlatá, uběhlo mezi tím, kdy jsem tě poprvé spatřil, a kdy jsme se usadili v našem bytečku v North Yarmouth?“

„Radši bychom o tom ani neměli mluvit, můj milý,“ odpověděla paní Croftová žertovně, „neboť kdyby slečna Elliotová slyšela, jak brzy jsme se dohodli, nemohla by si nikdy myslit, že můžeme být spolu šťastni. Zнала jsem tě však podle jména už dlouho předtím.“

„No a já o tobě slyšel jako o velmi hezké dívce; a jaképak dlouhé čekání? – V takovýchhle věcech nemám rád dlouhé rozmyšlení. Přál bych si, aby si s tím Frederick trochu pospíšil a přivedl nám do Kellynche jednu z těch mladých dam. Měly by tam společnosti dost. – A jsou to obě velmi hezké mladé dámy; stěží jednu od druhé rozeznám.“

„Jsou to skutečně velmi milé, upřímné dívky,“ řekla paní Croftová tónem klidnější chvály, který v Anně vzbudil podezření, že její bystřejší schopnosti nepovažují žádnou z nich za zcela hodnou jejího bratra; „a je to velmi vážená rodina. S lepšími lidmi člověk ani do styku přijít nemůže. – Můj milý, pozor na ten sloup – určitě na něj najedeme.“

Chladnokrevně však sama zatáhla za otěže jiným směrem a vyhnuli se šťastně nebezpečí; a když se pak rázem chopila rozumně opratí, nezapadli ani do vyjetých kolejí, ani nenajeli na vůz s hnojem; a Anna, pobavena trochu způsobem jejich jízdy, kterou považovala za zcela zdařilou ukázkou řízení i jejich ostatních záležitostí, octla se zcela bezpečně před Malým domem, kde ji vysadili.

- - - Kapitola XI - - -

Čas návratu lady Russellové se už blížil; dokonce byl stanoven den příjezdu; a Anna, která slíbila, že se k lady přistěhuje, jakmile se tu znovu usadí, těšila se na brzký odjezd do Kellynche a začínala myslet na to, jaký to bude mít vliv na její klid.

Octne se v téže vesnici jako kapitán Wentworth, bude mezi nimi jen půl míle vzdálenosti; budou chodit do téhož kostela a obě rodiny přijdou určitě do styku. To jí neprospěje; avšak naproti tomu on trávil tolik času v Uppercrossu, že bylo možno soudit, že se přistěhováním od něho vzdaluje a ne že se k němu blíží; a domnívala se celkem, že v tomto směru musí získat, téměř tak jistě jako získává změnou domácí společnosti, když opouští chudáka Mary pro lady Russellovou.

Přála si, aby bylo možné vyhnout se setkání s kapitánem Wentworthem v kellynchském domě – ty pokoje byly svědky dřívějších setkání, která se jí tím příliš bolestně připomenou; ještě víc však toužila po tom, aby se lady Russellová a kapitán Wentworth nikde spolu nesetkali. Neměli se rádi a obnovení známosti nemohlo vést k ničemu dobrému; a kdyby je lady Russellová viděla pohromadě, mohla by si myslet, že on se ovládá příliš dobře a ona příliš málo.

Tyto věci byly její hlavní starostí v očekávání odjezdu z Uppercrossu, kde setrvala bezesporu už dosti dlouho. Vzpomínku na dvouměsíční návštěvu u sestry bude jí vždy zpříjemňovat vědomí, že byla prospěšná malému Charlesovi, ten však rychle nabýval síl, a ona jinak neměla, proč by zůstávala.

Závěr její návštěvy však dopadl zcela jinak, než jak si představovala. Kapitán Wentworth, jehož nebylo vidět a o němž nebylo po celé dny na Uppercrossu slyšet, objevil se znovu mezi nimi a omlouval se, že nepřišel, a pověděl proč.

Došel ho konečně dopis od jeho přítele kapitána Harvilla a přinesl mu zprávu, že kapitán Harville bydlí s rodinou přes zimu v Lymu; že tedy jsou, aniž o tom vědí, jeden od druhého vzdáleni ne víc než dvacet mil. Kapitán Harville se netěšil dobrému zdraví od té doby, co před lety utržil těžkou ránu, a touha uvidět ho přiměla kapitána Wentworthe, aby odjel okamžitě do Lymu. Byl tam čtyřiaadvacet hodin. Dokonale ho omluvili, všele pochválili jeho přátelství, živě se zajímali o jeho přítele a líčení pěkné krajiny kolem Lymu vyslechli s takovým porozuměním, že nakonec dostali chuť uvidět Lymu na vlastní oči a rozhodli se zajet si tam.

Mladí lidé byli plni dychtivosti uvidět Lymu. Kapitán Wentworth hovořil o tom, že si tam sám znovu zajede; vždyť to bylo jen sedmnáct mil od Uppercrossu a na listopad nebylo počasí nijak špatné. Zkrátka a dobře, Louisa, nejhorlivější z horlivých, se rozhodla, že pojede, a protože teď kromě potěšení dělat, co se jí líbí, byla navíc vyzbrojena názorem, že prosazovat svou vůli je záslužné, odmítla všechna přání otce a matky odložit cestu na léto; do Lymu měli tedy jet Charles, Mary, Anna, Henrietta, Louisa a kapitán Wentworth.

První bezhlavý plán byl vyjet ráno a vrátit se večer, ale k tomu pan Musgrove kvůli svým koním nechtěl svolit; a když se to rozumně uvážilo, po odečtení sedmi hodin jízdy tam a zpátky, den v polovině listopadu neponechal by mnoho času k prohlédnutí nových míst, které vyžadovala povaha krajiny. Musí se tam tedy zdržet přes noc a nemohou být očekáváni zpět dřív než další den k večeři. Což považovali za značné zlepšení plánu; a třebaže se sešli ve Velkém domě v dost časnou hodinu k snídani a vyrazili velmi přesně, bylo hodně po poledni, nežli oba vozy, páně Musgrovův kočár vezoucí čtyři dámy a lehký dvoukolový kočárek, v němž Charles vezl kapitána Wentworthe, sjížděly z dlouhého kopce do Lymu a pustily se ještě srážnější ulicí v městě, takže bylo zcela zřejmé, že nebudou

mít mnoho času rozhlédnout se kolem sebe, než zmizí denní světlo a teplo.

Když si v jednom hostinci zajistili ubytování a objednali večeři, zbývalo jim nepochybně jen jedno, vydat se na procházku dolů k moři. Přijeli v pozdní roční dobu, aby jim lázeňské město mohlo poskytnou nějakou zábavu nebo podívanou; koncertní síně a taneční sály byly zavřeny, nájemníci téměř všichni pryč, sotva tu zůstala nějaká rodina kromě stálých obyvatel – a protože na domech samých lze těžko něco obdivovat, nabízí se zraku pozoruhodná poloha města, jehož hlavní ulice téměř spadá do vody, cesta do Cobbu vedoucí kolem pěkného malebného zálivu, v sezóně oživeného převoznými kabinami a koupajícími se lidmi, samotný Cobb se svými starými divy a novými vymoženostmi, s překrásnou řadou útesů táhnoucích se na východ od města; a ten cizinec by musel být velmi divný chlapík, kdyby byl slepý k půvabům nejbližšího okolí Lymu a nepřál si poznat je blíže. Scénérie v jeho sousedství, v Charmouthu, s vysoko položenými poli a se značně zvlněnou krajinou a ještě víc s kouzelnou odlehlou zátokou s tmavými útesy v pozadí, kde kameny mezi pískem, odlomené z nízkých skal, vytvářejí vhodné místo k pozorování přílivu a odlivu, k posezení a k neúnavnému dívání; lesní partie veselé vesničky Up Lyme a hlavně Pinny se zelenými roklemi mezi romantickými skalami, kde roztroušené lesní stromy a sady bujně vzrostlé svědčí o tom, že několikere pokolení již asi přešlo od doby, kdy částečné sesutí útesu připravilo půdu k vytvoření tohoto přírodního charakteru, poskytujícího tak podivuhodná a tak krásná místa veleznámého ostrova Wightu; tato místa je třeba vidět znovu a znovu, aby bylo možno plně pochopit krásu Lymu.

Uppercrosská společnost scházela teď dolů opuštěnými a melancholicky vypadajícími místy a sestupovala stále dál, až se brzy octla na mořském břehu, a jako se musí při prvním návratu k moři zastavovat každý, kdo si vůbec zaslouží na ně pohledět, pokračovali dál ke Cobbu, který byl jejich cílem cesty jednak sám o sobě, jednak kvůli kapitánu Wentworthovi; neboť tam na kraji starého mola bůhví kdy postaveného bydleli Harvillovi. Kapitán Wentworth zašel dovnitř navštívit svého přítele; ostatní pokračovali v cestě s tím, že on je dohoní u Cobbu.

Neúnavně se všemu divili a obdivovali; a ani Louisa zřejmě nepociťovala, že se odloučili od kapitána Wentworthe už před drahnou dobou, když tu ho uviděli přicházet se třemi společníky, které znali již z vyprávění, s kapitánem Harvillem a jeho paní a s kapitánem Benwickem, který u nich bydlil.

Kapitán Benwick byl před časem prvním důstojníkem na Lakonii; obraz, jaký o něm kapitán Wentworth podal, když se poprvé vrátil z Lymu, a vřelá slova chvály na tohoto znamenitého mladého muže a důstojníka, jehož si vždycky vysoce cenil, chvály, jež mu dobyla vážnosti u každého posluchače, vystřídal příběh z jeho soukromého života, který ho učinil dokonale zajímavým v očích všech dam. Byl zasnouben se sestrou kapitána Harvilla a teď truchlil nad její ztrátou. Rok nebo dva čekali na zbohatnutí nebo povýšení. Peníze přišly, jakožto první důstojník měl velký podíl na kořisti, – povýšení také konečně přišlo; ale Fanny Harvillová se toho nedočkala. Zemřela předešlého léta, když byl na moři. Kapitán Wentworth se vyslovil, že není možné, aby muž miloval ženu víc než ubohý Benwick Fanny Harvillovou nebo aby cítil větší zármutek z té strašné změny. Domníval se, že člověk s jeho povahou musí strašně trpět, protože v sobě spojuje velmi silné city s klidnými, vážnými a uzavřenými způsoby, zálibou v četbě a sedavým druhem zábavy. Zajímavé na tomto příběhu bylo ještě to, že se přátelství mezi kapitánem Benwickem a Harvillem možno-li ještě utužilo touto událostí, která ukončila všechny jejich vyhlídky na příbuzenství, a kapitán Benwick teď s nimi žil. Kapitán Harville si pronajal nynější dům na půl roku, řídké se při volbě nenákladného ubytování u moře svým vkusem, zdravím a jměním; nádherná krajina a poklidný život v Lymu během zimy jako by přesně odpovídaly duševnímu stavu kapitána Benwicka. Sympatie a srdečný zájem o kapitána Benwicka byly velmi značné.

„A přece,“ řekla Anna sama k sobě, když teď vykročili naproti nové společnosti, „nemá možná v srdci větší žal než já. Nedovedu si představit, že by jeho vyhlídky byly navždy zničeny. Je mladší než já; mladší ve svých citech, ne-li ve skutečnosti; mladší jako muž. Vzpamatuje se a bude šťasten s jinou.“

Setkali se a představili se. Kapitán Harville byl vysoký brunet s rozumnou a laskavou tváří; trochu kulhal; vypadal o hodně starší než kapitán Wentworth, neboť měl ostré rysy a nebyl zdrav. Kapitán Benwick vypadal a také byl z nich tří nejmladší a ve srovnání s oběma malý. Měl příjemnou tvář a melancholický výraz, jak se právě na něho slušelo, a stranil se hovoru.

Kapitán Harville, třebaže se způsoby nevyrovnal kapitánu Wentworthovi, byl dokonalý džentlmen, upřímný, dobrý, ochotný. Paní Harvillová, trochu méně společensky vybroušená než její manžel, byla, jak se zdálo, stejně laskavých citů; a nic nemohlo být přívětivějšího než jejich přání považovat celou společnost za své přátele, protože to byli přátelé kapitána Wentworthe, nebo laskavějšího a pohostinnějšího než jejich naléhání, aby jim všichni slíbili, že s nimi povečeří. Večeře objednaná již v hostinci byla konečně, třebaže váhavě, přijata jako omluva; zdáli se však skoro uraženi, že kapitán Wentworth přivedl do Lymu takovou společnost, aniž považoval za samozřejmé, že by s nimi měla povečeřet.

V tom všem se zračila taková náklonnost ke kapitánu Wentworthovi a tak okouzlující srdečnost v té až neobvyklé míře pohostinnosti, tolik nepodobné navyklému způsobu pozvání na oplátku a konvenčním okázalým večerím, až Anna pocítila, že její náladě zřejmě prospívá další seznámení s jeho kamarády důstojníky. „Ti všichni by byli mými přáteli,“ byla její myšlenka; a musela se bránit vzrůstající sklíčenosti.

Po odchodu z Cobbu odebrali se všichni se svými novými přáteli k nim domů a zjistili, že místnosti jsou tak malé, že jen ten, kdo zve z upřímného srdce, může si myslet, že jsou schopny pojmut tak lidí. Anna sama nad tím pocítila chvilkový úžas; ten však brzy zanikl v příjemnějších dojmech, vyvolaných pohledem na všechno to pěkné uspořádání a důmyslné nápady kapitána Harvilla, aby skutečný prostor využil k největšímu prospěchu, aby odstranil nedostatky vnitřního zařízení nájemného domu a vyzbrojil okna a dveře proti očekávaným zimním bouřím. Různorodost ve vybavení místností, v nichž obvyklé nezbytnosti opatřené majitelem byly v žalostně zanedbaném stavu a odrážely se od několika předmětů z vzácného druhu dřeva znamenitě zpracovaných a od několika pozoruhodných a

cenných předmětů ze všech dalších zemí, které kapitán Harville navštívil, byla pro Annu víc než zábavná; jak to všechno bylo spojeno s jeho povoláním, jak to představovalo plod námahy tohoto povolání, jak povolání ovlivnilo i kapitánovy způsoby, obraz pohody a domácího štěstí, které z toho dýchalo, to skýtalo Anně něco víc než pobavení.

Kapitán Harville nebyl žádný čtenář; dovedl však najít dokonalé umístění a vyrobit velmi hezké poličky pro slušnou sbírku pěkně vázaných knih, majetek kapitána Benwicka. Chromá noha mu bránila podnikat velké procházky; avšak jeho praktičnost a vynalézavost skýtaly mu zřejmě stálé zaměstnání uvnitř domu. Maloval, natíral, tesařil, klížil;

vyráběl dětem hračky, dělal jehly na sítě a různá zlepšení veslových kolíků; a když už měl všechno ostatní uděláno, posadil se v rohu pokoje k velké rybářské síti.

Když vyšli z domu, Anna si pomyslela, že právě viděla velké štěstí; a Louisa, po jejímž boku se octla, propukala v nadšený obdiv a radost nad povahou námořníků – nad jejich přátelskými bratrskými vztahy, jejich otevřeností, upřímností; prohlašovala, že je přesvědčena, že námořníci mají větší cenu a víc citu než muži jakéhokoli jiného povolání v Anglii, že jen oni vědí, jak žít, a že jen oni si zaslouží úctu a lásku.

Šli zpátky převléknout se a povečeřet; výlet se jim dařil, všechno bylo shledáno v pořádku, třebaže se majitelé hotelu mnohokrát omlouvali, že „jsou teď úplně mimo sezonu“, že „v jídlech není velký výběr“ a že „nečekali hosty“.

Anna zjistila, že už je odolnější vůči společnosti kapitána Wentworthe, mnohem víc, než si kdy myslela, že může být, že sedět s ním teď u stejného stolu a vyměňovat s ním obvyklé zdvořilosti – dále nikdy nešli – stalo se pro ni pouhou maličkostí.

Noci byly příliš tmavé, aby se dámy před zítřkem ještě sešly, ale kapitán Harville slíbil, že večer přijde; přišel a přivedl s sebou svého přítele, což bylo více, než se dalo očekávat, neboť se všichni shodli v tom, že kapitán Benwick vypadá, jako by ho přítomnost tolika cizích lidí tížila. Odvážil se však mezi ně znovu, ačkoliv se jistě nezdálo, že by se svou náladou zapadal do všeobecného veselí společnosti.

Zatímco kapitán Wentworth a Harville vedli hovor na jedné straně místnosti vzpomínající na minulé časy a vyrukovali se spoustou anekdot k pobavení ostatních, připadlo Anně sedět kousek stranou s kapitánem Benwickem; její velmi dobrosrdečná povaha ji přiměla, že s ním začala hovor. Byl nesmělý a trochu roztržitý; ale její povzbudivá, vlídná tvář a laskavé způsoby na něho brzy zapůsobily; a Anna byla za svou počáteční námahu odměněna. Tento mladý muž zřejmě velmi rád četl, a to převážně poezii; a kromě přesvědčení, že mu aspoň na jeden večer dopřála možnost pohovořit o věcech, které pravděpodobně jeho obvyklé společníky nezajímaly, měla naději, že mu opravdu prospěla zmínkami o povinnosti a prospěšnosti bránit se zármutku, které z jejich rozhovoru vyplynuly. Nezdál se totiž uzavřený, ačkoli byl plachý; vypadalo to spíš, že by svým citům rád popustil uzdu, která je obvykle svírala; a když mluvil o poezii, o básnickém bohatství současného věku a v stručném srovnání probíral názory na nejlepší básníky, snaže se zjistit, zda je třeba dát přednost „Marmionu“ nebo „Dámě z jezera“ a jak vysoko ocenit „Džaura“ a „Nevěstu z Abydosu“, a dokonce jak vyslovovat „Džaura“, projevil důvěrnou znalost všech nejněžnějších písní jednoho básníka a všech vášnivých líčení beznadějných muk básníka druhého; rozechvěle citoval rozličné verše popisující zlomené srdce nebo ducha zničeného neštěstím a díval se tak upřímně, jako by chtěl být pochopen, že se odváží vyjádřit naději, že nechte stále jenom poezii, a říci, že neštěstím poezie je, že jen zřídka se z ní beze škody těší ti, kdo se z ní těší úplně; a že silné city, které je dovedou opravdu ocenit, jsou právě ony, které by ji měly vychutnávat, ale s mírou.

Protože jeho pohled projevoval, že není dotčen, ale potěšen nárážkou na svůj osud, měla odvahu pokračovat; a cítíc se k tomu oprávněna větší zralostí ducha, odvážíla se mu doporučit, aby ve své denní četbě věnoval více místa próze; a když ji požádal o podrobnější vysvětlení, uvedla taková díla našich nejlepších moralistů, takové sbírky nejkrásnější korespondence, takové paměti osobností vysokých mravních hodnot, které v životě trpěly, jaké ji v tu chvíli jen napadly a jaké měly povzbudit a posílit ducha nejvyššími vzory a největšími příklady mravní a náboženské síly.

Kapitán Benwick pozorně naslouchal a zdál se vděčný za zájem mu věnovaný; a třebaže potřásal hlavou a vydával vzdechy svědčící o malé víře v účinnost knih na takovou bolest, jako je jeho, přece jen si poznamenal názvy doporučených děl a slíbil, že si je opatří a přečte. Když večer skončil, musila se Anna zasmát při pomyšlení na to, že přijela do Lymu udělat kázání o trpělivosti a odevzdanosti osudu mladému muži, kterého nikdy předtím neviděla; a nemohla se také po vážnějších úvahách ubránit obavám, zda jako mnoho velkých moralistů a kazatelů nebyla výmluvná ve věci, v níž její vlastní chování by těžko sneslo bližší zkoumání.

- - - Kapitola XII - - -

Příští ráno, když Anna s Henriettou viděly, že jsou z celé společnosti první vzhůru, rozhodly se, že si před snídání udělají procházku dolů k moři. – Šly na písčnou pláž pozorovat vlny, které sem slabý jihovýchodní větřík hnal se vši velkolepostí, již tak ploché pobřeží připouštělo. Pochvalovaly si pěkné ráno; byly u vytržení nad mořem; libovaly si příjemný svěží větřík – pak ztichly; až najednou Henrietta znovu spustila:

„Ach ano, – jsem naprosto přesvědčena, že mořský vzduch až na několik málo výjimek dělá vždycky dobře. Není pochyby, že ohromně prospěl doktoru Shirleymu po nemoci vloni na jaře. Sám říká, že měsíc v Lymu mu udělal líp než všechny léky, které bral; a že se vždycky cítí znovu mlád, když je u moře. Nu a tak si myslím, že je to škoda, že nežije u moře pořád. Opravdu si myslím, že by udělal líp, kdyby opustil Uppercross nadobro a usadil se v Lymu. – Nemyslíte si to také, Anno? – Souhlasíte se mnou, že je to to nejlepší, co by mohl udělat, jak pro sebe, tak pro paní Shirleyovou? – Má tu, víte, příbuzné a hodně známých, a tak by jí tu bylo veselo, – jsem jista, že by byla ráda, kdyby se dostala někam, kde by měla po ruce lékařskou pomoc, kdyby měl další záchvat. Opravdu si myslím, že je hodně smutné, když takoví znamenití lidé jako doktor Shirley a jeho paní musí trávit své poslední dny v místě, jako je Uppercross, kde kromě naší rodiny jsou odříznuti od celého světa. Přála bych si, aby mu to jeho přátelé navrhli. Opravdu si myslím, že by to měli udělat. A pokud jde o udělení dispense, nemůže být vzhledem k jeho věku a osobnosti žádných potíží. Pochybuji jen, zda je vůbec něco, co by ho přimělo opustit farnost. Je ve svých zásadách tak velmi

přísný a svědomitý; až příliš svědomitý, musím říci. Nemyslíte si, Anno, že je přespříliš svědomitý? Nemyslíte si, že taková svědomitost, když duchovní obětuje své zdraví kvůli povinnostem, jež by mohl právě tak dobře vykonávat někdo jiný, je zcela pochybená? – A kromě toho v Lymu – je to jen sedmnáct mil

– byl by dosti blízko, aby mohl vyslechnout lidi, kdyby je napadlo na něco si stěžovat.“

Během té řeči Anna se víc než jednou pro sebe usmála a pustila se do hovoru o tomto předmětu, jsouc stejně tak ochotna chápat city mladé dámy jako mladého muže, – třebaže *tady* šlo o pomoc méně náročnou, neboť co tu bylo možno poskytnout než všeobecné přisvědčení? – Řekla všechno, co bylo rozumné a v té věci vhodné, uznávala nárok doktora Shirleyho na odpočinek, jak měla; chápala, jak je žádoucí, aby měl jako zástupce nějakého energického řádného mladého muže, a projevila dokonce sdostatek zdvořilosti, aby naznačila, jak by bylo výhodné, kdyby takový zástupce byl ženat.

„Přála bych si,“ řekla Henrietta velmi spokojena se svou společnicí, „přála bych si, aby lady Russellová bydlila v Uppercrossu a dobře se znala s doktorem Shirleyem. Vždycky jsem slýchala mluvit o lady Russellové jako o ženě, která má na každého nesmírný vliv! Vždycky jsem ji považovala za člověka schopného každého o všem přesvědčit! Bojím se jí, jak už jsem vám dříve řekla, úplně se jí bojím, protože je tak ohromně chytrá; ale strašně si jí vážím a přála bych si, abychom takovou sousedku měli v Uppercrossu.“

Annu pobavil způsob, jakým Henrietta dávala najevo svou vděčnost, a i to, jak běh událostí a nové zájmy v Henriettiných plánech způsobily, že se její přítelkyně najednou octla v oblíbě u někoho z Musgrovovy rodiny; měla však jen čas pronést všeobecnou odpověď a přání, aby měli v Uppercrossu nějakou podobnou ženu, nežli hovor o těchto věcech náhle ustal, když uviděly proti sobě přicházet Louisu a kapitána Wentworthe. Vyšli si také na procházku, dokud nebude připravena snídaně. Louisa si však hned nato vzpomněla, že si musí něco obstarat v obchodě, a pozvala je všechny, aby s ní šli zpátky do města. Všichni byli svolni.

Když přišli ke schodům, které vedly z pláže nahoru, nějaký pán, který právě v tu chvíli hodlal sejít dolů, zdvořile ustoupil a zůstal

stát, aby jim dal přednost. Vystoupili nahoru a přešli ho; á jak kolem něho přecházeli, ulpěly jeho oči na Annině tváři a podíval se na ni s opravdovým obdivem, který si musela uvědomit. Vypadala obzvlášť dobře; čerstvý větřík jí nafoukal do tváří, vrátil krásu a svěžest mládí jejím velmi pravidelným a velmi pěkným rysům a živý lesk jejím očím. Bylo zřejmé, že tento pán (jeho chování prozrazovalo urozeného člověka) se jí neobyčejně obdivuje. Kapitán Wentworth se po ní okamžitě ohlédl způsobem, který dokazoval, že si toho všiml. Vrhhl na ni krátký pohled, – jasný pohled, který jako by říkal „Udělal jste na toho muže dojem, – a i já v této chvíli znovu vidím něco z Anny Elliotové“.

Doprovodili Louisů při jejích nákupech, pak se ještě chvíli procházeli a vrátili se do hostince; a když Anna rychle scházela ze svého pokoje do jídelny, skoro se srazila právě s oním pánem, jenž vycházel z vedlejšího apartmá. Už předtím odhadla, že je tu cizí jako oni, a řekla si, že pěkně oblečený sluha obcházející kolem dvou hostinců, když se vraceli z procházky, bude v jeho službách. To, že pán a sluha byli oba ve smutku, nasvědčovalo tomuto mínění. Ukázalo se teď, že patří do téhož hostince jako oni; a toto druhé setkání, jakkoli bylo krátké, znovu potvrdilo tím, jak se na ni pán opět zahleděl, že ji považuje za velmi hezkou, a podle pohotovosti a korektnosti omluv, že je to člověk znamenitých způsobů. Vypadal na třicet, a třebaže nebyl krasavec, byl příjemného zevnějšku. Anna si pomyslela, že by ráda věděla, kdo asi je.

Byli hnedle po snídani, když hluk kočáru (byl to skoro první, který slyšeli, co přijeli do Lymu) přivábil polovinu společnosti k oknu. „Je to panský kočárek – dvoukolák – ale předjíždí jen ze stájí před hlavní dveře. – Někdo asi odjíždí. – Řídí ho sluha v černém.“

Na slovo dvoukolák vyskočil Charles Musgrove, aby jej mohl porovnat se svým, sluha v černém probudil zvědavost Anninu a všech šest jich stálo a dívalo se, když majitel kočárku vycházel ze dveří a za uklánění a zdravení domácího služebnictva nasedl a odjel.

„Ach!“ zvolal okamžitě kapitán Wentworth, vrhnuv krátký pohled na Annu, „to je ten člověk, s kterým jsme se setkali.“

Slečny Musgrovovy na to přisvědčily; všichni se za ním vlídně dívali až na kopec, kam bylo vidět, a pak se vrátili ke stolu. Brzy nato vešel do jídelny číšník.

„Prosím vás,“ řekl ihned kapitán Wentworth, „můžete nám říci jméno toho pána, který právě odjel?“

„Ano, pane, je to pan Elliot, má velké jmění – přijel včera večer ze Sidmouthu, slyšeli jste asi jeho kočár, pane, když jste byli u večeře; teď má namířeno na Crewkherne na své cestě do Bathu a do Londýna.“

„Elliot!“ – Většina přítomných se na sebe podívala a opakovala to jméno, ještě dřív než byl číšník u konce se svou pohotovou informací.

„Pro pána krále!“ zvolala Mary, „to je určitě náš bratranec; – to je určitě náš pan Elliot, doopravdy! – Charlesi, Anno, že je to on? Je ve smutku, chápete, zrovna jako musí být náš pan Elliot. Jaké neobyčejné setkání! V témže hostinci jako my! Anno, to je určitě náš pan Elliot; otcův nejbližší dědic. Prosím vás, pane (obrátila se k číšníkovi), neslyšel jste, – neříkal jeho sluha, že patří ke kellynchské rodině?“

„Ne, milostivá, – nezmiňoval se o žádné rodině; řekl však, že jeho pán je velmi bohatý a že bude jednou baronetem.“

„Tak to vidíte?“ zvolala Mary nadšeně. „Zrovna jak jsem to říkala! Dědic sira Waltera Elliota! – Hned jsem si myslela, že to vyjde najevo, je-li to pravda. Můžete si být jisti, že se jeho služebnictvo stará o to, aby se tahle věc věděla všude, kam pan Elliot jede. Ale Anno, jen pomysli, jak je to zvláštní! Přála bych si, abych si ho byla lépe prohlédla. Přála bych si, abychom si byli včas uvědomili, kdo to je, a aby nám mohl být představen. Jaká škoda, že jsme nemohli být vzájemně představeni! Myslíte, že má elliotovskou podobu? Já se sotva na něho podívala, dívala jsem se na koně; myslím si však, že je do elliotovského rodu. Divím se, že mně erb nepadl do očí! Ach! Už vím, přes dvířka visel plášť a zakrýval erb; tak to bylo, jinak bych si ho určitě všimla a livreje také; kdyby sluha nebyl ve smutku, poznal by ho člověk podle livreje.“

„Když vezmeme v úvahu všechny tyhle neobyčejné okolnosti,“ řekl kapitán Wentworth, „musíme to považovat za řízení Prozřetelnosti, že jste svému bratranci nebyly představeny.“

Když se Anně konečně podařilo obrátit k sobě Maryinu pozornost, snažila se ji klidně přesvědčit, že jejich otec a pan Elliot nebyli dlouhá léta v takových vzájemných vztazích, které by vůbec činily žádoucím pokus o seznámení.

Zároveň však pro ni bylo tajným uspokojením, že viděla svého bratrance a seznala, že budoucí majitel Kellynche je nepochybně džentlmen a že vypadá jako člověk rozumný. V žádném případě by se byla nechtěla zmínit, že se s ním setkala podruhé; naštěstí si Mary toho příliš nevšimla, že ho potkali na ranní procházce, byla by se však cítila velmi dotčena, že se s ním Anna téměř srazila v chodbě a že se jí velice zdvořile omluvil, zatímco ona v jeho blízkosti vůbec nikdy nebyla; ne, ten malý příbuzenský rozhovor musí zůstat naprostým tajemstvím.

„Samozřejmě se zmíníš o tom, že jsme pana Elliota viděli, až budeš příště psát do Bathu. Domnívám se, že by otec určitě o tom měl vědět; napiš mu o něm všechno,“ řekla Mary.

Anna se přímé odpovědi vyhnula, neboť nejenže považovala za zbytečné zmiňovat se právě o této věci, ale domnívala se, že by naopak měla být zamlčena. Věděla, jaké urážky se otci před mnoha lety dostalo; a tušila, v jakém smyslu se ta urážka dotýkala Elizabeth; a že v nich obou pomyšlení na pana Elliota vzbuzovalo podrážděnost, bylo mimo vši pochybnost. Mary do Bathu sama nikdy nepsala; všechna námaha vleklého a nepříjemného dopisování s Elizabeth připadala Anně.

Snídaně nebyla ještě u konce, když za nimi přišli kapitán Harville s paní a kapitán Benwick, s nimiž měli umluvenou poslední procházku do okolí Lymu. Měli vyrazit na cestu do Uppercrossu kolem jedné hodiny a do té doby měli být pořád spolu a venku, jak jen dlouho mohli.

Jakmile se všichni octli na ulici, zjistila Anna, že k ní míří kapitán Benwick. Jejich rozhovor z předešlého večera ho neodradil, aby ji znovu nevyhledal; a tak spolu nějakou chvíli šli hovoříce jako předtím o panu Scottovi a lordu Byronovi a jako předtím dosud

neschopni, jako je tomu ostatně u kterýchkoli dvou čtenářů, mít úplně stejný názor na přednosti obou autorů, když tu něco způsobilo skoro všeobecnou změnu v uspořádání společnosti a místo kapitána Benwicka měla vedle sebe kapitána Harvilla.

„Slečno Elliotová,“ řekl dosti tichým hlasem, „udělala jste dobrý skutek, že jste toho chudáka přiměla k řeči. Přál bych si, aby měl takovou společnost častěji. Já vím, je to pro něho zlé, že je tak uzavřený; ale co můžeme dělat? Rozejít se nemůžeme.“

„Ne,“ řekla Anna, „dovedu lehko pochopit, že to není možné; ale snad za čas – všichni víme, co dokáže čas s každým zármutkem, a musíme si uvědomit, pane kapitáne, že žal vašeho přítele je možno považovat za velmi čerstvý. Teprve od loňského léta, jak se domnívám.“

„Ba pravda,“ hluboce povzdechl, „teprve v červnu.“

„A možná že se to tak hned nedozvěděl.“

„Až v prvním týdnu v srpnu, když se vrátil domů z Mysu, přejmenovaného právě na Kotvu. Já byl v Plymouthu a strachoval se, kdy o něm uslyším; posílal dopisy, ale Kotva měla rozkaz plout do Portsmouthu. Tam bylo třeba za ním poslat zprávu, ale kdo mu to měl říci? Já ne. Radši bych se byl dal vytáhnout na ráhno. Nikdo to nemohl udělat než tenhle dobrý chlapík,“ ukázal na kapitána Wentworthe. „Lakonie připlula do Plymouthu týden předtím; nebylo nebezpečí, že půjde znovu na moře. Co se ostatního týče, riskl to – napsal o dovolení vzdálit se, ale nečekal na odpověď a jel celou noc a den, až se dostal do Portsmouthu, tam okamžitě odplul v člunu ke Kotvě a po celý týden se od toho ubožáka nehnul; to všechno udělal a nikdo jiný nemohl ubohého Jamese zachránit. Dovedete si, slečno Elliotová, představit, jak ho máme rádi!“

Anna měla v té věci naprostou jistotu a řekla v odpověď tolik, kolik byly její city schopny vyřknout nebo kolik jeho city byly schopny snést, neboť byl příliš dojat, aby o tom mohl znovu začít – a když zase promluvil, bylo to o něčem zcela jiném.

Paní Harvillová projevila názor, že její manžel bude mít chůze dost, než dojdou k domovu, a to určilo celé společnosti směr procházky, která měla být jejich poslední; doprovodí je až k domu a pak se vrátí a vydají se sami na cestu. Vypočítali si, že to právě ještě

tak stihnou; jak však přicházeli ke Cobbu, zatoužili všichni tak silně projít se tam ještě jednou, všichni měli chuť jít, Louisy se zmocnila brzy taková rozhodnost, takže všichni shledali, že rozdíl jedné čtvrt hodinky není vůbec žádný rozdíl, a tak po přátelském rozloučení, po vzájemném přátelském pozvání a všech možných slibech rozešli se s kapitánem Harvillem a jeho paní u jejich dveří a stále provázeni kapitánem Benwickem, který se jich držel zřejmě doposledka, vraceli se, aby dali sbohem Cobbu.

Anna zjistila, že se k ní znovu blíží kapitán Benwick. Pak se jim konečně otevřel pohled na „temné modré moře“ lorda Lyrone a Anna mu s radostí věnovala všechnu pozornost tak dlouho, jak to bylo možné. Její pozornost však byla brzy násilně obrácena jiným směrem.

Foukal příliš silný vítr, aby se dámy nahoře na Novém Cobbu cítily dobře, a tak se rozhodly sejít po schodech níž a všechny klidně a opatrně sestoupily po příkrých stupních, až na Louisu; chtěla z nich seskočit, aby ji kapitán Wentworth chytil. Na všech jejích procházkách ji chytal, když skákala ze schůdků v oboře; dělalo jí to potěšení. Kamenitá půda byla tvrdá pro její nohy, a kapitán k tomu tentokrát neměl mnoho chuti; přesto to udělal; dostala se šťastně dolů a plna radosti vyběhla okamžitě po schodech, aby seskočila znovu. Zrazoval ji z toho, pokládal to za velmi nebezpečné; ale ne, vykládal a mluvil nadarmo; usmála se a řekla: „Jsem rozhodnuta a skočím.“ Natáhla ruce; vrhla se však dolů o půl vteřiny dřív, padla na kamennou dlažbu Dolního Cobbu, a když ji zvedali, byla v bezvědomí!

Nebylo vidět žádnou ránu, žádnou krev, žádné viditelné zranění; oči však měla zavřené, nedýchala, v obličeji byla jako smrt. – Byla to hrozná chvíle pro všechny, kdo stáli kolem!

Kapitán Wentworth, který ji zvedl, klečel a držel ji v náruči a v bolestném mlčení hleděl na ni s tváří tak bledou, jako byla její. „Je mrtvá! Je mrtvá!“ pronikavě křičela Mary a držela se svého manžela, který se proto, pln ještě vlastní hrůzy, nemohl pohnout; Henrietta, která tomu uvěřila, omdlela okamžitě a také by byla padla na schody, nebýt kapitána Benwicka a Anny, kteří ji zachytili a drželi mezi sebou.

„Není tu nikdo, kdo by mi pomohl?“ byla první slova, která ze sebe vyrazil kapitán Wentworth zoufalým tónem, jako by ho opustila všechna síla.

„Jděte k němu, jděte k němu,“ zvolala Anna, „proboha jděte k němu. Já ji udržím sama. Nechte mě a jděte k němu. Třete jí ruce a spánky; tady máte vonnou sůl – vezměte ji, rychle.“

Kapitán Benwick poslechl a s Charlesem, který se v témže okamžiku vyprostil své ženě, byli u něho oba dva; zdvihli Louisu a pevně ji mezi sebou drželi a udělali všechno, co Anna řekla, ale marně; kapitán Wentworth doklopýtal ke skalní stěně, aby se opřel, a zvolal v největší trýzni:

„Ach Bože! Co její otec a matka!“

„Lékaře!“ řekla Anna.

Zaslechl její zvolání a jako by ho rázem vyburcovalo; řekl jen: „Pravda, pravda, okamžitě lékaře,“ a chtěl se rozběhnout pryč, když Anna horlivě navrhla:

„Kapitán Benwick, nebylo by lepší, aby šel kapitán Benwick? Ví, kde lékaře hledat.“

Každý, kdo byl schopen myslet, vycítil přednost tohoto nápadu a v okamžiku (všechno se dělo v okamžicích) svěřil kapitán Benwick ubohé tělo, jež vypadalo jako mrtvé, zcela péči bratrově a s největší rychlostí běžel do města.

Pokud jde o nešťastnou společnost, kterou nechal za sebou, bylo těžko říci, kdo z těch tří, kteří byli plně při rozumu, víc trpěl, zda kapitán Wentworth, Anna nebo Charles, který byv bratrem skutečně milujícím, skláněl se nad Louisou a žalostně vzlykal a stačilo, aby obrátil oči od jedné sestry, a uviděl druhou ležící právě tak v bezvědomí, nebo byl svědkem hysterického rozrušení své ženy, volající o pomoc, kterou on poskytnout nemohl.

Anna, která se ze všech sil a s plnou horlivostí a instinktem nahrazujícím myšlení starala o Henriettu, snažila se ještě chvílemi poradit a ulevit ostatním, snažila se utišit Mary, povzbudit Charlese, zmírnit rozrušení kapitána Wentworthe. Zdálo se, že oba od ní čekají pokyny.

„Anno, Anno,“ volal Charles, „co máme udělat teď? Co proboha máme udělat teď?“

Kapitán Wentworth k ní rovněž obracel oči.

„Nebylo by lepší odnést ji do hostince? Určitě ano, odnese ji opatrně do hostince.“

„Ano, ano, do hostince,“ opakoval kapitán Wentworth, který se poměrně vzpamatoval a byl dychtiv něco dělat. „Odnesu ji sám. Musgrove, postarejte se o ostatní.“

Zatím se zpráva o neštěstí roznesla mezi dělníky a bárkaře kolem Cobbu a mnoho se jich k nim nahrnulo, aby mohli pomoci, kdyby jich bylo třeba, a v každém případě aby jim neušel pohled na mrtvou mladou dámu, ba dokonce na dvě mrtvé mladé dámy, neboť skutečnost se ukázala být dvakrát lepší než první zpráva. Několika těmto nejdůvěryhodněji vypadajícím dobrým lidem svěřili Henriettu, neboť třebaže byla částečně přivedena k vědomí, byla úplně bezmocná; a tímto způsobem, s Annou, která šla vedle ní, a s Charlesem, který se staral o ženu, se vydali na cestu, kráčejíce s nevýslovnými pocity po té půdě, po níž tak nedávno, tak velice nedávno a s tak lehkým srdcem přešli.

Byli ještě na Cobbu, když se setkali s Harvillovými. Ti viděli kapitána Benwicka běžet kolem jejich domu a výraz jeho tváře jim prozradil, že se přihodilo něco zlého; okamžitě vyrazili z domu a cestou se dozvěděli o neštěstí a kde se to stalo. Přes všechen úlek uchoval si kapitán Harville pevné nervy a rozum, takže mohl být okamžitě užitečný; pohled, který vyměnil se ženou, rozhodl, co se má udělat. Musí ji donést k nim domů – všichni musí jít k nim – a vyčkat tam příchodu lékaře. Žádné zdráhání nechťejí slyšet; poslechli ho; všichni stanuli pod jeho střechou; a zatímco paní Harvillová zařizovala, aby Louisů donesli nahoru, kde jí přenechala svou vlastní postel, nabídl kapitán Harville všem, kdo toho měli zapotřebí, pomoc, posilující skleničku nebo povzbuzující lék.

Louisa jednou otevřela oči, ale brzy je znovu zavřela, aniž se zřejmě probrala k vědomí. Byl to však důkaz, že žije, který posloužil její sestře; a Henriettě, třebaže byla naprosto neschopná být s Louisou v témže pokoji, zabránilo vzrušení mezi nadějí a strachem, aby znovu upadla do bezvědomí. Mary se také uklidňovala.

Lékař tu byl dřív, než to čekali. Když Louisů prohlížel, byli strachem bez sebe; lékař však neztrácel naději. Hlava utrpěla těžkou

ránu, on však viděl lidi vyváznout z těžších zranění; neztrácel nijak naději; mluvil povzbudivě.

Prohlášení, že nepovažuje případ za beznadějný – že neřekl: za několik hodin bude konec – přijali v první chvíli jako něco, většina jich nedoufala; lze si představit, jak uvítali toto ulehčení, jaká hluboká a tichá radost zavládla po tom, co byly vroucí díky vzdány nebesům.

Anna byla jista, že nikdy nezapomene, jakým tónem a s jakým výrazem řekl kapitán Wentworth „Díky Bohu!“, a že nikdy nezapomene, jak seděl u stolu a nakláněl se nad něj s rukama podpírajícíma čelo, takže mu nebylo vidět do tváře, jako by byl přemožen rozličnými city a snažil se je ztišit modlitbou a přemýšlením.

Louisiny údy vyvázly bez pohromy. Zranění bylo jen na hlavě. Nyní bylo třeba uvážít, co by v této situaci bylo nejlépe udělat. Teď už byli s to vzájemně hovořit a poradit se. Že Louisa musí zůstat tam, kde je, jakkoli bylo jejím přátelům trapné přivádět Harvillovy do takových nesnází, nepřipouštělo pochybností. Harvillovi umlčeli veškeré úzkostné obavy; a jak jen mohli, také všechny projevy vděčnosti. Předvídavě všechno schystali, dříve než ostatní začali uvažovat. Kapitán Benwick přenechá Louise svůj pokoj a najde si nocleh jinde – a tím se všechno vyřešilo. Mrzelo je pouze, že nemohou v domě ubytovat už nikoho dalšího; a přece snad, kdyby „dali děti do pokoje k služebné nebo někam připevnili visuté lůžko“, těžko snášeli pomyšlení, že nemohou najít místo pro další dvě tři osoby, v případě, že by si přály zůstat; třebaže co se týče ošetřování slečny Musgrovové není třeba mít sebemenší obavy, když ji ponechají zcela v péči paní Harvillové. Paní Harvillová je zkušená ošetřovatelka, a její děvče k dětem, které je u ní už dlouhý čas a jezdilo s ní všude, si s ní v tom směru v ničem nezadá. S nimi dvěma nebude Louisa potřebovat jiné ošetřování ve dne ani v noci. A všechno to bylo řečeno tak pravdivým a upřímným tónem, jakému nebylo možná odolat.

Charles, Henrietta a kapitán Wentworth se radili sami tři a v první chvíli to byla jen výměna zmatených nápadů a strachu. „Uppercross – někdo musí jet do Uppercrossu – dát jim zprávu – šetrně to sdělit

panu a paní Musgrovovým – je už pozdě dopoledne – už před hodinou měli vyrazit – nedá se to stihnout přijet za světla.“ Zpočátku nebyli schopni ničeho jiného než takovýchto výkřiků; po chvíli však řekl kapitán Wentworth, který se přinutil jednat:

„Musíme se rozhodnout a neztrácet už ani minutu. Každá minuta je cenná. Někdo se musí odhodlat vyjet okamžitě do Uppercrossu. Musgrove, musíte jet buď vy, nebo já.“

Charles souhlasil, prohlásil však, že on rozhodně nepojede. Bude kapitánu Harvillovi a jeho paní co nejmíň na obtíž; ale opustit sestru v takovém stavu, to by ani nemohl, ani nechtěl. A Henrietta prohlásila nejdřív totéž. Brzy jí to však rozmluvili, takže smýšlela jinak. Co by to prospělo, kdyby tu zůstala! – Ona, která nedovedla při pohledu na Louisu být bez bolesti, jež ji činila bezmocnou, by měla zůstat v jejím pokoji! Nucena přiznat, že nemůže být v ničem prospěšná, přec jen stále nebyla svolná odjet, až se poddala, dojata pomyslením na otce a matku; zatoužila být doma a svolila.

Dospěli v plánu až sem, když Anna, která tiše sešla dolů z Louisina pokoje, chtěc nechtíc uslyšela další, neboť dveře do salónu byly otevřeny.

„Tak ujednáno, Musgrove,“ zvolal kapitán Wentworth, „vy tu zůstanete a já odvezu vaši sestru domů. Ale pokud jde o další – pokud jde o ty ostatní; – jestliže tu má ještě někdo zůstat a pomáhat paní Harvillové, pak by to, myslím, měla být jen jedna osoba. – Paní Musgrovová bude chtít samozřejmě zpátky k dětem; zůstane-li tu Anna, nebude nikdo vhodnější, schopnější než ona!“

Na okamžik se zastavila, aby přemohla dojetí, když slyšela o sobě takhle mluvit. Ostatní dva vřele souhlasili s tím, co řekl, a tu Anna vešla.

„Jsem jist, že tu zůstanete; zůstanete a budete ji ošetřovat,“ zvolal obrátiv se k ní, a mluvil s takovým zápalem, a přitom tak něžně, až se zdálo, že minulost se vrátila. – Hluboce se zarděla; vzpamatoval se a poodstoupil dozadu. – Prohlásila, že je naprosto svolná, ochotná a šťastná, že může zůstat. Myslela na to a přála si, aby jí to dovolili. Spokojí se, když jí ustelou na zemi v Louisině pokoji, nebude-li proti tomu paní Harvillová nic namítat.

Zbývala ještě jedna věc a zdálo se, že tím je všechno zařízeno. Bylo by sice žádoucí, aby pan a paní Musgrovovi nezačali mít obavy, že se nevrací, ale čas, kterého by bylo třeba, aby je uppercrossští koně dovezli nazpátek, by byl hrozným prodloužením úzkostného očekávání; a kapitán Wentworth navrhl a Charles Musgrove s tím souhlasil, že by bylo pro něho mnohem lepší, kdyby si vzal lehký kočárek z hostince a páně Musgrovův kočár a koně aby byli posláni domů druhý den, což by mělo další výhodu, že by se zároveň poslala zpráva, jakou měla Louisa noc.

Kapitán Wentworth kvapně odešel, aby všechno připravil, a dvě dámy ho měly brzy následovat. Když však s plánem obeznámili Mary, byla veta po klidném provedení. Byla tak nešťastná, tak prudce se bránila a tolik naříkala na nespravedlnost, že má odjet ona místo Anny; – Anna přece Louise není ničím, kdežto ona je její švagrovou a má největší právo zůstat místo Henrietty! Pročpak by nemohla být tak užitečná jako Anna? A pak, měla by jet domů bez Charlese – bez svého manžela! Ne, to je příliš kruté! Zkrátka řekla toho víc, než čemu mohl její manžel dlouho odolávat; a protože nikdo z ostatních nemohl odporovat, když on svolil, nedalo se nic dělat; bylo nevyhnutelné vyměnit Mary za Annu.

Anna se nikdy zdráhavěji nepodrobila žárlivým a nemoudrým nárokům Maryiným, muselo to však být, a tak vyrazili do města, Charles pečoval o sestru, kapitán Benwick si hleděl Anny. Jak spěchali kolem, připomněla si okolnosti, jichž táž místa byla časně ráno svědkem. Tady naslouchala Henriettiným plánům, aby doktor Shirley odešel z Uppercrossu; kousek dále poprvé uviděla pana Elliota; okamžik vzpomínky bylo to jediné, co bylo možno věnovat někomu jinému než Louise a těm, kdo se starali o její blaho.

Kapitán Benwick byl k ní nanejvýš pozorný a ohleduplný; a jak se všichni v onen den zdáli spojeni neštěstím, pocítila k němu vzrůstající náklonnost a dokonce radost při pomyšlení, že by to snad mohla být příležitost k pokračování jejich známosti.

Kapitán Wentworth je už vyhlížel s čtyřmístným kočárkem připraveným na dolním konci ulice, aby to měli co nejbliž; avšak jeho zřejmé překvapení a rozmrzelost nad tím, že nahradili jednu sestru druhou – změněný výraz tváře – úžas – načatá a potlačená

slova, jak naslouchal Charlesovi, byly pro Annu pokořujícím přijetím; nebo ji alespoň musely přesvědčit, že má u něho cenu, jen pokud může být prospěšná Louise.

Snázila se uklidnit a být spravedlivá. Jistě by se nebyla snažila vyrovnat Emě v jejím cítění k Henrymu, ale kvůli němu byla by ošetřovala Louisu s horlivostí přesahující obvyklé požadavky ohleduplného zacházení; a doufala, že nebude tak nespravedlivý a nebude se domnívat, že se chtěla vylinout posloužit přítelkyni.

Mezitím se octla v kočáře. Pomohl jim oběma dovnitř a posadil se mezi ně; takovýmto způsobem, za okolností, jež ji plnily údivem a pohnutím, opustila Anna Lyme. Jak ta dlouhá jízda uplyne, jak ovlivní jejich chování, o čem budou spolu mluvit, to nemohla předvídat. Všechno však bylo zcela přirozené. Věnoval se Henriettě; obracel se pořád k ní; a když vůbec promluvil, bylo to vždycky s úmyslem posílit její naději a pozdvihnout její náladu. Všechno se namáhal, aby jeho hlas a chování bylo klidné. Zdálo se, že jeho hlavní snahou je uchránit Henriettu rozrušení. Jenom jednou, když naříkala nad tou poslední nemoudrou osudnou vycházkou ke Cobbu a hořce litovala, že je vůbec napadlo tam jít, vybuchl, jako úplně přemožen:

„Nemluvte o tom, nemluvte o tom,“ zvolal. „Ach Bože! Neměl jsem jí v tu osudnou chvíli povolit! Kéž bych byl udělal to, co jsem měl! Ale byla tak dychtivá a rozhodná! Drahá, milá Louisa!“

Anna byla zvědava, jestli ho teď konečně napadlo zapochybovat o správnosti svého dřívějšího názoru, jaké všestranné štěstí a výhody skýtá rozhodná povaha; a zda mu nepřišlo na mysl, že by, jako všechny duševní vlastnosti, měla i rozhodnost mít svou míru a meze. Myslela si, že sotva unikne tomu, aby nepocítil, že povaha, která se dá přesvědčit, může být někdy právě tak velkou zárukou štěstí jako velmi rozhodný charakter.

Jeli rychle. Anna byla překvapena, když poznávala tak brzy stejné kopce a stejnou krajinu. Při jejich nynější rychlosti zvýšené strachem, jak to dopadne, jevila se cesta jen zpoloviny tak dlouhá jako den předtím. Už se však hodně stmívalo, když dorazili do blízkosti Uppercrossu, a na chvíli zavládlo mezi nimi úplné mlčení, neboť Henrietta seděla opřená v koutku s šálem přes obličej a budila

v nich naději, že z pláče usnula; a tu jak vyjížděli do posledního kopce, kapitán Wentworth najednou Annu oslovil. Řekl tichým opatrným hlasem:

„Uvažoval jsem o tom, co by bylo nejlépe udělat. Ona tam hned nesmí. Nevydržela by to. Myslel jsem si, nebylo-li by

lepší, abyste s ní zůstala v kočáře, zatímco já bych šel dovnitř a sdělil to panu a paní Musgrovovým. Domníváte se, že by to tak bylo dobře:“

Řekla, že ano. Byl spokojen a neříkal už nic. Zůstala v ní však radostná vzpomínka na to, že se s ní radil – jako důkaz přátelství a úcty k jejímu mínění, bylo to pro ni velkou radostí; a když se ten důkaz proměnil v rozloučení, jeho cena se nezmenšila.

Když měl nešťastnou zprávu v Uppercrossu za sebou a viděl, že otec a matka jsou tak dalece uklidněni, jak jen bylo možno doufat, a dceři je o to lépe, že je s nimi, oznámil svůj úmysl vrátit se týž kočárem do Lymu; a sotva byli koně nakrmeni, odjel.

- - - Kapitola XIII - - -

Zbytek pobytu v Uppercrossu, trvající pouze dva dny, strávila Anna celý ve Velkém domě a bylo pro ni zadostiučiněním vědět, že je tu neobyčejně užitečná, i jako bezprostřední společnice i jako pomocnice ve všech přípravách, které by byly pro pana a paní Musgrovovy v jejich sklíčené náladě obtížné.

Druhý den dopoledne dostali časnou zprávu z Lymu. Louise se vedlo skoro stejně. Žádné zhoršující příznaky se neobjevily. Charles přijel o několik hodin později s čerstvější a podrobnější zprávou. Byl dost veselý. V rychlé uzdravení se doufat nesmí, ale všechno jde tak dobře, jak jen to povaha případu připouští. Když mluvil o Harvillových, zdálo se, že si nemůže vynachválit jejich laskavost, obzvlášť obětavost paní Harvillové jako ošetřovatelky. „Udělala skutečně všechno sama, na Mary nezbyla žádná práce. Jeho a Mary včera večer přemluvili, aby odešli brzy do hostince. Dnes dopoledne byla Mary zase hysterická. Když odjížděl, šla se projít s kapitánem Benwickem, což, jak doufá, jí udělá dobře. Téměř litoval, že ji předešlý den nepřinutil odjet domů, ale je pravda, že paní Harvillová nenechá nikomu nic na

práci.“

Charles se měl téhož odpoledne vrátit do Lymu a jeho otec měl zpočátku chuť jet s ním, ale dámy to nechtěly připustit. Znamenalo by to jen zvětšit nesnáze ostatních a zvýšit vlastní úzkost; potom připadli na mnohem lepší plán a podle něho jednali. Poslali do Crewkhernu pro kočár a Charles tam dovezl mnohem užitečnější osobu, totiž starou rodinnou chůvu, která, když vychovala všechny

děti a když ten opravdu poslední mladý pán Harry, mazánek, jenž zůstal dlouho doma, byl poslán do škol za bratry, žila teď v opuštěném dětském pokoji, spravovala punčochy, léčila všechny puchýře a modřiny, k nimž se dostala; byla tedy přešťastná, že může jít pomoci ošetřovat drahou slečnu Louisu. Nejasné přání poslat tam Sarah přišlo už paní Musgrovové a Henriettě na mysl předtím; bez Anny by však k tomu sotva došlo.

Druhý den byli za podrobnou zprávu o Louise zavázáni Charlesi Hayterovi, tolik potřebovali mít ji každých čtyřadvacet hodin. Podnikl cestu do Lymu sám a jeho zpráva byla dosud povzbuzující. Přestávky, kdy nabývala smyslů a vědomí, zdály se častější. Každá zpráva se shodovala v tom, že se kapitán Wentworth, jak se zdá, v Lymu usadil.

Anna měla od nich na druhý den odjet a všichni se toho hrozili. Co si bez ní počnou. Jeden druhého neumí tak dobře utěšit. A bylo toho v tomto směru tolik řečeno, až si Anna pomyslela, že nemůže udělat nic lepšího než jim prozradit, co, jak věděla, si každý z nich přeje, a přemluvit je, aby všichni ihned odjeli do Lymu. Nebylo to těžké; brzy bylo rozhodnuto, že pojedou, že pojedou zítra, ubytují se v hostinci nebo půjdou do podnájmu, jak se to bude hodit, a zůstanou tam, dokud nebude možno drahou Louisu odvézt. Musí sejmout z těch dobrých lidí, u nichž je, část námahy; přinejmenším by mohli paní Harvillovou zprostit starosti o vlastní děti; a zkrátka byli tak šťastni z toho rozhodnutí, že Anna, potěšena tím, co udělala, cítila, že nemůže strávit své poslední dopoledne v Uppercrossu lépe, než když jim pomůže v jejich přípravách a vypraví je brzy na cestu, třebaže důsledkem toho bylo, že zůstala v opuštěném domě sama.

Kromě hošíků v Malém domě byla poslední, úplně poslední, jediná, kdo zbyl ze všech, co naplňovali a oživovali oba domy, že všech, kdo dávali Uppercrossu veselý ráz. Jaká změna nastala v několika málo dnech!

Jestliže se Louisa uzdraví, bude zase všechno dobré. Víc než minulé štěstí rozkvetne. Není možno pochybovat, ona alespoň nemohla, co bude následovat po uzdravení. Za několik měsíců ten pokoj, teď tak opuštěný, obývaný jen jejím mlčenlivým zamyšleným

já, může být znovu pln toho, co je šťastné a veselé, pln žáru a jasu šťastné lásky, všeho, co se tak nepodobalo Anně Elliotové.

Hodinka volného času na takové úvahy v šerém listopadovém dni, drobný hustý déšť, v němž téměř zmizelo těch několik předmětů, jež kdy bylo z oken možno vidět, stačily, aby se hluk kočáru lady Russellové stal nadmíru vítaným; a třebaže toužila být pryč, nemohla bez smutku v srdci opustit Velký dům, ani se pohledem rozloučit s Malým domem, s jeho černou nepohodlnou verandou, z níž stékal déšť, a podívat se po posledních vesnických skromných chaloupkách. – V Uppercrossu se odehrály scény, které jí ho učinily drahým. Byl svědkem mnoha bolestných pocitů, kdysi palčivých, teď však zmírněných; několika chvil milosrdnějšího citu, zavanutí přátelství a smíření, na něž se již nemohla znovu těšit a které jí nikdy nemohly přestat být drahé. Všechno to nechala za sebou; všechno kromě vzpomínky, že takové věci byly.

Od chvíle, kdy v září opustila dům lady Russellové, nikdy nevstoupila Anna do Kellynche. Nebylo to nutné a těm několika příležitostem, kdy měla možnost jít do panského domu, se jí podařilo vyhnout a uniknout. Její první návrat znamenal zaujmout místo v moderních elegantních pokojích vily a rozjasnit oči její majitelky.

Při shledání bylo do radosti lady Russellové přimíšeno trochu úzkosti. Věděla, kdo navštěvoval Uppercross. Naštěstí však buď Anna vypadala, že se spravila a zkrásněla, nebo si to lady Russellová aspoň myslela; a Anna, když se jí při té příležitosti dostalo poklony, spojila ji pobaveně s mlčenlivým obdivem svého bratrance a doufala, že se jí vrací mládí a krása v novém rozkvětu.

Při rozhovoru s lady Russellovou si brzy uvědomila, že se duševně změnila. Záležitosti, jichž bylo její srdce plno, když opouštěla Kellynch, a které cítila, že jsou přezírány, a které byla nucena mezi Musgrovovými v sobě potlačovat, měly teď pro ni jen druhořadý zájem. V poslední době pustila ze zřetele i otce, sestru a Bath. Jejich záležitosti se ztrácely před uppercrosskými, a když se lady Russellová zmínila o jejich dřívějších nadějích a obavách a vyjádřila uspokojení nad pronajatým domem na Camdenském náměstí, a politování, že paní Clayová pořád je u nich, bylo by Anně bývalo stydno přiznat se, že víc myslí na Lyme a na Louisů

Musgrovovou a všechny své tamější známé; oč zajímavější je pro ni domov a přátelství Harvillových a kapitána Benwicka nežli dům jejího vlastního otce na Camdenském náměstí nebo důvěrné přátelství její vlastní sestry s paní Clayovou. Teď pro ni znamenalo námahu uspokojit lady Russellovou a dávat najevo stejný zájem o záležitosti, jež svou povahou měly být u ní na prvním místě.

Hovor o jiné věci působil jim zpočátku trochu rozpaků. Musily mluvit o nehodě v Lymu. Předešlý den nebyla lady Russellová ještě ani pět minut doma, a už musela o tom všem vyslechnout podrobnou zprávu; avšak na tom nebylo dosti, musela se vyptávat, litovat neopatrnosti, naříkat nad neštěstím, a obě přitom musily vyslovit jméno kapitána Wentworthe. Anna si byla vědoma, že se jí to nedaří tak dobře jako lady Russellové. Nemohla vyslovit jeho jméno a podívat se přitom lady Russellové zpříma do očí, dokud si celou věc neulehčila tím, že jí stručně vypověděla, co si myslí o náklonnosti mezi ním a Louisou. Když to bylo venku, už jí jeho jméno žádné potíže nečinilo.

Lady Russellová klidně naslouchala a přála jim štěstí; uvnitř však její srdce plesalo hněvivou radostí, spokojeným opovržením, že muž, který ve třiaadvaceti letech snad částečně chápal, jakou cenu má Anna Elliotová, se dá okouzlit takovou Louisou Musgrovovou.

První tři nebo čtyři dny uběhly nanejvýš klidně, nevyznačovala je žádná událost kromě té, že z Lymu došly jedna dvě zprávy, které se k Anně dostaly, ani nevěděla jak, a přinesly novinu, že se Louise daří značně lépe. Ke konci té doby zdvořilost lady Russellové nemohla déle zůstat nečinná, a jak hrozby minulosti slábly, projevila se rozhodným tónem. „Musím navštívit paní Croftovou; musím ji opravdu brzy navštívit. Anno, máš odvahu jít se mnou na návštěvu do toho domu? Bude to pro nás obě trochu trpké.“

Anna se tomu nevyhnula; naopak, skutečně říkala to, co cítí, když podotkla:

„Myslím, že velmi pravděpodobně vy z nás budete trpět nejvíc; smířila jste se v duchu s onou změnou méně než já. Já tomu přivykla, protože jsem zůstala v sousedství.“

Byla by mohla říci v tomto směru více; neboť měla ve skutečnosti o Croftových vysoké mínění a považovala pro otce za velké štěstí, že

dostal takové nájemníky, cítila, že farnost v nich má jistě dobrý příklad a o chudé že je dbáno co nejlépe a dostává se jim pomoci, a tak se uvnitř svého svědomí neubránila pocitu, že ti, kdo si nezasloužili zůstat, odešli a kellynchský panský dům že přešel do lepších rukou, než byly ruce jeho majitelů. Toto přesvědčení bylo svým způsobem bolestné a kruté; vylučovalo však utrpení, které pocítí lady Russellová, až vejde znovu do domu a projde dobře známými místnostmi.

V takových okamžicích neměla Anna sílu říci si: „Tyto pokoje by měly patřit jen nám. Byly určeny k něčemu lepšímu. Jak nedůstojně jsou teď obývány! Takhle vypudit starobylou rodinu! Jejich místo zabírají cizí lidé!“ Ne, s výjimkou toho, kdy pomyslela na svou matku a vzpomněla si, kde mívala ve zvyku sedávat a kde bývalo její místo v čele, neměla proč vzdychat.

Paní Croftová se při každém setkání vyznačovala laskavostí, která v Anně vzbuzovala radostné domnění, že ji má v oblibě; a při příležitosti uvítání v kellynchském domě věnovala jí obzvláštní pozornost.

Smutná nehoda v Lymu se brzy stala hlavním námětem hovoru; a když porovnávali své poslední zprávy o raněné, ukázalo se, že informace obou dam pocházejí z téže hodiny předešlého dopoledne, že kapitán Wentworth byl den předtím v Kellynchi – (poprvé od nehody), přinesl Anně poslední dopis, jehož doručitele nemohla Anna předtím přesně zjistit, zůstal několik hodin a pak se vrátil zpátky do Lymu s úmyslem už jej neopustit. Ptal se na ni, jak se dozvěděla; –vyjádřil naději, že slečně Elliotové neuškodila všechna ta námaha, a vysoce tu námahu oceňoval. – To bylo krásné, a způsobilo jí to víc radosti než cokoli jiného.

Pokud šlo o samotné smutné neštěstí, mohla je dvojice řádných rozumných žen, jejichž úsudek se musel opírat o zjištěné události, přetřásat jen jedním způsobem, a tak naprosto jasně rozhodly, že je zaviniily velká bezmyšlenkovitost a velká neopatrnost; že následky jsou nanejvýš znepokojivé a že je strašno pomyslet, jak dlouho může být uzdravení slečny Musgrovové ještě pochybné a jak je pravděpodobné, že bude ještě potom trpět následkem otřesu mozku! – Admirál celou tu debatu stručně uzavřel zvoláním:

„Ba, je to opravdu moc ošklivá věc. To je asi u mladých mužů nový způsob dvoření, rozbít své dámě hlavu! – Co říkáte, slečno Elliotová? – Rozbít hlavu a pak přiložit náplast, na mou věru!“

Způsoby admirála Crofta nebyly zcela toho druhu, aby vyhovovaly lady Russellové, ale Anně působily potěšení. Dobrota jeho srdce a prostota povahy byly neodolatelné.

„To tedy musí být pro vás moc zlé,“ řekl, probav se pojednou z krátkého zadumání, „přijít sem a najít nás tady. – Já na to předtím nevzpomněl, říkám vám, – ale musí to být hodně zlé. – Ale teď, prosím vás, už na nic nedbejte. – Vstaňte a projděte si všechny pokoje v domě, jestli máte chuť.“

„Teď ne, až někdy jindy, pane admirále, děkuji.“

„Dobrá, kdykoliv se vám to bude hodit. – Můžete sem vklouznout ze zahrady v kteroukoli dobu: tam na dveřích, z té strany, co jsou keře, najdete naše deštníky a slunečníky, věšíme je tam. Příhodné místo, co? Ale (zarazil se) vy to za příhodné místo považovat nebudete, protože vaše bývaly vždycky u sluhy. Tak to, myslím, také obvykle bývá. Zvyky jedněch mohou být právě tak dobré jako druhých, ale my všichni máme nejradši svoje vlastní. A tak musíte sama posoudit, zda by bylo pro vás lepší projít se po domě, nebo ne.“

Anna poznala, že může odmítnout, a velmi vděčně to udělala.

„Provedli jsme ostatně velmi málo změn!“ pokračoval admirál po chvilce zamyšlení. „Velmi málo. – O dveřích do prádelny jsme vám řekli už v Uppercrossu. To je důkladné zlepšení. Je vůbec div, že se našli na světě lidé, kterým to otvírání celá léta nevadilo? Povězte siru Walterovi, co jsme udělali, a taky že pan Shepherd to považuje za největší opravu, jaké se tomu domu kdy dostalo. Opravdu, musím po právu říci, že těmi několika změnami, co jsme udělali, se to tu hodně zvedlo. Uznání za to by se však mělo dostat mé ženě. Já udělal moc málo, až na to, že jsem dal pryč ze svého toaletního pokoje pár těch velikých zrcadel, která patřila vašemu otci. Znameníť člověk a jistě velmi urozený muž – ale řekl bych, slečno Elliotová (díval se, jako by vážně uvažoval), řekl bych, že je na svoje léta dost velký parádník. – Takových zrcadel! Panebože! Člověk se z nich nemohl vymotat. Tak jsem přiměl Sophy, aby mi pomohla, a dali jsme je jinam; teď je mi tam náramně dobře s mým malým zrcátkem na

holení v jednom rohu a s jedním velikým, ke kterému vůbec nechodím.“

Anna, proti své vůli pobavena, byla v značných rozpacích, jak odpovědět, a admirál v obavě, že nebyl dost zdvořilý, vrátil se znovu k předmětu svého hovoru a řekl:

„Až budete, slečno Elliotová, příště psát svému milému tatínkovi, vyřídte mu ode mne a od mé paní pozdravy a napište, že se nám bydlení líbí a že nemáme domu vůbec co vytknout. V pokoji, kde se snídá, komín trochu kouří, to připouštím, ale to jen když ostrý vítr fouká na sever, což nemusí být ani třikrát do roka. A když to tak vezmeme všechno dohromady, teď co jsme si prohlédli většinu domů tady kolem a můžeme to posoudit, žádný se nám nelíbí líp než tenhle. Prosím vás, vyřídte mu to a pozdravujte ho ode mne. Jistě to rád uslyší.“

Lady Russellová a paní Croftová byly jedna s druhou velmi spokojeny; nebylo však souzeno, aby známost touto návštěvou započatá se zatím dále rozvíjela; neboť Croftovi, když návštěvu oplatili, ohlásili, že odjíždějí na několik týdnů navštívit své známé v severní části hrabství a že se pravděpodobně nevrátí domů dřív, než se lady Russellová přestěhuje do Bathu.

Tak skončilo všechno nebezpečí, že se Anna setká s kapitánem Wentworthem v kellynchském domě nebo že ho uvidí společně se svou přítelkyní. Všechno bylo v pořádku a Anna se vysmála všem těm strachům, kterými v tom směru plýtvala.

- - - *Kapitola XIV* - - -

Třebaže Charles a Mary zůstali po příjezdu pana a paní Musgrovových v Lymu mnohem déle, než podle Annina názoru mohlo být žádoucno, byli přece první z rodiny zase doma a po svém návratu do Uppercrossu přijeli co nejdřív do vily. – Opustili Louisů, když začínala sedět; hlavu měla sice jasnou, ale nesmírně slabou, a její nervy byly nanejvýš precitlivělé; a třebaže se o ní mohlo říci, že se jí daří celkem velmi dobře, nevědělo se dosud, kdy bude schopna snést převoz domů; a její otec a matka, kteří se měli vrátit, aby byli včas doma, až jejich mladší děti přijedou na vánoční svátky, mohli stěží doufat, že ji budou moci vzít s sebou.

Bydleli všichni pohromadě v podnájmu. Paní Musgrovo-vá chodila s dětmi paní Harvillové nejčastěji na procházky, z Uppercrossu byly dodávány všechny možné zásoby, aby se Harvillovým ulehčilo v nastalých obtížích, a ti zase na oplátku zvali Musgrovovy denně na večeři; vypadalo to, jako by obě strany sváděly boj o to, která z nich je nezištnější a pohostinnější.

U Mary se pobyt v Lymu ovšem neobešel bez potíží; avšak z toho, že tam tak dlouho zůstala, bylo celkem zřejmé, že tam měla víc potěšení než trápení. – Charles Hayter byl v Lymu častěji, než jí bylo vhod, a když večeřeli s Harvillovými, obsluhovala je jen jedna služebná, a zpočátku paní Harvillová dávala vždycky paní Musgrovové přednost; když pak ale zjistila, čím dcerou je, dostalo se Mary tak krásné omluvy, a pak se toho každý den tolik dělo, bylo tolik procházek mezi jejich bytem a domem Harvillových, vypůjčila

si tolik knih z knihovny a tolikrát je vyměnila, že se misky vah klonily zřejmě ve prospěch Lymu. Zavedli ji také do

Charmouthu a koupala se a chodila do kostela a v lymeském kostele bylo mnohem víc lidí, na které bylo možno se dívat, než v uppercrosském – a to všechno, ve spojení s pocitem, že je tak velmi užitečná, vytvořilo opravdu příjemných čtrnáct dní.

Anna se zeptala na kapitána Benwicka. Maryina tvář se znovu zakabonila. Charles se zasmál.

„Ach! Kapitánu Benwickovi se myslím vede dobře, ale je to velmi podivný mladý muž. Nevím, co vlastně chce. Pozvali jsme ho, aby jel na den na dva k nám; Charles slíbil, že s ním půjde na lov, a on se zdál zcela potěšen, myslela jsem si, že je všechno ujednáno; a hle! v úterý večer přišel s neobratnou omluvou, že prý ‚nikdy na lov nechodí‘ a že ‚se mu špatně rozumělo‘; – a sliboval to a sliboval ono, a výsledek byl, jak jsme zjistili, že nemíní s námi jet. Asi se bál, že to u nás bude nudné; ale na mou věru, řekla bych, že je u nás dost živo pro takového muže se zlomeným srdcem, jako je kapitán Benwick.“

Charles se pořád smál a řekl: „No, Mary, víš moc dobře, jak to opravdu bylo. – To byla všechno tvá vina (obrátil se k Anně). Představoval si, že tě tu někde najde, když půjde s námi; představoval si, že všichni bydlí v Uppercrossu; a když zjistil, že lady Russellová bydlí tři míle odtud, opustila ho odvaha a už se mu nechtělo jet. Tak je tomu, mé čestné slovo. Mary to dobře ví.“

Mary to přiznala nerada; zda proto, že nepokládala kapitána Benwicka za rodem a postavením oprávněného, aby byl zamilován do slečny Elliotové, nebo proto, že nechtěla věřit, že je Uppercross přitažlivější víc kvůli Anně než kvůli ní, je těžké uhadnout. Annina dobrá vůle se však tím, co slyšela, nezmenšila. Odvážně přiznala, že jí to lichotí, a pokračovala ve svých dotazech.

„Ach!“ zvolal Charles, „mluví o tobě v takových superlativech,“ ale v tom mu Mary vskočila do řeči: „Na mou duši, Charlesi, neslyšela jsem, že by se byl o Anně zmínil za celou dobu, co jsem tam byla. Na mou duši, Anno, vůbec o tobě nemluvil.“

„Ne, nevím, že by o tobě přímo mluvil,“ připustil Charles, „je však velmi jasné, že se ti nesmírně obdivuje. – Má plnou hlavu nějakých knížek, které čte na tvé doporučení, a chce s tebou o nich

mluvit; našel v jedné z nich něco, o čem si myslí – ach, nebudu předstírat, že si to pamatuji, bylo to však něco velmi ušlechtilého – zaslechl jsem, jak to všechno vykládá Henriettě – a přitom se vyjadřoval s nejvyšším uznáním o slečně Elliotové! – Nu, Mary, na mou duši to tak bylo, slyšel jsem to sám, tys byla vedle v pokoji. – „Ušlechtilá, jemná, krásná.“ Půvaby slečny Elliotové nebraly konce.“

„A já říkám,“ prudce zvolala Mary, „že mu to neslouží ke cti, jestliže takhle mluvil. Slečna Harvillová zemřela teprve loni v červnu. Taková láska za mnoho nestojí, není-liž pravda, lady Russellová? Doufám, že se mnou souhlasíte?“

„Nejdřív bych musela vidět kapitána Benwicka,“ řekla s úsměvem lady Russellová.

„A to se vám může stát velmi brzo, to vám povídám, milostivá paní,“ řekl Charles. „Ačkoliv neměl odvalu s námi odjet a pak se znovu vydat na cestu a učinit vám formální návštěvu, rozjede se jednou do Kellynche sám, spolehněte na to. Pověděl jsem mu, jak je to daleko a kudy se sem jede, a pověděl jsem mu, že kostel rozhodně stojí za podívanou, a protože on má zálibu v takových věcech, myslel jsem si, že bude mít dobrou záminku, a on naslouchal s naprostým pochopením a s celou duší; a z jeho chování s jistotou soudím, že ho tu budete mít velmi brzy na návštěvě. Tak vás, lady Russellová, na to upozorňuji.“

„Všichni Annini známí jsou mi vždycky vítáni,“ zněla laskavá odpověď lady Russellové.

„Ach, co se toho týče,“ řekla Mary, „je to spíš můj známý než Annin, neboť jsem se s ním vídala minulých čtrnáct dní každý den.“

„Nu dobrá, pak budu velmi šťastna, že poznám kapitána Benwicka jakožto vašeho společného známého.“

„Nic příjemného na něm neshledáte, to vás ujišťuji, milostivá paní. Je to jeden z nejnudnějších mladých mužů na světě. Šel se mnou někdy přes celou písečnou pláž a neřekl ani slovo. Není to vůbec dobře vychovaný mladý muž. Jsem si jistá, že se vám nebude líbit.“

„V tom se s tebou neshoduji, Mary,“ řekla Anna. „Já si myslím, že se lady Russellové líbit bude. Myslím, že najde takové zalíbení v jeho duchu, že brzy nebude vidět nedostatky jeho chování.“

„To si také myslím, Anno,“ řekl Charles. „Jsem jist, že se bude lady Russellové líbit. Je to zrovna člověk jejího typu. Dejte mu knihu a bude číst celý den.“

„Ano, to bude!“ zvolala Mary posměšně. „Bude sedět a koukat do knihy a nebude vědět, že na něho někdo mluví nebo že někdo upustil nůžky nebo že se cokoliv děje. Myslíte, že se tohle bude lady Russellové líbit?“

Lady Russellová se musela smát. „Na mou věru,“ řekla, „to bych si byla nepomyslela, že vznikne tolik různých dohadů o tom, co o někom soudím, já, která o sobě můžu říct, že jsem stálá a věčná. To jsem opravdu zvědavá na člověka, který je příčinou tak přímo opačných představ. Přála bych si, aby se odhodlal sem přijet. A až přijede, uslyšíš můj názor, na to se spolehni, Mary; jsem však rozhodnuta nesoudit ho předem.“

„Líbit se vám nebude, za to vám ručím.“

Lady Russellová začala hovořit o něčem jiném. Mary se živě rozpovídala o neobyčejném setkání s panem Elliotem, či spíše o tom, jak se s ním minuli.

„To je člověk,“ řekla lady Russellová, „kterého si nepřeji vidět. To, že odmítl přátelské styky s hlavou svého rodu, zanechalo ve mně silně nepříznivý dojem.“

Toto rozhodnutí zarazilo Maryinu horlivost a přerušilo ji uprostřed výkladu o elliotovských rysech.

Na kapitána Wentworthe se Anna neodvážila dotazovat, avšak dostalo se jí i tak dost informací. Jeho nálada se poslední dobou hodně zlepšila, jak se mohlo očekávat. Jakmile bylo Louise lépe, bylo lépe i jemu; a byl teď zcela jiným člověkem než první týden. Louisů ještě neviděl; a tak velice se strachoval, aby návštěva neměla pro ni neblahé následky, že na to vůbec nenaléhal; a zdálo se naopak, že má v plánu odjet na týden nebo deset dní pryč, dokud to nebude s její hlavou úplně v pořádku. Hovořil o tom, že pojede na týden do Plymouthu, a chtěl přemluvit kapitána Benwicka, aby jel s ním; jak však Charles doposledka tvrdil, kapitán Benwick byl zřejmě nakloněn víc tomu přijet do Kellynche.

Nelze pochybovat o tom, že nejen lady Russellová, ale i Anna myslely občas na kapitána Benwicka. Pokaždé když lady Russellová

uslyšela domovní zvonek, měla pocit, že by to mohl být jeho posel; a také Anna, když se vracela ze samotářské toulky po otcových pozemcích, kterou si nemohla odepřít, nebo z nějaké dobročinné návštěvy ve vesnici, byla vždycky zvědavá, zda ho neuvidí nebo o něm neuslyší. Kapitán Benwick však nepřišel. Buď byl návštěvy méně dychtivý, nebo byl příliš nesmělý; lady Russellová mu týden po-shověla a pak ho považovala za nehodná zájmu, který začínal probouzet.

Musgrovovi se vrátili, aby uvítali své šťastné chlapce a děvčátka ze školy, a vzali s sebou malé děti paní Harvillové, aby zvýšili hluk v Uppercrossu a zmenšili jej v Lymu. Henrietta zůstala u Louisy; ale všichni ostatní členové rodiny byli ve svém obvyklém bydlišti.

Lady Russellová a Anna přijely k nim jednou na návštěvu a Anna se neubránila pocitu, že v Uppercrossu je už zase docela živo. Třebaže tam nebyli ani Henrietta, ani Louisa, ani Charles Hayter, ani kapitán Wentworth, skýtal obývací pokoj tak rozdílnou podívanou od oné, kdy jej viděla naposled, jak jen bylo možno si přát.

Kolem paní Musgrovové se tlačili malí Harvillové, a ona je vytrvale chránila před útočností obou dětí z Malého domu, které si sem přišly s nimi hrát. Na jedné straně stolu stříhala švitořivá děvčátka hedvábí a zlatý papír, na druhé, kde byly mísy a podnosy prohýbající se pod vahou studeného nářezu, se nevázaně veselili halasící hoši; to všechno dovršoval praskající vánoční oheň, jako by byl rozhodnut dát se slyšet i přes všechny hluk ostatních. Během návštěvy přišli ovšem také Charles a Mary; pan Musgrove dbal na to, aby složil poklonu lady Russellové, a sedl si k ní na deset minut a hovořil velmi zvýšeným hlasem, ale bylo to celkem marné, jak děti na jeho kolenou křičely. Byla to pěkná rodinná idylka.

Anna, soudíc podle své vlastní povahy, byla by pokládala takové domácí řádění za špatný lék na nervy silně otřesené Louisinou chorobou; avšak paní Musgrovová, která si posadila Annu k sobě a znovu a znovu jí co nejsrdečněji děkovala za všechny služby jim prokázané, ukončila stručný výčet všeho svého utrpení podotknutím, že po tom všem, co prožila, nic jí nemůže udělat tak dobře jako trocha klidné veselosti doma, a vrhla přitom šťastný pohled kolem.

Louisa se teď rychle zotavovala. Její matka si dokonce myslela, že bude schopna připojit se k domácím oslavám, dřív než její bratři a sestry odjedou zase do školy. Harvillovi slíbili, že s ní přijedou a zůstanou v Uppercrossu, ať se Louisa vrátí domů kdykoliv. Kapitán Wentworth prozatím odjel navštívit svého bratra v Shropshiru.

„Doufám, že si to budu pro příště pamatovat,“ řekla lady Russellová, sotva se usadily zase do kočáru, „abych nejezdila do Uppercrossu na návštěvu o vánočních svátcích.“

Každý má svůj vkus, i pokud jde o hluk, právě tak jako v jiných věcech; zvuky jsou zcela neškodné nebo vrcholně nepříjemné spíše svým druhem než velikostí. Lady Russellová si nestěžovala, když zanedlouho potom vjížděla za deštivého odpoledne do Bathu a proplétala se dlouhou řadou ulic od Starého mostu na Camdenské náměstí za hrče-ní druhých kočárů, silného rachotu povozů a valníků, křiku prodavačů novin, pečiva a mlékařů a neustálého klapání dřeváků. Ne, to byl hluk, který patřil k zimním radostem; jeho vlivem jí stoupla nálada; a třebaže to neřekla, cítila jako paní Musgrovová, že po dlouhém pobytu na venkově nemůže být pro ni nic lepšího než trocha klidné veselosti.

Anna tyto pocity nesdílela. Setrávala ve velmi rozhodné, třebaže velmi mlčenlivé nechuti k Bathu; zachytila první nejasný pohled na rozsáhlé budovy kouřící v dešti a neměla už žádnou chuť podívat se na ně blíže; jízda ulicemi, jakkoli jí byla nepříjemná, zdála se jí přece příliš rychlá; vždyť kdo ji rád uvidí, až přijede? A s upřímnou lítostí vzpomínala na rušný život v Uppercrossu a na závětrí v Kellynchi.

Elizabethin poslední dopis sděloval dost zajímavých novinek. Pan Elliot je v Bathu. Navštívil je; navštívil je podruhé, potřetí; byl nadmíru pozorný. Jestliže se Elizabeth s otcem nemýlí, dal si právě takovou námahu s vyhledáváním známosti a oceňováním významu příbuzenského vztahu, jako se předtím snažil ukázat, že o ně nedbá. Kdyby to byla pravda, bylo by to báječné; a lady Russellová byla ve stavu velmi příjemné zvědavosti a rozpaků ohledně pana Elliota, odvolávajíc již názor, který tak nedávno vyslovila před Mary, že je to „člověk, kterého si nepřeje vidět“. Teď si velice přála ho vidět. Jestliže opravdu vyhledával smíření jakožto povinnosti si vědomá

větev rodu, je nutno mu odpustit, že se odloučil od otcovského stromu.

Anny se v té věci nezmocňovalo stejné nadšení; cítila však, že raději pana Elliota uvidí, než neuvidí, což bylo více, než mohla říci o mnoha jiných lidech v Bathu.

Vysadili ji na Camdenském náměstí a lady Russellová pak odjela k svému vlastnímu bytu v Říční ulici.

- - - Kapitola XV - - -

Sir Walter si pronajal velmi pěkný dům na Camdenském náměstí, což bylo vybrané a důstojné místo, vhodné pro významného člověka; oba, on i Elizabeth, usadili se tu k své velké spokojenosti.

Anna vešla dovnitř se sklíčeným srdcem, s vyhlídkou na uvěznění po dlouhé měsíce a úzkostně si v duchu říkala: Ach, kdypak já se od vás zas dostanu? Dávka nečekané srdečnosti, kterou byla při uvítání obdařena, jí však udělala dobře. Otec a sestra byli rádi, že ji vidí, protože jí chtěli ukázat dům a nábytek, a přijali ji laskavě. Když zasedli k večeři, byla čtvrtá, což bylo považováno za přednost.

Paní Clayová byla velmi příjemná a velmi usměvavá; ale její zdvořilost a úsměvy byly jen povrchní. Anna tušila, že bude při jejím příchodu předstírat, co se sluší a patří; avšak vlídnost ostatních byla pro ni nečekaná. Byli zřejmě ve výborné náladě a měla brzy vyslechnout proč. Neměli nejmenší chuť ji poslouchat. Nejdříve se namáhali, aby z ní dostali nějakou poklonu, jak těžce jsou postrádáni v starém sousedství, poklonu, kterou jim Anna nemohla udělat, pak už měli jen několik bezvýznamných dotazů a pustili se do vlastní zábavy. Uppercross nevzbudil žádný zájem, Kellynch velmi malý, všechno byl jen Bath.

Měli to potěšení ji ujistit, že Bath víc než odpovídá jejich očekávání v každém směru. Jejich dům je zřejmě nejlepší dům na celém náměstí, jejich salóny mají mnoho rozhodných předností nade všemi ostatními, které viděli nebo o nichž slyšeli; a nadřazenost se

projevila stejnou měrou ve stylu zařízení a výběru nábytku. Společensky byli nadmíru vyhledáváni. Každý je chtěl navštívit. Vyhnuli se mnoha seznámením, a přesto jim neustále zanechávali navštívenky lidé, o nichž nic nevěděli.

To byly nevyčerpatelné zdroje radosti! Mohla se Anna divit, že jsou její otec a sestra šťastni? Divit se nemusela, ale musela povzdechnout nad tím, že otec ve své změněné situaci necítí žádné ponížení; že nelituje ničeho ze svých povinností a důstojnosti držitele půdy usedlého na svých statcích; že v malosti města nachází toho tolik pro svou marnivost; a když Elizabeth otevřela dvoukřídlové dveře a s radostí vcházela z jednoho salónu do druhého, pyšnila se jejich velikostí, musela Anna povzdechnout, usmát se a podívat se, že je možné, aby žena, která byla paní kellynchské-ho panského domu, shledala rozměr mezi dvěma stěnami, měřící snad třicet stop, vhodným cílem své pýchy.

Měli toho však víc, co je činilo šťastné. Měli ještě pana Elliota. Anna toho musela spoustu vyslechnout o panu Elliotovi. Nejenže mu odpustili, ale byli jím nadšeni. Byl v Bathu asi čtrnáct dní; v listopadu na cestě do Londýna jel přes Bath, kde se ovšem dověděl, ačkoliv se zdržel jen čtyřadvacet hodin, že se tu sir Walter usadil, nemohl toho však využít; teď však už byl v Bathu čtrnáct dní a první jeho starostí bylo zanechat na Camdenském náměstí navštívenku a pak následovala tak vytrvalá snaha po setkání, a když se konečně setkali, tak velká upřímnost v chování, taková ochota omluvit se za minulost, takový zájem, aby byl znovu přijat jako příbuzný, že dřívější dobrá shoda byla znovu obnovena.

Nemohli na něm najít ani chybičku. Objasnil všechno zdánlivé opomíjení ze své strany. Vzniklo jen a jen z nepochopení. Nikdy neměl v úmyslu se stranit; bál se, že oni se straní jeho, nevěděl však proč; a z jemnocitu mlčel. Narážka, že se vyjádřil neuctivě nebo lehkomyšlně o rodině a stavovském postavení, ho zcela rozhořčila. On, který se vždycky chlubil tím, že je Elliot, on, jehož cítění ve věci příbuzenských vztahů bylo vždycky příliš nesmlouvavé, než aby se přizpůsobilo nefeudálnímu tónu současné doby! Na mou věru, je tím překvapen! Avšak jeho charakter a všechno jeho chování musí něco takového vyvrátit. Mohl by sira Waltera odkázat na všechny, kdo ho

znají; úsilí, které vyvinul při této první příležitosti k smíření, k tomu, aby byl znovu přijat jako příbuzný a nejbližší dědic, bylo zajisté silným důkazem toho, jak v této věci smýšlí.

Bylo shledáno, že rovněž okolnosti jeho sňatku připouštějí značnou dávku omluvy. To byla věc, o níž se sám mohl stěžít zmínit; ale jeho velmi důvěrný přítel, plukovník Wallis, velmi úctyhodný muž, dokonalý džentlmen (a ne ošklivý člověk, jak dodal sir Walter), který bydlel v Marlboroughových domech a na svou zvláštní žádost byl uveden do jejich společnosti panem Elliotem, zmínil se o jedné nebo dvou věcech, týkajících se tohoto manželství, jež podstatně měnily názor na zavržitelnost tohoto sňatku.

Plukovník Wallis znal dlouho pana Elliota, poznal také dobře jeho ženu a dokonale chápal celý příběh. Nebyla jistě šlechtického rodu, měla však dobré vychování a vzdělání, byla bohatá a jeho přítele velice milovala. Byla okouzlující. Snažila se ho upoutat. Nebýt jejího půvabu, její peníze by byly Elliota nezískaly, a nadto se siru Walterovi dostalo ujištění, že to byla žena velmi ušlechtilá. To činilo celou tu věc značně snesitelnější. Velmi ušlechtilá žena s velikým jménem, která ho milovala! Sir Walter, jak se zdálo, přijal to jako úplnou omluvu, a třebaže Elizabeth nemohla vidět věc v tak naprosto příznivém světle, uznala, že je tu značně polehčující okolnost.

Pan Elliot je znovu a znovu navštěvoval, jednou s nimi večeřel, zřejmě potěšen vyznamenáním, že byl pozván, protože oni obvykle večere nedávali; zkrátka potěšen každým projevem příbuzenské pozornosti, viděl vrchol štěstí v důvěrných stycích na Camdenském náměstí.

Anna naslouchala, nerozuměla tomu však zcela. Věděla, že mínění všech hovořících je nutno brát s výhradami. Slyšela to všechno přikrášlené. Všechno, co v průběhu usmíření znělo tak přemrštěně nebo nerozumně, nemuselo pocházet z ničeho jiného než ze slov vypravěčů. Přece však měla pocit, že v páně Elliotově přání být od nich dobře přijat po přestávce tolika let je něco víc, než se bezprostředně zdálo. Z praktického hlediska tím, že byl se sirem Walterem za-dobře, neměl co získat, ani v opačném případě co ztratit. S velkou pravděpodobností byl již bohatším z nich obou a

kellynchské panství bude jednou jeho, stejně jako titul. Rozumný člověk! A jako velmi rozumný člověk vypadal, proč o to tedy usiloval? Mohlo být jen jedno řešení; bylo to snad kvůli Elizabeth. Snad tu skutečně byla dřívější náklonnost, třebaže výhodná možnost a náhoda ho zavedly jinam, a teď, když si mohl dovolit dělat, co se mu zlíbí, mohl mít v úmyslu se o ni ucházet. Elizabeth byla jistě velmi krásná, dobře vychovaná, měla vybrané způsoby a její povahu pan Elliot možná nikdy neprohlédl, neboť ji znal jen ze společnosti a v době, kdy sám byl velmi mlád. Jak dalece by asi její povaha a rozumnost snesla jeho zkoumání v tomto údobí jeho života, kdy jeho úsudek byl pronikavější, to byla jiná věc a dost na pováženou. Anna si velmi opravdově přála, aby nebyl příliš jemnocitný, ani neměl příliš dobré pozorovací schopnosti, jestliže předmětem jeho snah byla Elizabeth; a že byla Elizabeth ochotna věřit, že tím předmětem je, a že její přítelkyně paní Clayová ji v té myšlence utvrzovala, bylo zřejmé z jednoho nebo dvou pohledů vyměněných mezi nimi, když se hovořilo o častých návštěvách pana Elliota.

Anna se zmínila o tom, jak ho zahlédla v Lymu, ale nebylo jí věnováno mnoho pozornosti. Ach, ano! Je to možné, že to byl pan Elliot. Nevědí. Ale mohl to být on. Nemohli poslouchat, jak ho popisuje. Popisovali ho sami; obzvláště sir Walter. Důkladně popsal jeho urozený zjev, jeho vybranou eleganci, tvář pěkných rysů, pozorné oči, ale zároveň musí vyslovit politování, že má příliš vysunutou bradu, a ta vada se časem ještě zvětšila, jak se zdá; nemůže rovněž zamlčet, že deset let pozměnilo všechny jeho rysy k horšímu. Pan Elliot si zřejmě myslí, že on (sir Walter) vypadá právě tak, jako vypadal tenkrát, když se naposled viděli; ale sir Walter nebyl schopen opětovat zcela jeho poklonu, což ho uvedlo do rozpaků. Neměl však v úmyslu si stěžovat. Pan Elliot vypadá lépe než většina mužů a on nemá nejmenší námitku proti tomu, aby s ním byl viděn kdekoli.

Celý večer se hovořilo o panu Elliotovi a jeho přátelích v Marlboroughových domech. „Plukovník Wallis se nemohl dočkat, až jim bude představen! A pan Elliot, jak ten se o to snažil!“ A pak tu byla paní Wallisová, kterou v současné chvíli znali jen podle líčení, protože každým dnem čekala radostnou událost; pan Elliot však o ní

mluvil jako o „nanejvýš okouzlující ženě, která je zcela hodna toho, aby ji na Camdenském náměstí poznali“, a jakmile bude v pořádku, budou s ní seznámeni. Sir Walter měl o paní Wallisové vysoké mínění, říkalo se, že je to obzvlášť hezká žena, krasavice. „Touží po tom ji vidět. Doufá, že bude náhradou za spoustu těch velmi ošklivých tváří, které neustále potkává na ulici. Nejhorší v Bathu je, že je tu mnoho ošklivých žen. Nechce tím říci, že tu nejsou žádné hezké ženy, ale počet těch ošklivých je příliš velký. Jak se prochází, často pozoruje, že za jednou krásnou tvář se ukáže třicet nebo pětatřicet šeredných; a jednou, jak stál v jednom obchodě v Bondské ulici, napočítal, že prošlo kolem osmdesát sedm žen, jedna po druhé, a že mezi nimi nebyla ani jedna slušná tvář. Bylo ovšem mrazivé ráno, ostrý mráz, v jakém obstojí sotva jedna žena z tisíce. Přesto však je v Bathu jistě strašná spousta ošklivých žen; a co muži! Ti jsou ještě tisíckrát horší. Takoví strašáci, je jich na ulicích plno! Z toho, jaký dojem vyvolá muž pohledného zjevu, je zřejmé, jak málo jsou ženy zvyklé vidět něco obstojného. Nikdy se neprocházel zavěšen do plukovníka Wallise (který má velmi pěknou vojenskou postavu, třebaže jeho vlasy jsou pískové barvy), aniž si všiml, že oči každé ženy na něm spočívají; oči každé ženy určitě utkvěly na plukovníku Wallisovi.“ Ten skromný sir Walter! Nebylo mu však dovoleno, aby unikl. Jeho dcera a paní Clayová svorně poukázaly na to, že společník plukovníka Wallise byl asi právě tak pěkné postavy a neměl jistě vlasy barvy písku.

„Jak vypadá Mary?“ zeptal se sir Walter v přemíře dobré nálady. „Když jsem ji posledně viděl, měla červený nos, ale to, doufám, nemá každý den.“

„Ach, to musela být jen náhoda. Obvykle se těší velmi dobrému zdraví a už od podzimu velmi dobře vypadá.“

„Kdybych si nemyslel, že ji to svede chodit ven do ostrého větru a že jí zhrubne pleť, poslal bych jí nový klobouk a pláštěnku s kožešinou.“

Anna uvažovala, zda by se měla odvážit navrhnout, že šaty nebo čapka by nebyly vystaveny takovému zneužití, když zaklepání na dveře všechno přerušilo. „Někdo klepá! A tak pozdě! Je deset hodin. Ze by to byl pan Elliot? Vědí, že >má večeřet v Landsdown

Crescent. Je možné, že se tu na cestě domů zastavil, aby se poptal, jak se jim vede. Nedovedou si představit, že by to byl někdo jiný. Paní Clayová určitě poznává klepání pana Elliota.“ Paní Clayová měla pravdu. Se vši okázalostí, kterou mohl poskytnout vrchní sluha a lokaj, byl pan Elliot uveden do pokoje.

Byl to tentýž, naprosto tentýž muž, jediný rozdíl byl v oblečení. Anna ustoupila trochu dozadu, zatímco ostatní přijímali jeho poklony a její sestra jeho omluvy, že je navštěvuje v tak pozdní dobu, ale „nedovedl být tak blízko nich, aniž by toužil zvědět, zda ani ona, ani její přítelkyně včera nenastydly, atd. atd.“, což bylo všechno řečeno se vši možnou zdvořilostí a právě s takovou zdvořilostí přijato, ale pak musela přijít na řadu ona. Sir Walter mluvil o své nejmladší dceři; pan Elliot mu musí dovolit, aby mu představil svou nejmladší dceru (připomínat Mary nebylo namístě); a Anna s úsměvem a zarděním půvabně ukázala panu Elliotovi svou pěknou tvář, na niž nikterak nezapomněl, a okamžitě pobaveně postřehla, jak sebou překvapeně hnul, že si vůbec nebyl vědom, kdo ona je. Hleděl zcela užasle, úžas však nebyl větší než potěšení; oči mu zazářily a s největší pohotovostí uvítal příbuzenství, zmínil se o minulém setkání a snažně prosil, aby byl od ní přijat již jako známý. Byl právě tak hezký, jako se zdál v Lymu, jeho tvář hovorem jen získala a jeho chování bylo přesně takové, jaké být mělo, tak uhlazené, tak nenucené, tak obzvlášť příjemné, že je mohla přirovnat co do výtečnosti k chování jen jediného člověka. Nebylo stejné, bylo však možná stejně dobré.

Usedl k nim a značně pozvedl obsah jejich hovoru. Nebylo pochyb, že je to rozumný muž. Deset minut stačilo, aby to potvrdilo. Jeho tón, jeho výrazy, zvolený předmět hovoru, schopnost poznat, kde přestat – to všechno bylo dílem rozumné bystré mysli. Jakmile mohl, začal s ní mluvit o Lymu, chtěl porovnat jejich názory na město, zvláště však chtěl mluvit o náhodě, že byli v touž dobu hosty v témže hostinci, vykládat jí o vlastní cestě a dozvědět se něco o její a vyslovit politování, že ztratil takovou příležitost, aby jí složil svou poklonu. Ona mu stručně popsala svou společnost a pověděla, co dělali v Lymu. Jak poslouchal, jeho politování rostlo, litoval čím dál víc. Strávil osaměle celý večer ve vedlejším pokoji. Slyšel hlasy – a

stále veselou zábavu; myslel si, že to musí být velice roztomilá společnost – toužil po tom být s nimi; zajisté však neměl nejmenší tušení, že má trošku práva, aby se jim představil. Kdyby se byl jen zeptal, co je to za společnost! Jméno Musgrove by mu bylo jistě řeklo dost. Dobrá, to ho vyléčí z nesmyslného zvyku nikdy se na nic neptat v hostinci, zvyku, který si jako mladík osvojil ze zásady, že být zvědavý se velmi přičí dobrému tónu.

„Představy jednadvacetiletého mladíka o tom, co jeho chování vyžaduje, aby byl pravým džentlmenem, jsou, myslím, pošetilejší než představy kohokoli jiného na světě. Bláznivým prostředkům, jichž takoví mladíci často používají, vyrovnají se jen jejich bláznivé úmysly.“

Věděl však, že nemůže své úvahy sdělovat jen Anně; brzy se zase vmísil mezi ostatní a mohl se jen chvílemi vrátit k Lymu.

Jeho vyptávání však vedlo posléze k tomu, že vylíčila scénu, které tam byla svědkem brzy po tom, co on odtamtud odešel. Když se zmínila o nehodě, musel to slyšet všechno. Když se vyptával, sir Walter a Elizabeth se začali vyptávat také; nebylo však možno necítit rozdíl v jejich způsobu vyptávání. V přání pochopit, co se opravdu stalo, a v míře účasti s tím, co musela při tom protrpět, mohla pana Elliota srovnávat jen s lady Russellovou.

Zůstal u nich hodinu. Elegantní malé hodiny na římse nad krbem odbily „svým stříbrným hlasem jedenáct“ a bylo slyšet nočního strážníka, jak z dálky oznamuje stejnou hodinu, když teprve pan Elliot nebo kdokoli z nich začal pociťovat, že tu byl dlouho.

Anna by si byla nikdy nepomyslela, že je možné, aby tak‘ pěkně strávila svůj první večer na Camdenském náměstí.

- - - Kapitola XVI- - -

Když se vracela k rodině, ještě víc než to, zda je pan Elliot zamilován do Elizabeth, byla by Anna ráda zjistila jednu věc, totiž zda otec není zamilován do paní Clayové; a když byla doma několik hodin, byla daleka toho být v té věci klidná. Když šla druhý den ráno dolů k snídani, zjistila, že dotyčná dáma právě projevila úmysl je opustit a uvedla vhodnou záminku. Mohla si představit, že paní Clayová řekla, že „ted', když je tu slečna Anna, nemůže se domnívat, že by jí tu ještě bylo zapotřebí“; neboť Elizabeth odpověděla šeptem: „To nemůže být opravdu žádný důvod. Já to skutečně za žádný nepokládám. Ve srovnání s vámi neznamena pro mne nic,“ a měla dost času, aby slyšela, jak otec říká: „Drahá paní Clayová, to nemůže být. Doposud jste z Bathu nic neviděla. Zatím jste nám jen pomáhala. Nesmíte ted' od nás utíkat. Musíte tu zůstat a seznámit se s paní Wallisovou, s krásnou paní Wallisovou. Víím, že pro člověka s vaší ušlechtilou myslí je pohled na krásu skutečným požitekem.“

Mluvil a hleděl tak velmi opravdově, že Annu nepřekvapilo, když viděla, jak se paní Clayová pokradmu podívala na Elizabeth a na ni. V její tváři mohl být snad výraz ostražitosti; chvála ušlechtilé mysli, jak se zdálo, nevzbudila však v sestře žádnou pozornost. Před takovými společnými prosbami nemohla paní Clayová než ustoupit a slíbit, že zůstane.

Během téhož dopoledne, když se Anna s otcem octli náhodou sami, začal jí otec blahopřát k tomu, že ted' hezčí vypadá; pokládal ji za „méně hubenou v těle i v obličejí; plet' se jí zlepšila – je světlejší a svěžejší. Používala nějakého zvláštního prostředku?“

„Ne, ničeho.“

„Jen krému Gowland,“ předpokládal. „Ne, vůbec ničeho.“

„Ha! To ho překvapuje;“ a dodal, „opravdu nemůžeš udělat nic lepšího než takhle pokračovat; lepší vypadat nemůžeš; jinak bych ti doporučil Gowland, pravidelně v jarních měsících užívat Gowland. Paní Clayová ho na mé doporučení užívá, a podívej se, jak jí to pomohlo. Vidíš, jak ji to zbavilo pih.“

Kdyby to jen byla mohla slyšet Elizabeth! Taková osobní chvála by ji byla zarazila, zvlášť proto, že se pihy vůbec nezmenšily, jak se Anně zdálo. Ale nic není beznadějně. V případě sňatku zlo by bylo menší, kdyby se také Elizabeth měla provdat. A pokud jde o ni, ona by vždycky našla domov u lady Russellové.

Při styku s Camdenským náměstím rozvážná mysl a chování lady Russellové byly vystaveny zkoušce. Pohled na paní Clayovou, zahrnovanou plnou přízní, a na přehlíženou Annu byl tu pro ni zdrojem neustálého pobouření; a když byla pryč, trápila se tím právě tolik, kolik má času se trápit člověk, který pije v Bathu vodu, kupuje si všechny nové knížky a má velmi široký okruh známých.

Jakmile se seznámila s panem Elliotem, stala se k ostatním shovívavější nebo lhostejnější. Získal ji okamžitě svým chováním; a když s ním mluvila, shledala pod povrchností tak solidní podklad řádných vlastností, že by byla, jak to vykládala Anně, málem vykřikla, „Je možné, že tohle je pan Elliot?“ a sama si opravdu nemohla představit příjemnějšího a úctyhodnějšího člověka. Bylo v něm všechno sloučeno: zdravý rozum, správné názory, znalost světa a laskavé srdce. Měl silně vyvinuté cítění pro rodinu a rodinnou čest, beze stopy pýchy nebo slabosti; žil bez okázalosti životem zámožného člověka, který nemusí šetřit; ve všech podstatných věcech jednal podle svého úsudku a ve všech otázkách společenských zvyklostí se podroboval veřejnému mínění. Byl řádný, pozorný, mírný, upřímný; nikdy se nedal strhnout pýchou nebo sobectvím, které jsou někdy pokládány za silné city; a přitom měl smysl pro všechno, co je půvabné a krásné, cenil si štěstí rodinného života, což jsou vlastnosti, které povahy se sklonem k chvilkovému nadšení a prudkým vznětům mají skutečně jen zřídka. Byla přesvědčena, že nebyl v manželství šťasten. Plukovník Wallis to řekl a lady Russellová to na něm viděla; nebylo to však takové neštěstí,

aby v mysli zatrpkl, ani (jak velmi brzy začala tušit) mu to nezabránilo pomýšlet na druhou volbu. Její uspokojení z pana Elliota převážilo nad vším trápením s paní Clayovou.

Uplynulo už teď několik let od té doby, co Anna poznala, že ona a její znamenitá přítelkyně mohou mít někdy na věci různý názor; a proto ji nepřekvapilo, že lady Russellová nevidí nic podezřelého nebo nedůsledného, nic, co by vyžadovalo víc důvodů, než bylo na první pohled vidět v páně Elliotově horlivé snaze po smíření. Podle názoru lady Russellové bylo naprosto přirozené, že pan Elliot v době životní zralosti považuje za nejžádoucnější cíl být zadobře s hlavou rodiny, zač ho celkem vzato všichni rozumní lidé mohou jen chválit; nejjednodušší proces na světě, působení času na hlavu od přirozenosti jasnou, chybující jen na jaře svého mládí. Anna si však dovolila ještě se tomu usmívat; a nakonec se zmínila o „Elizabeth“. Lady Russellová naslouchala a jen opatrně prohodila: „Elizabeth! Velmi dobře. To ukáže čas.“

Odkázala ji tím na budoucnost, a tomu se Anna po krátké poznámce musela podrobit, jak cítila. V tuto chvíli nemohla dojít k žádnému závěru. V tomto domě musí být Elizabeth první; a byla tak zvyklá, že všichni vzhlíželi jen k „slečně Elliotové“, že se jí jakákoliv pozornost k ní samé musela zdát téměř nemožností. Je třeba také připomenout, že pan Elliot nebyl vdovcem ani sedm měsíců. Vskutku Anna nemohla vidět smuteční pásku kolem jeho klobouku, aby se jí nezmocnila obava, že se dopouští neodpustitelného provinění, když mu přisuzuje takové myšlenky; neboť třebaže jeho manželství nebylo příliš šťastné, přece jen trvalo tolik let, že nemohla pochopit, jak by se mohl tak rychle vzpamatovat z hrozného poznání, že je navždy rozloučeno.

Ať už to skončí jakkoliv, byl beze sporu jejich nejpříjemnější známostí v Bathu; neviděla nikoho, kdo by se mu rovnal; a bylo jí velmi milé, že si tu a tam mohla s ním popovídat o Lymu, který, jak se zdálo, by byl právě tak rád znovu a více viděl jako ona. Probírali mnohokrát detaily svého prvního setkání. Dal jí na srozuměnou, že na ni pohlíží s vážným zájmem. Věděla to dobře; a pamatovala si také pohled někoho jiného.

Jejich názory se ve všem neshodovaly. Zpozorovala, že si víc než ona cení společenského postavení a příbuzenských svazků. Nebyla to jen pouhá ochota, musil mít sám v takových věcech zálibu, když se mohl tak dychtivě připojit k jejímu otci a sestře a společně s nimi se zajímat o událost, kterou nepokládala za hodnou toho, aby byli tak vzrušeni.

Bathské noviny ohlásily jednoho rána příjezd vdovy vikomtessy Dalrymplové a její dcery slečny Carteretové; všechno příjemný klid čísla pět na Camdenském náměstí byl na mnoho dní tentam; neboť Dalrymplové (podle Annina názoru okolnost to velmi neblahá) byli bratranci Elliotů; a teď byli Elliotovi v mučivých starostech, jak by se jim vhodně uvedli.

Anna předtím otce a sestru ve styku s vyšší šlechtou nikdy neviděla a musela si přiznat, že je zklamaná. Od jejich vysokého mínění o vlastním společenském postavení čekala něco víc, a byla přinucena přát si, co nikdy nepředvídala – přát si, aby měli víc pýchy; neboť celý den jí znělo v uších jen „naši příbuzní, lady Dalrymplová a slečna Carteretová“, „naši příbuzní Dalrymplovi“.

Sir Walter se jedenkrát setkal s nebožtíkem vikomtem, nikoho jiného z rodiny nikdy neviděl, a nepříjemná situace vznikla tím, že veškerý písemný konvenční styk ustal od smrti onoho výše zmíněného nebožtíka vikomta. V té době byl sir Walter právě nebezpečně nemocen, a tím došlo v Kellynchi k nešťastnému opomenutí. Do Irska nebyl poslán žádný soustrastný dopis, a bylo tudíž víc než dost důvodů k předpokladu, že Dalrymplovi považují příbuzenský styk za ukončený. Jak tu trapnou záležitost uvést do pořádku, aby byli znovu přijati jako příbuzní, to byl problém; a byl to problém, který ani lady Russellová, ani pan Elliot nepokládali za bezvýznamný, i když jej brali rozumněji. „Vždycky stojí za to udržet si příbuzenské styky a vyhledávat dobrou společnost; lady Dalrymplová si pronajala na tři měsíce dům na Lauřině náměstí a bude žít okázale. Je to velmi žádoucí, aby příbuzenské styky byly obnoveny, bude-li toho možno dosáhnout, aniž by tím utrpěla důstojnost Elliotových.“

Sis Walter si však sám měl vybrat, jakých prostředků použít a napsal konečně své velevážené sestřenci velmi krásný dopis s

obšírným vysvětlením, politováním a prosbou. Ani lady Russellová, ani pan Elliot nemohli se dopisu obdivovat; vykonal však své, neboť díky jemu došly tři naškrábané řádky od vdovy vikomtessy. „Je to pro ni velkou ctí a bude šťastna, když se s nimi seznámí.“ Pracné úsilí bylo za nimi, teď je čekala sladká odměna. Vykonal návštěvu na Lauřině náměstí, měli navštívenky vdovy vikomtessy Dalrymplové a slečny Carteretové a mohli je vystavit na nejviditelnějších místech; a mluvili s každým o „našich příbuzných z Lauřina náměstí“, – „našich příbuzných, lady Dalrymplové a slečně Carteretové“.

Anna se styděla. I kdyby lady Dalrymplová a její dcera byly velmi příjemné, byla by se přesto styděla za všechny ten rozruch, jenž kvůli nim vznikl, ale ony byly nuly. Neměly noblesní chování, vzdělání, moudrost. Lady Dalrymplová si získala pověst „roztomilé ženy“, neboť měla pro každého úsměv a zdvořilou odpověď. Slečna Carteretová, která mluvila ještě méně, byla tak ošklivá a tak neobratná, že by nebyla nikdy trpěna na Camdenském náměstí, nebýt jejího rodu.

Lady Russellová přiznala, že čekala něco lepšího; přesto však „je to známost, která stojí za to“, a když se Anna odvážila říci své mínění panu Elliotovi, souhlasil s tím, že samy o sobě nejsou ničím, přece však trval na tom, že mají svou cenu jako příbuzenstvo, jako dobrá společnost, jako lidé, kolem nichž se shromažďuje dobrá společnost. Anna se usmála a řekla:

„Moje představa dobré společnosti, pane Eliote, je společnost chytrých lidí s širokými zájmy, kteří mají dar konverzace; tomu já říkám dobrá společnost.“

„V tom se mýlíte,“ řekl jemně, „to není dobrá společnost, to je nejlepší společnost. Dobrá společnost vyžaduje jenom dobrý rod, vzdělání a chování, a pokud jde o vzdělání, neklade velké nároky. Hlavní je rod a dobré chování; troška učenosti však naprosto není v dobré společnosti na závalu, naopak se dobře vyjímá. Moje sestřenka Anna vrtí hlavou. Není spokojena. Je vybíravá. Drahá sestřenko,“ přisedl k ní, „vy máte větší právo být vybíravá než téměř všechny ostatní ženy, které znám. Bude to však prospěšné? Učiní vás to šťastnou? Nebude moudřejší uznat společnost těchto dobrých dam z Lauřina náměstí a využít co možná nejvíc všech výhod plynoucích

z takového příbuzenství? Můžete se spolehnout, že se tuto zimu dostanou v Bathu do nejvybranější společnosti, a protože společenské postavení je jednou společenské postavení, bude-li o vás známo, že jste s nimi příbuzná, dopomůže to vaší rodině (dovolte, abych řekl naší) dosáhnout oné výše společenského významu, jakou si musíme všichni přát.“

„Ano,“ vzdychla Anna, „bude o nás ovšem známo, že jsme s nimi příbuzní!“ – pak se však vzchopila a nepřejíc si, aby se jí dostalo odpovědi, dodala: „Já si skutečně myslím, že na získání té známosti bylo vynaloženo příliš mnoho námahy. Patrně,“ usmála se, „je ve mně víc pýchy než v komkoli z vás; přiznávám však, že mě mrzí, že jsme tak všemožně usilovali, aby bylo příbuzenství uznáno, zatímco pro ně je to věc zcela lhostejná, jak můžeme být naprosto jisti.“

„Promiňte, drahá sestřenko, ale vy jste nespravedlivá k vlastním nárokům. V Londýně by tomu mohlo být tak, jak říkáte, při vašem prozatím klidném způsobu života; v Bathu však sir Walter Elliot a jeho rodina budou vždycky stát za to, aby je společnost znala, budou vždycky jako známost vítáni.“

„Nu,“ řekla Anna, „to jsem opravdu pyšná, až příliš pyšná, že se mohu těšit dobrému přijetí, jež je zcela závislé na místě.“

„Vaše rozhořčení se mi líbí,“ řekl, „je velmi přirozené. Ale tady jste v Bathu a účelem je získat našemu postavení zde tolik úcty a důstojnosti, jak se na sira Waltera Elliota sluší. Mluvíte o tom, že jste pyšná, o mně, jak vím, také říkají, že jsem pyšný, a nepřejí si myslet si o sobě něco jiného, neboť naše pýcha, kdybychom ji prozkoumali, by měla, o tom nepochybuji, též cíl, ačkoliv se její druh může zdát trochu odlišný. V jedné věci jsem si jist, drahá sestřenko, „ pokračoval tišším hlasem, ačkoliv nikdo jiný nebyl v místnosti, „v jedné věci, jsem si jist, musíme usuzovat podobně. Musíme soudit, že každé obohacení společnosti vašeho otce z okruhu jemu rovných anebo výše postavených může být prospěšné v odvrácení jeho myšlenek od těch, kdo stojí pod ním.“

Jak mluvil, podíval se na místo, kde předtím seděla paní Clayová, což bylo dostatečným vysvětlením, co tím mínil, a třebaže se Anna nemohla domnívat, že jejich pýcha je stejného druhu, těšilo ji od něho, že nemá rád paní Clayovou; a přiznala si ve svém svědomí, že

jeho přání podporovat otce k dosažení vyšších známostí je víc než omluvitelné, sleduje-li cíl porazit paní Clayovou.

- - - Kapitola XVII - - -

Zatímco sir Walter a Elizabeth vytrvale sledovali své štěstí na Lauřině náměstí, obnovila Anna přátelství velmi odlišného druhu. Navštívila svou bývalou vychovatelku a dozvěděla se od ní, že je v Bathu její spolužačka, která měla hned dvojí velký nárok na její pozornost, a to za svou minulou laskavost a za své dnešní utrpení. Slečna Hamiltonová, nyní paní Smithová, se k ní chovala laskavě v jednom z těch údobí života, kdy má pomocná ruka největší cenu. Anna byla nešťastná, když odcházela ze školy, truchlila nad ztrátou matky, kterou vroucně milovala, pociťovala bolestně odloučení od domova; trpěla, jako musí za takových okolností trpět čtrnáctiletá velmi citlivá dívka povahy ne právě veselé; a slečna Hamiltonová, o tři roky starší než ona, která však zůstala ještě rok ve škole, protože neměla blízkých příbuzných a stálý domov, byla jí prospěšná a byla k ní hodná oním způsobem, který značně zmírnil její utrpení a na nějž nelze nikdy vzpomínat s lhostejností.

Slečna Hamiltonová odešla ze školy, brzy nato se vdala, říkalo se, že si vzala zámožného člověka, a to bylo všechno, co o ní Anna věděla, dokud jí teď vychovatelčina zpráva neukázala její postavení v určitější, ale velmi rozdílné podobě.

Byla vdovou a byla chudá. Její manžel byl marnotratný; když před dvěma lety zemřel, zanechal své záležitosti v hrozném stavu. Musila zápasit s potížemi všeho druhu a ke všemu neštěstí byla ještě stížena silnou revmatickou horečkou, která se jí nakonec vrazila do nohou a učinila z ní v současné době invalidu. Kvůli tomu přijela do Bathu a bydlela teď v bytečku blízko horkých koupelí a žila velmi

skromně, nemohla si ani dovolit mít služku a byla ovšem téměř vyloučena ze společnosti.

Jejich vzájemná přítelkyně byla jista, že návštěva slečny Elliotové by způsobila paní Smithové radost, a Anna proto neztrácela čas a šla. O tom, co se dozvěděla nebo co zamýšlela, se doma nezmínila. Nevzbudilo by to tu patřičný zájem.

Poradila se jen s lady Russellovou, která plně chápala její pocity a velmi ráda ji dovezla tak blízko bytu paní Smithové u Západní brány, jak si Anna přála.

Anna přišla na návštěvu a známost byla obnovena, zájem jedné o druhou byl víc než znovu probuzen. Prvních deset minut bylo poznamenáno neobratností a pohnutím. Dvanáct let uplynulo od té doby, co se rozešly, a každá z nich vypadala teď jinak, než jak si ji druhá představovala. Dvanáct let změnilo Annu ze svěží, zamlklé, nevyhraněné patnáctileté dívky v elegantní sedmadvacetiletou ženu se všemi přednostmi krásy kromě svěžesti a s chováním, jež bylo právě tak svědomitě správné jako stále laskavé; a dvanáct let změnilo urostlou hezkou slečnu Hamiltonovou, zářící zdravím a sebedůvěrou, v chudou, neduživou, bezmocnou vdovu, pro niž návštěva bývalé chráněnkyně byla milostí; avšak všechno, co bylo na tomto setkání trapné, brzy pominulo a zůstalo jen kouzlo vzpomínek na dřívější záliby a povídání o minulých časech.

Anna shledala u paní Smithové dobrý zdravý rozum a příjemné chování, které od ní téměř jistě očekávala, a sklon k hovoru a veselosti, které nečekala. Ani nákladné zábavy minulosti – a paní Smithová žila hodně ve velkém světě – ani omezování v současné situaci, ani choroba a zármutek neuzamkly její srdce a nepokazily její náladu.

Při druhé návštěvě mluvila velmi otevřeně a Annin úžas vzrostl. Těžko si mohla představit žalostnější postavení, než v jakém byla paní Smithová. Měla svého manžela velmi ráda – pohřbila ho. Byla zvyklá bohatství – zmizelo. Neměla dítě, které by jí znovu spojilo se životem a se štěstím, neměla příbuzné, kteří by jí pomohli urovnat zmatené záležitosti, neměla zdraví, které by všechno ostatní učinilo snesitelné. Její byt měl jen hlučný salón s tmavou ložnicí vzadu a nemohla přejít z jedné místnosti do druhé bez pomoci, a tu jí v domě

mohla poskytnou jen jedna služebná, a neopouštěla nikdy dům, leda když měla být dopravena do teplé lázně. – A přece, přes to prese všechno, měla Anna důvod věřit, že paní Smithová měla jen chvíle ochablosti a skleslosti ve srovnání s hodinami naplněnými činností a radostí. Jak to bylo možné? – Dívala se – pozorovala – uvažovala – a nakonec rozhodla, že to není věc statečnosti nebo pouhé rezignace. – Poddajná povaha může se vyznačovat trpělivostí, mohutný rozum může dodat člověku pevnosti, ale tady bylo ještě něco víc; byla tu ona pružnost mysli, onen sklon najít útěchu, ona síla obrátit se ochotně od zlého k dobrému a najít si činnost, která by ji přivedla na jiné myšlenky, a to jí bylo dáno od přírody. To byl nejlepší dar nebes; a Anna pohlížela na svou přítelkyni jako na jeden z těch zvláštních příkladů, v němž, jak se zdá, je tento dar nějakým milosrdným ustanovením určen vyrovnat všechny jiné nedostatky.

Byla kdysi doba, řekla jí paní Smithová, kdy ji skoro opustily duševní síly. Ted' už se sama za invalidu nemohla považovat, když srovnala svůj stav se stavem, v jakém jela do Bathu. Tenkrát vypadala opravdu žalostně – neboť se na cestě nastydla, a sotva se stačila ubytovat, už si musila zase lehnout a trpěla silnými neustávajícími bolestmi; a byla mezi samými cizími lidmi – nutně potřebovala mít pravidelné ošetření a byla v té chvíli v obzvlášť nepříznivé finanční situaci, která jí nedovolovala žádné zvláštní výdaje. Přece to však přestála a může opravdu říci, že jí to pomohlo. Pomohlo jí to, jak cítila, o to víc, že je v dobrých rukou. Poznala svět příliš dobře, než aby očekávala náhlý nebo nesobecký zájem, ale její nemoc jí ukázala, že její domácí má poctivost v povaze a nevyužívá její nemoci; a obzvláštní štěstí měla na ošetřovatelku, sestru své domácí, ošetřovatelku z povolání, která když byla bez práce, měla vždycky domov v tomto domě, a v tu dobu byla právě volná a mohla ji ošetřovat. „A ta,“ řekla paní Smithová, „kromě toho, že mě obdivuhodně ošetřovala, se ukázala jako neocenitelná rádkyně. – Jakmile jsem mohla používat rukou, naučila mě plést, což byla pro mě velká zábava; a naučila mě dělat tyhle malé schránky na nitě, polštářky na jehly a stojánky na lístky, při jejichž pilném vyrábění mě vždycky přistihnete a které mi poskytují prostředky trochu pomoci několika chudým rodinám ze sousedství. Má hodně

známostí, ovšem jen mezi svými klienty, kteří si mohou dovolit koupit, a jim prodáváme výrobky. Vždycky si vybere správný čas, kdy na ně uhodit. To víš, srdce každého, kdo právě přestál velkou bolest nebo se šťastně uzdravuje, je otevřeno a sestra Rooková ví velmi dobře, kdy má promluvit. Je to chytrá, inteligentní, rozumná žena. Dovede poznat lidskou povahu; a má dostatek zdravého rozumu a pozorovacích schopností, což ji činí společnící nekonečně cennější nad tisíce těch, jimž se dostalo jen ‚nejlepšího‘ vychování na světě‘ a kteří nemají žádný patřičný zájem. Říkej si tomu klepání, chceš-li; ale když mi sestra Rooková věnuje půl hodinky volného času, vždycky mi dovede povědět něco zábavného nebo užitečného, něco, co dá člověku pocítit, že jsou na světě ještě dobří lidé. Člověk rád slyší, co se děje, a rád se dozví o nejnovějších druzích společenské marnivosti a pošetilosti. Ujišťuji tě, že pro mě, která žiju tolik sama, je hovor s ní velkým potěšením.“

Anna, která byla daleka toho kazit někomu radost, odpověděla: „To věřím. Ženy této společenské třídy mají hodně příležitostí, a jsou-li inteligentní, může stát za to je poslouchat. Jsou zvyklé pozorovat tolik rozmanitých lidských povah! A nejsou zběhlé jen v jejich pošetilostech; neboť je občas vidí za okolností, které mohou být velmi zajímavé nebo dojemné. Kolik případů horoucích, nezištných, odříkavých náklonností, hrdinství, statečnosti, trpělivosti, rezignace projde před jejich očima – kolik zápasů a obětí, jež nás nejvíc zušlechťují. Pokoj nemocného může často vydat za řadu knih.“

„Ano,“ řekla paní Smithová s většími pochybnostmi, „někdy může, ačkoliv se obávám, že poučení se neděje často tím povzneseným způsobem, jak popisuješ. Tu a tam může lidská povaha v čase zkoušky dosáhnout velikosti, ale celkem vzato objevuje se v pokoji nemocného její slabost, a ne její síla; je to spíš sobectví a netrpělivost než velkomyslnost a statečnost, o nichž člověk slyší. Na světě je tak málo opravdového přátelství! – A bohužel,“ mluvily teď tiše chvějícím se hlasem, „je mnoho těch, kdo se nedovedou vážně zamyslet, až je pak skoro pozdě.“

Anna prohlédla bolest těchto slov. Manžel nebyl takový, jaký býti měl, a žena přišla do styku s takovými lidmi, kteří ji přiměli mít horší

názor na svět, než podle její víry zasluhoval. Bylo to však u paní Smithové jen chvilkové dojetí, setřásla je a dodala brzy jiným tónem:

„Nedomnívám se, že z místa, kde teď právě moje přítelkyně paní Rooková je, dostane se mi něčeho zajímavého nebo poučného. – Ošetřuje jen paní Wallisovou z Marlboroughových domů – to je zřejmě jen hezká, pošetilá panička, která utrácí hodně peněz na parádu – a tak mi ovšem bude moci vykládat jen o samých krajkách a parádě. – Přesto však mám v úmyslu mít z paní Wallisové prospěch. Má spoustu peněz a chci, aby koupila všechny nejdražší věci, které tu teď mám.“

Ještě kolikrát navštívila Anna svou přítelkyni, nežli se na Camdenském náměstí dozvěděli, že taková osoba existuje. Nakonec bylo nutné o ní promluvit. – Sir Walter, Elizabeth a paní Clayová vrátili se jednou dopoledne z Lauřina náměstí s náhlým pozváním lady Dalrymplové na týž večer, a Anna byla již zadána, měla strávit večer u Západní brány. Nelitovala, že se musí omluvit. Byla přesvědčena, že byli pozváni pouze proto, že lady Dalrymplová nemohla z domu pro silnou rýmu a využila ráda příbuzenství, které jí bylo tak vnucováno – a velmi energicky odmítla toto pozvání. Má večer jít k jedné své spolužačce. Nikdy se mnoho nezajímali o to, co se týkalo Anny, přece však padlo dost otázek, aby zjistili, kdo ta stará spolužačka je; a Elizabeth se zatvářila pohrdavě, a sir Walter přísně.

„Domy u Západní brány!“ řekl. „A kohopak jde slečna Anna Elliotová navštívit k Západní bráně? – Nějakou paní Smithovou. Vdovu paní Smithovou – a kdopak byl její manžel? Jeden z pěti tisíců pánů Smithů, s jejichž jmény se člověk setká všude. A co ji na paní Smithové přitahuje? To, že je stará a nemocná. – Na mou věru, vy máte prapodivný vkus, slečno Anno Elliotová! Všechno, k čemu mají ostatní lidé odpor, nízká společnost, špatné místnosti, ošklivý vzduch, odporné styky, tebe láká. Ale samozřejmě že můžeš tu starou dámu odložit na zítřek. Předpokládám, že její konec není ještě tak blízký, aby se nemohla dočkat dalšího dne. Kolik je jí? Čtyřicet?“

„Ne, pane, není jí ještě jednatřicet; a nemyslím, že bych mohla pozvání odložit, protože je to na nějaký čas jediný večer, který bude vyhovovat jí a mně zároveň. – Zítra jde do horké koupele a my jsme na zbytek týdne zadáni, jak dobře víte.“

„Ale co si o takové známosti myslí lady Russellová?“ zeptala se Elizabeth.

„Nevidí v tom nic špatného,“ odpověděla Anna, „naopak schvaluje ji; a obvykle mě k paní Smithové doveze, když tam jdu na návštěvu.“

„To musilo být pro Západní bránu asi dost velké překvapení, když se u jejího chodníku zastavil kočár takového vzhledu!“ podotkl sir Walter. „Vdova po siru Henry Russellovi nemá sice žádný titul, který by dodal lesku jejímu erbu; přesto je to však krásná ekvipáž a je nepochybně dobře známo, že vozí slečnu Elliotovou. – K vdově paní Smithové bydlící v domech u Západní brány! – Chudou vdovu, která se sotva užíví, ve věku mezi třiceti a čtyřiceti lety – pouhou paní Smithovou, všední paní Smithovou si ze všech lidí a jmen na světě vyvolí za přítelkyni slečna Anna Elliotová a dá jí přednost před příbuznými vlastní rodiny, kteří patří k vznešené šlechtě Anglie a Irska! Paní Smithová, jaké to jméno!“

Paní Clayová, která byla přítomna, zatímco se tohle všechno odehrávalo, považovala teď za vhodné opustit místnost, a Anna by bývala mohla říci mnoho a toužila říci aspoň něco na obranu společenského postavení své přítelkyně, jež se příliš nelišilo od jejich, avšak úcta k otcově osobě jí v tom zabránila. Neodpověděla. Nechala ho, aby si sám připomněl, že paní Smithová není jediná vdova v Bathu ve věku mezi třiceti a čtyřiceti, s malým příjmem a bez důstojného příjmení.

Anna svou schůzku dodržela; ostatní také dodrželi svou a druhého dne ráno slyšela ovšem, jaký měli nádherný večer. „Jediná ona v jejich společnosti chyběla; neboť sir Walter a Elizabeth nejenže byli cele milostivé paní Dalrymplové k službám, ale měli ještě to potěšení, že se jim od ní dostalo úkolu sehnat ostatní a měli na práci pozvat jak lady Russellovou, tak pana Elliota; a pan Elliot se rozhodl odejít časně od svého přítele plukovníka Wallise a lady Russellová si nově uspořádala všechny své večerní závazky, aby mohla na návštěvu jít.“ Podrobného vyličení všeho, co takový večer obnáší, dostalo se Anně od lady Russellové. Nejzajímavější pro ni muselo být to, že o ní pan Elliot a její přítelkyně hodně mluvili, že si přáli, aby tam byla, že ji postrádali a zároveň k ní pociťovali úctu, že

kvůli takové věci nepřišla. Zdálo se, že její laskavé soucitné návštěvy u této staré spolužačky, nemocné a zchudlé, pana Elliota potěšily. Považoval Annu za nejpozoruhodnější mladou ženu; za vzor ženské dokonalosti povahou, chováním, rozumem. Mohl dokonce soutěžit s lady Russellovou v rozbírání jejích předností; všechno to, co jí její přítelkyně dala na srozuměnou, a to, že se dozvěděla, jak vysoké mínění má o ní ten rozumný muž, musilo v Anně vzbudit ony příjemné pocity, které její přítelkyně zamýšlela vyvolat.

Lady Russellová byla si teď svým názorem na pana Elliota naprosto jistá. Byla právě tak přesvědčena, že zamýšlí během času získat Annu, jako věřila, že si ji zaslouhuje; a začínala počítat týdny, které ho zbaví všech dosavadních zábran vdovství a dají mu právo projevit co nejotevřeněji svou snahu se zalíbit. Nehovořila s Annou ani s poloviční jistotou, kterou v té věci cítila, neodvážila se ničeho více než několika narážek na to, co by mohlo následovat, na případnou náklonnost z jeho strany, na žádoucnost takového spojení za předpokladu, že náklonnost je opravdová a že je opětována. Anna ji vyslechla, ale nevyvolalo to u ní žádné prudké protesty; jen se usmála, začervenala a jemně zavrtěla hlavou.

„Jak dobře víš, nemám ve zvyku dávat dohromady manželství,“ řekla lady Russellová, „neboť jsem si příliš dobře vědoma nejistoty všech lidských věcí a plánů. Chci jen říci, bude-li se ti pan Elliot za nějaký čas dvořit a budeš-li nakloněna tomu jeho nabídce přijmout, myslím, že je tu veškerá možnost, abyste byli spolu šťastni. Za dokonale vhodné spojení to musí považovat každý – já si však myslím, že by mohlo být velmi šťastné.“

„Pan Elliot je muž neobyčejně příjemný a v mnohém ohledu mám o něm vysoké mínění,“ řekla Anna, „k sobě bychom se však nehodili.“

Lady Russellová to přešla a dodala pouze: „Přiznám se, že pro mne by bylo největším uspokojením, kdybych na tebe mohla hledět jako na budoucí paní Kellynche, budoucí lady Elliotovou – kdybych se mohla těšit, že tě uvidím na místě tvé drahé matky, jak přejímáš všechna její práva a oblibu, stejně jako její zásluhy. – Tys celá matka podobou i povahou; a kdyby mi bylo dopřáno vidět tě tak, jako byla ona, s jejím postavením a jménem, v jejím domě, jak vládneš a činíš

dobro na témže místě a předčíš ji jen v tom, že se ti od tvého manžela dostává mnohem většího ocenění, nejmilejší Anno, udělalo by mi to takovou radost, jakou člověk v mém věku jen zřídka pocítí.“

Anna byla nucena se odvrátit, vstát a přejít k vzdálenému stolu, nad nímž se nahnula, předstírajíc, že něco hledá, a snažila se potlačit city, které tento obraz vyvolal. Na několik okamžiků byly její představy a srdce v zajetí kouzla. Pomyslení, že by se stala tím, čím byla její matka; že by to drahé jméno „lady Elliotová“ poprvé zas ožilo v ní; že by byla znovu navrácena Kellynchi, že by jej znovu zvala domovem, svým domovem na věky, to bylo kouzlo, jemuž nemohla okamžitě odolat. Lady Russellová neřekla ani slovo víc, chtěla celou věc ponechat vlastnímu vývoji; kdyby jen pan Elliot mohl v tu chvíli vhodně sám promluvit, myslela si. – Zkrátka věřila tomu, čemu Anna nevěřila. Týž obraz pana Elliota, jak za sebe mluví, přiměl Annu, aby se uklidnila. Kouzlo Kellynche a „lady Elliotové“ zcela zmizelo. Nikdy by nemohla jeho nabídku přijmout. Nebylo to jen proto, že její city byly dosud vůči kterémukoli muži vyjma jednoho odmítavé; po vážné úvaze o takové možnosti její mínění bylo proti panu Elliotovi.

Třebaže se teď znali měsíc, nemohla být přesvědčena, že opravdu zná jeho povahu. Že je to muž rozumný, příjemný –že dovede dobře mluvit, hlásá správné názory, že má dobrý úsudek a zásady – to bylo všechno dost jasné. Jistě věděl, co je správné, a také nemohla najít žádný druh morální povinnosti, který by porušil; přesto však by se bála ručit za jeho chování. Nedůvěřovala minulosti, ne-li současnosti. Jména dřívějších společníků, narážky na dřívější způsoby jednání a cíle vzbuzovaly nepěkné podezření na to, jaký asi byl. Viděla, že tu byly špatné zvyky; nedělní cestování bylo obvyklou věcí; v jeho životě byla doba (a pravděpodobně ne krátká), kdy přinejmenším nedbal na všechny vážné věci; a třebaže teď smýšlí asi velmi odlišně, kdo se může zaručit za city chytrého obezřelého muže, který dospěl na tolik, že dovede ocenit poctivou povahu? Jak je vůbec možné zjistit, že jeho mysl byla skutečně očištěna?

Pan Elliot byl rozumný, taktní, uhlazený – nebyl však otevřený. Nikdy se nedal strhnout návalem citu, nikdy neprojevil silné rozhořčení nebo radost nad špatností nebo dobrotou druhých. To byla

u Anny rozhodná vada. Její první dojmy byly trvalé. Cenila si nade všechno otevřené, upřímné, vřelé povahy. Srdečnost a nadšení ji dosud získávaly. Cítila, že může mnohem více spoléhat na upřímnost těch, jejichž výraz nebo slova svědčí někdy o lehkomyšlnosti nebo ukvapenosti, než těch, jejichž duchapřítomnost zůstává vždy stejná, kteří se nikdy neprořeknou.

Pan Elliot byl příjemný příliš všestranně. Ačkoliv v domě jejího otce byli lidé povahově rozdílní, líbil se jim všem. Snášel všechno příliš dobře – s každým příliš dobře vycházel. Mluvil s ní o paní Clayové s jistou mírou otevřenosti; projevil naprosto jasně, že vidí, co má paní Clayová v úmyslu, a že ji má v opovržení; a přece ho paní Clayová shledávala příjemným jako kdokoli jiný.

Lady Russellová viděla buď méně, nebo více než její mladá přítelkyně, neboť neviděla nic, co by budilo nedůvěru. Nedovedla si představit muže, který by přesněji odpovídal jejímu ideálu muže než pan Elliot; a nikdy také nezakusila blaženější pocit, než byla naděje, že ho během podzimu uvidí, jak mu v kellynchském kostele podává ruku její milovaná Anna.

- - - Kapitola XVIII - - -

Bylo začátkem února; a Anna byla už měsíc v Bathu a dychtila po zprávách z Uppercrossu a Lymu. Byla by toho chtěla vědět mnohem víc, než jí Mary sdělila. Byly to tři týdny, co dostala zprávu. Věděla jen, že je Henrietta zase doma a že Louisa, ačkoliv se rychle uzdravuje, je dosud v Lymu; myslela na ně na všechny velmi usilovně, když jí byl jednoho večera doručen dopis od Mary, tlustší než obvykle, a aby její radost a překvapení byly ještě větší, s poručením od admirála a paní Croftové.

Pak tedy musí být Croftovi v Bathu! To byla věc, která ji zajímala. Byli to lidé, k nimž její srdce velmi přirozeně tíhlo.

„Copak je to?“ zvolal sir Walter. „Croftovi přijeli do Bathu? Ti Croftovi, kteří mají pronajatý Kellynch? Copak ti to přivezli?“

„Dopis z Uppercrossu, pane.“

„Ach, tyhle dopisy, to je nejlepší vizitka. Otvírají vstup do rodiny. Měl bych však v každém případě admirála Crofta navštívit. Víím, čím jsem svému nájemci povinován.“

Anna už dál neposlouchala; nebyla by ani mohla říci, jak přitom dopadla plet' ubohého admirála; dopis ji upoutal. Začátek byl psán před několika dny.

1. února

Drahá Anno,

neomlouvám se za své mlčení, protože víím, jak lidem málo záleží na dopisech v takovém městě, jako je Bath. Musíš být přesprávně šťastna, že se ještě staráš o Uppercross, o němž, jak dobře víš, není celkem co psát. Měli jsme velmi nudné Vánoce; za celé svátky

nepořádali Musgrovovi žádnou společnost; Hayterovy za společnost nepočítám. Svátky jsou však konečně za námi; myslím, že žádné děti nikdy tak dlouhé neměly. Pro mne byly dlouhé určitě. Včera všichni odjeli, až na malé Harvillovy; budeš asi překvapena, když se dozvíš, že ani jednou nejeli domů. Paní Harvillová musí být divná matka, že může být tak dlouho bez nich. Já to nechápu. Podle mého názoru to nejsou vůbec milé děti; zdá se však, že je má paní Musgrovová stejně ráda, ne-li více, než vlastní vnoučata. Měli jsme tu hrozné počasí. V Bathu jste to tak snad nepocítili, s těmi pěknými chodníky; na venkově je to však znát. Od druhého týdne v lednu nepřišla ke mně na návštěvu živá duše, kromě Charlese Haytera, který zas chodil častěji, než bylo vítáno. Mezi námi myslím, že je to velká škoda, že Henrietta nezůstala v Lymu tak dlouho jako Louisa; byl by ji měl trochu z dosahu. Dneska odjel kočár, který má zítra přivést Louisu a Harvillovy. Nejsme však k nim na zítřejší večer pozváni, ale až na další; paní Musgrovová se bojí, že Louisa bude z cesty unavena, což není pravděpodobné, když se uváží, jak je o ni postaráno; a mně by se mnohem více hodilo povečeřet tam zítra, jsem ráda, že je pan Elliot tak příjemný, jak jsi shledala, a přála bych si také se s ním seznámit; to je však moje obvyklé štěstí, nikdy nejsem přítomna, když se děje něco zajímavého; jsem z rodiny vždycky ta poslední, které si kdo všimne. Ta paní Clayová je už u Elizabeth strašně dlouhou dobu! Copak nemíní nikdy odjet? I kdyby však uvolnila pokoj, možná že bychom ani nebyli pozváni. Dej mi vědět, co si o tom myslíš. Nečekám, že by tyty pozvány děti, to víš. Mohu je velmi dobře nechat ve Velkém domě na čtyři nebo šest týdnů. Ted' jsem se právě dověděla, že Croftovi zrovna jedou do Bathu; myslí si, že admirál má pakostnici. Charles se to dozvěděl zcela náhodou; neměli tu slušnost, aby mi to dali vědět, ani se nenabídli, že by mi něco vzali s sebou. Myslím, že jako sousedi za moc nestojí. Vůbec je nevidíme a tohle je opravdu případ hrubé nepozornosti. Charles vás pozdravuje a přeje všechno dobré. Líbá Tě

Mary M –.

Bohužel mi zase není dobře; Jemima mi zrovna povídala, že řezník říkal, že zas řadí angína. Nejspíš to asi také chytnu; a jak víš, já mám horší bolení v krku než kdo jiný.

Tak končila první část dopisu, vloženého do obálky, do níž pak přišlo skoro stejně dlouhé pokračování.

Nechala jsem obálku otevřenou, abych Ti mohla poslat zprávu, jak Louisa snesla cestu, a teď jsem strašně ráda, že jsem to udělala, protože Ti toho mám ještě moc co říci. Za prvé jsem včera dostala od paní Croftové lístek s nabídkou, že Ti cokoli doveze; opravdu velmi laskavý, přátelský lístek mně adresovaný, zrovna takový, jak má být; budu tedy moci napsat dopis, jak dlouhý chci. Admirál se nezdá zvlášť moc nemocný, a já upřímně doufám, že mu Bath udělá dobře, jak potřebuje. Budu opravdu ráda, až je tu budeme mít zase zpátky. Tak příjemnou rodinu v sousedstvu člověk těžko postrádá. Ale teď o Louise. Musím Ti něco sdělit, co Tě nemálo udiví. Ona a Harvillovi v úterý dojeli v naprostém pořádku, a večer jsme se šli zeptat, jak se jí daří, a byli jsme dost překvapeni, že s nimi není kapitán Benwick, neboť byl pozván právě tak jako Harvillovi; a co myslíš, že toho bylo příčinou? Nic jiného, než že je zamilován do Louisy, a nechtěl se odvážit do Uppercrossu, dokud neměl odpověď od pana Musgrova; dohodli se spolu, než ona odjela, a on napsal jejímu otci po kapitánu Harvillovi. Tak je to, na mou věru. Nežasneš? Mne by to aspoň překvapilo, jestli Tobě něco naznačili, protože mně neřekl nikdo ani to nejmenší. Paní Musgrovová slavnostně prohlašuje, že o tom nic nevěděla. Přesto jsme všichni velmi potěšení; třebaže se to nedá srovnat s tím, kdyby se provdala za kapitána Wentworthe, je to neskonalé lepší než za Charlese Haytera; a pan Musgrove napsal, že souhlasí, a tak dnes čekáme kapitána Benwicka. Paní Harvillová říká, že to její manžel nese velmi bolestně kvůli své sestře; přesto mají Louisu oba velmi rádi. Skutečně se s paní Harvillovou zcela shodujeme v tom, že ji máme radši, protože jsme se o ni v nemoci staraly. Charles je zvědav, co tomu řekne kapitán Wentworth; ale jestli si vzpomínáš, nikdy jsem si nemyslela, že je do Louisy zamilován; nic takového jsem nikdy neviděla. A tím je, jak vidíš, konec všem domněnkám, že je kapitán Benwick Tvým obdivovatelem. Jak si mohl Charles vzít takovou věc do hlavy, to jsem nikdy nemohla pochopit. Doufám, že bude teď příjemnější. Jistě to není pro Louisu Musgrovovou velká partie; ale tisíckrát lepší než se provdat do rodiny Hayterových.

Mary se nemusela obávat, že by byla sestra na takové novinky v nejmenším připravena. V životě nebyla víc překvapena. Kapitán Benwick a Louisa Musgrovová! To bylo skoro příliš báječné, aby se tomu dalo věřit; a také jen s největším úsilím se přinutila zůstat v pokoji, tvářit se klidně a odpovídat na obvyklé otázky, jak to současná chvíle vyžadovala. Naštěstí pro ni nebylo otázek mnoho. Sir Walter chtěl vědět, zda Croftovi jezdí s dvojspřežím a ubytují se v takové části Bathu, aby si on a slečna Elliotová nezadali, když je navštíví; dál už ho to mnoho nezajímalo.

„Jak se daří Mary?“ řekla Elizabeth; a nečekajíc na odpověď, „A co, prosím tě, přivádí Croftovy do Bathu?“

„Jedou sem kvůli admirálovi. Má prý pakostnici.“

„Pakostnice a skleróza!“ řekl sir Walter. „Ubohý starý pán!“

„Mají tady nějaké známé?“ zeptala se Elizabeth.

„Nevím; lze ale těžko předpokládat, že by admirál ve svém věku a při svém zaměstnání neměl v takovém městě jako Bath mnoho známých.“

„Řekl bych,“ poznamenal chladně sir Walter, „že admirál Croft bude v Bathu znám především jako nájemce kellynchského domu. Elizabeth, můžeme se odvážit představit ho a jeho ženu na Lauřině náměstí?“

„Ach ne, myslím, že ne. V takovém příbuzenském poměru, v jakém jsme s lady Dalrymplovou, musíme být velmi opatrní, abychom ji neobtěžovali známostmi, které by třeba neschválila. Kdybychom nebyli příbuzní, tak by to nic neznamenalo; protože však příbuzní jsme, jakmile bychom jí cokoliv navrhli, brala by na nás ohledy. Raději Croftovy necháme, aby si našli společnost sobě rovnou. Chodí tu dost mužů podivného vzhledu, námořníci, jak mi bylo řečeno. K těm se Croftovi přidruží.“

To byl veškerý zájem, který sir Walter a Elizabeth na dopise měli. A když paní Clayová povinně projevila zdvořilejší zájem a zeptala se na paní Charles Musgrovovou a její milé chlapečky, byla Anna volná.

Ve svém vlastním pokoji snažila se to pochopit. Charles měl proč být zvědav, jak to kapitán Wentworth bere! Možná že vyklidil pole, vzdal se Louisy, přestal ji milovat, shledal, že ji nemiluje. Nemohla

snést pomyšlení, že by mezi ním a jeho přítelkyní šlo o zradu nebo lehkovážnost nebo o něco, co by se podobalo zneužití. Nemohla snést pomyšlení, že by takové přátelství jako jejich mělo být přerušeno nečestně.

Kapitán Benwick a Louisa Musgrovová! Odvážná Louisa Musgrovová, která je samý žert, a sklíčený, přemýšlivý, citový kapitán Benwick, velký čtenář, zdáli se každý právě tím vším, co nebude druhému vyhovovat. Jejich způsob myšlení byl naprosto odlišný! Co je mohlo přitahovat? Odpověď se brzy ukázala. Způsobilo to jejich postavem. Osud je na několik týdnů uvrhl na jedno místo; žili v téže malé rodinné společnosti; jelikož Henrietta odjela, byli téměř úplně závislí jeden na druhém a Louisa právě se pozdravující z nemoci byla zajímavá, a kapitán Benwick nebyl neutěšitelný. Že tomu tak je, musela mít Anna podezření už dříve; a místo aby ze současného běhu událostí vyvodila stejný závěr jako Mary, utvrdily ji jen v jejím mínění, že k ní kapitán Benwick začínal chovat něžný cit. Nechtěla však z toho čerpat víc uspokojení pro svou marnivost, než kolik by jí ho dopřála Mary. Byla přesvědčena, že by se stejné poklony dostalo kterékoli trochu líbivé mladé ženě, která by mu naslouchala a vypadala, že s ním cítí. Měl milující srdce. Musel někoho milovat. Neviděla důvod, proč by nemohli být šťastni. Pro začátek stačilo, že Louisa byla nadšena námořnictvem, a brzy se začnou jeden druhému podobat. On bude veselejší a ona se naučí obdivovat Scotta a lorda Byrona; ba, tomu se pravděpodobně už naučila; samozřejmě že se do sebe zamilovali při čtení básní. Představa Louisy Musgrovové proměněné v osobu s literárním vkusem a sentimentálními úvahami byla zábavná. Anna však neměla pochybností, že tomu tak je. Den strávený v Lymu, pád z Coobu mohly mít tak veliký vliv na její zdraví, nervy, odvalu, charakter až do konce jejího života, jaký zřejmě měly na její osud.

Závěr toho všeho byl: mohla-li žena, která dovedla ocenit kapitána Wentworthe, dát před ním přednost jinému muži, nebylo na zasnoubení nic, čemu by bylo třeba se trvale divit; a jestliže kapitán Wentworth tím neztratil přítele, nebylo jistě čeho litovat. Ne, nebylo to politování, co rozbušilo proti Annině vůli její srdce a vehnalo barvu do jejích tváří, když pomyslela na to, že je kapitán Wentworth

zbaven závazků, že je volný. Zakoušela pocity, které se styděla rozebírat. Příliš se podobaly radosti, nesmyslné radosti!

Toužila po tom uvidět Croftovy, když však došlo k setkání, bylo zřejmé, že k nim ještě zvěst o těch novinách nedošla. Obřadná návštěva byla vykonána a oplacena, ale když padla zmínka o Louise Musgrovové a rovněž o kapitánu Benwickovi, nebyla provázena žádným pousmáním.

Croftovi se usadili ve Veselé ulici k naprosté spokojenosti sira Waltera. Nestyděl se vůbec za takovou známost a ve skutečnosti myslel na admirála a mluvil o něm mnohem víc nežli admirál o něm.

Croftovi znali v Bathu poměrně hodně lidí, tolik, kolik si přáli, a považovali styk s Elliotovými za pouhou formalitu, která jim nemohla ani v nejmenším poskytnout nějaké potěšení. Jejich venkovský zvyk být stále pospolu je neopouštěl. Admirál měl nařízeno chodit, aby zahnal pakostnici, a paní Croftová se s ním zřejmě dělila o všechno a byla by se uchodila, jen aby mu pomohla. Anna je pořád potkávala, kamkoli šla. Lady Russellová ji vozila v kočáře na vyjížďku skoro každé dopoledne a Anna vždycky na Croftovy myslela a vždycky je také uviděla. Protože tak dobře znala jejich vzájemnou náklonnost, byl to pro ni nejlákavější obraz štěstí. Vždycky je pozorovala tak dlouho, jak jen mohla; ráda si představovala, o čem asi hovoří, jak tak šli kolem v šťastné nezávislosti, a stejně ráda viděla, jak admirál srdečně potřásá rukou nějakému starému příteli, když ho potkal, a pozorovala jejich živý rozhovor, když tak někdy utvořili malý hlouček námořníků a paní Croftová vypadala tak chápavě a nadšeně jako kterýkoli důstojník kolem ní.

Anna byla příliš zaneprázdněna lady Russellovou, aby chodila často sama, avšak stalo se, že jednoho dopoledne asi týden nebo deset dní po příjezdu Croftových, potřebovala vystoupit z kočáru v dolní části města, a tak opustila svou přítelkyni a vracela se sama na Camdenské náměstí; a jak šla nahoru Milsomovou ulicí, měla to štěstí a potkala admirála. Stál tam sám před obchodem s obrazy, s rukama za zády a prohlížel si pozorně nějakou reprodukci, a nejenže mohla projít kolem něho nepozorována, ale byla nucena ho oslovit, i dotknout se ho, aby upoutala jeho pozornost. Když si jí však konečně

všiml a poznal ji, udělal to se svou obvyklou přímostí a dobrou náladou. „Ha! To jste vy? Děkuji vám, děkuji vám. Jednáte se mnou jako s přítelem. Dívám se tady, jak vidíte, na jeden obraz. Nemohu nikdy jít kolem tohohle krámu, abych se tu nezastavil. Co má být, prosím vás, tohle za loď! Jen se na to podívejte. Viděla jste kdy něco takového? Co je to za lidi, ti vaši čistí malíři, to si myslí, že by někdo riskoval život v takovéhle beztvaré skořápce? A ti dva páni si tam sedí náramně pohodlně a dívají se kolem na skály a na hory, jako by se neměli v příští vteřině překlomit, což se určitě stane. To bych rád věděl, kde tu loď postavili!“ Srdečně se zasmál. „Já bych se v ní neodvážil přes vesnickou louži. Nu,“ obrátil se od obchodu, „tak kampak máte namířeno? Mohu vám někam dojít nebo jít s vámi? Mohu vám v něčem pomoci?“

„Děkuji, ne, leda byste mi udělal tu radost a doprovodil mě ten kousek, co máme společnou cestu. Jdu domů.“

„Hrozně rád a ještě vás vyprovodím. To bude příjemná cesta; a musím vám přitom něco říci. Tady je mé rámě; tak je to správné; jsem nesvůj, když do mne není zavěšena žena.

Panebože! Co je tohle za loď!“ jak vykročili, podíval se naposledy na loď.

„Neříkal jste, že mi máte něco povědět, pane?“

„Ano, mám. Hned to bude. Tady jde zrovna jeden můj přítel, kapitán Brigden; řeknu mu jen Nazdar!, jak půjdeme kolem, ale nebudu se zastavovat. Ten kouká, že nejdu se svou ženou. Ta musí být, chudák, doma, kvůli noze. Má na patě puchýř jako koláč. Podívejte se přes ulici, uvidíte přicházet admirála Branda s bratrem. To jsou dva mizerové. Jsem rád, že nejsou na téhle straně. Sophy je nesnáší. Provedli mi jednou nehezky kousek – odloudili mi několik mých nejlepších mužů. Povím vám celou tu historii někdy jindy. Tady jde starý sir Archibald Drew s vnukem. Podívejte, uviděl nás; líbá si ruku, to patří vám; má vás za mou ženu. Ach mír přišel příliš brzo pro toho mladíka. Ubohý pan Archibald! Jak se vám líbí v Bathu, slečno Elliotová? Nám to tu moc vyhovuje. Vždycky tu potkáme nějakého starého přítele; každé dopoledne je jich na ulicích plno; člověk má jistotu, že si tu pořádně popovídá; a pak se od nich od všech odtrhnem, zavřem se ve svém bytečku, přitáhneme si židle

a je nám tak pěkně, jako bylo v Kellynchi, ano, jako nám bývalo dokonce v Severním Yarmouthu a Dealu. A to vám mohu říct, máme ten náš byteček tady o to radši, že nám připomíná ten první, který jsme měli v Severním Yarmouthu. Vítr fouká do špižírny zrovna tak.“

Když se dostali kousek dál, Anna se odvážila znovu naléhat, aby jí pověděl, co jí chtěl říci. Doufala, že její zvědavost upokojí, až přejdou Milsomovu ulici; byla však stále nucena čekat, protože admirál se rozhodl, že nezačne dřív, dokud se neoctnou v rozlehlším a klidném Belmontu, a ona opravdu nebyla paní Croftová a musela ho nechat jednat podle jeho hlavy. Jakmile šli pomalu nahoru na Belmont, spustil:

„Nu, a teď uslyšíte něco, co vás překvapí. Ale nejdřív mi musíte povědět jméno té mladé dámy, o níž vám chci povídat. Víte, té mladé dámy, o níž jsme všichni měli starosti. Té slečny Musgrovové, které se to všechno stalo; jak se jmenuje křestním jménem – vždycky to zapomenu.“

Anna se styděla projevít, že tak brzy pochopila, oč jde. Teď však mohla klidně napovědět jméno Louisa.

„No ano, no ano, slečna Louisa Musgrovová se jmenuje. Přál bych si, aby mladé dámy neměly tolik pěkných křestních jmen. Nikdy bych se nezmýlil, kdyby byly všechny Sophie nebo tak nějak. Nu jak víte, my jsme si všichni mysleli, že si ta slečna Louisa vezme Fredericka. Dvořil se jí dlouhé týdny. Člověk se jen divil, nač vlastně čekají, dokud nepřišla ta nešťastná nehoda v Lymu; pak bylo skutečně dost jasné, že musí čekat, dokud nebude mít hlavu v pořádku. Ale i pak bylo v jejich chování něco divného. On, místo aby zůstal v Lymu, odjel do Plymouthu a pak jel navštívit Edwarda. Když jsme se vrátili z Mineheadu, byl u Edwarda a je tam od té doby pořád. Od listopadu jsme ho neviděli. Ani Sophy tomu nerozumí. Teď však vzala celá ta věc nejpodivnější obrat; neboť ta mladá dáma, tatáž slečna Musgrovová, místo aby si vzala Fredericka, bere si Jamese Benwicka. Jamese Benwicka znáte.“

„Trochu. Známu trochu kapitána Benwicka.“

„Nu tak, bude si ho brát. Ba nejspíš se už vzali, protože nevím, nač by měli čekat.“

„Vždycky jsem si myslela, že kapitán Benwick je velmi milý mladý muž,“ řekla Anna, „a má, jak soudím, výtečnou povahu.“

„Ach ano, ano, proti Jamesi Benwickovi se nedá říct ani slovo. Je pravda, stal se velitelem lodi teprve loňského léta, a tohle jsou zlé časy aby člověk získal jmění, ale pokud vím, jinou vadu nemá. Ujišťuji vás, je to výborný, dobrosrdečný chlapík, a také velmi energický, horlivý důstojník, víc než byste si možná myslela, neboť ty jeho mírné způsoby zakrývají jeho přednosti.“

„To se ovšem mýlíte, pane; já bych nikdy z chování kapitána Benwicka nehádala na nedostatek odvahy. Jeho chování mi bylo velmi příjemné a ručím za to, že se obecně musí líbit.“

„Dobrá, dobrá, dámy to dovedou nejlíp posoudit; na mé gusto je však James Benwick trochu moc mírný, a ačkoliv je to velmi pravděpodobně od nás jen zaujatost, Sophy a já si nemůžeme pomoci, abychom Frederickovo chování nepokládali za lepší. Frederick je víc podle našeho vkusu.“

Anna byla zaskočena. Měla pouze v úmyslu postavit se proti příliš rozšířenému názoru, že odvaha a mírnost jsou vzájemně neslučitelné, a naprosto ne ukazovat chování kapitána Benwicka jako to nejlepší, jaké může být, a po malém váhání začala vysvětlovat: „Já jsem nechtěla oba přátele srovnávat,“ ale admirál ji přerušil slovy:

„A je to skutečně pravda. Není v tom ani za mák pomluv. Máme to přímo od Fredericka. Včera poslal sestře dopis, v němž nám to sděluje, a dostal právě dopis od Harvilla psaný na místě, v Uppercrossu. Myslím, že jsou všichni v Uppercrossu.“

To byla příležitost, které Anna nemohla odolat; řekla proto: „Doufám, pane admirále, doufám, že v dopise kapitána Wentworthe není nic, co by vás a paní Croftovou znepokojilo. Minulý podzim všechno nasvědčovalo tomu, jako by mezi ním a Louisou Musgrovovou vznikala náklonnost; doufám však, že je možno soudit, že na obou stranách ustala stejně, nenásilně. Doufám, že z jeho dopisu nevaně stesk člověka, jemuž bylo ukřivděno.“

„Vůbec ne, vůbec ne, od začátku až do konce tam není ani jedno zaklení nebo reptání.“

Anna sklopila hlavu, aby skryla úsměv. „Ne, ne, Frederick není muž, který by fňukal a naříkal; na to má příliš mnoho hrdosti. Když má děvče radši jiného, tak jen ať si ho vezme.“

„Ovšem. Já však měla na mysli, zda kapitán Wentworth nepíše způsobem, který by vás opravňoval k domněnce, že mu přítel ublížil, což jak víte, může projevít, aniž by to bylo výslovně řečeno. Bylo by mi velmi líto, kdyby takové přátelství, jaké bylo mezi ním a kapitánem Benwickem, mělo ztroskotat na události tohoto druhu.“

„Ano, ano, rozumím vám. Ale nic takového v dopise není. Ani v nejmenším Benwicka nenapadá; píše toliko: ‚divím se tomu,‘ a má důvod proč se tomu divit. Ne, z toho jak píše, byste neuhodla, že vůbec sám někdy pomýšlel na slečnu (jakpak se jmenuje?). Doufá prý, což je od něho velmi hezké, že spolu budou šťastni, a v tom, si myslím, není nic nepřátelského.“

Anna admirálovým ujišťováním plně přesvědčena nebyla, poznala však, že by bylo zbytečné vyptávat se dále. Omezila se tedy na běžné poznámky nebo tichou pozornost, a tak admirál vedl svou dál.

„Chudák Frederick!“ řekl nakonec. „Teď musí začít znovu s nějakou jinou. Musíme ho, myslím, dostat do Bathu. Sophy musí napsat a pozvat ho, aby přijel do Bathu. Tady je dost hezkých dívek, to je jisté. Nemělo by smysl, aby jezdil znovu do Uppercrossu, protože ta druhá slečna Musgrovová, jak jsem se dozvěděl, je zadaná se svým bratrancem, tím mladým farářem. Nemyslíte si, slečno Elliotová, že bychom se měli raději pokusit dostat ho do Bathu?“

- - - Kapitola XIX - - -

Zatímco admirál krácel s Annou vykládaje, že by rád přiměl kapitána Wentworthe přijet do Bathu, byl kapitán Wentworth již na cestě sem. Než paní Croftová napsala, už tu byl; a hned na své příští vycházce se s ním Anna setkala.

Pan Elliot doprovázel své dvě sestřenky a paní Clayovou. Byli v Milsomově ulici. Začalo pršet, ne mnoho, ale přece jen tolik, aby bylo žádoucí opatřit ženám úkryt, a právě tolik, aby bylo velmi žádoucí pro slečnu Elliotovou dosáhnout té výhody, že by byla odvezena domů v kočáru lady Dalrymplové, který viděli čekat opodál; ona, Anna, a paní Clayová vrátily se k Mollandovi, zatímco pan Elliot přistoupil k lady Dalrymplové, aby ji požádal o pomoc. Brzy se k nim připojil, samozřejmě že s pořízenou; lady Dalrymplová je velmi šťastna, že je může dovézt domů, a staví se pro ně za několik minut.

Kočár milostivé paní byla lehká bryčka, do níž se pohodlně nesměstnaly víc než čtyři osoby. Slečna Carterová byla s matkou; nebylo tudíž rozumné očekávat umístění všech tří dam z Camdenského náměstí. O slečně Elliotové nebylo pochyb. Ať už bude trpět nepohodlím kdokoliv, ona jím trpět nesmí, chvilku však trvalo, než byla tato otázka zdvořilosti rozhodnuta mezi ostatními dvěma. Děšť byl pouhou maličností a Anna byla naprosto upřímná, když dávala přednost procházce s panem Elliotem. Ale děšť byl rovněž pouhou maličností pro paní Clayovou; stěží by připustila, že vůbec prší, a její boty mají tak silné podrážky! Mnohem silnější než boty slečny Anny, a ve své zdvořilosti přála si právě tak dychtivě, aby jí bylo dovoleno jít pěšky s panem Elliotem, jako si to mohla

přát Anna, a hovořily o tom mezi sebou s velkomyslností tak zdvořilou a rozhodnou, že ostatní byli nuceni rozhodnout tuto otázku za ně; slečna Elliotová míněním, že paní Clayová už trochu nastydlá je, a pan Elliot, jehož se dovolávaly, rozhodnutím, že boty sestřenky Anny jsou trochu silnější.

Bylo proto dohodnuto, že se paní Clayová připojí k společnosti v kočáru; a došli právě k tomuto rozhodnutí, když Anna sedící u okna naprosto určitě a jasně rozpoznala, že dolů jde kapitán Wentworth.

Nikdo jiný nepostřehl, jak sebou trhla; okamžitě si však uvědomila, že je ten nejpoštetější, nejpodivnější a nejsměšnější tvor na světě! Na několik minut nic před sebou neviděla. Všechno se s ní točilo. Byla ztracená; a když se stala zase paní svých smyslů, zjistila, že ostatní dosud čekají na kočár a že pan Elliot (vždy tak úslušný) odchází právě do Svazové ulice s nějakým posláním paní Clayové.

Všechno jako by ji teď lákalo jít k předním dveřím; chtěla vidět, zda ještě prší. Proč se podezírala z jiné pohnutky? Kapitán Wentworth musí být už z dohledu. Vstala ze židle –půjde, jedna polovina její bytosti nesmí být vždy o tolik moudřejší než ta druhá, nebo nesmí vždycky podezřívat tu druhou, že je horší, než je. Podívá se, jestli prší. Ustoupila však okamžitě nazpátek, když vešel sám kapitán Wentworth se společností pánů a dam, patrně jeho známých, k nimž se asi připojil kousek pod Milsomovou ulicí. Byl jasně mnohem víc překvapen a zmaten, že ji vidí, než kdy předtím pozorovala; celý zrudnul. Poprvé od té doby, co se znovu seznámili, cítila, že ukazuje menší rozechvění než on. Byla před ním ve výhodě, že se několik okamžiků předtím mohla připravit. Všechny ty mocné, zaslepující, matoucí první účinky silného překvapení měla za sebou. Přesto však toho bylo ještě dost, co cítila! Vzrušení, bolest, radost, něco mezi potěšením a trýzní.

Promluvil na ni a pak se odvrátil. Jeho chování svědčilo o rozpacích. Nemohla je nazvat ani chladné, ani nepřátelské, spíše očividně rozpačité.

Po krátké chvíli se k ní však vrátil a znovu na ni promluvil. Následovaly vzájemné dotazy o běžných věcech; nikdo z nich však nebyl pravděpodobně moudřejší z odpovědi, a Anna pokračovala v hovoru, plně si vědoma, že je méně klidný než dříve. Protože byli tak

často spolu, mluvili jeden s druhým se značnou dávkou zjevné lhostejnosti a klidu; on to však teď nedokázal. Čas ho změnil, nebo ho změnila Louisa. Jako by si byl něčeho vědom. Vypadal velmi dobře, ne jako by trpěl ha zdraví a na duchu, a mluvil o Uppercrossu, o Musgrovových, ba dokonce o Louise a v jeho pohledu se dokonce objevil na okamžik čtverácký výraz, když ji jmenoval; přesto však to byl kapitán Wentworth, který nebyl svůj, nebyl nenucený a nebyl ani schopen to předstírat.

Annu sice nepřekvapilo, zato ale zarmoutilo, když viděla, že Elizabeth se k němu nechce znát. Viděla, že on Elizabeth vidí, že Elizabeth vidí jeho, že jeden druhého v duchu dokonale poznávají; byla přesvědčena, že je připraven být uznán jako známý, že to očekává, a dostalo se jí bolestného zklamání, když viděla, jak se sestra odvrací s neměnným chladem.

Kočár lady Dalrymplové, na nějž slečna Elliotová tak netrpělivě čekala, nyní předjel; sluha to přišel oznámit. Znovu se rozpršelo, a ze všeho toho zpoždění, pobíhání a hovoření dohromady musil mladý houfek lidí v obchodě vyrozumět, že lady Dalrymplová vyvolává slečnu Elliotovou. Ta a její přítelkyně, doprovázeny jen sluhou (neboť bratranec se ještě nevrátil), odcházely pryč; a kapitán Wentworth, který je pozoroval, obrátil se znovu k Anně a svým chováním spíše než slovy nabízel se jí k službám.

„Velice vám děkuji,“ zněla její odpověď, „ale já s nimi nejedu. Do kočáru se nás tolik nevejde. Já půjdu pěšky. Mně je milejší jít pěšky.“

„Vždyť ale prší.“

„Ach velmi málo. To mi nevádí.“

Okamžik mlčel, a pak řekl: „Ačkoliv jsem přijel teprve včera, už jsem se na Bath jak se patří vybavil, podívejte,“ a ukázal na nový deštník. „Byl bych rád, kdybyste ho použila, jste-li rozhodnuta jít; ačkoliv si myslím, že by bylo jistější, kdybyste mi dovolila, abych vám opatřil bryčku.“

Velmi mu děkovala, ale obojí odmítla, opakujíc své přesvědčení, že teď už skoro neprší, a dodala: „Čekám jen na pana Elliota. Jsem přesvědčena, že tu bude každou chvíli.“

Jen to dořekla, vešel pan Elliot. Kapitán Wentworth si ho velmi dobře pamatoval. Mezi tímto mužem a pánem, který stál na schodech v Lymu a díval se s obdivem na Annu procházející kolem něho, nebylo žádného rozdílu kromě toho, že výraz jeho tváře, pohled a chování ukazovaly na práva příbuzného a přítele. Přišel dychtivě, vypadal, jako by viděl jen ji a myslel jen na ni, omluvil se za své zdržení a snažil se ji rychle odtud odvést, dřív než se důkladně rozprší; a za okamžik odcházeli spolu, ona do něho zavěšená, s milým a rozpačitým pohledem, a s pozdravem „na shledanou“, jež měla právě jen tak čas říci, když procházela kolem něho.

Jakmile byli z dohledu, dámy ze společnosti kapitána Wentworthe se o nich rozhovořily.

„Panu Elliotovi, podle všeho, není jeho sestřenka protivná?“

„Jistě ne, to je přece vidět. Tady není těžké hádat, jak to dopadne. Je pořád s nimi; žije, myslím, napolo v rodině. Jaký je to hezký člověk!“

„Ano, a slečna Atkinsonová, která s ním jednou obědvala u Wallisových, říká, že je to nejpříjemnější člověk, s jakým se kdy setkala.“

„Podle mého soudu je Anna Elliotová hezká; velmi hezká, když si ji člověk pořádně prohlédne. Neříká se to o ní, ale já se přiznám, že se mi líbí víc než její sestra.“

„Ach, to mně také.“

„A mně také. To se nedá srovnat. Ale všichni muži jsou zbláznění do slečny Elliotové. Anna je pro ně moc jemná.“

Anna by byla bývala svému bratranci obzvlášť vděčná, kdyby byl po celou cestu, co kráčel po jejím boku ke Camdenskému náměstí, neřekl ani slova. Nikdy pro ni nebylo tak obtížné mu naslouchat, třebaže nic nemohlo překonat jeho starostlivost a péči a třebaže předmětem jeho hovoru byly hlavně takové věci, které vždy budily zájem – vřelá, spravedlivá a kritická chvála lady Russellové a velmi rozumné narážky na paní Clayovou. V té chvíli však mohla myslet jen na kapitána Wentworthe. Nedovedla pochopit jeho dnešní city, zda byl skutečně zklamán, že odešla, nebo ne; a dokud na to nepřijde, nemůže být klidná.

Doufala, že časem bude moudrá a rozumná; ale běda! Musí sama sobě doznat, že dosud nezmoudřela.

Další věc, která pro ni měla velkou důležitost a kterou by byla ráda věděla, bylo, jak dlouho zamýšlí zůstat v Bathu; nezmínil se o tom nebo si na to nemohla vzpomenout. Mohl také jen projíždět. Bylo však pravděpodobnější, že přijel na delší dobu. A v tomto případě ho lady Russellová někde uvidí, protože v Bathu mohl každý každého potkat. – Zdalipak ho pozná? Jak to všechno dopadne? Byla už nucena lady Russellové povědět, že si Louisa Musgrovová bude brát kapitána Benwicka. Jen čelit překvapení lady Russellové stálo ji dost úsilí; a teď dostane-li se nějakou náhodou do společnosti kapitána Wentworthe, její neúplná znalost celé věci může ještě prohloubit její předpojatost vůči němu.

Druhý den dopoledne byla Anna se svou přítelkyní venku a první hodinu se neustále po něm v obavách marně dívala; nakonec však, když se vracela Pulteneyskou ulicí dolů, rozeznala ho na pravé straně chodníku z takové dálky, že ho měla před očima po většinu doby, co šla ulicí. Kolem něho bylo mnoho jiných mužů, mnoho skupinek šlo touže cestou, nemohla se však mýlit. Podívala se mimovolně na lady Russellovou; ne snad z nějaké pošetilé myšlenky, že by ho poznala tak brzy jako ona sama. Ne, nedalo se předpokládat, že by ho lady Russellová spatřila dřív, než budou skoro proti němu. Občas však na ni úzkostně pohlédla; a když se přiblížila chvíle, kdy ho musela vidět, ačkoliv se neodvážila znovu na ni podívat (neboť věděla, že její tvář by ji prozradila), byla si přesto dokonale vědoma, že oči lady Russellové jsou upřeny právě směrem k němu, že ho zkrátka horlivě pozoruje. Dovedla plně pochopit, jak asi působí na mysl lady Russellové, jak těžké asi pro ni je odtrhnout od něho oči, jaký úžas asi pociťuje nad tím, že těch osm nebo devět let, jež prožil v jiném, nezvyklém podnebí a v aktivní službě, ho neoloupilo přitom o žádnou z jeho osobních předností.

Konečně lady Russellová otočila hlavu. – „Co teď asi o něm řekne?“

„Budeš se divit,“ řekla, „co tak dlouho upoutalo můj pohled; ale já se dívala po těch záclonách v oknech, o nichž mi lady Alicia a paní Franklandová včera večer vykládaly. Vylíčily mi záclony v oknech

salónu v jednom z domů na téhle straně ulice a v těchhle místech jako nejkrásnější a nejlépe pověšené v Bathu, ale nemohla jsem si vzpomenout přesně na číslo a snažila jsem se zjistit, které to mohou asi být; přiznám se však, že tady kolem nevidím žádné, které by odpovídaly popisu.“

Anna povzdechla, zarděla se a usmála se soucitně a pohrdavě, snad své přítelkyni, snad sobě. – Nejvíc ji na tom rozhořčilo, že pro všechnu tu zbytečnou předvídavost a opatrnost promarnila vhodný okamžik, kdy mohla vidět, zda on je uviděl.

Uplynul den dva a nic se nepříhodilo. – Divadlo nebo koncertní a taneční síně, kde by nejspíš byl, nebyly dost vznešené pro Elliotovy, jejich večerní zábava spočívala jedině v elegantní omezenosti soukromých večírků, kam začínali docházet stále víc a více; a Anna, unavená takovým stagnujícím způsobem života, nespokojena s tím, že nic neví, a v domnění, že je silnější, protože její síla nebyla podrobena zkoušce, očekávala zcela netrpělivě večer, kdy se měl konat koncert ve prospěch chráněnce lady Dalrymplové. Na ten samozřejmě půjdou. Očekávalo se, že to bude opravdu dobrý koncert, a kapitán Wentworth měl hudbu velmi rád. Kdyby si s ním jen několik minut mohla znovu pohovořit, stačilo by to k její spokojenosti, myslela si; a pokud šlo o to, zda by byla schopna ho oslovit, cítila se plná odvahy, jestliže se naskytne příležitost. Elizabeth se od něho odvrátila, lady Russellová ho přehlédla; tyto okolnosti posílily její odhodlanost; cítila, že mu dluží trochu pozornosti.

Před časem napolo slíbila paní Smithové, že stráví večer s ní; v krátké spěšné návštěvě se však omluvila a odložila schůzku na druhý den s určitějším příslibem, že návštěva bude delší. Paní Smithová v nejlepší náladě souhlasila.

„Samozřejmě,“ řekla, „ale až přijdeš, tak mi o tom musíš všechno povědět. S jakou společností jdeš?“

Anna je všechny vyjmenovala. Paní Smithová neodpověděla; když však od ní odcházela, řekla s výrazem zcela vážným, zcela šelmovským: „Nu, přeji ti upřímně, aby se ti ten tvůj koncert vydařil; a nezapomeň zítra přijít, jestli budeš moci; neboť začínám mít předtuchu, že těch tvých návštěv už moc neužiji.“

Anna byla překvapena a zmatena; chvíli tu stála v napjatém očekávání, pak však byla nucena, nikoli ke své lítosti, spěchat pryč.

- - - Kapitola XX - - -

Sir Walter, jeho dvě dcery a paní Clayová byli toho večera první z celé společnosti v koncertní síni; a protože se muselo čekat na lady Dalrymplovou, zaujali místo u jednoho krbu v osmiúhlém salónku. Sotva se tam však postavili, dveře se znovu otevřely a vešel kapitán Wentworth. Anna, jež byla k němu nejbliž, pokročila kupředu a ihned na něho promluvila. Chystal se jen uklonit a jít dál, ale její laskavé „Jak se máte?“ ho přimělo změnit směr a připojit se k ní a na oplátku se také poptat, jak se jí daří, navzdory obávanému otci a sestře v pozadí. To, že byli v pozadí, bylo Anně oporou; nevěděla nic o jejich pohledech a cítila se schopna udělat všechno, co pokládala za správné.

Zatímco spolu mluvili, zaslechla, že si otec s Elizabeth něco šeptají. Nerozeznala slova, ale uhádla, oč jde; a když se kapitán Wentworth chladně uklonil, pochopila, že otec mu kývnutím přiznal právo známosti, a podařilo se jí ještě zachytit koutkem oka lehkou úklonu samotné Elizabeth. Ta, třebaže opožděná, zdráhavá a nemilostivá, byla přece jen lepší nežli nic, a Annina nálada se zlepšila.

Když však pohovořili o počasí, o Bathu a o koncertě, začala rozmluva váznout, a nakonec mluvili tak málo, že očekávala, že každou chvíli odejde; on však, jak se zdálo, nijak nespíchal; a najednou s obnovenou živostí, s lehkým úsměvem a s lehkým ruměncem řekl:

„Od toho společného dne v Lymu jsem vás skoro neviděl. Měla jste z toho, jak se obávám, asi nervový otřes, tím spíš, že vás to tenkrát nezdolalo.“

Ujistila ho, že nic takového neměla.

„To byla hrozná chvíle,“ řekl, „hrozný den!“ a přejel si rukou přes oči, jako by vzpomínka na to dosud byla příliš bolestná; hned potom však s lehkým úsměvem dodal: „K něčemu dobrému to však přece bylo – jisté následky nutno považovat za pravý opak neštěstí. – Když jste byla tak duchapřítomná a navrhla jste, že bude nejvhodnější, aby pro lékaře došel Benwick, neměla jste asi ponětí, že bude nakonec jeden z těch, kdo mají na jejím uzdravení největší zájem.“

„Samozřejmě že jsem neměla. Zdá se však – myslela bych, že to bude velmi šťastné manželství. Oba mají dobré zásady a dobrou povahu.“

„Ano,“ řekl, dívaje se trochu stranou, „tím však, myslím, končí veškerá podobnost. Z celé duše jim přeji, aby byli šťastni, a raduji se ze všech okolností, které jsou jejich štěstí příznivé. Není jim třeba přemáhat doma žádné obtíže, odpor, rozmar, odklady. – Musgrovovi se chovají, jak je jejich zvykem, velmi důstojně a laskavě, jako praví rodiče touží z celého srdce zajistit dceřino blaho. To všechno může znamenat mnoho, velmi mnoho, pro jejich štěstí; víc možná než –“

Zarazil se. Zdálo se, že se mu vybavila náhlá vzpomínka a vyvolala v něm trochu toho pohnutí, které zbarvilo Anniny tváře do červena a přimělo ji upírat oči k zemi. – Pak si však odkašlal a pokračoval dále:

„Přiznávám se, že si opravdu myslím, že mezi nimi rozdílnost je, hodně velká, a to v ničem méně podstatném, než je způsob myšlení. – Považuji Louisu Musgrovovou za velmi roztomilou dívku milé povahy, která nepostrádá inteligence; Benwick je však něco víc. Je to vzdělaný člověk, sečtělý –a přiznám se, že hledím s trochou překvapení na to, že se připoutal k ní. Kdyby to byl následek vděčnosti, kdyby si ji byl postupně zamiloval, v domnění, že mu dává přednost, byla by to jiná věc. Já však nemám důvod něco takového předpokládat. Zdá se mi naopak, že to byl z jeho strany naprosto spontánní, okamžitý cit, a to mě překvapuje. Muž jako on, v jeho postavení! Se srdcem těžce raněným, téměř zlomeným! Fanny Harvillová byla bytost vyššího druhu; a on jí byl opravdově oddán. Z

takové náklonnosti k takové ženě se muž přece nevzpamatuje! – To by nemělo – to ne.“

Bud' si však uvědomil, že se jeho přítel vzpamatoval, nebo z nějakého jiného důvodu dál nepokračoval; a Anna, která rozeznala každé slovo přesto, že byly poslední věty řečeny vzrušeným hlasem, přes rozmanitý hluk v místnosti, neustálé bouchání dveřmi a neustálý šum lidí procházejících kolem, byla ohromena, potěšena, zmatena, dech se jí zrychlil a pocítila ve vteřině na sto věcí. Nebylo pro ni možné pustit se do takového tématu; a přece, po chvíli, když pocítila nutnost promluvit a netoužila ani v nejmenším po úplné změně hovoru, odbočila jen tak dalece, že řekla: „Byl jste v Lymu delší dobu, že ano?“

„Asi čtrnáct dní. Nemohl jsem dříve odjet, dokud se zcela nezjistilo, že se Louisa pozdravuje. Příliš hluboce se mě ta nešťastná věc dotýkala, abych mohl být kliden. Stalo se to mou vinou – jediné mou. Kdybych nebyl býval já sláb, nebyla by ona umíněná. Krajina kolem Lymu je velmi pěkná. Hodně jsem chodil a jezdil na koni; a čím více jsem toho viděl, tím více jsem měl čemu se obdivovat.“

„Moc ráda bych Lyme znovu viděla,“ řekla Anna. „Je-li možná! Nebyl bych předpokládal, že byste mohla najít v Lymu něco, co by ve vás vzbudilo takové přání. Hrůza a úzkost, do nichž jste byla vržena – to napětí a duševní únava! – Byl bych si myslel, že ve vašich posledních dojmech z Lymu musí převládat silná nechut'.“

„Těch posledních několik hodin bylo jistě velmi bolestných,“ odpověděla Anna, „když však bolest pomine, vzpomínka na ni se stane často radostí. Člověk nemiluje méně nějaké místo, protože v něm trpěl, ledaže by tam prožil jen samé utrpení, nic než utrpení – což nebyl rozhodně případ Lymu. Byli jsme v obavách a úzkostech poslední dvě hodiny a předtím jsme prožili hodně radosti. Tolik nových a krásných zážitků. Já cestovala tak málo, že by bylo pro mne každé nové místo zajímavé – ale Lyme je skutečně krásný; a zkrátka (slabě se zarděla nad některými vzpomínkami) celkem vzato moje dojmy z toho místa jsou velmi příjemné.“ Jak se odmlčela, otevřely se znovu dveře do salónu a objevila se právě ta společnost, na kterou čekali. „Lady Dalrymplová, lady Dalrymplová!“ zaznělo jásavě; a se vši horlivostí, kterou připouštěl bonton, vykročil jí sir

Walter a jeho dvě dámy vstříc. Lady Dalrymplová a slečna Carteretová, doprovázené panem Elliotem a plukovníkem Wallisem, který náhodou přišel skoro stejně s nimi, vešly do místnosti. Ostatní k nim přistoupili a Anna se nezbytně octla také v této skupině. Byla od kapitána Wentworthe odloučena. Jejich zajímavý, skoro příliš zajímavý hovor musel být na chvíli přerušen; bylo to však lehké pokání ve srovnání se štěstím, které jí hovor přinesl! Za posledních deset minut dozvěděla se o jeho citech k Louise, o všech jeho citech víc, než se odvážila pomyslet! A tak s blaženými, ale vzrušenými pocity se vydala napospas požadavkům společnosti, zdvořilosti vyžadované touto chvílí. Byla na všechno výborně naložena. Názory, které jí sdělil, učinily ji ochotnou být ke všem zdvořilá a laskavá a litovat každého, že je méně šťasten než ona.

To příjemné vzrušení bylo trochu ztlumeno, když odstoupila zpátky z hloučku a očekávala, že se k ní kapitán Wentworth znovu připojí, a viděla, že zmizel. Jen tak ho zahlédla, jak vchází do koncertní síně. Odešel – zmizel: na okamžik pocítila lítost. Ale znovu se musí setkat. Bude ji hledat – najde ji mnohem dříve, než večer skončí – a teď je možná dobře, že jsou od sebe rozděleni.

Když se brzy nato objevila lady Russellová, byla celá společnost shromážděna a všichni, kdo tu ještě zůstali, ubírali se do koncertní síně; se vši důstojností, kterou dokázali dát najevo, aby k sobě připoutali co nejvíc pohledů, dali podnět k šeptání a vyrušili do nejvíc lidí.

Velmi, velmi byly šťastné Elizabeth a Anna Elliotovy, jak vcházely dovnitř. Elizabeth, která se vedla pod paží se slečnou Carteretovou a dívala se na široká záda vznešené vdovy vikontesy Dalrymplové před sebou, měla všechno, co si přála, na dosah ruky; a Anna – bylo by však urážkou Anniny blaženosti, srovnávat její štěstí se sestřiným; zdrojem jednoho byla jen sobecká marnivost, druhého jen ušlechtilá náklonnost.

Nádhery v koncertní síni si Anna nepovšimla a žádnou důležitost jí nepřikládala. Její štěstí šlo z nitra. Oči se jí leskly, tváře jí žhnuly – nic o tom však nevěděla. Myslela jen na poslední půl hodinky, a jak se ubírali ke svým sedadlům, spěšně v mysli všechno probírala. Námět jeho hovoru, způsob jeho řeči a ještě víc jeho chování a

pohledy, to všechno bylo možno vidět jen v jediném světle. Jeho názor na Louisu Musgrovovou jakožto méněcennější partnerku, názor, který se všemožně snažil projevit, jeho podiv nad kapitánem Benwickem, jeho oceňování první silné náklonnosti – načaté věty, které nemohl dokončit – zpola odvrácené zraky, významné pohledy – to všechno svědčilo o tom, že se jeho srdce k ní konečně navrácí; hněv, roztrpčenost, vyhýbání, to všechno že přestalo; že byly vystřídány ne pouze přátelstvím a ohledy, ale něžným citem minulosti; ano, bylo v tom trochu něžného citu minulosti. Nemohla si myslet, že v té změně je obsaženo méně. – Jistě ji miluje.

To byly myšlenky a s nimi průvodní obrazy, které ji příliš zaměstnávaly a zneklidňovaly, než aby jí ponechaly jakoukoli sílu k pozorování; a tak prošla sálem, aniž ho zahlédla a dokonce aniž se snažila ho rozeznat. Jakmile jim byla určena místa a všichni se rozsadili, jak se patřilo, rozhlédla se kolem sebe, zda není náhodou v téže části sálu, nebyl však a nemohla ho zahlédnout; a protože koncert právě začínal, musila se na čas smířit s tím, že bude šťastna skromnějším způsobem.

Společnost byla rozdělena a rozsazena ve dvou řadách za sebou; Anna byla mezi ostatními v přední řadě a pan Elliot s pomocí svého přítele plukovníka Wallise počínal si tak obratně, že měl sedadlo vedle ní. Slečna Elliotová mezi sestřenicí a tetou byla hlavním předmětem galantnosti plukovníka Wallise a byla zcela spokojena.

Annina mysl byla znamenitě naladěna na večerní zábavu; zaujala dostatečně její pozornost; měla cit pro něžné pasáže, náladu na veselé, pozornost pro složité a trpělivost pro únavné; a nikdy se jí nelíbil koncert lépe, alespoň během první části. Ke konci této části, po italské písni, vysvětlovala slova panu Elliotovi. – Drželi společně program.

„To je asi tak smysl či spíše význam slov,“ řekla, „neboť samozřejmě o přesném smyslu slov italské milostné písně nemohu mluvit, je to však nejbližší význam, který mohu dát; nechci se chlubit, že italštině rozumím. Jsem velmi ubohý znalec italštiny.“

„Ano, ano, to vidím. Vidím, že z toho nic neznáte. Máte jen takovou znalost jazyka, abyste mohla rovnou překládat tyto převrácené, zmatené a zkomolené italské řádky do jasné,

srozumitelné, elegantní angličtiny. Nic víc o vaší nevědomosti nemusíte už říkat. – Tady je dokonalý důkaz.“

„Tak laskavé zdvořilosti se nebudu bránit; kdyby mě však zkoušel skutečný odborník, špatně by to dopadlo.“

„Neměl jsem to potěšení navštěvovat tak dlouhý čas Camdenské náměstí,“ odpověděl, „aniž bych se něco dozvěděl o slečně Anně Elliotové; a dívám se na ni jako na člověka příliš skromného, aby si byl svět všeobecně vědom poloviny jejích předností, a příliš dokonalého, aby taková skromnost byla přirozená u kterékoli jiné ženy.“

„Ach! Styďte se – takhle mi lichotit. Zapomněla jsem, co máme mít teď,“ obrátila se k programu.

„Možná,“ řekl tiše pan Elliot, „že znám vaši povahu déle, než jste si vědoma.“

„Opravdu! – Jakpak? Můžete ji znát jen od té doby, co jsem přišla do Bathu, kromě toho, že jste o mně mohl předtím slyšet v mé rodině.“

„Znal jsem vás podle pověsti dlouho předtím, než jste přijela do Bathu. Slyšel jsem, jak vás líčí ti, kdo vás důvěrně znali. Podle povahy jsem vás znal mnoho let. Vaše osoba, vaše sklony, přednosti, chování – to všechno mi bylo vylíčeno, to všechno jsem měl živě v mysli.“

Pan Elliot nebyl zklamán zájmem, který doufal vzbudit. Nikdo nedokáže odolat kouzlu takového tajemství. Být před dlouhou dobou vylíčena nedávnému známému nejmenovanými lidmi, tomu nikdo neodolá; Anna byla učiněná zvědavost. Divila se a dychtivě se ho vyptávala – ale marně. Vyptávání ho těšilo, ale povědět nechtěl.

Ne, ne – snad někdy jindy, ale teď ne. Teď žádné jméno nepoví. Ale může ji ujistit, že tak tomu je. Před mnoha lety dostalo se mu takového vylíčení slečny Anny Elliotové, které v něm vzbudilo nejvyšší mínění o jejích přednostech a dychtivou zvědavost ji poznat.

Anna si nemohla vzpomenout na nikoho jiného, kdo by před mnoha lety o ní nejspíš mluvil s takovou náklonností než na pana Wentworthe z Monkfordu, bratra kapitána Wentworthe. Mohl přijít do společnosti pana Elliota, neměla však odvahu zeptat se ho na to.

„Jméno Anny Elliotové,“ řekl, „znělo pro mne zajímavě po dlouhý čas. Velmi dlouho ovládalo mé představy svým kouzlem; a kdybych si troufal, vyjádřil bych přání, aby se to jméno nikdy nezměnilo.“

Taková byla jeho slova, jak se domnívala; sotva však k ní dolehl jejich zvuk, byla její pozornost upoutána jinými slovy těsně za ní, která všechno ostatní učinila bezvýznamným. Její otec hovořil s lady Dalrymplovou.

„Velmi hezký člověk,“ řekl sir Walter, „je to velmi hezký člověk.“

„Opravdu, velmi elegantní mladík,“ řekla lady Dalrymplová, „takové vystupování člověk v Bathu tak často nevidí. –To je nejspíš Irčan, že?“

„Není, znám náhodou jeho jméno. Je to jen povrchní známost. Wentworth – kapitán Wentworth z námořní služby. Jeho sestra je provdána za mého nájemníka v somersetském hrabství – Crofta, který má pronajatý Kellynch.“

Nežli se sir Walter dostal až sem, Anniny oči našly správný směr a rozeznaly kapitána Wentworthe stojícího nedaleko v hloučku mužů. Jak na něm spočinuly její zraky, odvrátil, jak se zdálo, oči. Tak to vypadalo. Zdálo se, jako by ho jen o okamžik minula; a tak dlouho, jak se odvážila ho pozorovat, nepodíval se znovu směrem k ní; koncert však zase začal a byla nucena ukázat, že svou pozornost věnuje opět orchestru a dívat se přímo před sebe.

Když mohla znovu vrhnout pohled v ta místa, už tam nebyl. Nebyl by mohl přijít blíž, kdyby chtěl. Byla tak obklopena ostatními, že k ní byl těžký přístup; byla by spíš chtěla zachytit jeho pohled.

Řeč páně Elliotova ji rovněž mrzela. Neměla už chuť s ním mluvit. Už si nepřála mít ho tak blízko:

První část koncertu byla u konce. Doufala, že teď nastane nějaká blahodárná změna; a po chvilce vzájemného mlčení rozhodli se někteří členové jejich společnosti poohlédnout se po čaji. Anna byla jedna z mála, komu se nechtělo hýbat. Zůstala na svém místě a lady Russellová také; dostalo se jí však potěšení, že se zbavila pana Elliota; ať už byly její pocity kvůli lady Russellové jakékoliv, nemínila se vyhnout hovoru s kapitánem Wentworthem, poskytne-li

jí k tomu příležitost. Podle výrazu tváře lady Russellové byla přesvědčena, že ho viděla.

Nepřišel však. Chvílemi si Anna myslela, že ho v dálce vidí, ale nikdy nepřišel. Úzkostná přestávka se neužitečně vlekla. Ostatní se vrátili, sál se znovu naplnil, sedadla byla znovu hledána a obsazena a další hodina radosti nebo trestu měla být odseděna, další hodina hudby měla způsobit potěšení nebo zívání, podle toho, jak převládl skutečný nebo předstíraný hudební smysl. Pro Annu to hlavně znamenalo vyhlídku na hodinu neklidu. Nemohla pokojně opustit sál a nevidět ještě jednou kapitána Wentworthe, nevyměnit s ním přátelský pohled.

Jak se znovu usazovali, došlo k mnoha změnám, jejichž výsledek byl pro ni příznivý. Plukovník Wallis odmítl si znovu sednout a pan Elliot byl pozván, aby se posadil mezi Elizabeth a slečnu Carteretovou, takovým způsobem, který nepřipouštěl odmítnutí; a dalším stěhováním a také trochu vlastním přičiněním bylo Anně umožněno posadit se mnohem blíže ke kraji, než byla dřív, mnohem víc na dosah kolemjdoucích. Nemohla jinak, než se přitom srovnávat se slečnou Larollesovou, nenapodobitelnou slečnou Larollesovou – přesto to však udělala, s výsledkem ne o mnoho šťastnějším; třebaže se brzkým odchodem svých nejbližších sousedů octla před koncem koncertu na samém konci řady, což vypadalo nadějně.

Tady tedy seděla s prázdným místem vedle sebe, když se kapitán Wentworth znovu objevil v dohledu. Viděla ho nedaleko od sebe. On ji také viděl; vypadal však vážně a zdál se nerozhodný a jen postupně a velmi pomalu přišel konečně tak blízko, že s ní mohl mluvit. Cítila, že se něco muselo stát. Změna byla nepochybná. Rozdíl mezi jeho nynějším chováním a tím, jaké bylo v osmiúhlém salónu, byl nápadně veliký. – Proč tomu tak bylo? Vzpomněla na otce – na lady Russellovou. Dostalo se mu snad nějakých nepříjemných pohledů? Začal rozmluvu vážným hovorem o koncertu; připomínal zase kapitána Wentworthe z Uppercrossu; připustil, že je zklamán, že očekával lepší zpěv; zkrátka musí přiznat, že nebude litovat, až bude konec. Anna odpověděla a hájila koncert tak pěkně, aniž se dotkla jeho soudu, a tak zábavně, že se jeho tvář vyjasnila a odpověděl znovu skoro s úsměvem. Mluvili dál ještě několik minut; vyjasněná

nálada trvala; pohlédl dokonce na lavici, jako by stálo za to se tam posadit; když v tu chvíli poklepám na rameno přinutilo Annu se otočit. – Byl to pan Elliot. Prosil ji za prominutí, ale musil ji požádat, aby znovu vysvětlila italský text. Slečna Carteretová velmi touží mít povšechné ponětí o tom, co se bude zpívat dál. Anna nemohla odmítnout; nikdy však nepřinesla oběť zdvořilosti s větší bolestí v duši.

Několik málo minut, tak málo, jak jen bylo možno, musila strávit překládáním; a když byla zase svou paní, když se mohla otočit a dívat se zas dopředu, slyšela, jak jí kapitán Wentworth zdrženlivě a přitom spěšně dává sbohem. „Musí jí popřát dobrou noc. Už jde – musí se dostat co nejrychleji domů.“

„Cožpak tahle píseň nestojí za to, abyste tu zůstal?“ řekla Anna, kterou najednou napadlo něco, co ji přimělo k ještě horlivějšímu povzbuzování.

„Ne,“ odpověděl pod vlivem silného dojmu, „nic tu nestojí za to, abych zůstal,“ a rovnou odešel.

Žárlivost na pana Elliota! To byl jediný srozumitelný důvod. Kapitán Wentworth je žárlivý na její náklonnost! Byla by mohla něčemu takovému věřit před týdnem – před třemi hodinami! Na okamžik ji naplnilo silné uspokojení. Ale běda! Brzy je měly vystřídat zcela jiné myšlenky. Jak takovou žárlivost utišit? Jak se má dozvědět pravdu? Jak se má při všech těch obzvláštních nevýhodách jejich vzájemného postavení vůbec kdy dozvědět o jejích pravých citech? Pomyšlení na páně Elliotovy pozornosti bylo utrpením. – Jejich zhoubné následky byly nezměrné.

- - - Kapitola XXI - - -

Druhý den ráno si Anna s radostí vzpomněla na svůj slib, že půjde k paní Smithové; myslela, že se tím dostane z domova právě v tu dobu, kdy k nim pan Elliot nejspíš přijde; neboť vyhnout se panu Elliotovi bylo téměř její první starostí.

Cítila k němu značnou sympatii. Přes jeho pozornosti, které jí byly ke škodě, musela k němu pociťovat vděčnost, ohled a snad i soucit. Nemohla se ubránit, aby nepřikládala značnou váhu zvláštním okolnostem provázejícím jejich seznámení; a stejně tak byla daleka toho upírat mu právo dožadovat se její pozornosti pro všechno nové, co se u nich děje, pro vlastní city a dávné zaujetí. Bylo to všechno dohromady velmi neobvyklé. – Lichotivé, ale bolestné. Bylo toho dost, co budilo lítost. Co by asi byla cítila, kdyby nebylo kapitána Wentworthe, bylo zbytečné se ptát; neboť kapitán Wentworth tu byl, a ať její nynější napjaté očekávání skončí dobře nebo špatně, její cit k němu potrvá navždycky. Věřila, že jejich spojení nemůže ji odloučit od jiných mužů více než jejich konečný rozchod.

Hezčí úvahy o ušlechtilé lásce a věčné věrnosti, než byly ty, kterými se Anna zabývala po cestě z Camdenského náměstí k domům u Západní brány, nemohly nikdy proběhnout ulicemi Bathu. Bylo jich téměř tolik, že mohly zaplnit celou cestu čistotou a vůní.

Byla si jista, že se jí dostane milého přijetí; a zdálo se, že přítelkyně je jí toho dopoledne obzvlášť vděčna za to, že přišla, a že ji sotva čekala, ačkoli to měly umluveno.

Vylíčit průběh večera, to bylo první, co od Anny žádala; a Anniny vzpomínky byly natolik šťastné, že oživily její rysy, a působilo jí radost, že může o koncertu mluvit. Všechno, co mohla

povědět, vypověděla velmi ráda; to však bylo málo na to, že tam byla, a neuspokojilo takovou tazatelku jako paní Smithová, která z krátké zprávy pradleny a sluhy slyšela již trochu víc o všeobecném úspěchu a vítězku večera, než jí mohla sdělit Anna; a která se teď marně dotazovala na nějaké společenské podrobnosti. Paní Smithová znala dobře podle jména každého, kdo v Bathu něco znamenal nebo o kom se víc mluvilo.

„Byli tam, počítám, malí Durandové,“ řekla, „as otevřenou pusou poslouchali hudbu; jako když neopeření vrabčáci čekají, co dostanou do zobáku. Nikdy nevynechají žádný koncert.“

„Ano. Já je sama neviděla, ale slyšela jsem od pana Elliota, že jsou v sále.“

„Co Ibbotsonovi – byli tam? A ty dvě nové krasavice s tím vysokým irským důstojníkem, který prý je do jedné z nich zamilován?“

„Nevím. – Myslím, že tam nebyli.“

„A stará lady Mary Macleanová? Na tu se nemusím ani ptát. Ta nikdy neschází, to vím; a tu jsi vidět musila. Musela být v*tvém vlastním kruhu, protože jste měli místa pro vznešenou společnost, když jsi šla s lady Dalrymplovou; kolem orchestru, samozřejmě.“

„Ne, toho jsem se bála. To by mi bývalo bylo v každém směru nepříjemné. Na štěstí však lady Dalrymplová chce sedět vždycky kousek dál; a tak jsme měli neobyčejně dobrá místa – totiž na poslech; musím říci, že na vidění ne, protože já viděla zřejmě velmi málo.“

„Ach, viděla jsi dost pro svou zábavu – to dovedu pochopit. I ve velkém množství lidí je možné malé soukromé potěšení, a to jsi měla. Byli jste sami o sobě velká společnost a nic víc jsi nechtěla.“

„Měla jsem se ale kolem sebe víc rozhlédnout,“ řekla Anna, která si teď při řeči uvědomovala, že ve skutečnosti toho rozhlížení kolem bylo dost; chyběl jen jeho předmět.

„Ne, ne, byla jsi zaujata něčím lepším. Nemusíš mi ani říkat, že jsi měla příjemný večer. Vidím ti to na očích. Je mi dokonale jasné, jak ti čas uběhl – bylo pořád něco pěkného, čemu naslouchat. A o přestávce jsi měla zábavu.“

Anna se pousmála a řekla: „Tohle mi vidíš na očích?“

„Ano, vidím. Tvoje tvář mi jasně říká, že jsi minulý večer byla ve společnosti člověka, kterého pokládáš za nejpříjemnějšího na světě, člověka, který tě v této chvíli zajímá víc než celý svět dohromady.“

Po Anniných tvářích se rozprostřel ruměnec. Nezmohla se na to, aby něco řekla.

„A protože tomu tak je,“ pokračovala paní Smithová po krátké přestávce, „věříš, doufám, že dovedu ocenit tvou dnešní laskavou návštěvu. Jsi opravdu moc hodná, že jsi přišla se mnou tady posedět, když máš jistě mnoho příjemnějších nabídek, jak strávit čas.“

Anna nic z toho neslyšela. Nezabývala se dosud úžasu a zmatku, které v ní vzbudila bystrozrakost její přítelkyně, neschopna si představit, jak se k ní mohla dostat nějaká zpráva o kapitánu Wentworthovi. Po další krátké odmlce řekla paní Smithová:

„Prosím tě, ví pan Elliot, že se se mnou znáš? Ví, že jsem v Bathu?“

„Pan Elliot?“ opakovala Anna, dívajíc se překvapeně. Kratičká úvaha jí ukázala omyl, jemuž podlehla. Okamžitě jej pochopila; s pocitem bezpečí se jí vrátila odvaha a řekla mnohem klidněji: „Ty se s panem Elliotem znáš?“

„Zнала jsem se s ním hodně,“ řekla vážně paní Smithová, „ale zdá se, že už je po známosti. Je to hodně dlouho, co jsme se viděli.“

„O tom jsem nevěděla. Nikdy ses o tom dříve nezmínila. Kdybych to byla věděla, bylo by mi bývalo potěšením s ním o tobě mluvit.“

„Abych řekla pravdu,“ prohlásila paní Smithová, která se vrátila k svému obvyklému veselému tónu, „je to právě to potěšení, které bych ti chtěla poskytnout. Potřebuji, abys o mně panu Elliotovi pověděla. Potřebuji tvůj vliv. Kdybys byla tak hodná, milá Anno, a ujala se toho, pak by to ovšem byla hotová věc.“

„Velmi by mě to potěšilo – doufám, že nepochybuješ o mé ochotě být ti i v té nejnepatrnější věci užitečná,“ odpověděla Anna, „mám však podezření, že se domníváš, že mám větší nárok na pana Elliota – že mám větší právo ho ovlivňovat, než tomu ve skutečnosti je. Jsem jista, že jsi nabyla takový názor. Musíš se na mne dívat jen jako na příbuznou pana Elliota. Jestliže v takovém případě potřebuješ

něco, o čem se domníváš, že ho o to mohu jako sestřenice dobře požádat, pak, prosím, neváhej použít mé pomoci.“

Paní Smithová na ni vrhla zkoumavý pohled a pak s úsměvem řekla: „Jak vidím, přišla jsem s tím trochu předčasně; prosím za prominutí. Měla jsem počkat na oficiální oznámení. Teď mi však, milá Anno, jako své staré přítelkyni aspoň naznač, kdy smím promluvit. Příští týden? Příští týden mi jistě už bude dovoleno pokládat všechno za rozhodnuté a stavět své vlastní sobecké plány na štěstí pana Elliota.“

„Ne,“ odpověděla Anna, „ani příští týden, ani další. Ujišťuji tě, že nic z toho, co si myslíš, nebude příští týden rozhodnuto. Já si pana Elliota brát nebudu. Ráda bych věděla, proč si myslíš, že si ho беру?“

Paní Smithová se na ni znovu podívala, velmi vážně se usmála, zavrtěla hlavou a zvolala:

„Jak bych si přála, abych ti rozuměla! Jak bych si přála, abych věděla, co máš v úmyslu! Věřím, že nemáš v úmyslu být krutá, až přijde ten pravý okamžik. Dokud nepřijde, my ženy nemáme nikdy v úmyslu někoho si brát, jak víš. Rozumějme si, že odmítáme každého muže, dokud nás nepožádá o ruku. Proč bys však měla být krutá? Dovol, abych se přimluvila za svého – přítelem ho dnes zvat nemohu – ale za svého bývalého přítele. Kde bys mohla hledat vhodnější partii? Kde bys našla příjemnějšího muže uhlazeného chování? Dovol, abych ti doporučila pana Elliota. Jsem jista, že od plukovníka Wallise uslyšíš o něm jen dobré; a kdo ho může lépe znát než plukovník Wallis?“

„Milá přítelkyně, manželka pana Elliota není mrtva déle než půl roku. Nemělo by se o něm myslet, že se někomu dvoří.“

„Ach, je-li tohle tvá jediná námitka,“ zvolala paní Smithová čtverácky, „pak to má pan Elliot dobré, a nebudu se už kvůli němu namáhat. Nezapomeň na mne, až budeš vdaná, to je všechno. Pověz mu, že jsem tvoje přítelkyně, a pak mu nepřijde za těžko námaha, kterou od něho požaduji a které se teď, jak je zcela přirozené při tolika jeho vlastních záležitostech a společenských povinnostech, snaží vyhnout a zbavit, jak může – je to možná velmi přirozené. Devadesát devět ze sta by udělalo totéž. Samozřejmě nemůže vědět, jak je to pro mne důležité. Nu, milá Anno, doufám a věřím, že budeš

velmi šťastna. Pan Elliot je dost chytrý, aby pochopil cenu takové ženy. Tvůj klid nebude zničen, jako byl můj. Budeš bezpečna, pokud jde o světské záležitosti i pokud jde o jeho povahu. Ten se nedá svést na scestí, nenechá se od jiných strhnout do zkázy...”

„Ne,“ řekla Anna, „všemu tomu o svém bratranci ráda věřím. Vypadá, že má klidnou, rozhodnou povahu, naprosto nepřístupnou nebezpečným vlivům. Dívám se na něho s velkou úctou. Ze všeho, co jsem mohla pozorovat, nemám důvod smýšlet jinak. Neznám ho však dlouho; a on není, myslím, člověk, kterého je možno brzy důvěrně poznat. Nepřesvědčí tě snad způsob, jakým o něm mluvím, že pro mne nic neznamená? To musí být přece dost jasné. Na mou duši, není mi ničím. Kdyby mi někdy udělal nabídku k sňatku (a mám pramálo důvodů domnívat se, že na něco takového pomýšlí), nepřijala bych ji. Ujišťuji tě, že bych to udělala. Ujišťuji tě, že pan Elliot nemá ten podíl, jaký mu přisuzuješ, na potěšení, které mi možná poskytl včerejší koncert: pan Elliot rozhodně ne; pan Elliot není ten, kdo –“

Zarazila se, litujíc s hlubokým uzarděním, že řekla příliš mnoho; méně však by bylo sotva stačilo. Paní Smithová by byla sotva tak brzy uvěřila v páně Elliotův neúspěch, kdyby byla nepostrehla, že je tu někdo jiný. Takto věc okamžitě vzala na vědomí, tváříc se, jako by za tím nic neviděla; a Anna, toužíc se vyhnout další pozornosti, netrpělivě chtěla vědět, proč se paní Smithová domnívala, že si bude brát pana Elliota, „kde na ten nápad přišla nebo od koho to mohla slyšet“.

„Pověz mi, jak tě tohle prvně napadlo?“

„Prvně mě to napadlo,“ odpověděla paní Smithová, „když jsem zjistila, jak často jste spolu, a považovala to za nejpravděpodobnější věc na světě, jakou by musel vidět rád každý, kdo je jednomu nebo druhému z vás blízký; a můžeš být jista, že všichni tvoji známí si mysleli totéž. Neslyšela jsem však o tomu mluvit dříve než před dvěma dny.“

„A mluvilo se o tom opravdu?“

„Všimla sis ženy, která ti otvírala, když jsi sem včera přišla?“

„Ne. Nebyla to jako obvykle paní Speedová nebo služka? Já si nikoho zvlášť nevšimla.“

„Byla to moje přítelkyně paní Rooková – sestra Rooková; která mimochodem byla velmi zvědavá, když tě viděla, a měla velkou radost, že se tu naskytla a mohla ti otevřít dveře. Odešla z Marlboroughových domů teprve v neděli; a byla to ona, kdo mi řekl, že si budeš brát pana Elliota. Měla to od samotné paní Wallisové, která nevypadala na to, že by byla špatným zdrojem zpráv. V pondělí večer u mne hodinku poseděla a celou tu historii mi vyklopila.“

„Celou historii!“ opakovala Anna se smíchem. „Nemohla, myslím, z tak malého množství nepodložených zpráv udělat moc dlouhou historii.“

Paní Smithová neřekla nic.

„Ale,“ pokračovala Anna za malou chvilku, „třebaže není pravda, že bych měla takové právo na pana Elliota, byla bych nesmírně ráda, kdybych ti mohla být jakýmkoli způsobem užitečná. Mám se mu zmínit, že jsi v Bathu? Mám mu něco vyřídit?“

„Děkuji, ne; ne, určitě ne. V tom okamžiku radostného vzrušení a pod mylným dojmem snažila jsem se možná vzbudit tvůj zájem pro určité věci. Teď však už ne, ne, děkuji ti, nemám, s čím bych tě obtěžovala.“

„Říkala jsi, myslím, že jsi pana Elliota znala mnoho let?“

„To znala.“

„Předpokládám že ne dřív, než se oženil.“

„Ó ano: když jsem ho prvně poznala, nebyl ještě ženat.“

„A – znala ses s ním velmi dobře?“

„Důvěrně.“

„Opravdu! Tak to mi pověz, jaký v té době byl. Jsem velmi zvědavá, jaký byl pan Elliot jako mladík. Byl vůbec takový, jak se zdá být teď?“

„Poslední tři roky jsem pana Elliota neviděla,“ zněla odpověď paní Smithové, vyslovená tak vážně, že nebylo možno v té věci dále pokračovat; a Anna cítila, že nezískala nic a že její zvědavost jen vzrostla. Obě mlčely – paní Smithová byla velmi zamyšlená. Nakonec zvolala tím svým přirozeně srdečným tónem:

„Odpusť mi, drahá Anno, odpusť mi, že jsem ti dávala takové stručné odpovědi, nebyla jsem si však jista, co mám dělat. Byla jsem na pochybách a rozvažovala, co bych ti měla povědět. Bylo třeba brát

zřetel na velice mnoho věcí. Člověk je nerad příliš horlivý, nerad vzbuzuje o někom špatný dojem, nerad něco pokazí. I hladký povrch rodinné jednoty může stát za to, aby byl zachován, třebaže pod ním nemusí být nic trvalého. Přesto jsem se rozhodla a myslím, že mám pravdu; myslím, že bych tě měla seznámit s pravou povahou pana Elliota. Ačkoliv naprosto věřím, že nemáš v této chvíli nejmenší úmysl přijmout jeho nabídku, nelze říci, co se může stát. Mohla bys jednou o něm smýšlet jinak. Slyš tedy pravdu teď, dokud nejsi ještě předpojatá. Pan Elliot je muž bez srdce nebo bez svědomí; lstivý, zchytralý, chladnokrevný tvor, který myslí jen na sebe, který by se pro vlastní prospěch nebo pohodlí dopustil jakékoli krutosti nebo zrady, když by tím neohrozil svoji pověst. Nemá žádný cit k druhým lidem. Na ty, pro něž byl hlavní příčinou vedoucí je do zkázy, dovede zapomenout a opustit je bez nejmenší výčitky svědomí. Je úplně mimo dosah jakéhokoli smyslu pro spravedlnost nebo soucit. Ach! Má tvrdé srdce; falešné a tvrdé!“

Annin užaslý výraz, výkřik překvapení ji přiměly, aby se na chvílku odmlčela, a pak klidněji dodala:

„Moje slova tě lekají. Musíš si však uvědomit, že to mluvím rozhněvaná žena, které bylo ukrivděno. Budu se však snažit, abych se ovládla. Nechci ho hanět. Povím ti jen, jakého jsem ho poznala. Budou mluvit fakta. Byl důvěrným přítelem mého drahého manžela, který mu důvěroval a miloval ho a smýšlel o něm stejně dobře jako o sobě. Důvěrné přátelství vzniklo před naším sňatkem. Poznala jsem je jako nejlepší přátele; a mně se pan Elliot také neobyčejně zalíbil a měla jsem o něm nejlepší mínění. To víš v devatenácti letech člověk příliš vážně nepřemýšlí; pan Elliot se mi však zdál právě tak dobrý jako jiní a mnohem příjemnější než většina jiných a byli jsme skoro stále spolu. Byli jsme hlavně ve městě a žili velkopansky. Nemohl se nám tehdy svým postavením rovnat; bydlel v právnické koleji, a to bylo vše, co mohl udělat, aby udržel zdání urozeného člověka. Kdykoli chtěl, měl u nás vždycky domov; byl vždycky vítán; měli jsme ho jako bratra. Můj ubohý Charles, který měl tu nejšlechetnější a nejštedřejší povahu, byl by se s ním rozdělil o poslední halír; vím, že peněženka mého muže byla pro něho otevřená; vím, že mu často pomohl.“

„To musilo být právě v té době páně Elliotova života,“ řekla Anna, „která vždycky budila moji zvláštní zvědavost. Musilo to být někdy v ten čas, kdy se s ním poznali můj otec a sestra. Já ho nikdy neznala, jen jsem o něm slyšela. V jeho chování však, pokud se týkalo mého otce a sestry, tenkrát a později okolností jeho sňatku, bylo něco, co jsem nemohla nikdy srovnat s dneškem. Vypadalo to na člověka jiného druhu.“

„To všechno vím, to všechno vím,“ zvolala paní Smithová. „Byl představen siru Walterovi a tvé sestře, dřív než jsem se s ním seznámila, slyšela jsem ho však o nich mluvit pořád. Víím, že byl pozván a že se mu dostalo povzbuzení, a víím, že jít nechtěl. Mohu ti možná o těch věcech podat vysvětlení, které nečekáš; a pokud jde o jeho manželství, víím o něm v té době všechno. Věděla jsem o všech pro a proti; byla jsem přítelkyně, které svěřoval všechny své naděje a plány a třebaže jsem neznala jeho ženu předtím (její podřadné postavení ve společnosti to ovšem znemožňovalo), znala jsem ji přece po celý její další život nebo alespoň do jejích posledních dvou let života, a mohu zodpovědět každou otázku, kterou si přeješ mi položit.“

„Ne,“ řekla Anna, „nemám žádné zvláštní dotazy, pokud jde o ni. Vždycky jsem soudila, že to není šťastné manželství. Ráda bych však věděla, proč v té době tak podceňoval známost s mým otcem. Můj otec byl určitě nakloněn věnovat mu laskavost a náležitou pozornost. Proč se pan Elliot stáhl?“

„Pan Elliot,“ odpověděla paní Smithová, „měl v té době na mysli jediný cíl – zbohatnout, a to trochu rychlejším způsobem, než je zákonné dědictví. Byl rozhodnut nabýt bohatství sňatkem. Přinejmenším byl rozhodnut nepokazit si šanci nerozvázným sňatkem; a víím, že se domníval (zda správně, nebo ne, to ovšem nemohu posoudit), že tvůj otec a sestra za svou laskavostí a pozváním osnují sňatek mezi dědicem a mladou dámou; a bylo nemožné, aby takový sňatek odpovídal jeho představám o bohatství a nezávislosti. To byl důvod, proč se stáhl, jak tě můžu ujistit. Všechno mi pověděl. Nic přede mnou neskrýval. Bylo zvláštní, že po tom, co jsem tě opustila v Bathu, moje první a hlavní známost, když jsem se vdávala, byl tvůj bratranec; a že jsem jeho prostřednictvím neustále

slýchala o tvém otci a sestře. Popsal mi jednu slečnu Elliotovou a já s láskou myslela na druhou.“

„Možná,“ zvolala Anna, jak jí hlavou projel náhlý nápad „že jsi o mně někdy vykládala panu Elliotovi?“

„Tot' se ví, že jsem mu o tobě vykládala, velmi často. Chlubívala jsem se mojí Annou Elliotovou a dokazovala, že jsi zcela jiná než...“

Zarazila se právě včas.

„Tím se objasňuje něco, co mi pan Elliot včera večer řekl,“ zvolala Anna. „Tím se to vysvětluje. Dozvěděla jsem se, že o mně slýchal vyprávět. Nemohla jsem pochopit jak. Jaké bláznivé představy si člověk dělá, když jde o jeho drahé já. A jak se samozřejmě mýlí! Promiň ale, že jsem ti vskočila do řeči. Pan Elliot se tedy oženil jedině pro peníze? To byla snad věc, která ti prvně otevřela oči, pokud šlo o jeho povahu?“

Paní Smithová na chvíli zaváhala. „Ach, takové věci jsou příliš obvyklé. Když člověk žije ve velkém světě, je příliš obvyklé vidět muže nebo ženu uzavírat sňatek pro peníze, než aby to na člověka udělalo ten dojem, jaký by mělo. Byla jsem velmi mladá a stýkala jsem se jen s mladými lidmi; a byli jsme veselá, bezstarostná parta bez přísných pravidel chování. Žili jsme, abychom užívali života. Teď o tom smýšlím jinak; čas, nemoc a žal přivedly mě k jiným názorům; musím však doznat, že v té době jsem neviděla nic špatného v tom, co pan Elliot dělal. Udělat všechno pro vlastní prospěch bylo pokládáno za povinnost.“

„Nebyla však velmi nízkého rodu?“

„Byla; na to jsem také poukazovala, ale toho on nechtěl dbát. Peníze, peníze, to bylo všechno, co chtěl. Její otec byl obchodník s dobyt看kem, její dědeček řezník, ale to nic neznamenalo. Byla to ušlechtilá žena, měla slušné vychování, byla uvedena do společnosti příbuznými, náhodou se dostala do společnosti pana Elliota a zamilovala se do něho; jemu její původ nečinil žádných obtíží, ani v něm nevzbuzoval úzkostlivé pochybnosti. Veškerou opatrnost vynaložil na to, aby se ubezpečil o skutečné výši jmění, dříve než se zaváže. Věř tomu, ať si dnes pan Elliot váží svého společenského postavení sebevíc, jako mladý muž si ho necenil ani v nejmenším. Vyhlídka na kellynchské panství něco znamenala, vážené jméno

rodiny však pro něho nemělo cenu, ani co by se za nehet vešlo. Často jsem ho slyšela prohlašovat, kdyby baronství bylo na prodej, že za padesát liber by je každý od něho mohl dostat i s erbem a heslem, jménem i livřejí; nemám však v úmyslu opakovat ani polovinu toho, co jsem

O té věci slýchala říkat. Nebylo by to správné. A přece bys měla mít důkaz; neboť to, co říkám, je jen moje tvrzení, a ty musíš mít důkaz.“

„Drahá přítelkyně, já opravdu žádný nechci,“ zvolala Anna. „Netvrdila jsi nic, co by se nesrovnávalo s tím, jaký se pan Elliot zdál být před několika lety. Spíš se všechno shoduje s tím, co jsme byli zvyklí o něm slyšet a věřit. Já jsem víc zvědavá na to, proč je dnes tak jiný.“

„Tak ti jej tedy ukážu kvůli sobě, abych měla klid; buď tak hodná a zazvoň na Mary – počkej, anebo buď ještě hodnější a dojdi sama do mé ložnice a přines mi malou krabičku z vykládaného dřeva, kterou najdeš na horní polici ve skříni.“

Když Anna viděla, že na tom přítelkyně doopravdy trvá, udělala, oč byla požádána. Přinesla krabičku, postavila ji před ni a paní Smithová ji s povzdechem odemkla a řekla:

„Je plná listin náležejících jemu, mému manželovi, malá část z toho, co jsem všechno musela projít, když jsem ho ztratila. Dopis, který hledám, je jeden z těch, které mu psal pan Elliot před svatbou a který náhodou zůstal uchován; proč, to je těžko říci. Můj manžel byl však jako jiní muži na takové věci nedbalý a neměl v nich žádný pořádek; a když jsem se dostala k tomu, abych prohlédla jeho papíry, našla jsem mezi jinými sem tam poházenými ještě nezávaznějšími dopisy od různých lidí také tenhle, zatímco mnoho opravdu důležitých dopisů a záznamů bylo zničeno. Tady je. Nechtěla jsem to spálit, protože jsem byla odhodlána zachovat každý doklad dřívějšího důvěrného přátelství, třebaže jsem i tehdy byla málo spokojena s panem Elliotem.“

Takto zněl dopis adresovaný „Velectěnému pánovi Charlesi Smithovi, v Tunbridge Wells“ posílaný z Londýna v červenci roku 1803:

Milý Smithi – dostal jsem Tvůj dopis. Jsem skoro přemožen Tvou laskavostí. Přál bych si, aby příroda vytvořila víc takových srdcí, jako je Tvoje, žiji však už třiaadvacet let na světě a žádné takové jsem neviděl. V současné chvíli, věř mi, nepotřebuji Tvé pomoci, neboť jsem znovu při penězích. Gratuluj mi: Zbavil jsem se sira Waltera a ctěné slečny. Odjeli zpátky do Kellynche a musil jsem se skoro zapřísáhnout, že je v létě navštívím, ale moje první návštěva Kellynche bude jedině s odhadcem, který mi poví, jak bych panství nejvýhodněji prodal v dražbě. Nicméně není nepravděpodobné, že se baronet znovu ožení; je na to dost velký blázen. Jestli se však ožení, pak mi dají pokoj, což může být dost slušná náhrada za to, že mé čekatelství na dědictví odpadne. Vypadá hůř než loni.

Přál bych si, abych měl jakékoli jiné jméno jen ne Elliot. Mám ho dost. Jméno Walter mohu, zaplatřpánbůh, vynechat a prosím, abys mi už nikdy nepsal to mé druhé W., které mě uráží, chci po celý svůj další život zůstat jen Tvým věrným – Wm. Elliotem.

Takový dopis nemohla Anna přečíst, aniž by zrudla; a paní Smithová, vidouc její planoucí tvář, řekla:

„Vím, jsou to slova hodně neuctivá. Ačkoliv jsem zapomněla, jak přesně znějí, zůstal mi v paměti dobře jejich hlavní význam. Ukazuje ti dobře, jaký je to člověk. Všimni si toho oddaného ujišťování mého ubohého manžela. Může být něco víc přesvědčivé?“ Anna se nemohla okamžitě přenést přes ten otřes a pokoření, které jí způsobila slova použitá o jejím otci. Byla nucena připomenout si, že takové čtení dopisu je porušením zákona cti, že nikdo by neměl být souzen a poznáván takovýmto svědectvím, že žádná soukromá korespondence nemůže snést zrak jiných lidí, a teprve pak mohla nabýt dostatečného klidu a vrátit se k dopisu, o němž uvažovala, a řekla:

„Děkuji ti. To je nepochybně plný důkaz, důkaz všeho, co říkáš. Proč se však zná k nám teď?“

„To mohu také vysvětlit,“ zvolala paní Smithová s úsměvem.

„Opravdu?“

„Ano. Ukázala jsem ti pana Elliota, jaký byl před dvanácti lety, a ukáži ti ho, jaký je dnes. Nemohu znovu předložit písemný důkaz,

mohu ti však podat o tom, co nyní chce, a tom, co nyní dělá, tak věrohodné ústní svědectví, jaké si přeješ. Teď se nepřetvařuje. Chce se s tebou skutečně oženit. Jeho nynější pozornosti vůči tvé rodině jsou velmi upřímné a jdou ze srdce. Řeknu ti, z jakého to mám pramene: od jeho přítele plukovníka Wallise.“

„Plukovník Wallis! Znáš se s ním?“

„Ne. Tak přímým způsobem se to ke mně nedostalo; vyžaduje to jednu nebo dvě zatačky na tom však nijak nezáleží. Pramen je tak dobrý jako na počátku; trochu toho smetí, které sebere v zákrutech, lze snadno odstranit. Pan Elliot se zcela otevřeně svěruje plukovníku Wallisovi se svými záměry s tebou – a plukovník Wallis má sám osobně, jak se domnívám, rozumnou, opatrnou a uvážlivou povahu; plukovník Wallis má však velmi hezkou pošetilou ženu, a té říká věci, které by neměl, a všechno jí opakuje. A ta v překypující náladě nad svým pozdravením opakuje všechno ošetřovatelce; a ošetřovatelka, která ví, že se známe, to velmi přirozeně všechno přinese mně. Takto mě v pondělí večer moje dobrá přítelkyně paní Rooková zasvětila do tajností Marlboroughových domů. Vidíš tedy, když jsem o celé té historii mluvila, že jsem si tak nevymýšlela, jak sis představovala.“

„Drahá přítelkyně, ten tvůj spolehlivý pramen je neúplný. To nestačí. To, že má pan Elliot se mnou nějaké úmysly, nevysvětluje ani v nejmenším úsilí, které vynaložil, aby se smířil s mým otcem. To bylo předtím, než jsem přijela do Bathu. Když jsem přijela, našla jsem je v těch nepřátelštějších vztazích.“

„To vím; vím to všechno velmi dobře, ale –“

„Opravdu, milá přítelkyně, nemůžeme očekávat, že se nám touto cestou dostane pravého poučení. Ve faktech a názorech, které procházejí tolika rukama a jsou nepochopeny pošetilostí jednoho a nevědomostí druhého, nezbývá mnoho pravdy.“

„Jen mi popřej sluchu. Brzy budeš moci sama ocenit celkovou věrohodnost, když vyslechněš některé podrobnosti, jež můžeš sama okamžitě popřít, nebo potvrdit. Nikdo se nedomnívá, že ty jsi byla první příčinou, proč přišel. Viděl tě ovšem, než přijel do Bathu, a obdivoval se ti, nevěděl však, že jsi to ty. Tak praví aspoň můj historický pramen. Je to pravda? Cožpak tě minulé léto neviděl

„někde dole na západě“, abych užila jeho slov, aniž věděl, že jsi to ty?“

„To jistě viděl. Tak dalece je to naprosto pravda. V Lymu; náhodou jsem byla v Lymu.“

„Nu tak,“ pokračovala paní Smithová vítězoslavně, „přiznej mé přítelkyni zásluhu, že stanovila ten první potvrzený bod. Viděl tě tenkrát v Lymu a líbila ses mu tak velice, že byl nesmírně potěšen, když se s tebou znovu setkal na Camdenském náměstí jako s Annou Elliotovou, a od toho okamžiku, o tom nemám pochyby, měl dvojnásobný důvod k návštěvám. Byl tu však ještě jeden důvod, dřívější, který ti teď vyložím. Jestliže v tom, co ti povím, je něco nesprávného nebo nepravděpodobného, tak mě zaraz. Moje zpráva uvádí, že přítelkyně tvé sestry, dáma, která teď u vás bydlí, přijela do Bathu se slečnou Elliotovou a sirem Walterem už v září (zkrátka hned jak sami přijeli) a od té doby je u nich pořád; že je to žena chytrá a hezká, lichotná, že je chudá a vemlouvavá a celkem vzato svým postavením a chováním vzbuzuje mezi známými sira Waltera domněnku, že zamýšlí stát se lady Elliotovou, a že k všeobecnému překvapení je slečna Elliotová zřejmě k tomuto nebezpečí slepá.“

Tady se paní Smithová na okamžik odmlčela; Anna však neměla ani slovo, které by řekla, a tak pokračovala:

„V takovém světle se to těm, kdo znali tvoji rodinu, jevilo, dlouho předtím, než ses k ní vrátila; a plukovník Wallis si všimal tvého otce dost, aby si toho byl vědom, i když tenkrát nechodil na návštěvy na Camdenské náměstí; avšak z přátelství k panu Elliotovi pozoroval se zájmem vše, co se tam dělo, a když pan Elliot přijel na den nebo dva dny do Bathu, jak se stalo krátce před Vánoci, seznámil ho plukovník Wallis s tím, jak věci vypadají, a s tím, že se o tom začíná hodně mluvit. – Nu a musíš pochopit, že čas způsobil v názorech pana Elliota na baronství velmi závažnou změnu. Pokud jde o rodinný původ a příbuzenství, je to v každém směru změněný člověk. Když měl dlouhý čas tolik peněz, kolik mohl utratit, a neměl, pokud šlo o hromadění majetku a radovánky, čeho by si ještě přál, naučil se postupně klást své štěstí do šlechtického titulu, jež má zdědit. Domnívala jsem se, že se v tom směru změnil, ještě než ustala naše známost, teď však mám ten pocit potvrzený. Nemůže snést

pomyšlení, že by nebyl sirem Williamem. Můžeš tedy uhádnout, že novina, kterou uslyšel od svého přítele, nemohla mu být příliš milá, a můžeš také uhádnout, co měla za následek; rozhodnutí vrátit se co možná nejdřív zpátky do Bathu a na čas se tu usadit s úmyslem obnovit dřívější známost a získat znovu takové postavení v rodině, které by mu dalo možnost ověřit si stupeň nebezpečí, a kdyby shledal, že je nebezpečí skutečné, dámě její záměry překazít. Oba přátelé se dohodli, že je to jediná věc, kterou třeba učinit; a plukovník Wallis v tom měl pomáhat všemožným způsobem. Měl být představen a paní Wallisová měla být představena, všichni měli být představeni. Pan Elliot se vrátil zpátky, jak bylo ujednáno; a na jeho žádost mu bylo odpuštěno a byl znovu přijat do rodiny; a tady bylo jeho stálým cílem a jeho jediným cílem (dokud tvůj příchod nepřidal další důvod) pozorovat sira Waltera a paní Clayovou. Nevynechal žádnou příležitost, aby s nimi byl, schválně se jim vrhal do cesty, přicházel na návštěvu v kteroukoli hodinu – nemusím však jít v té věci do podrobností. Co by lstivý muž neudělal, to si dovedeš představit; a teď, když tohle víš, vzpomeneš si snad, cos ho viděla dělat.“

„Ano,“ řekla Anna, „neříkáš mi nic, co by nesouhlasilo s tím, co jsem věděla nebo si mohla představit. V podrobnostech zchytralého jednání je vždycky něco urážlivého. Uskoky sobectví a obojetnosti musí být vždycky odporné, neslyšela jsem však od tebe nic takového, co by mě opravdu překvapilo. Znáám osoby, které by takovým líčením pana Elliota byly pohoršeny, které by těžko něčemu takovému uvěřily. Já však vždycky chtěla mít nějaký jiný důvod pro jeho chování, než jaký dával najevo. Ráda bych znala jeho dnešní názor na pravděpodobnost události, které se tak obával; zda považuje nebezpečí za menší, nebo ne.“

„Za menší, jak soudím,“ odpověděla paní Smithová. „Domnívám se, že má z něho paní Clayová strach, je si vědoma, že ji prohlédl, a neodvažuje se jednat tak, jak by mohla v jeho nepřítomnosti. Protože však přece jen tu a tam nepřítomen být musí, nevím, jak může být vůbec kdy klidný, když ona svůj současný vliv udržuje. Paní Wallisová měla zábavný nápad, jak mi říkala ošetřovatelka, že do svatební smlouvy, až se budete s panem Elliotem brát, má být

vložena podmínka, že se tvůj otec neožení s paní Clayovou. To je nápad v každém směru odpovídající chápání paní Wallisové; avšak moje rozumná sestra Rooková nahlíží jeho nesmyslnost., No, milostivá paní/ řekla, „to ale nebrání tomu, aby se neoženil s někým jiným.“ A věru, abych řekla pravdu, nemyslím, že by byla v hloubi srdce horlivým odpůrcem druhého sňatku sira Waltera. To víš, nemůžeme jí bránit, aby nebyla zastánkyní manželství, a (protože je vždycky nutno počítat se sobeckými zájmy) kdo může říct, zda si v duchu právě nepředstavuje, jak na doporučení paní Wallisové ošetřuje budoucí lady Elliotovou?“

„Jsem ráda, že tohle všechno vím,“ řekla Anna po krátkém přemýšlení. „Bude pro mě po některé stránce mnohem trapnější být v jeho společnosti, budu teď však lépe vědět, co mám dělat. Moje chování vůči němu bude rozhodnější. Pan Elliot je zřejmě neupřímný, pokrytecký, zistný muž, který ve svém jednání neznal nikdy jiné zásady než sobectví.“

Tím však ještě neprohrály pana Elliota ze všech stran. Paní Smithová vybočila z původního směru své řeči a Anna v zájmu vlastních rodinných starostí zapomněla, do jak velké míry byl obviněn; teď však se její pozornost zaměřila k vysvětlení předchozích nářeků a naslouchala vyprávění, které i když úplně neospravedlňovalo naprostou roztrpčenost paní Smithové, ukázalo ho jako člověka velmi bezohledného ve svém chování vůči ní, člověka, jemuž velmi chyběl jak smysl pro spravedlnost, tak soucit.

Dozvěděla se, že byli stále pospolu jako předtím (důvěrné přátelství pokračovalo, manželstvím pana Elliota nijak neoslabeno) a že pan Elliot strhl svého přítele k výdajům značně přesahujícím jeho majetek. Paní Smithová nechtěla přičítat vinu sobě a byla příliš milující manželka, aby ji dávala svému manželu; Anna však vyrozuměla, že jejich příjem nebyl v souladu se způsobem jejich života a že hned od počátku vládla u nich u obou velká marnotratnost. Z vylíčení jeho ženy mohla seznat, že pan Smith byl muž vřelých citů, vlídné povahy, nedbalých zvyků a ne příliš velké moudrosti, že byl mnohem milejší nežli jeho přítel a velmi mu nepodobný – dal se od svého přítele vést a ten jím pravděpodobně pohrdal. Pan Elliot, jenž vyženil velké bohatství, byl ochoten dopřát

si každého potěšení a marnivosti, které nepřesahovaly jeho finanční možnosti (neboť přes všechny sklony k požitkům stal se z něho muž opatrný). A protože začal být bohatý, právě tak jako jeho přítel začal být chudý (což by si byl měl uvědomit), neměl, jak se zdálo, vůbec žádnou starost o to, jaké jsou asi příjmy jeho přítele, naopak ho sváděl a povzbuzoval k výdajům, které mohly vést jedině ke zkáze. A Smithovi byli tedy zničeni.

Muž zemřel právě včas, aby zůstal ušetřen plného poznání zkázy. Již dříve dostatečně zakusili finančních nesnází, aby vyzkoušeli přátelství svých přátel, a poznali, že přátelství páně Elliotova je lépe nezkoušet; avšak zoufalý stav jeho finančních záležitostí vyšel najevo teprve po jeho smrti. S důvěrou v náklonnost pana Elliota, která sloužila víc ke cti jeho citům než jeho úsudku, ustanovil ho pan Smith vykonavatelem své vůle; pan Elliot se však tohoto úkolu ujmout nechtěl a nesnáze a obtíže, které se jeho odmítnutím na ni nahrnuly, a k tomu ještě různé trápení, jemuž byla ve svém postavení vystavena, byly takové, že nebylo možné mluvit o nich bez duševních muk a naslouchat jim bez náležité rozhořčenosti.

Anna uviděla některé jeho dopisy z té doby, odpovědi na naléhavé prosby paní Smithové, z nichž ze všech vanulo stejné nelítostné rozhodnutí, aby se nedostal do zbytečných nepříjemností, a z ledové zdvořilosti číselná stejná krutá lhostejnost ke všem strastem, které jí tím způsobí. Byl to hrůzný obraz nevďčnosti a nelidskosti; a Anna chvílemi cítila, že žádný zjevný zločin by nemohl být horší. Bylo toho hodně, co vyslechla; o všech podrobnostech minulých smutných výjevů, o všech jednotlivostech neštěstí přicházejících jedno za druhým, o nichž v dřívějších hovorech padla pouhá zmínka, rozpovídala se teď paní Smithová s přirozenou výmluvností. Anna dovedla dokonale pochopit velikou úlevu, jež se tím její přítelkyni dostalo, a tím víc byla nakloněna divit se její klidné mysli, kterou si jako obvykle zachovala.

Jedna okolnost v historii jejich nesnází budila obzvláštní trpkost. Paní Smithová měla dobrý důvod domnívat se, že jakýsi majetek jejího manžela v Západní Indii, který byl v sekvestraci pro neplacení poplatků, by bylo možno vhodným zakročením znovu získat; a tento majetek, třebaže nebyl velký, by byl stačil, aby ji učinil poměrně

bohatou. Nebylo však nikoho, kdo by se toho pustil. Pan Elliot nic dělat nechtěl a ona sama nic dělat nemohla, neboť pro tělesnou slabost nebyla schopna jednat sama a pro nedostatek peněz nemohla zjednat na to někoho jiného. Neměla vlastních příbuzných, kteří by jí pomohli aspoň radou, a nemohla si dovolit zaplatit si pomoc zákona. To znamenalo zmenšení jejích teď omezených prostředků. Domnívat se, že by mohla být v lepších poměrech, že malá námaha vynaložená na správném místě by to mohla dokázat, a strachovat se, že zpoždění by mohlo dokonce oslabit její nároky, to bylo těžké snášet.

Doufala, že v té věci využije Annina výsadního postavení u pana Elliota. Předtím, když očekávala, že dojde k svatbě, obávala se, že sňatkem ztratí přítelkyni; když se však ujistila, že o něco takového se ani nemohl pokusit, nevěda vůbec, že ona je v Bathu, ihned ji napadlo, že pod vlivem ženy, kterou miloval, by mohl udělat něco v její prospěch; rychle se chystala vzbudit Anninu účast, pokud by to nutné ohledy k jednání pana Elliota dovolily, když Annino popření domnělého zasnoubení změnilo tvářnost všeho; a vzalo jí sice naději, že uspěje ve své první starosti, ponechalo jí však aspoň útěchu, že mohla celý příběh vypovědět po svém.

Když vyslechla toto úplné vyličení pana Elliota, neubránila se Anna, aby nevyjádřila trochu překvapení nad tím, že paní Smithová mluvila o něm tak příznivě na začátku jejich rozhovoru. Zdálo se, že jí ho doporučuje a chválí!

„Má drahá,“ zněla odpověď paní Smithové, „nic jiného nešlo dělat. Považovala jsem za jisté, že si ho vezmeš, třebaže se snad ještě nevyjádřil, a nemohla jsem ti o něm říci pravdu o nic víc, než kdyby byl tvým manželem. Moje srdce pro tebe krvácelo, když jsem mluvila o štěstí. A přece je rozumný, je příjemný, a s takovou ženou, jako ty, nebylo by to naprosto beznadějně. Ke své první ženě byl velmi nelaskavý. Byli spolu nešťastni. Byla však příliš nevědomá a příliš povrchní, aby si jí mohl vážít, a také ji nikdy nemiloval. Byla jsem ochotná doufat, že ty musíš pochodit lépe.“

Anna mohla v nitru natolik uznat takovou možnost, že se až otrásla nad představou neštěstí, které by muselo následovat. Vždyť to právě bylo možné, že by se byla dala přemluvit od lady Russellové.

A v tom případě, kdo by pak byl nejvíc nešťasten, až by za čas vyšla pravda najevo?

Bylo velmi žádoucí, aby lady Russellová nezůstala déle v klamu; a jedním ze závěrů této důležité porady, která jim zabrala větší část dopoledne, byla dohoda, že Anna má plné právo sdělit své přítelkyni všechno, co se týká toho, jak se zachoval k paní Smithové.

- - - Kapitola XXII - - -

Anna šla domů přemýšlet o všem, co se dozvěděla. V jednom směru se jí ulevilo, když poznala, jaký pan Elliot je. Nebyla mu už povinována žádnými ohledy. Stál tu v celé své nevítané dotěrnosti proti kapitánu Wentworthovi; o jeho nešťastných pozornostech z včerejšího večera, o nenapravitelné škodě, kterou tím mohl způsobit, o tom všem uvažovala s pocity zcela jednoznačnými, prostými zmatku. – Přestala k němu mít soucit. To však byla jediná věc, která jí působila ulehčení. V každém jiném směru, když se rozhlédla kolem sebe nebo se dívala kupředu, viděla spíš důvody k nedůvěře a obavám. Dělal jí starost zklamání a bolest, které bude pociťovat lady Russellová, pokoření, které hrozilo jejímu otci a sestře, a byla plna úzkosti, předvídajíc mnohé neštěstí a nevědouc, jak kterémukoli z nich zabránit. – Byla nesmírně vděčna za to, že ví, jaký je. Nikdy se nedomnívala, že by se jí mělo dostat odměny za to, že nepohrdla starou přítelkyní, jako byla paní Smithová, vzešla však z toho přece odměna! Paní Smithová byla schopna říci jí to, co nikdo jiný nemohl. Mohla by rozšířit tuto zprávu ve své rodině? To byl však zbytečný nápad. Musí mluvit s lady Russellovou, říci jí to, poradit se s ní, a až udělá všechno, co je v jejích silách, očekávat další události s co největší rozvahou; koneckonců největší nedostatek rozvahy má v oné čtvrtině své mysli, kterou nemůže otevřít lady Russellové, v onom přívalu úzkostí a strachů, který si musí ponechat jen pro sebe.

Když přišla domů, shledala, že unikla, jak byla zamýšlela, setkání s panem Elliotem; přišel a vykonal u nich dlouhou dopolední návštěvu; sotva si však blahopřála a pomyslíla si, že má do zítřka pokoj, uslyšela, že přijde večer znovu.

„Neměla jsem nejmenší úmysl ho zvát,“ řekla Elizabeth se strojenou nedbalostí, „tolik se však pobízeli; tak to aspoň říká paní Clayová.“

„Ovšemže to říkám. Neviděla jsem za celý svůj život, aby se někdo usilovněji dožadoval pozvání. Chudák! Bylo mi ho opravdu líto; neboť vaše sestra, slečno Anno, má tvrdé srdce a libuje si v krutosti.“

„Ach!“ zvolala Elizabeth, „já znám už příliš dobře tuhle hru, než aby mě tak rychle zdolalo pánské naléhání. Když jsem však viděla, jak nesmírně lituje toho, že nezastihl dnes dopoledne mého otce, okamžitě jsem povolila, protože bych opravdu nechtěla zanedbat žádnou příležitost, aby se se sirem Walterem sblížili. Vypadají spolu tak pěkně! Oba mají tak příjemné chování. Pan Elliot vzhlíží k němu s takovou úctou!“

„Rozkošná podívaná!“ zvolala paní Clayová, neodvážila se však obrátit oči na Annu. „Zrovna jako otec a syn! Drahá slečno Elliotová, či snad nesmím říci otec a syn?“

„Ach, já nikoho neopravuji, nejsem žádný cenzor. Pro mne a za mne, chcete-li v tom něco vidět. Já však, na mou věru, nijak nepocituji, že by jeho pozornosti převyšovaly pozornosti jiných mužů.“

„Má drahá slečno Elliotová!“ zvolala paní Clayová, pozvedla ruce a oči a zbytek úžasu skryla ve vhodném mlčení.

„Dobrá, milá Penelopo, nemusíte se kvůli němu tak znepokojovat. Víte, že jsem ho přece pozvala. Propustila jsem ho s úsměvem. Když jsem zjistila, že zítra opravdu jede na celý den k přátelům v Thornberry-parku, měla jsem s ním soucit.“

Anna se obdivovala, jak to sestřina přítelkyně dovedla zahrát, jak dovedla projevit takovou radost nad očekávaným a pak skutečným příchodem právě té osoby, jejíž přítomnost musela být vskutku na překážku jejímu hlavnímu cíli. Nebylo to jinak možné, než že paní Clayová nemohla pana Elliota ani vidět; a přece dovedla nastrojít výraz nanejvýš úslužný a krotký a zdála se zcela spokojena s omezeným dovolením věnovat siru Walterovi jen polovinu pozornosti, než by byla učinila jinak.

Pro Annu samu bylo nanejvýš trapné vidět, jak pan Elliot vchází do pokoje; a velmi nepříjemné, když se k ní přiblížil a mluvil s ní. Cítila již často předtím, že není vždycky zcela upřímný, teď však viděla neupřímnost ve všem. Jeho pozorná uctivost k otci ve srovnání s jeho někdejšími řečmi byla nechutná; a když pomyslela, jak krutě se zachoval k paní Smithové, jen stěží snášela pohled na jeho dnešní úsměvy a sladkosti a slyšela jeho neupřímné vyznávání správných názorů.

Chtěla se vystříhat takové změny ve svém chování, která by mohla vzbudit u něho námitky. Velmi jí leželo na srdci, aby se vyhnula všemu vyptávání nebo pozornosti; byla však odhodlána být k němu tak chladná, jak se dalo srovnat s jejich přibuzenstvím, a vzít co možná nenápadně zpátky těch několik krůčků zbytečné důvěrnosti, k nimž byla postupně přivedena. Byla tedy obezřelejší a chladnější než včerejšího večera.

Chtěl znovu oživit její zvědavost tím, jak a kde ji kdy mohl slyšet chválit. Velice toužil po tom, aby se mu dostalo potěšení, že ho bude dále prosit; kouzlo však bylo zlomeno; shledal, že marnivost jeho skromné sestřenky lze roznítit snad jen v horku a ruchu veřejného sálu; přinejmenším shledal, že toho nemůže dosáhnout v této chvíli, že se o to nemůže pokusit, když se ho příliš dožadovali ostatní. Netušil, že jedná teď právě proti svému prospěchu, volí-li tento námět hovoru, neboť jí hned uvádí na mysl onu část svého chování, která byla nejméně omluvitelná.

Potěšilo ji poněkud, když zjistila, že opravdu odjíždí druhý den ráno z Bathu, že vyrazí velmi časně a že bude pryč větší část dvou dní. Na večer po svém návratu byl pozván znovu na Camdenské náměstí; od čtvrtka do soboty večer bylo však jisto, že tu nebude. Bylo dost zlé, že bude mít pořád před očima paní Clayovou; že však měl být v jejich společnosti další a větší pokrytec, znamenalo konec veškerého klidu a pohody. Bylo tak ponižující myslet na neustálý klam, jehož se dopouštěli na otci a na Elizabeth; uvažovat o různých zdrojích pokoření, jež se jim chystá! Sobectví paní Clayové nebylo tak složité a nechutné jako jeho; a Anna by raději viděla okamžitý sňatek se vším jeho zlem, jen kdyby se zbavila všech uskoků pana Elliota, jimiž se snažil sňatku zabránit.

V pátek dopoledne měla v úmyslu jít velmi brzy k lady Russellové a všechno jí vypovědět; a byla by šla hned po snídani, kdyby byla paní Clayová také nešla ven v úslužné ochotě ušetřit její sestře námahu, což Annu přimělo k tomu, aby počkala, dokud by nebyla bezpečná před takovou společnicí. Vyčkala proto, až bude paní Clayová daleko, než začala mluvit o tom, že stráví dopoledne v Říční ulici.

„Dobrá tedy,“ řekla Elizabeth, „nemám, co bych vzkázala kromě pozdravení. Ach, můžeš tam vzít také tu nudnou knihu, kterou mi vnutila, a říci, že jsem ji přečetla. Já se opravdu nemohu věčně mořit se všemi novými básněmi a vznešeným duchem národa, který povstává. Lady Russellová těmi svými nově vyšlými knihami lidi doopravdy otravuje. Nemusíš jí to říkat, ale ty její šaty tuhle večer se mi zdály ohavné. Vždycky jsem myslela, že má v oblékání trochu vkusu, ale na koncertě jsem se za ni styděla. Na její zjev něco tak okázalého a naaranžovaného! A sedí, jako by měla v zádech pravítko! A samozřejmě že ji srdečně pozdravuji.“

„A vyříd' také moje uctivé pozdravy,“ připojil sir Walter. „A můžeš říci, že mám v úmyslu ji brzy navštívit. Jen takové zdvořilé vzkázání. Já jí tam ale nechám jen navštívenku. U žen jejího věku, které se tak málo líčí, není nikdy vhodná dopolední návštěva. Kdyby jen použila trochu červeně na tváře, nemusela by se bát ukázat se. Když jsem však k ní posledně přišel na návštěvu, všiml jsem si, že rolety byly okamžitě spuštěny.“

Zatímco otec mluvil, ozvalo se klepání na dveře. Kdo to mohl být? Anna, vzpomenuvši si na návštěvy pana Elliota povolené v kteroukoli hodinu, byla by očekávala jeho, nebýt toho, že měl být sedm mil odtud. Po obvyklé chvilce napjatého čekání bylo slyšet hluk blížících se kroků a „pan a paní Musgrovovi“ byli uvedeni do pokoje. Nejsilnější pocit, který vzbudil jejich příchod, bylo překvapení; Anna je však opravdu ráda viděla; a ostatní nelitovali tolik, aby nedovedli nasadit přívětivou tvář; a jakmile se ukázalo, že tito jejich nejbližší příbuzní nepřišli s úmyslem ubytovat se v tomto domě, dokázali sir Walter a Elizabeth zvýšit svou srdečnost a velmi pěkně je uvítat. Přijeli do Bathu na pár dní s paní Musgrovovou a bydleli všichni „U bílého jelena“. Tolik bylo rychle vyrozuměno;

dokud však sir Walter a Elizabeth nedovedli Mary do druhého salónu a nekochali se jejím obdivem, nemohla Anna z Charlese dostat přiznání, proč vlastně přijeli a co mají znamenat úsměvné narážky na zvláštní záležitost, které okázale pronesla Mary, právě tak jako z něho nemohla dostat, kdo všechno s nimi přijel, neboť to nebylo jasné.

Zjistila pak, že se společnost skládá kromě nich dvou z paní Musgrovové, Henrietty a kapitána Harvilla. Podal jí prosté a jasné vyličení celé věci; v jeho vyprávění spatřovala do značné míry jejich příznačný způsob jednání. První podnět k cestě vyšel od kapitána Harvilla, který chtěl jet do Bathu za svými obchodními záležitostmi. Začal o tom mluvit před týdnem; Charles, nemaje co dělat, když už hony skončily, navrhl, že pojede s ním; paní Harvillové se ten nápad zamlouval proto, že manžel nepojede sám; Mary však nemohla snést, aby ji nechal doma, den nebo dva z toho byla tak nešťastná, až se zdálo, že bude všechno odloženo nebo že z toho úplně sejde. Pak s tím však přišli jeho otec a matka. Matka měla v Bathu nějaké staré přátele, které chtěla vidět; pokládali to za dobrou příležitost pro Henriettu, aby jela s sebou a koupila si svatební šaty pro sebe a pro sestru; a zkrátka nakonec byla z toho výprava jeho matky a kapitán Harville měl mít snazší a pohodlnější cestu; a při této příležitosti zahrnuli do výpravy jeho a Mary. Přijeli včera večer v pozdní hodinu. Paní Harvillová s dětmi a kapitán Benwick zůstali s panem Musgrovem a Louisou v Uppercrossu.

Anna byla překvapena jedině tím, že celá věc je už tak daleko, aby se mluvilo o Henriettiných svatebních šatech; domnívala se, že tu budou takové majetkové nesnáze, které musí zabránit brzkému sňatku; dozvěděla se však od Charlese, že před velmi krátkou dobou (po posledním dopise, který dostala od Mary) byl Charles Hayter požádán jedním přítelem, aby převzal farní úřad za mladého hochy, který na něj ještě mnoho let nebude mít nárok; a že na základě jeho dnešního příjmu a téměř jistoty, že se dávno před skončením oné lhůty naskytne něco trvalejšího, obě rodiny svolily k prosbě mladých lidí, a že jejich svatba se bude pravděpodobně konat za několik měsíců, skoro tak brzo jako Louisi-na. „A je to velmi dobrá fara,“ dodal Charles, „jenom dvacet pět mil od Uppercrossu a ve velmi

hezké krajině – v pěkném dorsetshirském kraji. Vprostřed jedné z nejlepších obor v království, s třemi velkostatkáři kolem, z nichž jeden je ochotnější než druhý a hledí se vzájemně předstihovat; a aspoň na dva z nich může Charles Hayter dostat zvláštní doporučení. Ne že by to jaksepatří ocenil,“ poznamenal, „Charles o sport moc nedbá. To je jeho největší chyba.“

„To mě skutečně nesmírně těší,“ zvolala Anna, „obzvlášť mě těší, že to takhle dopadlo a že u dvou sester, které si obě zasluhují stejné štěstí, radostné vyhlídky jedné nezkalují naděje druhé – že si budou rovny v úspěchu a radosti. Doufám, že tvůj otec a matka jsou z toho šťastni.“

„Ach ano. Otec by byl ještě spokojenější, kdyby ženichové byli bohatší, jiného nic proti nim nemá. To víš, když přijdou peníze k penězům – vdávat dvě dcery najednou, to nemůže být moc příjemná záležitost a v mnoha věcech to pro něho znamená omezení. Tím však nechci říci, že na to nemají právo. Sluší se, aby dostaly svůj podíl jako dcery; a mohu potvrdit, že mně byl vždycky laskavým a štědrým otcem. Mary se Henriettina partie příliš nezamlouvá. Jak víš, nikdy pro to nebyla. Není však k němu spravedlivá a necení si dost Winthrop. Nemohu ji přimět k tomu, aby uznala cenu takového majetku. Je to na dnešní dobu velmi slušná partie; měl jsem rád Charlese Haytera celý život a rád ho mít nepřestanu.“

„Takoví výborní rodičové jako pan a paní Musgrovovi,“ zvolala Anna, „by měli být šťastni ze sňatku svých dětí. Dělají všechno pro jejich štěstí, o tom jsem přesvědčena. Být v takových rukou, to je pro mladé lidi požehnání! Tvůj otec a matka jsou myslím zcela prosti všech těch ctižádostivých snah, které tolikrát vedly k nepěknému jednání a neštěstí, jak u mladých, tak u starých! Doufám, že pokládáš Louisů za dokonale uzdravenou?“

Odpověděl dost váhavě: „Myslím, že ano – že se zcela uzdravila; je ale změněná; už neběhá a neposkakuje, nesměje se ani netančí; je úplně jiná. Když člověk náhodou jen trochu víc přibouchne dveře, hned se lekne a svíjí se jak potápka na vodě; a Benwick sedí celý den vedle ní, čte jí verše nebo jí je šeptá.“

Anna se neubránila smíchu. „To ti nemůže být moc po chuti, to se ví,“ řekla; „já se však domnívám, že je to výborný mladý muž.“

„To samozřejmě je. O tom nikdo nepochybuje; a nepokládáš mě, doufám, za tak omezeného, že bych chtěl, aby měl každý stejné cíle a zábavy jako já. Velice si Benwicka cením; a když ho člověk přiměje k řeči, má toho hodně co říci. Čtení mu nijak neublížilo, protože bojoval právě tak dobře, jako četl. Je to statečný chlapík. Minulé pondělí jsem ho poznal víc než kdy předtím. Na celé dopoledne jsme si udělali v otcových velkých stodolách báječný lov na krysy; a zhostil se své úlohy tak dobře, že ho mám od té doby ještě radši.“

Tady byli přerušeni, neboť Charles nutně musel jít za ostatními obdivovat zrcadla a porcelán; Anna toho však slyšela dost, aby pochopila současný stav věcí v Uppercrossu a radovala se z jejich štěstí; a třebaže si při té radosti povzdechla, nebyla v jejím povzdechnutí žádná zlobná závist. Byla by jistě ráda také tak šťastná, kdyby to šlo, nepřála si však, aby jejich štěstí bylo menší.

Návštěva proběhla celkem ve velmi přátelském ovzduší. Mary byla výborně naložená, radovala se ze zábavy a změny; a byla tak velice spokojena cestou kočárem se čtyřspřežím své tchyně a svou naprostou nezávislostí na Camdenském náměstí, že měla zrovna náladu obdivovat se všemu, jak se slušelo, a ochotně vychvalovat všechny přednosti domu, jak jí byly podrobně líčeny. Nic na otci nebo sestře nechtěla a jejich krásné salóny jí zcela stačily k zvýšení vlastního společenského významu.

Elizabeth sváděla chvíli těžký boj. Byla si vědoma, že by paní Musgrovová a celá její společnost měla být pozvána na večeři, nemohla však strpět, aby ti, kdo stáli vždycky tolik pod Elliotovými z Kellynche, byli svědky rozdílného životního stylu a sníženého počtu služebnictva, což by se muselo při hostině projevit. Byl to zápas mezi slušností a marnivostí; marnivost však nabyla vrchu a Elizabeth byla pak zase šťastna. Takové byly její vnitřní důvody. – „Staromódní představy – venkovská pohostinnost – nemáme ve zvyku pořádat hostiny – to dělá v Bathu málo lidí – lady Alicia nikdy nezve na večeři; nepozvala ani rodinu vlastní sestry, ačkoli tu byli měsíc; a nejspíš by to paní Musgrovové přišlo nevhod, přivedlo by ji to úplně z míry. Jsem přesvědčena, že by raději nešla – nemůže jí být s námi volně. Pozvu je všechny po večeři; to bude lepší – bude to něco nového, a přitom je tím uctím. Takové dva salóny předtím nikdy

neviděli. Přijdou zítra večer jistě rádi. Bude to společnost jako obvykle – malá, ale velmi vybraná.“ A to Elizabeth uspokojilo; a když se dvěma přítomným hostům dostalo pozvání a když je přijali i za nepřítomné, byla Mary právě tak spokojena. Byla výslovně požádána, aby se seznámila s panem Elliotem a aby byla představena lady Dalrymplové a slečně Carteretové, kteří měli naštěstí rovněž všichni přijít; žádná pozornost by ji víc nepotěšila, než jaké se jí dostalo. Slečna Elliotová měla mít čest vykonat návštěvu u paní Musgrovové během zítřejšího dopoledne a Anna odešla s Charlesem a Mary, aby se k ní a k Henriettě podívala hned.

Její plán posedět s lady Russellovou musel ustoupit požadavkům přítomné chvíle. Všichni tři se na chvíli zastavili v Říční ulici; Anna sama sebe přesvědčila, že nezáleží na tom, bude-li zamýšlené sdělení o den zpožděno, a pospíchala k „Bílému jelenu“, aby znovu uviděla přátele a družky z minulého podzimu, s takovou horlivou ochotou, k jaké ji přiměly četné vzpomínky.

Nalezli paní Musgrovovou a její dceru v hostinci a Anně se dostalo od obou nejlaskavějšího přivítání. Henrietta byla právě v onom stavu čerstvého štěstí a laskavějších názorů, které ji naplnily ohledem a zájmem o každého, kdo se jí dříve aspoň trochu zamlouval; a opravdovou náklonnost paní Musgrovové získala si Anna svou užitečnou pomocí, když byli Musgrovovi v neštěstí. Z takové srdečnosti, vřelosti a upřímnosti těšila se Anna tím víc, čím víc je postrádala doma. Prosili ji, aby jim věnovala co nejvíc svého času, zvali ji na každý den a na celý den, nebo se jí spíš dožadovali jako člena rodiny; a ona na oplátku vrátila se k svým navyklým způsobům, k pozornosti a pomoci, a když je tam Charles nechal pohromadě a odešel, naslouchala vyprávění paní Musgrovové o Louise a Henrietty o ní samé a říkala své názory na zařizování a radila, kde nakupovat; v přestávkách poskytovala Mary každou pomoc, kterou vyžadovala, počínajíc stuhou, kterou jí znovu uvázala, až k účtům, které jí dala do pořádku; našla jí klíče, urovnala jí šperky a snažila se ji přesvědčit, že s ní nikdo špatně nejedná; což si mohla Mary představovat jen chvilkami, neboť se u okna, odkud viděla na vchod k tanečnímu sálu, dobře bavila jako vždy na takovém místě.

Dalo se očekávat, že celé dopoledne tu bude vládnout dokonalý zmatek. Velká společnost v hostinci zajišťovala rychle se měnící, neklidnou scénu. V prvních pěti minutách přišel dopis, v dalších balíček, a Anna tu nebyla ani půl hodiny, když jejich jídelna, která byla velmi prostorná, byla zaplněna víc než zpoloviny: kolem paní Musgrovové seděla společnost stálých starých přátel a Charles se vrátil s kapitánem Harvillem a Wentworthem. Objevení toho druhého mohlo znamenat jen okamžité překvapení. Pořád se domnívala, že příchod společných přátel musí je brzy znovu svést dohromady. Jejich poslední setkání bylo nanejvýš důležité tím, že jí ukázal své city; dostalo se jí tak radostné jistoty; z jeho výrazu se však obávala, že totéž nešťastné přesvědčení, které ho vyhnalo z koncertního sálu, ho dosud neopustilo. Nezdálo se, že by chtěl přijít blíž a mluvit s ní.

Snažila se být klidná a ponechat věcem jejich průběh; snažila se opřít o tento rozumný důvod: „Je-li na obou stranách stálá náklonnost, pak si naše srdce musí jistě brzo porozumět. Nejsme chlapec a děvče, abychom byli hašteřiví a nedůtkliví, abychom se dali zavést chvilkovou unáhleností a svévolně si zahrávali s vlastním štěstím.“ A přece za několik minut cítila, že tím, že jsou spolu za těchto okolností, vydávají se jen nebezpečí ukvapených a špatně pochopených slov, jež mohou velice uškodit.

„Anno,“ zvolala Mary, která dosud seděla u okna, „tamhle pod kolonádou stojí jistě paní Clayová a s ní nějaký pán. Ted' právě jsem je viděla, jak zahnuli z Lázeňské ulice za roh. Zdá se, že jsou zabráni do hovoru. Kdo je to? – Pojd' mi to povědět. Pro pána krále! Ted' si vzpomínám. – Vždyť je to sám pan Elliot.“

„Ne,“ zvolala rychle Anna, „to nemůže být pan Elliot, ujišťuji tě. Měl odjet z Bathu v devět hodin ráno a nevrátí se zpátky až zítra.“

Jak mluvila, cítila, že se na ni kapitán Wentworth dívá; to vědomí ji mrzelo a přivádělo do rozpaků a budilo v ní lítost, že řekla příliš mnoho, jakkoli prosté bylo její zvolání.

Mary, která se urazila, že si o ní myslí, že nepozná vlastního bratrance, začala velmi horlivě mluvit o rodinné podobě a namítala ještě rozhodněji, že to pan Elliot je, a znovu volala Annu, aby se šla podívat sama; Anna se však nemínila hnout z místa a snažila se být klidná a lhostejná. Znovu ji však pronikla úzkost, když spatřila, jak

dvě nebo tři dámy mezi hosty si vyměňují úsměvy a významné pohledy, jako by si myslely, že jsou zasvěceny do jejího tajemství. Bylo zřejmé, že se pověst o zasnoubení rozšířila; a jak se zdálo, následující krátká přestávka měla za úkol rozšířit ji ještě víc.

„Tak pojd', Anno,“ volala Mary, „pojd' a podívej se sama. Přijdeš pozdě, jestli si nepospíšíš. Loučí se, potřásají si rukou. On odchází. To mi neříkej, že já bych nepoznala pana Elliota! – To jsi asi zapomněla na Lyme.“

Aby Mary usmířila a skryla snad také svoje rozpaky, šla Anna tiše k oknu. Přišla tam právě včas, aby zjistila, že je to opravdu pan Elliot (čemuž předtím vůbec nevěřila), nežli zmizel na jednu stranu, zatímco paní Clayová rychle odcházela na druhou; a potlačivši překvapení, které musila pociťovat nad takovou podívanou na přátelskou poradě mezi dvěma osobami naprosto protichůdných zájmů, řekla klidně: „Ano, to je jistě pan Elliot. Změnil asi hodinu odjezdu, to je vše – nebo jsem se možná spletla; možná že jsem dobře neposlouchala;“ a šla uklidněna zpátky ke své židli s potěšující nadějí, že si vedla dobře.

Návštěvníci se loučili; a Charles, když je zdvořile vyprovodil a pak se za nimi šklebil a huboval, že přišli, spustil:

„Tak mami, udělal jsem pro tebe něco, z čeho budeš mít radost. Byl jsem v divadle a opatřil na zítra večer lóži. Nejsem hodný synáček? Víím, že máš ráda divadlo; a bude tam dost místa pro nás pro všechny. Vejde se tam devět lidí. Pozval jsem kapitána Wentworthe. A Anna půjde jistě ráda s námi. Všichni máme rádi divadlo.“

Paní Musgrovová začala v dobré náladě dobrosrdečně projevovat ochotu do divadla jít, jestliže Henrietta a všichni ostatní mají chuť jít, když ji Mary netrpělivě přerušila zvoláním:

„Pro pána krále, Charlesi! Jak tě mohlo něco takového napadnout? Vzít lóži na zítřejší večer! Copak jsi zapomněl, že máme jít zítra večer na Camdenské náměstí? A že jsme byli zvlášť zváni kvůli tomu, abychom poznali lady Dalrymplovou a její dceru a pana Elliota – nejdůležitější příbuzné rodiny – abychom jim byli představeni? Jak můžeš být tak zapomnětlivý?“

„No, no?“ odpověděl Charles, „copak je to večerní společnost? Ta nestojí vůbec za to, aby si ji člověk pamatoval. Myslím si, že nás tvůj otec mohl pozvat na večeři, když nás chtěl vidět. Dělej si, co chceš, ale já půjdu do divadla.“

„Ach Charlesi, to by bylo od tebe ohavné, kdybys šel, to ti povídám! Když jsi slíbil, že přijdeš.“

„Ne, neslíbil. Jen jsem se sladce usmál, uklonil a řekl, že ‚mě těší‘. To nebyl žádný slib.“

„Ale ty musíš jít, Charlesi. Bylo by neodpustitelné nejít. Byli jsme pozváni kvůli tomu, abychom byli představeni. Mezi námi a Dalrymplovými bylo vždycky velké přátelství. Ještě se u nás a u nich nic nestalo, abychom si to vzájemně hned neoznámili. Víš, jsme docela blízcí příbuzní; a pan Elliot také, s tím je obzvlášť třeba, abys byl seznámen! Panu Elliotovi se sluší prokázat každou pozornost. Uvaž, je to dědic mého otce – budoucí hlava rodu.“

„Nemluv mi o dědicích a hlavách rodu,“ zvolal Charles. „Já nejsem z těch, kdo zanedbávají vládnoucí moc, aby se klaněli vycházejícímu slunci. Kdybych nechtěl jít kvůli tvému otci, pokládal bych za hanebné chodit kvůli jeho dědici. Čímpak je mně pan Elliot?“

Toto málo uctivé vyjádření vlilo nový život do Anny, která viděla, že kapitán Wentworth dává napjatý pozor, dívá se a naslouchá celou duší; a že poslední slova obrátila jeho tázavé oči od Charlese k ní.

Charles a Mary mluvili dál tímž způsobem; on, zpola vážně, zpola v žertu, trval na tom, aby se šlo do divadla; a ona vážně a velmi horlivě odporovala a neopomněla dát najevo, že jakkoliv byla rozhodnuta jít na Camdenské náměstí sama, považovala by vůči sobě za špatné jednání, kdyby šli do divadla bez ní. Paní Musgrovová se do toho vložila.

„Měli bychom to raději odložit. Charlesi, měl bys tam jít raději zpátky a vyměnit lóži na úterý. Bylo by to škoda, abychom byli rozděleni, a přišli bychom také o slečnu Annu, když bude u nich společnost; a jsem přesvědčena, že bychom ani já, ani Henrietta o divadlo vůbec nedbaly, kdyby slečna Anna nemohla být s námi.“

Anna jí byla opravdově vděčna za takovou laskavost; a navíc jí byla ještě vděčna za to, že měla možnost říci rozhodně:

„Kdyby to záleželo jen na mé chuti, milostivá paní, společnost doma (až na to, že by to bylo kvůli Mary) nebyla by nejmenší překážkou. Mě takové společnosti netěší a byla bych velmi šťastna, kdybych je mohla vyměnit za divadlo, a k tomu s vámi. Ale možná že je lepší o to se nepokoušet.“

Řekla to; pak se však chvěla, když to bylo venku, neboť si byla vědoma, že jejím slovům naslouchal, a neodvažovala se ani podívat, jak zapůsobila.

Bylo všeobecně dohodnuto, že se do divadla půjde v úterý, jen Charles si nemohl odpustit, aby dál neškádlil ženu, trvaje na tom, že půjde zítra, i když nikdo jiný nepůjde.

Kapitán Wentworth vstal ze své židle a šel ke krbu; snad jen proto, aby odtud brzy odešel a zaujal nenápadně místo u Anny.

„Nejste v Bathu dost dlouho, aby vás netěšily zdejší večerní společnosti.“

„Ach, to ne! Jejich obvyklý ráz mě nijak neláká. Na karty si nepotrpím.“

„Já vím, nepotrpěla jste si na ně. Nemívala jste je ráda; ale čas hodně změní.“

„Já se ještě tolik nezměnila,“ zvolala Anna a zarazila se v obavě, aby si to nevykládal jinak, sama stěží věděla jak. On chvíli čekal a pak řekl – a tak, jako by to bylo pod tlakem okamžitého citu: „Opravdu, je to dlouhá doba! Osm a půl roku je dlouhá doba!“

Zda by byl pokračoval dál, bylo ponecháno Annině obrazotvornosti, aby o tom uvažovala v klidnější chvíli; neboť zatímco jí zněla v uších slova, která právě pronesl, vytrhla ji s jinou věcí Henrietta, dychtivá využít nastalé přestávky, aby se dostala ven, a volající na přátele, aby neztráceli čas, než zase někdo přijde.

Byli nuceni jít. Anna řekla, že je úplně připravena, a snažila se podle toho i tvářit; cítila však, že kdyby Henrietta věděla, co se děje v jejím srdci, kdyby ji viděla, jak lituje a jak nerada opouští tu židli a připravuje se k odchodu, že by při vši lásce k svému bratranci a v šťastné jistotě našla v sobě ještě dost citu, aby ji politovala.

Jejich přípravy byly však přerušeny. Bylo slyšet zvuky, které je znepokojily; další návštěvníci se blížili, a sluha otevřel dveře siru Walterovi a slečně Elliotové, jejichž příchod, jak se zdálo, všechny zmrazil. Annu přepadla okamžitá stísněnost a kamkoliv se podívala, viděla tytéž příznaky Útulnost, nenucenost, veselost se z místnosti vytratily, ztlumily a změnily se v chladné chování, úmyslné mlčení nebo nezáživný hovor, aby se vyrovnali lhotejné vznešenosti jejího otce a sestry. Jak bylo pro ni pokořující cítit, že tomu tak je!

Její úzkostně pátravý zrak našel uspokojení v jedné maličkosti. Oba zase pokývli kapitánu Wentworthovi na pozdrav, Elizabeth přívětivěji než předtím. Dokonce ho jednou oslovila a několikrát na něho pohlédla. Elizabeth opravdu hodně obracela. Ukázalo se, jaký to mělo důvod. Když promarnila několik minut zdvořilými banálnostmi, začala udělovat pozvání, které mělo zahrnout všechny zbývající hosty Musgrovových. „Zítra večer, jen takové setkání s hrstkou přátel, žádná formální společnost.“ To všechno bylo řečeno velmi zdvořile a navštívenky se slovy „Slečna Elliotová přijímá návštěvy“, které si vzala s sebou, položila na stůl se zdvořilým, všechny zahrnujícím úsměvem a jeden úsměv a jedna navštívenka platila zcela určitě kapitánu Wentworthovi. Po pravdě řečeno Elizabeth byla dosti dlouho v Bathu, aby pochopila význam muže takového chování a vzhledu. Minulost neznamenal nic. Přítomnost znamenala, že se kapitán Wentworth bude dobře vyjímat v jejím salóně. Navštívenka ležela okázale na stole, a sir Walter a Elizabeth vstali a zmizeli.

Vyrušení bylo krátké, třebaže tíživé; a jak za nimi zapadly dveře, pocítila znovu většina těch přítomných uvolnění a oživení, jen Anna ne. Mohla myslet jen na pozvání, jehož byla ke svému úžasu svědkem; a na způsob, s jakým bylo přijato, způsob pochybného významu, který znamenal spíš překvapení než uspokojení, spíš zdvořilé poděkování než přijetí. Zнала ho; viděla v jeho očích opovržení a nemohla se odvážit uvěřit, že se rozhodl přijmout takovou almužnu jako zadostiučinění za všechny minulé urážky. Její nálada poklesla. Držel navštívenku ještě v ruce, když už odešli, jako by nad ní hluboce uvažoval.

„Jen si pomyslete, Elizabeth pozvala všechny!“ šeptala Mary velmi hlasitě. „Nedivím se, že je kapitán Wentworth potěšen! Vidíte, jak navštívenku nechce dát ani z ruky.“

Anna zachytila jeho pohled, všimla si, jak mu zrudly tváře a ústa se zvlnila výrazem pohrdání, a otočila se, aby už dál nic neviděla a neslyšela, co by ji mrzelo.

Společnost se rozdělila. Páni měli své vlastní zájmy, dámy pokračovaly ve svých záležitostech a obě skupiny se už nespojily, dokud Anna s nimi zůstala. Vážně na ni naléhali, aby se vrátila a poobědvala s nimi a věnovala jim celý den; bylo to však pro ni dlouhé duševní vypětí a teď už cítila, že víc nevydrží a že už patří jen domů, kde si může být jista, že může podle své libosti mlčet.

Slíbila tedy, že bude s nimi celé zítřejší dopoledne, a ukončila únavu dne namáhavou chůzí na Camdenské náměstí, kde strávila večer hlavně nasloucháním horlivým přípravám Elizabeth a paní Clayové na zítřejší večírek, opakovanému výčtu pozvaných osob a neustále zlepšovaným podrobnostem výzdoby, které z večíрку měly udělat nejelegantnější společenskou událost, a přitom se v duchu trápila nekonečnou otázkou, zda kapitán Wentworth přijde, nebo ne. Počítaly s ním naurčito, pro ni to však byla hlodavá starost, která jí nedoprávala klidu. Celkem vzato si myslela, že přijde, protože by přijít měl; byl to však případ, který nemohla tak dalece zařadit pod správné konání povinnosti nebo jednání podle rozumné úvahy, aby přitom nemusela potlačovat domněnky o tom, že by v této věci mohl cítit zcela opačně.

Probrala se z úvah, do nichž ji vehnalo znepokojivé rozrušení, jen natolik, aby paní Clayové řekla, že byla spatřena s panem Elliotem tři hodiny potom, co měl být údajně z Bathu pryč; když marně čekala, že tato dáma sama poví o svém setkání, rozhodla se o tom zmínit; a zdálo se jí, že na. Jen se In .1 okamžitě zmizelo, Anna si však mohla představit, že v její tváři, že byla nějakým složitým vzájemným pocitem, nebo pod tíhou jeho autority donucena naslouchati (i půl hodiny) jeho kázání a příkazům, aby si sira Waltra tolik nevšímal. Zvolala však velmi dobře napodobu –

I >i i rozeným tónem:

Kůl, pro pána krále! To je svatá pravda. Jen si, slečno Elliotová, pomyslete, že jsem k svému velkému překvapení potkala v Lázeňské ulici pana Elliota! Byla jsem celá užaslá.

II se.\ šel se mnou až k lázeňské dvoraně. Nemohl odjet **hornberry**, něco mu do toho přišlo, ale opravdu jsem už **mněla** co – neboť jsem tolik pospíchala a nemohla jsem poslouchat, a tak mohu na své svědomí říci jen tolik, že Ozhodnut nezpozdit se s návratem. Chtěl vědět, jak brzy i (lžete zítra přijmout. Byl pln ,zítřku‘; a je víc než zřejmé,

ho byla plna také, sotva jsem vstoupila do domu a do-rl.i se o rozšíření vašeho plánu a o všem, co se stalo, iť by mi jinak nemohlo tak úplně vypadnout z hlavy, že

ho viděla.“

- - - Kapitola XXIII - - -

Jenom jeden den uplynul od Annina rozhovoru s paní Smitťovou; vystřídal jej však dychtivější zájem, a chování páně Elliotovo dotýkalo se jí teď, kromě jedné věci, tak málo, že příští dopoledne bylo pro ni samozřejmostí, aby ještě odložila svou vysvětlovači návštěvu v Říční ulici. Slíbila, že bude s Musgrovovými od snídaně do večere. Dala své slovo, a páně Elliotův charakter musil, jako hlava Šeherezádina, vydržet ještě do příštího dne. Nemohla však svou schůzku přesně dodržet; počasí jí nepřálo, rmoutila se nad deštěm kvůli své přítelkyni a velice ji tížil kvůli ní samé, dokud nebylo možná, aby zkusila vydat se na cestu. Když se dostala k „Bílému jelenu“ a došla k jejich pokojům, shledala, že nepřišla ani zcela včas, ani že nebyla první. Společnost, kterou uviděla před sebou, skládala se z paní Musgrovové hovořící s paní Croftovou a kapitána Harvilla mluvícího s kapitánem Wentworthem, a ihned uslyšela, že Mary a Henrietta, příliš netrpělivé, aby počkaly, odešly okamžitě, jak se vyjasnilo, ale že budou brzy zpátky a že kladly paní Musgrovové důrazně na srdce, aby ji zadržela, dokud se nevrátí. Mohla se jen podvolit, posadit se, tvářit se navenek klidně a přitom cítit, jak ji náraz zaplavuje velké rozrušení. Čekala sice, že nějaké zažije, nežli dopoledne skončí, nebyla však připravena, že se jí zmocní v takové míře a tak najednou. Bez prodlení, bez čekání. Okamžitě ji zavalilo štěstí takového utrpení nebo utrpení takového štěstí. Dvě minuty nato, co vešla do místnosti, kapitán Wentworth řekl:

„Harville, napíšeme teď ten dopis, o kterém jsme mluvili, máš-li tady papír a pero.“

Papír a pero byly po ruce na zvláštním stolku; šel k němu a zabral se do psaní, otáčeje se k nim všem téměř zády.

Paní Musgrovová vykládala paní Croftové historii o zasnoubení své starší dcery právě oním nevhodným tónem hlasu, který bylo dokonale slyšet, ačkoliv se snažil vypadat jako šeptání. Anna cítila, že nepatří k tomuto rozhovoru, a přece, protože kapitán Harville se zdál zamyšlený a málo nakloněný k rozmluvě, nemohla zabránit tomu, aby neslyšela četné nežádoucí podrobnosti, jako „že se pan Musgrove a můj bratr Hayter znovu sešli a znovu to prohovořili; co řekl můj bratr Hayter jeden den a co pan Musgrove navrhl druhý den, a co napadlo mou švagrovou, a co si mladí lidé přáli, a jak jsem zpočátku řekla, že k tomu nikdy nesvolím, a jak jsem však později došla k názoru, že by to velmi dobře šlo“, a ještě hodně takového vylévání srdce. – Drobnosti, které, i kdyby byly podávány s vkusem a jemnocitem, jež jim dobrá paní Musgrovová dát nemohla, by musely vlastně zajímat jen osoby, jichž se to týkalo. Paní Croftová jí ve velmi dobré náladě naslouchala a pokud vůbec sem tam promluvila, znělo to velmi rozumně. Anna doufala, že páni jsou každý příliš zaměstnáni sami sebou, aby poslouchali.

„A tak, paní Croftová, když jsme tohle všechno uvážili,“ šeptala hlasitě paní Musgrovová, „ačkoliv jsme si mohli přát, aby to bylo jinak, přece jsme to koneckonců nepokládali za správně stavět se ještě déle proti tomu; neboť Charles Hayter byl do ženění celý divý a Henrietta skoro zrovna tak; myslili jsme si tedy, že ať se raději vezmou hned a poradí si, jak nejlíp mohou, jako to udělalo mnoho jiných před nimi. Řekla jsem, že to bude rozhodně lepší než dlouhé zasnoubení.“

„To jsem zrovna chtěla podotknout,“ zvolala paní Croftová. „Já jsem raději pro to, aby se mladí lidé vzali hned bez ohledu na malý příjem a museli společně překonávat nějaké ty obtíže, než aby se zapletli do dlouhého zasnoubení. Vždycky si myslím, že žádná vzájemná –“

„Ach, milá paní Croftová,“ zvolala paní Musgrovová, která nedokázala nechat ji domluvit, „nemám k ničemu takový odpor jako

k dlouhému zasnoubení u mladých lidí. Vždycky jsem proti tomu byla u svých vlastních dětí. Říkávala jsem, že je to všechno v pořádku, když se mladí lidé zasnoubí, mají-li jistotu, že se budou moci vzít za půl roku nebo dokonce za rok, ale dlouhé zasnoubení!“

„Ano, drahá paní,“ řekla paní Croftová, „nebo nejisté zasnoubení, zasnoubení, které může trvat dlouho. Zasnoubit se a nevědět, že za čas tu budou prostředky, aby se vzali, to pokládám za velmi nejisté a nemoudré, to je, myslím si, něco, čemu by měli všichni rodiče zabránit, jak jen mohou.“

Tady to Annu začalo neočekávaně zajímat. Cítila, že to může vztahovat na sebe, cítila, jak se jí celé zmocňuje silné vzrušení, a v témž okamžiku, kdy se její oči obrátily k vzdálenému stolu, pero kapitána Wentworthe se přestalo pohybovat, jeho hlava se pozvedla, přestal psát a naslouchal, a v dalším okamžiku se otočil a vrhl na ni pohled – rychlý vědoucí pohled.

Obě dámy pokračovaly v řeči, znovu zdůrazňovaly již řečené pravdy a podporovaly je takovými příklady o tom, jak špatně to dopadlo při opačném postupu, příklady, jaké měly možnost pozorovat, Anna však nic zřetelně neslyšela; slova jí bzučela v uších a mysl byla zmatená.

Kapitán Harville, který opravdu nic z toho nevnímal, vstal ze svého místa a šel k oknu; a Anna, která vypadala, jako že ho pozoruje, si pohnutím všimla, že ji vybízí, aby k němu přišla. Podíval se na ni s úsměvem a pokývl trochu hlavou, což znamenalo: „Pojďte ke mně, potřebuji vám něco říci,“ a upřímná, nenucená laskavost jeho chování, která ukazovala na city přítele staršího, než jakým ve skutečnosti byl, silně zdůraznila pozvání. Vzchopila se a šla k němu. Okno, u něhož stál, bylo na druhém konci místnosti daleko od sedících dam, blíže stolu kapitána Wentworthe, ale zase ne příliš blízko. Jak k němu přistoupila, nabyla tvář kapitána Harvilla znovu vážného, zamyšleného výrazu, který se zdál jeho přirozeným rysem.

„Podívejte se na to,“ řekl, rozbaluje v ruce balíček a ukazuje jí miniaturní malbu; „víte, kdo to je?“

„Ovšem, to je kapitán Benwick.“

„Ano, a můžete uhádnout, pro koho to je. Ale (hlubším hlasem) nebylo to děláno pro ni. Slečno Elliotová, pamatujete se, jak jsme se spolu procházeli v Lymu a litovali ho? Tenkrát jsem si nepomyslel – ale na tom nezáleží. Tohle bylo malováno na Mysu. Setkal se na Mysu se šikovným německým malířem a seděl mu, aby vyhověl přání mé ubohé sestry, a vezl jí to domů. A já mám teď za úkol nechat to pěkně zasadit pro jinou. Tím pověřil mne! Ale na koho jiného se měl obrátit! Mohu ho, myslím, omluvit. Opravdu nelituji, že to předávám jinému. On se toho ujme,“ pohlédl směrem ke kapitánu Wentworthovi, „píše teď o tom.“ A s chvějícími se rty dodal, uzavíraje tak řeč o této věci:

„Ubohá Farmy! Ta by na něho tak rychle nezapomněla.“

„Ne,“ odpověděla Anna tichým dojatým hlasem. „Tomu mohu lehko uvěřit.“

„Nebylo to v její povaze. Velice ho milovala.“

„To by nebylo v povaze žádné ženy, která opravdu milovala.“

Kapitán Harville se usmál a řekl: „To tvrdíte o svém pohlaví?“ a ona rovněž s úsměvem odpověděla na jeho otázku. „Ano. My na vás určitě nezapomínáme tak lehko jako vy na nás. Je to snad spíš náš osud než naše zásluha. Nemůžeme si pomoci. Žijeme doma klidně, uzavřeně a jsme vydány napospas svým citům. Vy jste nuceni k činnosti. Máte vždy své povolání, práci, záležitosti toho či onoho druhu, které vás přivedou okamžitě zpátky do světa, a neustálé zaměstnání a změna brzy vaše dojmy oslabí.“

„I kdybych připustil vaše tvrzení, že svět k sobě muže velmi brzo zláká (což však, myslím, nepřipustím), nevztahuje se to na Benwicka. Ten nebyl nucen k žádné činnosti. Právě v tu chvíli ho mír zavedl na pevninu a od té doby žil s námi v našem malém rodinném kruhu.“

„To je pravda,“ řekla Anna, „naprostá pravda; na to jsem nevzpomněla; jak to tedy vysvětlit, pane kapitáne? Nepřivodily-li změnu vnější okolnosti, musily to být vnitřní; musila to být povaha, povaha muže, která způsobila obrat u kapitána Benwicka.“

„Ne, ne, není to mužskou povahou; nepřipustím, že povaha mužů je nestálější než žen a že muži zapomínají na ty, kdo je milují nebo milovali. Věřím v pravý opak. Věřím v skutečnou podobnost mezi

naší tělesnou a duševní schránkou; a jako jsou silnější naše těla, tak jsou i city; schopné snášet nejdrsnější zacházení a přestát nejprudší bouře.“

„Vaše city mohou být silnější,“ odpověděla Anna, „ale tatáž povaha podobnosti mi dovoluje tvrdit, že naše jsou vroucnější. Muž je silnější než žena, umírá však dříve; což přesně vysvětluje můj názor na povahu mužských citů. Ba, bylo by to pro vás příliš zlé, kdyby tomu bylo jinak. Máte dost nesnází, strádání a nebezpečí, s nimiž musíte zápasit. Pořád se namáháte a dřete a jste vystaveni všemu nebezpečí a trampotám. Všechno musíte opustit, domov, vlast, přátele. Nenáleží vám ani váš čas, ani zdraví, ani život. Bylo by to opravdu příliš zlé,“ Anně vázl hlas, „kdyby k tomu všemu jste ještě měli mít ženské city.“

„V této věci se spolu nikdy neshodneme,“ začal kapitán Harville, když slabý hluk obrátil jejich pozornost k místu kapitána Wentworthe, kde bylo do této chvíle naprosté ticho. Nebylo to nic jiného, než že mu upadlo pero, Anna se však ulekla, když shledala, že je blíže, než se domnívala, a byla napolo nakloněna podezírat ho, že pero spadlo jen proto, že byl zaměstnán jimi a snažil se zaslechnout slova, která však, jak se domnívala, zaslechnout nemohl.

„Dopsal jsi už dopis?“ řekl kapitán Harville.

„Ne docela, mám ještě pár řádků. Za pět minut budu hotov.“

„Já nepospíchám. Jsem jenom připraven, jak budeš chtít. –Jsem tu v moc dobrém přístavu,“ usmál se na Annu, „dobře zásoben, nic mi neschází. – Na signál nemám vůbec žádný spěch. – Jak jsem tedy, slečno Elliotová, říkal, nikdy se, myslím, v téhle věci neshodneme. Dovolte mi však, abych poznamenal, že všechny románové příběhy jsou proti vám, v próze i v poezii. Kdybych měl takovou paměť jako Benwick, mohl bych vám v okamžiku uvést padesát citátů na důkaz svého tvrzení a nemyslím si, že jsem za celý svůj život otevřel knihu, v níž by nebyla zmínka o ženské nestálosti. V písních a příslovích se všude mluví o ženské vrtkavosti. Vy ale možná řeknete, že to všechno psali muži.“

„To možná řeknu. – Ano, ano, nedovolávejte se, prosím, příkladů v knihách. Muži mají před námi výhodu, že vyprávějí příběh z vlastního hlediska. Dostává se jim vzdělání v mnohem vyšším

stupni; pero bylo vždy v jejich rukou. Nepřipustím, že by knihy něco dokazovaly.“

„Jak tedy možno něco tady prokázat?“

„Nijak. Nikdy nemůžeme očekávat, že bychom v té věci něco prokázali. Je to rozdílnost názorů, která nepřipouští důkaz. My oba pravděpodobně začínáme tím, že straníme vlastnímu pohlaví, a na tom stavíme v jeho prospěch všechny okolnosti, které se staly v našem vlastním okruhu; přičemž mnohé z těch okolností (možná právě ty případy, které nás nejvíc ohromily) jsou snad právě ty, jaké nelze uvést, aniž bychom zradili něčí důvěru nebo v nějakém směru řekli to, co by se říkat nemělo.“

„Ach!“ zvolal kapitán Harville tónem, v němž se odrážel silný cit, „kdybyste jen mohla pochopit, co vytrpí muž, když naposled pohlédne na ženu a děti a pozoruje člun, v němž je poslal pryč, tak dlouho, dokud je vidět, a když se pak odvrátí a řekne ‚Bůh ví, zda se ještě sejdem!‘ A kdybych vám dovedl vyličít, jak v duši zaplesá, když je zase uvidí; když se vrací po roční nepřítomnosti a je nucen zajet do jiného přístavu a počítá, jak brzy je možné, aby se tam dostali, jak se snaží sám sebe oklamat a říká: ‚Nemohou tu být dřív než v ten a ten den‘, ale zatím doufá, že to bude o dvanáct hodin dřív, a nakonec je vidí přicházet, jako by jim nebe dalo křídla, ještě o mnoho hodin dřív! Kdybych vám všechno tohle mohl vysvětlit, a všechno, co muž může snést a vykonat a co koná s nadšením pro ty poklady svého života! Mluvím, toť se ví, jen o takových mužích, kteří mají srdce!“ a v dojetí přitiskl ruku na své.

„Ach!“ zvolala Anna horlivě, „doufám, že oceňuji spravedlivě všechno to, co cítíte vy a vám podobní. Chraň Bůh, abych podceňovala vřelé a věrné city kohokoliv ze svých bližních. Zasloužila bych si naprosté pohrdání, kdybych se odvážila domnívat se, že opravdovou náklonnost a stálost zná jenom žena. Ne, věřím, že jste ve svém manželském životě schopni všeho velkého a dobrého. Věřím, že dovedete na sebe vzít každou velkou námahu a doma všechnu trpělivost, pokud – mohu-li užít toho výrazu – pokud máte nějaký důvod. Myslím tím, pokud žena, kterou milujete, žije a pokud žije pro vás. Jedinou přednost, na niž si dělám pro své pohlaví nárok

(není příliš záviděníhodná, nemusíte po ní toužit) je, že milujeme nejdéle, i když už život nebo naděje jsou ztraceny.“

Nebyla schopna pronést okamžitě další větu; její srdce bylo příliš plné, dech se jí úžil v hrdle.

„Vy jste dobrá duše,“ zvolal kapitán Harville a položil láskyplně ruku na její paži. „S vámi se člověk nemůže přít. – A vzpomenu-li si na Benwicka, mám jazyk svázaný.“

Musili obrátit svou pozornost k ostatním. – Paní Croftová odcházela.

„Ted' se, Fredericku, myslím, rozejdeme,“ řekla. „Já jdu domů a ty máš něco vyřizovat se svým přítelem. – Dnes večer budeme mít snad to potěšení, že se zase všichni uvidíme na vašem večírku,“ obrátila se k Anně. „Dostali jsme včera navštívenku vaší sestry, a jak soudím, Frederick ji má také, ačkoliv jsem ji neviděla – a ty jsi volný, Fredericku, že ano, zrovna jako my?“

Kapitán Wentworth skládal velmi spěšně dopis, a buď nemohl, nebo nechtěl přesně odpovědět.

„Ano,“ řekl, „ted' se rozejdeme, ale brzy tě s Harvillem dohoníme, totiž jsi-li hotov, Harville, já budu za půl minuty. Za půl minuty jsem ti k službám.“

Paní Croftová je opustila a kapitán Wentworth, když velmi rychle zapečetil dopis, byl opravdu připraven a jeho uspěchaný a vzrušený výraz tváře prozrazoval dokonce netrpělivost, aby už byl pryč. Anna nevěděla, jak si to vysvětlit. Od kapitána Harvilla dostalo se jí nejlaskavějšího po zdravení „Na shledanou, Bůh vás opatruj“, od něho však ani slova, ani pohledu. Vyšel z pokoje a ani se na ni nepodíval!

Stačila však sotva přistoupit ke stolu, kde psal, když uslyšela vracející se kroky; otevřely se dveře, byl to on. Prosil za prominutí, že si zapomněl rukavice, a hned prošel pokojem k psacímu stolku, a postaviv se zády k paní Musgrové, vytáhl zpod papíru rozházeného po stole dopis, položil jej před Annu a upíraje na ni chvíli oči planoucí prosbou, kvapně sebral rukavice a zmizel znovu z pokoje, téměř dřív než si paní Musgrová uvědomila, že tu je – bylo to dílem okamžiku!

Převrat, který jediný okamžik způsobil v Anně, nelze skoro vyjádřit. Dopis se stěží čitelným označením „slečně A. E.“ – byl zřejmě ten, který spěšně skládal. Zatímco se mělo za to, že píše jen kapitánu Benwickovi, psal také jí! Na obsahu toho dopisu záviselo všechno, co tento svět jí mohl dát. Všechno bylo možné, všechno bylo možno snést, jen ne čekání. Paní Musgrovová si něco chystala na svém stole. Anna se musila svěřit ochraně těch příprav, klesla do židle, na níž seděl, a naklánějíc se nad týmž místem, kde psal, hltala očima následující slova:

Nemohu déle mlčky naslouchat. Musím s Vámi mluvit pomocí takového prostředku, jaký mám po ruce. Rozrýváte mi duši. Napolo zoufám, napolo doufám. Neříkejte mi, že je příliš pozdě, že ten vzácný cit je navždy pryč. Znovu Vám nabízím své srdce, které pro Vás tluče ještě víc, než když jste je před osm a půl rokem téměř zlomila. Nesmíte říkat, že muž zapomíná rychleji než žena, že jeho láska dříve pohasne. Nemiloval jsem nikoho než Vás. Byl jsem snad nespravedlivý, byl jsem malicherný a uražený, věrný jsem však byl vždycky, jen kvůli Vám jsem přijel do Bathu. Jen na Vás myslím, jen pro Vás dělám plány. – Nepoznala jste to? Cožpak jste neporozuměla mé touze? – Nebyl bych čekal ani těch deset dní, kdybych byl mohl číst ve Vašich citech tak, jako Vy jste prohlédla moje. Mohu stěží psát. Každým okamžikem slyším něco, co mě rozechvívá. Tlumíte hlas, já však dovedu zachytit jeho zvuk, který by jiní nerozeznali. Vy předobré, ušlechtilé stvoření! Jste k nám opravdu spravedlivá. Věříte, že muži jsou schopni opravdové náklonnosti a stálosti. Věřte, že já jsem z nich nejhorlivější a nejvěrnější.

F. W.

Musím odejít v nejistotě o svém osudu; vrátím se však sem nebo se přidám k Vaší společnosti, co nejdřív budu moci. Postačí slovo, pohled a bude rozhodnuto, zda dnes večer vejdu do domu Vašeho otce, nebo už nikdy.

Z takového dopisu nebylo možná rychle se vzpamatovat. Půlhodinka přemýšlení o samotě by ji asi uklidnila; nacházela se však v postavení, které jí nedávalo volnost, a pouhých deset minut, které uplynuly, dřív než byla vyrušena, nemohlo jí dodat klid. Každý

okamžik přinášel spíš nové vzrušení. Bylo to štěstí, pod nímž klesala. A dříve než ho mohla plně procítit, vešli najednou Charles, Mary a Henrietta.

Naprostá nutnost, aby vypadala klidně, rozpoutala v jejím nitru boj; za chvíli to však už nemohla vydržet. Už nerozuměla ani slova z toho, co říkali, a byla nucena předstírat nevolnost a omluvit se. Tu si všimli, že vypadá velmi churavá – polekali se a byli plni starosti – a nechtěli se bez ní za nic na světě hnout. To bylo strašné. Kdyby byli aspoň odešli a nechali ji, aby měla místnost v klidu pro sebe, byla by se vzpamatovala; dívat se však, jak stojí všichni kolem ní a snaží se jí posloužit, to bylo k zbláznění, a tak ze zoufalství řekla, že půjde domů.

„Ovšem, drahoušku,“ zvolala paní Musgrovová, „jděte rovnou domů a zotavte se, abyste byla v pořádku na večer. Přála bych si, aby tu byla Sarah a ošetřila vás, já sama se v tom nevyznám. Charlesi, zazvoň a objednej bryčku. Nesmí chodit.“

To však nešlo. Bryčka byla horší než všechno ostatní! Ztratit možnost promluvit pár slov s kapitánem Wentworthem během své klidně osamělé cesty městem (a byla téměř jista, že ho potká), to nebylo možná snést. Bránila se bryčce velmi horlivě; a paní Musgrovová, které tanula na mysli jen jediná nemoc, se nejdřív starostlivě ujistila, že v tomto případě nedošlo k žádnému pádu; že Anna nikdy v poslední době neuklouzla a neuhodila se do hlavy; a že si byla naprosto jistá, že neupadla – mohla se s ní vesele rozloučit a spolehnout, že ji večer zastihne při lepším zdraví.

Anna ve strachu, aby neopomenula žádné opatření, se ještě rozmohla na to, aby řekla:

„Obávám se, milostivá paní, že pozvání nebylo úplně porozuměno. Buďte tak hodná a zmiňte se ostatním pánům, jak se těšíme, že dnes večer uvidíme celou vaši společnost; a byla bych ráda, kdybyste zvlášť ujistila kapitána Harvilla a kapitána Wentworthe, že se těšíme na jejich návštěvu.“

„Ach, má drahá, to se samo sebou rozumí, dávám vám své slovo. Kapitán Harville myslí jen na to, že půjde.“

„Myslíte? Já mám však obavy; a bylo by mně to velmi líto. Slíbíte mi laskavě, že se o tom zmíníte, až je zase uvidíte? Uvidíte je oba asi ještě jednou dnes dopoledne. Slibte mi to.“

„To se ví, že slíbím, přejete-li si to. Charlesi, uvidíš-li někde kapitána Harvilla, nezapomeň mu vyřídít vzkaz slečny Anny. Ale opravdu, má milá, nemusíte se znepokojovat. Kapitán Harville to považuje za hotovou věc, za to ručím; a kapitán Wentworth, myslím, také.“

Víc dělat Anna nemohla; její srdce však předpovídalo nějakou nešťastnou náhodu, která by její dokonalé štěstí porušila. Nemohlo to však být nadlouho. I kdyby sám nepřišel na Camdenské náměstí, bylo v její moci poslat mu srozumitelnou odpověď po kapitánu Harvillovi.

Vyskytla se další chvilková mrzutá překážka. Charles ve své opravdové starosti a dobromyslnosti chtěl jít s ní domů; nebylo možná mu v tom zabránit. To bylo téměř kruté! Nemohla být však dlouho nevděčná; obětoval pochůzku k puškaři, aby jí mohl být užitečný; a tak se s ním vydala na cestu a nedala na sobě znát žádné jiné pocity než vděčnost.

Byli v ulici Sjedenocení, když známé kroky vzadu poskytly jí několik okamžiků, aby se mohla připravit, že uvidí kapitána Wentworthe. Dohonil je; jako by však byl nerozhodný, zda se k nim má připojit, nebo jít dál, neřekl nic – jen se podíval. Anna se mohla ovládnout natolik, že vydržela ten pohled, a s žádným odporem. Bledé tváře mu zruměnily a váhavé pohyby se změnily v rozhodné. Kráčel vedle ní. Brzy nato Charles, jako by najednou dostal nápad, řekl:

„Pane kapitáne, kam máte namířeno? Jenom do Veselé ulice, nebo dál nahoru?“

„Ani nevím,“ odpověděl překvapeně kapitán Wentworth.

„Jdete až do Belmont? Jdete někam blízko ke Camdenskému náměstí? Jestli tam totiž jdete, nebudu váhat a požádám vás, abyste mě zastoupil, podal Anně rámě a doprovodil ji ke dveřím domu. Pro dnešní dopoledne je u konce svých sil a nesmí jít tak daleko bez pomoci, a já měl být u toho člověka na tržišti. Slíbil, že mi ukáže báječnou pušku, kterou právě bude posílat pryč; řekl, že ji nechá do

poslední chvíle rozbalenou, abych se na ni mohl podívat; a jestli se nevrátím zpátky hned, nebudu mít možnost ji vidět. Podle toho, co říká, podobá se té mé dvouhlavňovce druhé velikosti, s kterou jste jednou střílel kolem Winthropu.“

Nemohlo ani být námitek. Navenek byla projevena jen co největší patřičná radost a nejochotnější souhlas; a úsměvy nepřekračující míru a v nitru nadšený jásot. V půlminutě byl Charles znovu na konci ulice Sjednocení a druzí dva pokračovali společně v cestě; a brzy vyměnili spolu dost vět, které jim určily směr ke klidné, odlehlé písčivé cestě, kde slova měla moc přeměnit přítomnou chvíli v blaženou hodinu a připravit ji na onu nesmrtelnost, kterou jí v jejich budoucím životě přičknou nejšťastnější vzpomínky. Tady si spolu znovu vyměnili ona vyznání a ony sliby, které jim kdysi měly všechno zajistit, po nichž však následovala tak dlouhá léta rozdělení a odcizení. Tady se znovu vrátili do minulosti, byli však možná při svém novém shledání mnohem šťastnější, než když poprvé chystali svou budoucnost; mnohem vroucnější, mnohem zkušenější, mnohem znalejší povahy druhého, jeho stálosti a lásky; mnohem schopnější jednat, mnohem správnější v jednání. A tady, jak pomalu kráčeli po zvolna se svažující cestě, nevšímaví ke všem hloučkům kolem sebe, takže neviděli ani pomalu kráčející pány diskutující o politice, ani čilé hospodyně, koketující dívky a chůvy s dětmi, mohli se ponořit do úvah o minulosti, doznání vlastních pochybení a zvláště do objasňování všeho, co přímo předcházelo současné chvíli, což bylo tak nesmírně příjemné a stále zajímavé. Probrali v nesčetných malých obměnách všechno, co se událo v minulém týdnu; nebylo konce všemu tomu, co bylo včera a dnes.

Nemýlila se v něm. Žárlivost na pana Elliota znamenala brzdící sílu, pochybnosti, trápení. Začala působit hned v oné chvíli, kdy ji poprvé potkal v Bathu; po krátké přestávce se vrátila a zkazila mu koncert; a ovlivnila ho ve všem, co během posledních čtyřiaadvaceti hodin řekl nebo udělal, nebo v tom, co říci a udělat opomněl. Ustupovala postupně naději, kterou občas podnítila svým pohledem nebo slovy nebo jednáním; a nakonec ji přemohly názory a slova, která k němu dolehla, když mluvila s kapitánem Harvillem, a pod jejich neodolatelnou silou uchopil list papíru a vyhlídl své city.

Z toho, co napsal, nic nevzal zpět ani neopravil. Trval na tom, že nemiloval nikoho jiného než ji. Nikdy ji žádná nenahradila. Dokonce ani sám nevěřil, že by viděl ženu jí rovnou. Tolik byl ovšem nucen přiznat, že byl věrný nevědomky, ba neúmyslně; že na ni zapomenout chtěl a věřil, že se tak stalo. Domníval se o sobě, že je lhostejný, zatímco byl jen rozhněvaný; byl nespravedlivý k jejím přednostem, protože kvůli nim trpěl. Ve své mysli považoval její povahu jednou provždy za dokonalost samu, uchováající si nejkrásnější rovnováhu mezi pevnou vůlí a něžností; byl však nucen přiznat, že teprve v Uppercrossu se naučil spravedlivě ji ocenit a teprve v Lymu rozumět sám sobě. V Lymu se mu dostalo víc než jednoho ponaučení. Krátký obdiv pana Elliota ho nakonec probudil a události na Cobbu a u kapitána Harvilla mu ukázaly její přednosti.

Ujišťoval, že přes všechny své předešlé snahy (plynoucí z hněvivé pýchy) cítil vždycky, že nemůže mít Louisu Musgrovovou rád; že o Louisu nestál a nemohl stát; třebaže až do onoho dne a do chvíle, kdy měl pak dost času na přemýšlení, nepochopil dokonalost její povahy, s níž povaha Louisina těžko mohla snést srovnání; nebo tu naprostou, s ničím nesrovnatelnou moc, jakou měla na jeho mysl. Tam se tedy naučil rozlišovat mezi pevností zásad a tvrdošíjnou umíněností, mezi nerozvážnou smělostí a mezi rozhodností klidné mysli. Tam viděl na ženě, kterou ztratil, jen samé obdivuhodné vlastnosti a tam začal litovat své pýchy, pošetilosti a zuřivého hněvu, který mu zabránil v tom, aby se ji snažil znovu získat, když mu ji osud postavil do cesty.

Od té doby trpěl krutou lítostí. Sotva se zbavil hrůzy a výčitek z prvních dnů Louisiny nehody, sotva zase ožil, začal pociťovat, že není svobodný.

„Zjistil jsem,“ řekl, „že mě Harville pokládá za zasnoubeného. Ze Harville ani jeho žena nejsou na pochybách o naší vzájemné náklonnosti. Byl jsem poplašen a zděšen. Mohl jsem to do jisté míry okamžitě vyvrátit; když jsem však začal uvažovat, že jiní by mohli cítit totéž – její vlastní rodina a možná i ona sama, nemohl jsem už volně jednat. Byl jsem jí zavázán ctí, kdyby si to přála. Nebyl jsem opatrný. Nepřemýšlel jsem dřív vážně o té věci. Neuvažil jsem, že můj příliš důvěrný vztah může mít v mnoha směrech neblahé

následky; a že jsem neměl právo zkoušet, zda bych mohl mít rád jednu z obou dívek, a riskoval tak, že vzbudím řeči, i kdyby to jiných špatných důsledků nemělo. Hrubě jsem se mýlil a musil jsem nést následky.“

Zkrátka zjistil příliš pozdě, že se zapletl; a že právě v době, kdy byl plně spokojen, že o Louisů vůbec nedbá, musil se považovat za zavázaného, jestliže její city k němu byly takové, jak se Harvillovi domnívali. Přimělo ho to opustit Lyme a vyčkávat jejího úplného uzdravení jinde. Byl by rád nějakou slušnou cestou oslabil jakékoli city a naděje vztahující se k němu; a proto odjel k bratrovi, zamýšleje vrátit se za čas do Kellynche a zachovat se, jak okolnosti budou vyžadovat.

„Byl jsem šest týdnů u Edwarda,“ řekl, „a viděl jsem, že je šťasten. Jiné potěšení jsem mít nemohl. Žádné jsem si nezasloužil. Vyptával se obzvlášť na vás; ptal se dokonce, zda jste se změnila, netuše asi, že v mých očích se nemůžete změnit nikdy.“

Anna se usmála a přešla to. Byl to příliš příjemný omyl, než aby mu to vytkla. Pro ženu znamená hodně, když se jí dostane ujištění, že ve svém osmadvacátém roce neztratila nic z půvabů prvního mládí; avšak cena takové pocty byla pro Annu nesmírně zvýšena srovnáním s jeho dřívějšími slovy a tím, že cítila, že je to výsledek, nikoliv příčina obnovení jeho vroucí náklonnosti. Zůstal ve Shropshiru, naříkaje nad slepotou své vlastní pýchy a nad svými mylnými plány, když byl najednou zproštěn svých závazků k Louise překvapující a šťastnou zprávou o jejím zasnoubení s Benwickem.

„V tu chvíli byl konec mému nešťastnému postavení,“ řekl, „neboť teď jsem mohl aspoň zkusit své štěstí, mohl jsem se snažit, mohl jsem něco dělat. Čekat však tak dlouho v nečinnosti, a čekat jen na něco zlého, to bylo strašné. Hned v prvních pěti minutách jsem si řekl: ‚Chci být v Bathu ve středu‘; a byl jsem tu. Bylo to neodpuštělné, když jsem si myslel, že stojí za to přijet? A přijet s troškou naděje? Byla jste svobodná. Bylo možné, že ve vás zůstaly minulé city jako ve mně? A jednoho povzbuzení se mi přece dostalo. Nikdy jsem nemohl pochybovat, že se jiní do vás zamilují a budou za vámi chodit, ale věděl jsem zcela jistě, že jste odmítla nejmeně

jednoho muže, který měl lepší možnosti než já; a nemohl jsem se ubránit, abych si často neřekl: „Bylo to kvůli mně?““

Jejich první setkání v Milsomově ulici jim poskytlo hodně látky k hovoru, ale koncert ještě víc. Zdálo se, že ten večer byl složen ze samých významných chvil. Ta chvíle, kdy v osmiúhlém salóně pokročila kupředu, aby s ním promluvila, ta chvíle, kdy se objevil pan Elliot a odtrhl ji od něho, a další jedna nebo dvě chvíle poznamenané vracející se nadějí nebo rostoucí malomyslností, to všechno bylo horlivě rozbíráno.

„Vidět vás,“ zvolal, „uprostřed těch, kteří mi nepřáli, vidět vašeho bratrance vedle vás, vidět ho hovořit a usmívat se a cítit všechny ty hrozné přednosti a vhodnost takového sňatku! Považovat to za jisté přání každého, kdo mohl doufat, že vás ovlivní! I kdyby vaše city byly zdráhavé a lhostejné, musil jsem brát v úvahu, jakou mocnou podporu by měl on! Nestačilo to, abych se choval a vypadal jako blázen? Jak jsem se na vás mohl dívat, a nezakoušet přitom muka? Cožpak pohled na přítelkyni sedící mezi vámi, vzpomínka na to, co bylo, znalost jejího vlivu, nesmazatelný pevný dojem z toho, co způsobila kdysi její přesvědčující slova – nebylo to všechno proti mně?“

„Měl jste rozlišovat,“ odpověděla Anna. „Neměl jste mě nyní podezřívát; případ byl tak rozdílný i můj věk byl tak rozdílný. Jestliže jsem pochybila, že jsem kdysi podlehla přesvědčování, vzpomeňte si, že to bylo přesvědčování směřující k bezpečnosti, nikoli k riskování. Když jsem povolila, myslela jsem, že je to má povinnost; tady však nebylo možno dovolávat se povinnosti. Sňatek s mužem mně lhostejným přivodil by jen nebezpečí a znesvětil povinnost.“

„Možná, že jsem měl takhle uvažovat,“ odpověděl, „ale nedovedl jsem to. Poznání vaší povahy, k němuž jsem v poslední době došel, nemohlo mi prospět. Nemohl jsem ho použít; bylo překonáno, pohřbeno, ztraceno v těch dřívějších citech, které mi působily palčivou bolest rok po roce. Mohl jsem na vás myslet jen jako na tu, která povolila, která se mě vzdala, která se dala ovlivnit každým jiným spíš než mnou. Viděl jsem právě vás s tou osobou, která vám v

tom nešťastném roce radila. Neměl jsem důvod věřit, že má teď menší vliv. – K tomu bylo nutno přičíst sílu zvyku.“

„Byla bych se domnívala,“ řekla Anna, „že mé chování k vám vás mohlo ušetřit mnohého z toho všeho.“

„Ne, ne! Ve vašem chování mohla být jen nenucenost, jakou by vám dalo zasnoubení s jiným mužem. Odešel jsem od vás s touto domněnkou; a přece – byl jsem rozhodnut znovu vás vidět. Ráno mi opět pozvedlo náladu a pocítil jsem, že mám stále ještě důvod, abych tu zůstal.“

A pak byla Anna znovu doma a šťastnější, než si kdokoliv v tom domě mohl představit. Překvapení a napětí, každá bolestná chvíle toho dopoledne se hovorem rozplynuly a vrátila se domů tak šťastná, že musela zmírnit tíhu svého štěstí chvilkovou obavou, že není možné, aby vydrželo. Vážná a příjemná chvílka uvažování byla nejlepším lékem proti každému nebezpečí v takové přemíře štěstí; a tak šla do svého pokoje a v pocitu vděčnosti za své štěstí nabyla klidu a přestala se bát.

Přišel večer, rozžehla se světla v salónech, společnost se sešla. Byla to jen karetní společnost, jen promíchaná společnost lidí, kteří se předtím nikdy nesetkali, a těch, kteří se setkávali příliš často – obyčejná společenská záležitost, příliš mnoho hostů, aby zavládla důvěrnost, a příliš málo, aby společnost zpestřili; Anně se však žádný večer nezdál tak krátký jako tento. Zrůžovělá a zkrásnělá ve svém citovém vzrušení a štěstí, všeobecně zahrnutá větším obdivem, než na jaký mohla pomyslet nebo o kolik stála, hleděla na všechny lidi kolem sebe se srdečnou sympatií nebo shovívavostí. Byl tam pan Elliot; vyhnula se mu, ale mohla k němu mít soucit.

Wallisovi; bavilo ji, že do nich vidí. Lady Dalrymplová a slečna Carteretová; brzy jí příbuzenství s nimi nebude na obtíž. Nezajímala ji paní Clayová a chování jejího otce a sestry ve společnosti jí v ničem nezavdávalo příčinu, aby se červenala; s Musgrovovými si mohla příjemně, naprosto nerušeně popovídat; pokoušela se začít hovor s lady Russellovou, ale radostné vědomí jí nedovolilo pokračovat; admirálovi a jeho paní projevovala ve všem obzvláštní srdečnost a horlivý zájem, snažíc se přitom ono radostné vědomí zakrýt; – a neustále se jí naskýtala chvilková příležitost povědět si

něco s kapitánem Wentworthem a stále měla naději na další hovor a stále ji provázelo vědomí, že on tu je!

Při jednom z těchto krátkých setkání, kdy se oba zdánlivě obdivovali pěkně vystaveným skleníkovým rostlinám, řekla:

„Přemýšlela jsem o minulosti a snažila se nestranně posoudit, co bylo správné a co bylo chybné, myslím, pokud jde o mne; a musím se domnívat, že jsem jednala správně, když jsem uposlechla přítelkyni, kterou budete mít jednou rád víc, než ji máte nyní. Mně zastupovala matka. Rozumějte mi ale dobře. Neříkám, že svou radou nechybila. Byl to možná jeden z těch případů, kdy jenom čas ukáže, zda byla rada dobrá nebo špatná; a pokud jde o mne, já bych nikdy za podobných okolností takovou radu nedávala. Domnívám se však, že jsem jednala správně, když jsem poslechla její rady, a kdybych byla jednala jinak, trpěla bych zasnoubením víc než jeho zrušením, protože by bylo trpělo mé svědomí. Nemusím si teď, pokud je to u lidské povahy vůbec možné, nic vyčítat; a nemýlím-li se, silný smysl pro povinnost není špatným dílem ženina věna.“

Pohlédl na ni, pohlédl na lady Russellovou, a když znovu pohlédl na ni, odpověděl jako po střízlivé úvaze:

„Ještě nemohu. Má ale naději, že jí časem odpustím. Věřím, že ji brzy budu mít rád. Já však také přemýšlel o minulosti a napadlo mě, zda jsem neměl ještě jednoho nepřítele, dokonce většího než ona dáma? Tím jsem byl já sám. Povězte mi, kdybych vám napsal tenkrát, když jsem se v osmém roce vrátil do Anglie s několika tisíci liber a dostal velení na Lakonii, zda byste mi byla na dopis odpovíděla? Zkrátka, byla byste tenkrát obnovila zasnoubení?“

„Vy se ptáte?“ byla její jediná odpověď; přízvuk však byl dost rozhodný.

„Dobrý bože!“ zvolal. „Vy byste to byla udělala! Ne že bych byl na to nepomyslel nebo netoužil po tom, co jedině mohlo korunovat všechny moje úspěchy. Byl jsem však pyšný, příliš pyšný, abych znovu prosil. Nerozuměl jsem vám. Zavřel jsem oči a nechtěl jsem vám rozumět nebo k vám být spravedlivý. Tohle je vzpomínka, která by mě měla přimět, abych každému odpustil dřív než sám sobě. Mohli jsme být ušetřeni šesti let odloučení a utrpení. To je také pro

mne bolest, kterou jsem dosud neznal. Byl jsem zvyklý spokojeně si myslet, že jsem si sám zasloužil každé štěstí, kterému jsem se těšil. Oceňoval jsem se podle poctivé práce a spravedlivé odměny. Jako všichni velcí mužové v neštěstí,“ dodal s úsměvem, „musím se snažit přizpůsobit své myšlení svému štěstí. Musím se naučit snášet větší štěstí, než si zasluguji.“

- - -Kapitola XXIV- - -

Kdo může být v pochybnostech o tom, co následovalo? Když si dva lidé vezmou do hlavy, že se vezmou, jsou si zcela jisti, že vytrvalostí prosadí svou, ať jsou sebechudší nebo sebeneopatrnější nebo ať je sebenepravděpodobnější, že by jeden druhého potřeboval k svému nejvyššímu blahu. Je to snad špatné morální poučení pro závěr, já však věřím, že je pravdivé; a jestliže se to podaří takovým lidem, jak by pak takový kapitán Wentworth a taková Anna Elliotová, kteří měli tu výhodu, že měli zralý rozum a věděli, co je správné, a měli jedno samostatné jmění, nedokázali překonat každý odpor? Ve skutečnosti mohli překonat mnohem víc, než s čím se setkali, neboť kromě nedostatku vlídnosti a vřelosti, bylo málo toho, co by je rmoutilo. – Sir Walter neměl námitek a Elizabeth neudělala nic horšího, než že se tvářila chladně a neúčastně. Kapitán Wentworth s pětadvaceti tisíci liber, který měl ve svém povolání tak vysokou hodnotu, jakou mohly vydobýt zásluhy a činná služba, už nebyl nikdo. Uznat ho teď za hodna dvorit se dceři pošetilého marnotratného baroneta, který neměl dost zásad anebo rozumu, aby si udržel postavení, jež mu Prozřetelnost dala, a který mohl dát své dceři v současné chvíli jen malou část z podílu deseti tisíc liber, jež

musela pak dostat. Sir Walter, třebaže k Anně nechoval žádnou velkou lásku a necítil se polichocen ve své ješitnosti, aby byl nad tím opravdu šťasten, byl ve skutečnosti dalek toho myslet si, že je to pro ni špatná partie. Naopak, když viděl kapitána Wentworthe častěji, když ho znovu a znovu viděl při denním světle a když si ho dobře prohlédl, byl velmi překvapen jeho osobními přednostmi a cítil, že jeho vynikající hodnota je dostatečně vyvážena i vynikajícím vzhledem; a tohle všechno a k tomu ještě pěkně znějící jméno přimělo sira Waltera, aby si s velkým zalíbením připravil pero k vepsání sňatku do knihy cti.

Jediná osoba, jejíž citová reakce mohla budit vážnou obavu, byla lady Russellová. Anna věděla, že lady Russellová musí trochu trpět, když má prohlédnout pana Elliota a upustit od něho, a že musí podstoupit nějaký ten vnitřní zápas, aby se důkladně seznámila s kapitánem Wentworthem a spravedlivě ho ocenila. To však bylo to, co lady Russellová teď musila udělat. Musí dojít k poznání, že se mýlila, pokud šlo o oba; že se u jednoho i u druhého dala nesprávně ovlivnit zdáním; protože chování kapitána Wentworthe nevyhovovalo jejím názorům, příliš rychle usoudila, že ukazují na povahu nebezpečně prudkou; a protože se jí chování pana Elliota dokonale líbilo svou slušností a korektností, všeobecnou zdvořilostí a sladkou přívětivostí, příliš rychle je pokládala za jistý výsledek nejsprávnějších názorů a spořádaného ducha. Lady Russellové nezbývalo teď nic jiného než připustit, že se zcela mýlila, a zaujmout nové názory a chopit se nových nadějí.

Někteří lidé mají hbitý postřeh, schopnost přesně rozpoznat povahu, přirozený bystrozrak, jímž se krátce řečeno žádné zkušenosti jiných nemohou vyrovnat, ale chápavost lady Russellové byla v tomto směru menší než její mladé přítelkyně. Byla to však velmi dobrá žena, a jestliže bylo jejím druhým cílem být rozumná a mít správný úsudek, bylo jejím prvním vidět Annu šťastnou. Měla Annu radši než svoje vlastní schopnosti; a když byl trapný začátek překonán, nedělalo jí mnoho nesnází přilnout jako matka k muži, který zajišťoval štěstí jejího druhého dítěte.

Z celé rodiny jediná Mary byla pravděpodobně tím, kdo měl z věci okamžitou radost. Mít vdanou sestru vzbuzovalo úctu, a mohla

si lichotit, že byla při sňatku velmi nápomocná, protože měla Annu na podzim u sebe; a protože její vlastní sestra musela být lepší než sestry jejího manžela, bylo velmi příjemné, že kapitán Wentworth byl bohatší člověk než jak kapitán Benwick, tak Charles Hayter. – Musila možná něco vytrpět, když viděla, jak Anna znovu nabyla práv starší dcery a že se stala paní velmi pěkného kočáru; mohla se však těšit na budoucnost, která jí byla mocnou útěchou. Na Annu nečekal žádný uppercrosský panský dům, žádný velkostatek, žádné čelné místo v rodině; a kdyby se jen mohlo kapitánu Wentworthovi zabránit, aby se stal baronetem, neměla by své postavení s Annou ani za nic.

Bylo by dobře, kdyby i nejstarší sestra byla stejnou měrou spokojena se svým postavením, protože tady není pravděpodobná žádná změna. Brzy se jí dostalo pokoření vidět, jak se pan Elliot dává na ústup; a od té doby se neukázal žádný jiný nápadník s vhodným postavením, který by pozvedl i ty neodůvodněné naděje, které s panem Elliotem zapadly.

Zpráva o zasnoubení sestřenky Anny dolehla na pana Elliota nanejvýš nečekaně. Pokazila jeho nejkrásnější plán na domácí štěstí, jeho nejlepší naději, jak ostražitostí, kterou by mu poskytla zeťovská práva, udržet sira Waltera na svobodě. Třebaže však utrpěl porážku a zklamání, mohl stále ještě udělat něco pro svůj vlastní prospěch a pro svoje vlastní potěšení. Brzy opustil Bath; a z toho, že paní Clayová jej brzy nato opustila rovněž a že se pod jeho ochranou usadila v Londýně, jak se dále doslechli, bylo zřejmé, jakou dvojakou hru hrál a jak byl rozhodnut uchránit se toho, aby aspoň jednou lstivou ženou nebyl připraven o dědictví.

City paní Clayové překonaly její vypočítavost a kvůli mladému muži obětovala možnost líčit dál na sira Waltera. Byla to však žena schopná, nejen milující; a je teď sporné, zda nakonec zvítězí lstivost jeho nebo její; zda lstí a lichotkami nebude přiveden k tomu, aby z ní nakonec učinil ženu sira Williama, když jí zabránil, aby se stala ženou sira Waltera.

Není možno pochybovat o tom, že sir Walter a Elizabeth byli pohoršení a zklamáni ztrátou své společnice a zjištěním, že se v ní zmýlili. Měli jistě své vznešené příbuzné, u nichž mohli hledat

útěchu; musili však dlouho cítit, že lichotit druhým a řídit se podle nich, aniž je na oplátku lichoceno a vycházeno vstříc jim, je jen poloviční radostí.

Anně, již se ve velmi krátkém čase dostalo uspokojení, že lady Russellová se snaží mít ráda kapitána Wentworthe, jak se patří, nekalilo nic její šťastné vyhlídky než vědomí, že ho nemůže obdařit žádným příbuzenstvím, jakého by si rozumný muž mohl cenit. Tady cítila ostře svou vlastní nedostatečnost. Rozdíl v jejich jmění nebyl ničím; nevzbudil v ní ani na chvíli lítost; nemít však rodinu, která by ho náležitě přijala a ocenila; ani trochu úctyhodnosti, souladu, dobré vůle, které by mu nabídla oplátkou za všechny dobré vlastnosti a ochotné přijetí, jež našla u jeho bratrů a sester, to bylo zdrojem tak palčivé bolesti, jakou jen mohla její mysl pocítit při tak velikém štěstí. Měla na světě jen dvě přítelkyně, které mohla nabídnout, lady Russellovou a paní Smithovou. Těm byl však velmi ochoten věnovat svou náklonnost. Lady Russellovou přes všechny její dřívější hříchy mohl teď ze srdce ocenit. Pokud nebyl nucen říci, že považuje za správné, že je od sebe původně rozdělila, byl ochoten říci téměř cokoli jiného v její prospěch; a co se týkalo paní Smithové, ta měla přednosti všeho druhu, které ji rychle a natrvalo doporučily.

Její nedávná dobrá služba Anně znamenala dost sama o sobě; a jejich manželství, místo aby ji připravilo o přítelkyni, opatřilo jí ještě přítele. Byla první návštěvnicí v jejich domácnosti; a kapitán Wentworth, který s čílostí a úsilím neohroženého muže a odhodlaného přítele pomáhal jí dostat zpátky manželův majetek v Západní Indii, který za ni psal a jednal, který se staral, aby překonala všechny ty drobné potíže v této záležitosti, plně jí oplatil služby, které prokázala nebo které kdy zamýšlela prokázat jeho ženě.

Radost ze života se zlepšením jejich příjmů, částečným zlepšením zdraví a získáním takových přátel, s nimiž se mohla často stýkat, paní Smithové nepokazila, neboť ji neopustila její veselost a duševní čílost; a pokud jí zůstaly tyto základní zdroje štěstí, mohla vzdorovat i větší míře světského úspěchu. Mohla být docela bohatá a dokonale zdravá, a přece přitom šťastná. Její štěstí pramenilo z její jasné nálady, právě tak jako štěstí její přítelkyně Anny z vřelého srdce. Anna byla něha sama a kapitán Wentworth její něhu splácel plně

svou láskou. Jeho povolání bylo to jediné, co mohlo v jejích přátelích budit přání, aby ta něha byla menší; strach z příští války bylo to jediné, co mohlo kalit její jasné štěstí. Byla hrdá na to, že je ženou námořníka, avšak obavou, aby nebyl povolán do zbraně, musila platit daň za to, že náleží k tomuto povolání, které snad vyniká ještě víc domácími ctnostmi než národním významem.

Jane Austenová

Anna Elliotová

Z anglického originálu Persuasion přeložila Eva Ruxová Vazbu navrhla a graficky upravila Šárka Křiváková V roce 1993 vydalo NLN, s. r. o., nakladatelství Lidové noviny, Jana Masaryka 56, Praha 2 Odpovědná redaktorka Eva Lorencová Sazba GTP, Praha Vytiskla tiskárna Severografie, Most Doporučená cena včetně DPH 53 Kč